2016

Páncélvonataink

III. KÖTET

Iratok, elemzések, páncélvonat parancsnokok,
páncélvonatos katonák, kronológia…

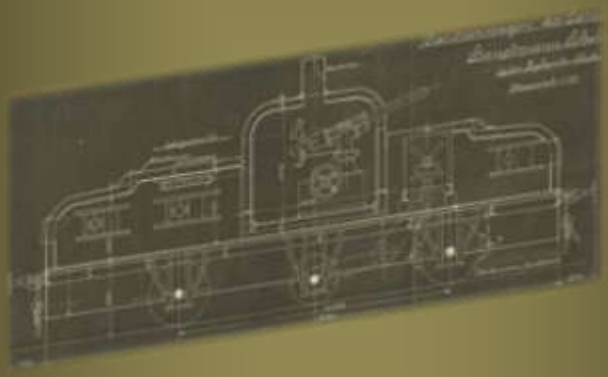

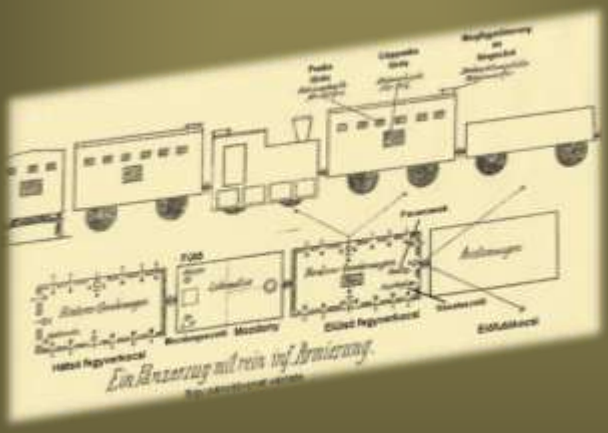

Rónaföldi Zoltán

Rónaföldi Zoltán

Páncélvonataink

III. kötet

Iratok, elemzések, páncélvonat parancsnokok, páncélvonatos katonák, kronológia…

2. átdolgozott kiadás

2016

Fenntartjuk a jogot, hogy a könyvet bármikor új adatokkal kiegészíthessük,
illetve azt nyomtatott formában is megjelentessük.

Ebben a kötetben kaptak helyet azok a fejezetek, amelyek részben az előzőekből következnek, részben pedig azok megírásához segítséget adtak.

Itt helyeztük el azokat az iratokat, amelyek a páncélvonatok tervezésével, szerkesztésével kapcsolatosan fellelhetőek voltak. Itt találhatók a páncélvonatos utasítások, lőgyakorlatok fennmaradt iratai is. Ezeket eredetiben és fordításban is közreadjuk. A szószerinti fordításhoz nem ragaszkodtunk, igyekeztünk inkább a közérthetőséget és az akkori katonai szaknyelvet megtartani.

Megpróbáltuk elemezni a páncélozás és az akkori fegyverek hatásosságának kérdéseit is megvilágítani.

Kigyűjtöttük a páncélvonatok parancsnokait, illetve a legénységből, személyzetből azokat a neveket, akiket valamilyen formában megtaláltunk.

Elkészítettük a páncélvonataink kronológiáját is és ezt páncélvonatonként is rendeztük. Ez segíthet az eligazodásban.

„A tudományos kutatásnak mindig az a vége, hogy hirtelen több probléma is felbukkan ott, ahol korábban csak egy volt.”

Norman Mailer

Tartalomjegyzék

Páncélvonataink fellelt iratai 9

A II. páncélvonat utasítás tervezete 10

VI. páncélvonat lőgyakorlatok, és páncélvonat átalakítási javaslatok.

Szerémség, Ruma, 1915. július – szeptember 19

Páncélvonat utasítás, 1. kiegészítés 32

Páncélvonat utasítás 40

Műszaki leírás a Schober-Poplawski féle páncélvonati rendszerről 50

A 70. honvéd gyaloghadosztály (korábban: Erdélyi csendőrhadosztály) 60

Egy 1915. évre vonatkozó adatsor elemzése 71

A páncélvonatról 78

A páncélozás néhány kérdése 83

Mi tekinthető páncélnak mérnöki szemmel? 84

A lövedék dinamikája 92

A lövedék ütőhatása 92

Puska és géppuska hatása 95

Tüzérségi fegyverek 104

Páncélvonat parancsnokok 109

Páncélvonatos katonák 132

Páncélvonat a művészetben és makettekben 147

Kronológia 157

Az I. világháború előtti vasúti alakulatok 158

I. világháború 159

Magyar Nemzeti Tanács 175

Tanácsköztársaság 182

Magyar Nemzeti Hadsereg 188

Magyar Királyi Honvédség, rejtett állományú időszak 190

Magyar Királyi Honvédség 192

II. világháború 194

Kronológia páncélvonatonként 197

I. világháború 198

Schober féle harctéri páncélvonat 198

Kossowicz féle harctéri páncélvonat 198

Kleindin féle harctéri páncélvonat 199

I. páncélvonat 199

II. páncélvonat 200

III. páncélvonat 201
IV. páncélvonat 201
V. páncélvonat 202
VI. páncélvonat 202
VII. páncélvonat 203
VIII. páncélvonat 204
IX. páncélvonat 205
X. páncélvonat (a korábbi Kossowicz - féle, harctéri páncélvonat javított változata) 206
XI. páncélvonat (a korábbi Schober - féle, harctéri páncélvonat javított változata) 206
XII. páncélvonat (a korábbi Kleindin - féle, harctéri páncélvonat javított változata) 207
Nem azonosított (?) páncélvonat az I. világháború idején 207
Magyar Nemzeti Tanács 209
Magyar Nemzeti Tanács I. páncélvonat 209
Magyar Nemzeti Tanács II. páncélvonat 209
Magyar Nemzeti Tanács III. páncélvonat 209
Magyar Nemzeti Tanács IV. a. páncélvonat 212
Magyar Nemzeti Tanács IV. b. páncélvonat 213
Magyar Nemzeti Tanács VIII. páncélvonat 213
Magyar Nemzeti Tanács XXI. páncélvonat 213
Magyar Nemzeti Tanács XXI. páncélvonat 214
Magyar Nemzeti Tanács XXII. páncélvonat 214
Magyar Nemzeti Tanács XXIII. páncélvonat 214
Magyar Nemzeti Tanács 5. páncélvonat 215
Magyar Nemzeti Tanács 6. páncélvonat 215
Magyar Nemzeti Tanács 7. páncélvonat 215
Magyar Nemzeti Tanács 8. páncélvonat 215
Magyar Nemzeti Tanács 9. páncélvonat 216
Magyar Nemzeti Tanács? páncélvonat 216
Magyar Nemzeti Tanács? páncélvonat 216
Magyar Nemzeti Tanács, nem azonosított páncélvonat 216
Tanácsköztársaság 218
Tanácsköztársaság 1. páncélvonat 218
Tanácsköztársaság 2. páncélvonat 218
Tanácsköztársaság 3. páncélvonat 218
Tanácsköztársaság 4. páncélvonat 220
Tanácsköztársaság 5. páncélvonat 221

Tanácsköztársaság 6. páncélvonat 222
Tanácsköztársaság 7. páncélvonat 222
Tanácsköztársaság 7. páncélvonat (utángyártott!) 223
Tanácsköztársaság 8. páncélvonat 223
Tanácsköztársaság 9. páncélvonat 224
Tanácsköztársaság 10. páncélvonat 224
Tanácsköztársaság 11. páncélvonat 224
Tanácsköztársaság 12. páncélvonat 225
Tanácsköztársaság 13. páncélvonat 225
Tanácsköztársaság 14. páncélvonat 225
Magyar Nemzeti Hadsereg 226
Magyar Nemzeti Hadsereg 1. páncélvonat 226
Magyar Nemzeti Hadsereg 2. páncélvonat 226
Magyar Nemzeti Hadsereg 3. páncélvonat 226
Magyar Nemzeti Hadsereg 4. páncélvonat 227
Magyar Nemzeti Hadsereg 5. páncélvonat 227
Magyar Nemzeti Hadsereg 6. páncélvonat 227
Magyar Nemzeti Hadsereg 7. páncélvonat 228
Magyar Nemzeti Hadsereg 8. páncélvonat 228
Magyar Nemzeti Hadsereg 9. páncélvonat 228
Magyar Nemzeti Hadsereg 10. páncélvonat 229
Magyar Nemzeti Hadsereg tartalék páncélvonati mozdonyai 229
Magyar Honvéd Vezérkar 230
Magyar Honvéd Vezérkar I. katonai őrvonat, rejtett állományú időszak 230
Magyar Honvéd Vezérkar II. katonai őrvonat, rejtett állományú időszak 230
Magyar Honvéd Vezérkar III. katonai őrvonat, rejtett állományú időszak 230
Magyar Honvéd Vezérkar IV. katonai őrvonat, rejtett állományú időszak 230
Magyar Honvéd Vezérkar V. katonai őrvonat, rejtett állományú időszak 231
Magyar Honvéd Vezérkar VI. katonai őrvonat, rejtett állományú időszak 231
Magyar Honvéd Vezérkar VII. katonai őrvonat, rejtett állományú időszak 231
Magyar Honvéd Vezérkar VIII. katonai őrvonat, rejtett állományú időszak 231
Magyar Honvéd Vezérkar IX. katonai őrvonat, rejtett állományú időszak 231
Magyar Honvéd Vezérkar X. katonai őrvonat, rejtett állományú időszak 232
Magyar Királyi Honvédség 233
Magyar Királyi Honvédség 1. páncélvonat 233
Magyar Királyi Honvédség 2. páncélvonat 233

	Magyar Királyi Honvédség 3. páncélvonat	233
	Magyar Királyi Honvédség 4. páncélvonat	233
	Magyar Királyi Honvédség 5. páncélvonat	234
	Magyar Királyi Honvédség páncélvonat selejtezései	234
	Magyar Királyi Honvédség 101. páncélvonat	235
	Magyar Királyi Honvédség 102. páncélvonat	236
	Magyar Királyi Honvédség 103. páncélvonat	237
	Magyar Királyi Honvédség 104. páncélvonat	237
	Magyar Királyi Honvédség „Botond” páncélvonat	238
	Magyar Királyi Honvédség „Celjanka” páncélvonat	238
	Magyar Királyi Honvédség „OB-3” páncélvonat	238
	Magyar Királyi Honvédség 1. szükség páncélvonat	239
	Magyar Királyi Honvédség 2. szükség páncélvonat	239
	Magyar Királyi Honvédség 3. szükség páncélvonat	239
	Magyar Királyi Honvédség nem azonosított páncélvonat	239
A szerző		241
Irodalomjegyzék		234

Páncélvonataink fellelt iratai

A II. páncélvonat utasítás tervezete

A magyar fordításban a következőkben inkább a hazai katonai szóhasználattal éltünk és nem ragaszkodtunk a szószerinti követéshez, de a kornak megfelelőbb kifejezéseket igyekeztünk használni!

ENTWURF

EINER INSTRUKTION FUER PANZERZUEGE

von

K.u.K. OBERLEUTNANT BERNHARD SCHROEBLBAUER

Kommandant des Panzerzuges II.

I.

ALLGEMEINE KOMMANDOS

II. ARTILLERIEFEUER.

II. U- UND ZUTZÜNDERGRANATEN

TECHNIKERIN

A. DATANDRALTUNG

II. STRECKARBEITEN

Bei einem Vorlegen bei Nr. 1 „Vorlegen!" zu rufen, laut ins Mundstück pfeifen, dann anschließend die Person durch seine Lanze zu dem Wagen zu werfen.

Vor dem Laden ist die Bedienung zu sichern, ob die Bolzen sitzt.

Nr. 2: Kommando öffnen. Der Packmeister springt auf Befehl schnell von seinem Platz auf und nach dem Laderaum hinunter. Bewegungsfreiheit ist dazu. Hierzu schnell eine entdecken, nach Öffnen des Verschlusses mit der linken Hand eine Patrone ergreifen, einführen und mit der rechten Hand die Patronenhülse ausdrücken.

Nr. 3: Sorgt dafür, dass nicht Nr. 2 immer ein voller Kasten aus „Zweck einstellen!" -

Nr. 4: Wiederholt „Patronenhülse!". Wenn gefallen, wird ausgeladen und die Schlag hier abgetrennt. Das Geschütz hat sowohl zu öffnen und in die Ruhestellung bringen.

Nr. 2: Verschluss langsam öffnen, auslaufen, Patronen vorbringen. Kasten auslaufen und niederreißen.

Nr. 3: Leere Kasten gegen volle auswechseln. Leere Hülsen wegräumen.

Abgabe fertig" -

Nr. 4: Alles was bei „Abgabe fertig" auf dem Geschütz angebracht wurde, abnehmen und verwegen. Wenn alles fertig „Geschütz fertig" rufen.

Nr. 2: Mundstück einsetzen, Bewegungsfreiheit und Tragriemen verwegen.

Nr. 3: Kasten in die Munitionskiste stellen, Vorrat ergänzen, leere Hülsen verwegen.

C. MASCHINENGEWEHRFEUER.

Die Bedienung der Maschinengewehre ist auf 1 Munitionsfahrer, Nr. 2 und Nr. 3 zu gegen genommen für Munitionswagen, Munitionsfahrer ist regelmäßig gelegt.

Auf das Kommando „Ein- zum Gefecht" werden die Gurte beziehungsweise bei den Kisten Kisten-Mitnehmen und Munitionsvorgelegt. Soll die Gefechtsstellung gebaut werden, so ergeben Nr. 2 und Nr. 3 die vorderen Pässe des Gespanns, Nr. 1 den Pflug und bringen das Gewehr ohne es zu verletzen in die Stellung Lage.

Die Feuerabgabe erfolgt im Munitionsfahrzeichen in Regionen für Maschinengewehr-Abteilungen zu Eigentümer Regeln.

Soll eine Luftbeobachtung durchgeführt werden, so ist es zu empfehlen, vorher zu bestimmende Leute der Wagenbesatzung auf das Kommando „Luftbeobachtung!" „Luftschutzfeuer!" den Ladekanal im Wagendach aus. Nr. 1 hebt das Gewehr mit der Lafette soweit es möglich zur Beobachtung der Luftfahrzeuge erforderten Drehbare auf Stand zu im Vereine mit Nr. 2 auf entsprechende Höhe. Während des Schießens führt Nr. 3 die Gurte horizontal zum Gewehr.

D. DISTANZSCHIESSEN.

Das Schießverfahren ist unter Leitung der Wagenkommandanten und Anwendung des Zugkommandanten zu üben.

Zur Erleichterung des Schätzens und Erhöhung der Treffsicherheit sind an den Wagenrändern Anzeigevorrichtungen für Schussentfernungen, auf die der Schütze den erforderlichen Kasten muss, die Arme aufzulegen und die vorhandenen Munitionen legen kann.

Es ist ein langsames, wohlgezieltes Feuer auf nahen und fernen Distanzen zu unterhalten.

E. TAKTISCHE VERWENDUNG DER PANZERZÜGE.

Bei entsprechender Ausrüstung und Verwendung stellt der Panzerzug eine starke, gegen Infanterie-, Maschinengewehr- und Geschützfeuer aus kleinem Kaliber geschützte sehr bewegliche Feuerkraft dar. Offensive verwendet gleicht er einer schlanken Spitze, die mass in den Feind treibt. Defensive einem starken Schild, der das Ziel deckt.

Um die Vorzüge der Feuerkraft und raschen Beweglichkeit ausnützen zu können muss die Verwendung des Panzerzuges den Charakter des augenblicklichen, überraschenden tragen. In der Dunkelheit, im Nebel, unter dem Schutze eines Gewitters und dergleichen mit geheimgehaltener Verwendung von Gelände und mit gefälschtem Lichtschein, um plötzlich in nächster Nähe feindlicher Stellungen aufzutauchen, so mit verheerendem Feuer überschütten, lähmen, Verwirrung und Verderben verbreiten und darüber sich die feindliche schwere Artillerie einschießen wieder lassen der Mantel des Dunkels verschwinden, um in geeignetem Moment neuerdings aufzutauchen und den Gegner nicht zur Ruhe kommen lassen.

Solche überfallartige Unternehmungen jeder Art, bei denen der Panzerzug unter Ausnützung geeigneter Bahnverhältnisse und Terrain sich vorbereitet schnellen Tage den feindlichen Stellungen auf kleine Entfernung nähern kann, um bei Eintritt der Dunkelheit hervorzubrechen, durch scharfe Beleuchtungsmittel auf und mit Patronen räumt der Bahnlinie, Zerstörung irgend welcher Objekte, Vernichten auf feindliches Gebiet und dergleichen werden die Ziele streng und angestrebt des Panzerzuges ausmachen.

Können solche Unternehmungen im Verbande mit marschierenden Truppen (Kavallerie, Radfahrer-Maschinengewehr-Abteilung, reitender Artillerie, Automobilen u. s. w.) erfolgen, wächst ihre Bedeutung ausserordentlich. Es ist möglich in dieser Weise die feindlichen Linien zu durchbrechen und einen weitausgedehnten Abschnitt zu erreichen und festzuhalten und damit eine Basis für weitere erfolgversprechende Operationen zu schaffen.

Wenn die Situation erfordert, darf sich der Kommandant des Panzerzuges nicht scheuen mit den Maschinengewehren, Gewehrreihen und Infanteriebedeckten Zug zu verlassen, eine Ortschaft in der Nähe der Bahnlinie durchzukämpfen oder ein Terrain in Besitz zu nehmen. Ueberhaupt wird der Erfolg der Aktionen abgesehen von der Gunst der Verhältnisse hauptsächlich als anderen von der Initiative und Entschlossenheit des Kommandanten abhängen.

Die Aktionsfähigkeit der Panzerzüge ist an die Verfassungsverhältnisse Wasser und Kohle und weiter Intaktheit der Schienenstränge abhängig. Somit müssen die Fahrten des Zuges stets Ausgang nehmen von einer Station wo sie sich möglichst von der Mannschaft und dem Material des Panzerzuges befinden. Wo die Mittel nicht vorhanden ist es Sache des Kommandanten des Panzerzuges unverzüglich für die Herbeischaffung der nötigen Mannschaft und der Arbeitsmittel Sorge zu tragen.

Bei Fahrten in oder unter der Wirkung des Feindes müssen Gefahren die Risikogründe des Panzerzuges möglichst. Zum Teile besonder Kommandant für diese Sicherung selber Sorge tragen in der Art, dass er plötzlich die Fahrt abbricht und die hinter ihm befindliche Strecke in rascher Fahrt durchsucht und dann wieder seine eigentliche Aufgabe aufnimmt. Abgesehen von zu grossen Verbrauchen Material, der vielleicht schwer ersetzt werden kann, bietet diese Art der Sicherung dem Gegner noch allerlei Möglichkeiten der Zerstörung und macht Zeit. Einen zweiten Panzerzug zur Rückendeckung zu verwenden hat gleiche Nachteile und bindet eine wertvolle Streitkraft die vorne weit besser leisten könnte. Überzeugen wir uns, wenn irgend möglich ein Panzerzug zur Verfügung steht alle Züge in der Front beziehungsweise auf verschiedenen Linien und übrigens

C. BETRIEBSTECHNISCHES.

Die Zugleitung Einzelnes-Betriebsgefechte sind soweit als möglich einzuhalten. Fürlegung und Lichter können nur in den seltensten Fällen gegeben werden.

Die einzuhaltende Geschwindigkeit wird in der Zugleitung bestimmt, ja nur schnell ist nicht immer gut, sondern sicher angemessen muss sein.

Während der Fahrt beobachten die Zugleitung und die Strecke genau vorne. Es empfiehlt sich, vor Annäherung eventuell verdächtiger Kunstbauten und Annäherung gefährlicher Bahnstrecken einen Bahnwagen oder einen Lorry, die vor leicht zum Beispiel mit Abessen Drahtseil an den Zug gekuppelt ist, vorzusenden.

Besonders Aufmerksamkeit ist dem guten Kontakt der Räder und den richtigen Funktionieren der Bremsen zu widmen. Eine Nachlässigkeit in dieser Richtung kann leicht zu einer schweren Schädigung, sogar zur Vernichtung des Zuges führen.

D. SCHIESSWESEN.

Auf das Avisier „Schussweite!" wird der Laderaumdeckel im Wagendach geöffnet, der Träger für den Schussweiter, dass dieser sofort eingesetzt.

Den Bedienungsmann ist die Richtung und Distanz der gewünschten Beleuchtung anzugeben. Diese wird meistens nur durch kurze Zeit erfolgen können. Dieselbe Schussweite ist zu wenig gute und ausgiebige Lichtquelle, aber auch ein Verräter, da bei angedeckter Beobachtung leicht Schaden als Nutzen bringt.

Zur Beleuchtung des angenommenen Terrains, des nächstgelegenen Hügels der Bahnstrecke, einen Zielen zu sie wird vielleicht eine richtig abgeschossene Leuchtpatrone gute besser Dienste leisten.

E. SANITÄTS- UND VERPFLEGSVORRICHTEN.

Ausser den normalerweise bei Manöver vorhandenen Verbandplätzen ist es angezeigt in jedem Wagen einen gewissen Vorrat an Verbandmitteln und Desinfektionsmitteln aufzubewahren. Ausserdem ist in einem Kasten der Wagenbesatzung ein Hilfsbuch (Anlegen provisorischer Verbände) zu halten.

Infolge der grossen Wärmeentwicklung in den Panzerzügen leidet die Mannschaft besonders in der warmen Jahreszeit unter starkem Durst. Die Einnahme von grösseren Quantitäten Alkohol oder Wasser können zu einer Schädigung der Gesundheit und des Dienstes führen. Um diesem Übelstande abzuhelfen empfiehlt es sich in jedem Wagen in einer Kochkiste kaltes Teewasser, Zusatz von Rum entsprechend und der Mannschaft zum Genusse zu überweisen.

Es muss auch in dem Falle gewehrt werden, dass der Panzerzug aus irgendeinem Grunde durch längere Zeit nicht in seine Materialien zurückkehren kann und selber an Ort und Stelle die Mannschaft verpflegen muss. Zu diesem Zwecke sind für jeden Mann zwei Rauchverpflegungsrationen mitzuführen.

die Sicherung der Bahnlinie in vielen Radfahrer oder Infanteriepatrouillen, die in Objekten auf der Bahnlinie einsteigen und Abschnittsweise die Sicherung herstellen können. Im Falle der Gefahr werden sie den Panzerzug durch Signale verständigen und können von ihm bei der Rückfahrt aufgenommen werden.

Ergibt sich irgendwo die Notwendigkeit, die eigene Front zu verbreitern so kann der Panzerzug ab Drehung wichtiger Bahnknotenpunkte, Viadukte, Brücken und Stationen wertvolle Dienste leisten.

Schwierigkeiten während Fällen wählt der Panzerzug auch die Möglichkeit zum Transport von Truppen und kleinen Einheiten durch gefährliches Gebiet hinten.

Das Zusammenarbeiten mit anderen Truppenarten bei jeder Gelegenheit anzustreben.

ABRÜSTUNG DES PANZERZUGES II.

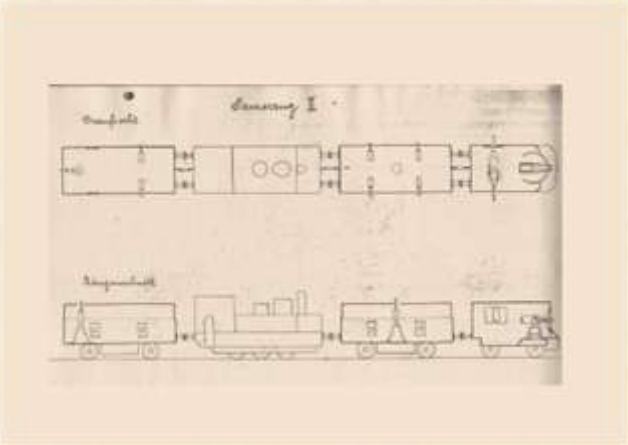

Páncélvonatra vonatkozó utasítás

tervezet

Bernhardt Scheichelbauer

Cs. és Kir. főhadnagy

II. páncélvonat parancsnok

+ + + + + + + + +

Ez az utasítás a

II. páncélvonat eszközei alapján készült

+ + + + + + + + +

Általános parancsok

Gyülekező! Minden kocsi előtt sorakozik annak legénysége, kétsoros vonalban. A kocsi parancsnokok a szárnyon állnak.

Vonatra! A parancsra a legénység elfoglalja a kijelölt helyét a kocsikban. A telefonos a telefonnál, a fékező féknél. Kocsiparancsnok vagy helyettese a megfigyelő toronyban.

Fényeket be kell kapcsolni.

Csatára kész!

Ütközetállás vörös (fehér)! Löveg és géppuska tűzkész állapotba helyezése. Lőszerellenőrzés, víz- és olajtartályok ellenőrzése.

A gyalogsági egység fegyverét kézbe veszi és elfoglalja a kijelölt helyét.

A kézigránátos ládák nyitva. Ekrazitpatronok és robbanó rudak, valamint U-gránátok előkészítve.

Amikor mindezek elkészültek, akkor a kocsiparancsnok, vagy helyettese fényjelzéssel tudatja, a páncélvonat parancsnokával, hogy „Harcra kész!”

Ütközet vége! Ez után az általános szabályok lépnek életbe.

A. Tűzharc

Általános szabályok

A páncélvonat parancsnoka alapvetően abban a kocsiban tartózkodik, amely az ellenséghez a legközelebb van. A csata során a helyzettől függően a helyét megváltoztathatja. A visszaúton az utolsó kocsiban foglal helyet.

A vonat menetirányának alapján az oldalakat színjelzéssel kell megjelölni, amely vörös és fehér.

Például a vezényszó *"Harchelyzet jobbra!",* helyett *"Harchelyzet fehér!”.* A kocsiban elhelyezett színjelölés alapján így minden menetirányban egyértelmű lesz az oldal meghatározása.

A tűzmegnyitás vezénylésének joga a parancsnoké, csak így lehet biztosítani a koncentrált tűzvezetést. A kocsiparancsnokok önállóan akkor adhatnak tűzmegnyitási parancsot, ha a vonatparancsnok akadályoztatva van, vagy nem látja megfelelően a területet. Ezt viszont azonnal jelentenie kell a vonatparancsnoknak.

A cél távolságának meghatározását a vonatparancsnok végzi. A belövés elhelyezkedése alapján helyesbíti a távolságot mind a tüzérirányzó, mind a géppuskairányzó számára. Az egyesített tüzet a vonatparancsnok irányítja. Amennyiben a tüzelés erősségén módosítani akar, akkor *„Tüzelj önállóan!”* paranccsal változtathat ezen, ekkor az alparancsnokok vezénylik a tüzet a célok eltűnése,vagy feltűnése alapján.

A fő fegyver a páncélvonatokon a géppuska. A használatára a normál alkalmazási szabályok vonatkoznak. Ágyútüzet csak a géppuskával nem rombolható fedett, védett célok ellen lehet alkalmazni (házak, árkok). Az alkalmazott fegyvert a páncélvonat parancsnoka dönti el. Gyalogság tűz csak speciális esetekben alkalmazható, csak akkor, ha egyes emberekre kell tüzelni, vagy gyenge őrjáratokra. Mindezt akkor, ha a géppuskatűz nem nyújt megfelelő hatékonyságot.

B. Tüzérségi tűz

A 47 mm, L/33 gyorstüzelő ágyú, (és a 47 mm Mitralleuse[1] fegyvert) három ember kezeli. Számozásuk a következő:

1. Irányzó, lövegparancsnok,
2. Zárkezelő, töltő,
3. Lőszeres.

✓ Az *„Elkezdeni!”* vezényszóra a löveg személyzete elhelyezkedik. Az irányzó a löveg bal oldalán, a zárkezelő a jobb oldalon, a lőszeres pedig a zárkezelő mögött, tőle balra.

✓ A *„Legénység löveghez!”* vezényszóra az irányzó a lövegtávcsőhöz helyezkedik, a zárkezelő a zárfogantyút fogja, a lőszeres előkészíti a lőszeres ládát.

✓ *„Ütközet!” Gyújtógránát (Páncélgránát)! Harchelyzet fehér (vörös)!*

[1] Többcsövű sorozatlövő fegyver (lásd az I. kötet, páncélvonataink fegyverei fejezetben → mitrailleuse)

1. és 2. kezelő együtt eltávolítja a löveg csövéről a vitorlavászon csővég takarót.

1. kezelő → Jelent, amikor elkészültek, *„Löveg tűzkész.”*

2. kezelő → Nyitja a lövegzárat úgy, hogy a lőszeresnek az hozzáférhető legyen.

3. kezelő → A nyitott lőszeresládából egy parancs szerinti lövedéket vesz ki és be- tölt, zárkezelő a zárat zárja.

✓ *„Tüzet nyiss!“* (Megjelölik a cél távolságát.)

1. kezelő → Hangosan ismétli a parancsot, beirányozza a löveget oldal és magassági irányokban. Tüzel. Megfigyeli a lövedék becsapódását a célhoz képest. Megadja a szükséges javítási adatot.

Tovább tüzel az *„Állj!”*, vagy *„Tüzet szüntess!”* vezényszókig.

Amennyiben hiba lép fel a tüzelés során az *„Akadály”* kiáltással jelzi, normál tempóban elszámol 60-ig, majd a lőszert eltávolítják, és a vonatból kidobják. Mielőtt újra töltenének, meggyőződik róla, hogy a csőben nincs akadály.

2. kezelő → Folyamatosan nyitja és csukja a zárat a tüzelés ütemének megfelelően.

3. kezelő → Adogatja a lőszereket.

✓ *„Tüzet szüntess!“*

1. kezelő → Hangosan ismétli a parancsot. Amennyiben a löveg betöltött, akkor azt ürítik. Az ágyút vízszintes helyzetbe, alap állapotba hozza.

2. kezelő → Üríti a löveget és a lőszert óvatosan elhelyezi.

3. kezelő → Rendezi a lőszereket és elhelyezi a lőszerhüvelyeket a tárolóban.

✓ *„Ütközet vége!“*

1. kezelő → Hangosan ismétli a parancsot. Az ágyút vízszintes helyzetbe, alap állapotba hozza, ezt jelenti is amikor kész, *„Löveg rögzítve!”*

2. kezelő → Üríti a löveget és a zárat alap állapotba hozza.

3. kezelő → Rendezi a lőszereket és elhelyezi a lőszerhüvelyeket a tárolóban.

C. Géppuska

A géppuska kezelését 3 ember végzi. A 2 és 3. kezelők együttesen gondoskodnak, a lőszerellátásról és tüzelés közben a heveder vezetéséről.

A *„Harchoz!”* parancs után a 8 m/m Skoda-Mitralloust egy betöltő csík elhelyezésével tűzkésszé kell tenni. Amennyiben a harchelyzet megváltozik, akkor a 2 és 3. kezelők megragadják az állvány mellső lábait és új irányba állítják a fegyvert. Az 1. kezelő irányoz és működteti a fegyvert.

A fegyver kezelése és a tűzvezetés a külön leírt szabályok szerint történik.

Amennyiben egy repülőgépre kellene tüzelni, akkor két ember elfoglalja a helyét a kocsi tetején kialakított lőállásban. Nyitják a fedelet. A 3. kezelő felemeli a fegyvert a háromlábú állványra, a 2. kezelő gondoskodik a fegyver beállításáról és rögzítéséről, majd tüzelés közben vezeti a hevedert.

D. Gyalogsági tűz

A gyalogsági tűz megnyitását a vonatparancsnok rendeli el. Irányítása a kocsiparancsnok feladata.

A tüzelés pontosságának érdekében a gyalogosok a megfelelő kar- és fegyvertámasztásokat alkalmazzák a lőréseken való kilövéseknél. A tüzelés üteme lassú kis és közepes lőtávolságra való tüzelésnél.

E. U- és gyújtógránátok

Az U-gránátokat a vonatot támadó, közeli ellenség ellen kell használni. A gránátokat a vonaton kívüli közelharcban is lehet használni.

A gránátok alkalmazására harchelyzetben ritkán kerül majd sor.

Technikai eszközök

A. Karbantartás

A páncélvonat mozgatását a mozdony végzi. Erre kell tehát fokozott figyelmet fordítani.

A mozdonyvezetők és fűtők alkalmasságát a legnagyobb gondossággal kell megvizsgálni és ezen túl meg kell vizsgálni a szolgálati idejüket is. Mindig kell egy állandó személy a géppuskásoktól, aki a mozdonyon foglal helyet.

A kazánt és hamuszekrényt legalább egyszer egy héten vizsgálni szükséges. Az ütközetek szüneteiben az átmosásokat végre kell hajtani. A gőzrendszert rendszeresen ellenőrizni kell. Ugyancsak ellenőrizni kell a nyomásmérőket, a szénkészletet, a vízmennyiséget.

Minden bevetés előtt ellenőrizni kell a teljes mozdonyt, valamint a tengelyeket, kerekeket és fékeket, a siklócsapágyakat, a csavarokat és azok feszességét. Ellenőrizni szükséges az olajozókat, és azok töltöttségét. Vizsgálni kell az összes mozgó mechanizmusokat, hogy azok olaj és zsírkenése megfelelő legyen.

A vonatkísérő személyzet a felelős a vonat kifogástalan állapotért és működésért.

A jelző- és telefonos személyek felelősek a jelrendszer, valamint a telefon, valamint a világítási rendszer működéséért.

A kocsikban a hőt és a port ajánlott rendszeresen vízpermettel eltávolítani.

A löveg és a gépfegyverek megóvására a megfelelő olaj és a hűtővíz álljon rendelkezésre.

B. Útvonali munkák

Általában ez egy lényeges kérdés lesz, az elpusztult vasúti rendszerek (felrobbantották sínek, váltók) átmeneti, ideiglenes helyreállítása, akkor, ha a rongálás csak kisebb mértékben érinti a vasutat.

A páncélvonatok felszerelése felépítményeszközöket is tartalmaz és az ezekhez tartozó szerelő eszközöket. . Különleges szabályok a helyreállítás megvalósításáról nincsenek, ez csak a helyzet ismeretében dönthető el. A vasút helyreállítását végző munkacsapatot a géppuskák fedezik és védik.

C. Utasítás a vonat menetéhez

Amennyire csak lehetséges, akkor az általános vasúti előírásokat kell betartani. Jeleket adni, fényjelzést alkalmazni, a mozdony sípját használni csak kivételes esetben szabad.

A sebesség általában a 30 km/órát nem haladhatja meg, sőt nagyon gyakran biztonsági okokból még ez alatt kell haladni.

Az út alatt a vasutas személyzet figyeli a vasúti pályát és a megtett távolságot pontosan.

A lehetőségek szerint ajánlott, hogy a megfigyeléseket az előfutó kocsiról, vagy a vonat előtt haladó hajtányról végezzék el, amelyek a páncélvonathoz vékony drótkötéllel hozzá vannak erősítve.

Különleges figyelmet kell fordítani a mozdony folytonos gőznyomására és a hibátlan működésére. Figyelni kell a fékek működését, mert egy hanyagság, vagy figyelmetlenség a vonat komoly sérüléséhez, vagy pusztulásához vezethet.

D. Fényszóró

A *„Fényszórót!”* parancsra kinyitják a fényszóró fedelet a kocsitetőn és ezután a fényszóró használható.

A fényszórót kezelő a megfelelő irányban és időtartamra a kívánt világítást adja. Ezt legtöbbször csak rövid ideig szabad tenni, mivel a fényszóró valóban jó fényforrás, viszont elárulhatja a vonat helyét és ez az ügyetlen megoldás több kárt okoz, mint hasznot.

A fényszóró megvilágítja a vasútvonal közeli területeit. Lekapcsolása után a területet és a célt világító rakétával kell megvilágítani. Ez így egy jobb megoldás.

E. Egészségügyi és ellátási intézkedések

A legénység a személyi kötöző csomagját köteles magánál tartani. Ezen felül minden kocsiban bizonyos kötszert és fertőtlenítőszert kell tárolni. Egy embert a kocsi legénységéből a sürgősségi egészségügyi feladatok ellátására ki kell képezni.

A páncélvonatban nagy a hő fejlődés, ezért a legénység a melegebb hónapokban még inkább ki van téve a súlyos szomjazásnak. Ilyemkor a bevitt alkohol, vagy a nagyobb mennyiségű víz egészségügyi károsodáshoz vezethet. E probléma leküzdésére ajánlatos minden kocsiban egy főzőládányi hideg teát tárolni, rum hozzáadása nélkül.

Ennek szintén kiszámoltnak kell lennie, mert ha a páncélvonat nem tud visszatérni hosszabb ideig az anyaállomására, akkor ebből ellátási gondok lesznek. Ezért minden emberre kettő tartalékadagot kell számítani.

A páncélvonat taktikai utasítása

A páncélvonat megfelelő felszereléssel, a gyalogság ellen, géppuskáival és kis kaliberű tüzérségével nagyon mozgékony tűzerőt biztosít.

Támadásban hasonlít az acél hegyére, amely egy pontban hat. Védekezésben pedig egy páncélhoz, amely befedi a hátat.

Annak érdekében, hogy kihasználjuk a tűzerő előnyeit, gyors mozgásban kell lennie a páncélvonatnak, és jellegében gyors rajtaütésekkel kell harcolni.

Sötétben, ködben, vihar védelme alatt és hasonló körülmények között, amikor lehető legnagyobb a zaj és rosszak a fényviszonyok, ekkor lehet legjobban megközelíteni az ellenséget és a hirtelen megjelenéssel zavartságot, rettegést okozni nekik, nem hagyja pihenni őket. Ekkor a legbiztosabb, hogy az eső, a por, a sötétség, a köd, a villámlás, a zavarodottság miatt nehéztüzérségük nem tud a páncélvonatban kárt tenni, és az biztonságosan vissza tud majd menni az akció után.

Hasznosítani kell a bevetés során, a vasúton fellelhető természetes rejtő helyeket, vasúti bevágások, alagutak. Ezeken át lehet az ellenséghez közel jutni és őket úgy megközelíteni, hogy a sötétség beálltával már csak kis távolságot kelljen megtenni. A pálya felderítését járőrökkel kell elvégezni, amely során tisztázni kell a pálya állapotát, az esetleges rongálásokat, az ellenséges mozgásokat.

Az ilyen vállalkozásokban a gyorsmozgású csapatokkal való együttműködés a kívánatos. (lovasság, kerékpárosok, gépfegyverosztag, tüzérségi autó, stb.), Ők a meglepetés után áttörnek az ellenséges vonalakon és elérnek egy új, kedvezőbb részt, a majdani új műveletekhez.

Ha azt igényli a helyzetet, a páncélvonat parancsnoka a vonaton kívülre helyezett legénységgel végezze el a feladatot. A vonatot pedig bízza egy hátrahagyott őrségre, akik fedezik őket. Általában ezt a parancsnok csak a helyszínen tudja a körülmények ismeretében eldönteni, de a tettrekészség és a parancsnok kezdeményezőkészsége, eltökéltsége, a siker alapja.

A páncélvonat akcióképessége nagymértékben függ a szén és a víz elérhetőségétől, valamint a vasúti pálya épségétől. A vonat útjait tehát úgy kell megtervezni, hogy egy felszerelést biztosító állomás mindig legyen, illetve oda érjen vissza a vonat.

A vasúti pálya rombolásait a páncélvonaton rendelkezésre álló készletek erejéig lehet kijavítani. Ahol ezek az eszközök nem elegendőek, ott a még szükséges anyagok beszerzéséről és a munkaerő biztosításáról is a páncélvonat parancsnokának külön kell gondoskodnia.

Az akciók során, az ellenséges területen, a páncélvonat visszavonulásának lehetőségét mindig biztosítottnak kell lennie. Ezt a parancsnoknak kell figyelnie, szükség szerint meg kell változtatnia a vonat mozgásának irányát egy távolságon belül.

Amennyiben lehetséges, akkor az akciókat két páncélvonattal kell végrehajtani. Ez nagyobb pusztítást okoz az ellenségnek és az egymás fedezése is jobban érvényesülhet. A kisebb tűzerejű vonat halad hátul, a nagyobb tűzerejű pedig elől. A két páncélvonat között telefon, kerékpáros, vagy gyalogos hírvivő járőrök biztosíthatják az összeköttetést. Egyéb jelzésrend is megvalósítható. A veszély jeleket különösen fontos rögzíteni, ugyancsak a befejezésre és a visszavonulásra vonatkozóakat.

A páncélvonat eredményesen védheti a különböző vasúti objektumokat, a viaduktokat, hidakat, alagutakat. Különösen alkalmas, hogy ilyen veszélyeztetett helyekre kisebb egységeket, lőszert juttasson ki. és célzottan működjön együtt ezekkel az alakulatokkal.

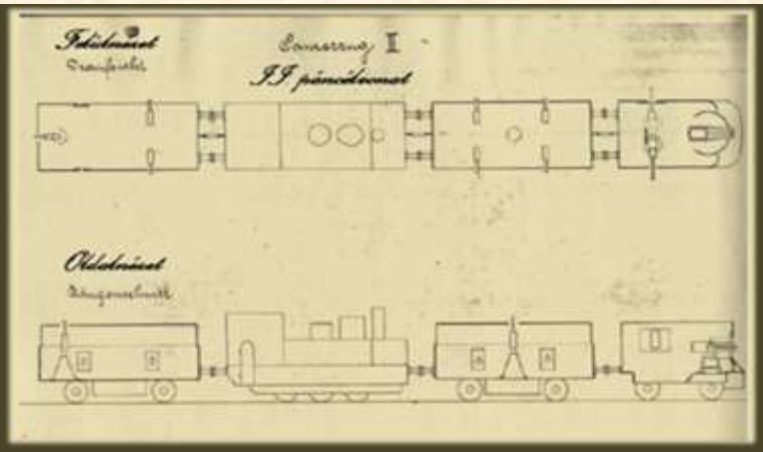

II. páncélvonat berendezései

I. kocsi	1 db	47 m/m L33 gyorstüzelő ágyú
	1 db	47 m/m Hotchkis rendszerű gépfegyver (mitrailleuse), lőszerrel.
		Kézigránátok, U-gránátok, ekrazitpatronok, felépítményi szerszámok.
II. kocsi	2 db	géppuska M.7/12
	1 db	Oxigénes fényszóró 30 c/m
	1 db	háromlábú állvány a repülőgép elleni géppuskának.
		Kézigránátok, U-gránátok, ekrazitpatronok, felépítményi szerszámok.
Mozdony III.		Teljes felszereléssel, beleértve az alkatrészeket és eszközöket is.
IV. kocsi	1 db	géppuska M.7
	2 db	Skoda gépfegyver (Skoda-Mitralleusen), 8 m/m
	1 db	háromlábú állvány a repülőgép elleni géppuskának.
		Kézigránátok, U-gránátok, ekrazitpatronok, felépítményi szerszámok…”
Minden kocsi:	1 db	főzőláda tea
	1 db	vizeskancsó
	1 láda	konzerv
	1 db	kétégős acetilén lámpa
	1 db	telefon
	1 db	jelzőberendezés

VI. páncélvonat lőgyakorlatok, és páncélvonat átalakítási javaslatok. Szerémség, Ruma, 1915. július - szeptember

K. KEMPF m.p.Kdatt.

Ruma, 19 Juli 1915

K.u.k. Panzerzug VI.

B e f e h l s b e i t r a g

über das feldmässige Übungsschiessen des k.u.k. Panzerzuges VI im Gornjidol zwischen Pavlovci und Vrdnik.

Leiter des Schiessens ist Kadett K.KEMPF.

Am Schiessen nimmt die ganze als Bedeckung des Zuges aufgestellte Mannschaft und die M.G. Abt.Teil. Es wird aus dem Panzerzug, also von der Bahntrasse aus auf die im Tale am Fusse der gegenüberliegenden Tallehne aufgestellten Scheiben geschossen.

Zu verständigen sind die Behörden von Ruma, Vrdnik, Jazak selo und Rivica. Die Standorte der Posten wurden genau abgegangen und sind nach strenger Orientierung bestimmt.

Geschossen wird auf der Bahnstrecke innerhalb des Raumes zwischen der Wegübersetzung bei Kote 182 und derselben östlich Kote 216. Schussrichtung normal auf die Bahnstrecke nach Osten. Distanzen zwischen 300 bis 600 Schritte, also kleine Distanzen. - Abzusperren ist der Raum zwischen den äussersten Koten Strassenkreuzung westl. Kote 170 im Süden, Kote 181 im Osten, Kote 254 im Norden, Kote 216 im Westen.

Zeit des Schiessens: Zwischen 8-10 Uhr vm. muss das Schiessen abgehalten werden

Aufstellung der Scheiben: Die Scheiben /ungedeckt liegend, vorlaufend../ werden am Fusse der der Bahnstrecke gegenüberliegenden Tallehne im Raume, in dem sich der Zug bewegt aufgestellt. Rechter Flügel beim ersten i von Veliki p., linker Flügel östlich dem letzten e von Cerice. Aufgestellt werden ungedeckt Liegende vor dem Gebüschsaum am Bach auf Wiesengrund in keinen Distanzen bis 400 Schr., Vorlaufende unmittelbar hinter dem Gebüschstreifen als Reserven in Distanzen bis zu 600 Schritte.

Die Aufstellung der Scheiben muss am Vortag erfolgen. Die Leitung dieser Aufstellung führt Kdtt.K.KEMPF selbst durch. Hiezu ist 1 U.O. mit der entsprechenden Zahl an Mannschaft nach Umfang der Scheibenzahl beizustellen. Zur Bewachung der Scheiben hat über die Nacht eine Wache, bestehend aus 1 U.O. und 3 Mann am Schiessplatz zu bleiben. Die übrige Mannschaft kehrt mit Kdtt.K.KEMPF am Abend des Vortages nach der Aufstellung nach Ruma zurück. Nach dem Schiessen werden die Scheiben, sowohl wie die Wache vom Panzerzug mitgenommen. Die Wache bezieht den Platz am Kellerhäuschen beim Weinberg westlich Kote 180. Beim Signal: "Beginn des Schiessens" hat der Wachposten dahin einzurücken.

K. KEMPF kadét, páncélvonat parancsnok
Ruma[2], 1915. július 19.
Cs. és Kir. VI. páncélvonat

Harcálláspont,
cs. és kir. VI. páncélvonat, Gornjidol, Pavlovci és Vrdnik között. a mezőn, lövészet.
A gyakorlat vezetője K. Kempf kadét.

[2] Ruma → Árpatarló, város a Szerémségben.

A lövészeten a vonat teljes személyzete részt vesz, a géppuskák is. A lövészet a vasúttal szemben fekvő völgyre történik, ahol a céltáblák kihelyezésre kerülnek.

Tájékoztatni kell Ruma, Vrdnik, Jazak és Rivica településeket hatóságait a gyakorlatról, a lövészet helyszínéről és a lőirányokról.

Ez a vasútvonaltól keletre, a 182 és 216. koordináták között helyezkedik el. Nagysága 300-600 lépés, kis távolság. Zártnak kell lennie még a 170. koordináta és a közúti kereszteződés nyugat között, és kelet 181., 254. észak, 216. nyugat koordinátákkal határolt területen.

A gyakorlat ideje 8-10 órák között, amit be kell tartani.

A céltáblákat a vasútvonallal szemben levő völgyben kell kihelyezni. Jobb szárnya a Velikitől keletre, a baloldali Cericétől keletre. A céltáblák a bokrok előtt a patak mentén 400, illetve a bokroknál 600 lépés távolságban.

A céltáblákat előző napon kell elhelyezni. Kempf parancsnok a személyzetnek bemutatja a célokat és azok számát. A céltáblákat éjszaka őrség vigyázza, amely 3 fő, akik megszállják a lőteret. A legénység többi tagja K. Kempf kadéttal visszatér Rumába.

A lövészet után a céltáblákat az őrség a vonathoz szállítja. Az őrség a nyugati dűlőben található, 180. koordináta, pinceházat használhatja a „Lövészet kezdete” parancstól kezdve.

K.u.k. RAYONSKOMMANDO SYRMIEN
Etappenpost 187, am 5. August 1915.

1.- Der Kommandant des Panzerzuges No.VI. Kdt. i.d.R. Kempf spricht nur deutsch, die Mannschaft dagegen ungarisch, rumänisch, kroatisch und tschechisch. Kaum einige Leute sind unter der Mannschaft, die etwas deutsch können, nicht einmal die Unteroffiziere besitzen genügend Kenntnisse, um deutsch erteilte Befehle an die Mannschaft weiter zu geben.

Der dienstführende Feldwebel wurde im Rayonsbereiche bereits mit einem, der die deutsche, ungarische und kroatische Sprache beherrscht ausgetauscht.

Die Mannschaft des dem Panzerzuge zugehörigen Inf. Zuges von den 3/VIII und 3/IX 53stammend ist sehr schwächlich. Dieser Umstand ist auch ärtzlich bestätigt. 11 Mann sind bereits an das Res.Spital in Ujvidek und Feldmarodenhaus in Ruma abgegeben worden. Davon sind 3 Mann zwar wieder eingerückt, jedoch sehr schwach.

Statt diesen 11 Mann, sowie 8 weiteren körperlich zu schwacher Infanteristen, wäre ein Ersatz notwendig; weiter wären noch 4 Unteroffiziere auszutauschen, die wegen Unkenntnis der deutschen Sprache unbrauchbar sind.

Es ist daher im ganzen ein Ersatz von 23 Mann notwendig. Bei der Zuweisung bitte die Kenntnis der deutschen und kroatischen Sprache zu berücksichtigen.

2.- Die Besatzung des Panzerzuges wäre womöglich auch durch einen zweiten Offizier zu ergänzen, damit in jedem Kampfwagen ein Offz. als Komdt fungieren kann. So wird es möglich sein, dass der vorne befindliche Wagen des Panzerzuges, welchem immer eine grössere Wichtigkeit zukommt, bei jeder Fahrtrichtung von einem Offizier kommandiert wird.

3.- Ausserdem wäre die Zuteilung eines Waffenmeisters und dessen volle Ausrüstung mit Werkzeugverschägen, sowie die Ausrüstung mit 6 Feldstecher /für jeden Wagen 3/ für den M.G. Bedienungsmann No.3, dem Beobachter und dem Kmdten in jedem Wagen notwendig.

4.- Da die Schätzung der Entfernung durch die Schiesscharten in Folge der Unsichtbarkeit des Vorfeldes sehr schwierig ist, ist es notwendig - entweder 2 viereckige Scharten für die Spiegel eines Distanzmessers aus dem Panzer auszunehmen und einen Distanzmesser / in Gabelträgern / einzubauen, oder rechteckige, grössere Öffnungen für einen Schätzer auf jeder Seite auszunehmen.

Dieselbe Unzweckmäßigkeit zeigen die Scharten des M.G.Bedienungsmannes No.3. Sie sind zu weit links vom M.G. entfernt. Da der Mann beobachten und am Gewehr bedienen muss, ist es notwendig, auch für ihn links nahe beim M.G. eine rechteckige, entsprechende Öffnung aus der Panzerung auszunehmen.

5.- Bezüglich der Ausgestaltung des Panzerzuges werden noch folgende Anträge gestellt.a/ Um den Gefechtswert des Panzerzuges zu erhöhen, wäre beiden Waggons an den Enden je ein 7 cm Schnellfeuergeschütz /Gebirgskanone M.8, die auch leicht verfügbar wäre/ einzustellen. Die Stirnsteite des Waggons wäre Kofferartig auszugestalten, damit jedes Geschütz ein möglichst grosses Bestreichungsfeld auch nach den Seiten erhalten kann. Dies liese sich eventuell auch improvisieren.

b/ Der zweite Wagen wäre mit einem Stück, daher der Panzerzug im ganzen mit 3 M.G. zu versehen.Jetzt haben die M.G. schiefe Schartenflächen, damit das Schiessen aus den Feldgestellen möglich ist. Es wäre zweckmässiger die Panzerung vertikal zu halten, da die vorhandenen Schartenanordungen an beiden Seiten des Kampfwagens Kugel- bz. Geschossfänge bilden, welche speziell bei Geschützfeuer eine sehr schwache Stelle des Panzerzuges darstellen.

Bei vertikaler Panzerung müssten die M.G. in Mauerschartengestellen verwendet werden, wie dies bei vertikalen Panzerschilden in permanenten Befestigungsobjekten angewendet wird. Die Feldlafetten könnten in der Ausrüstung belassen werden, damit eine mobile Verwendung der M.G. ausserhalb des Zuges auch möglich ist.

c.-Beleuchtungsmittel. Für beide Kampfwagen wäre, für die Verwendung bei Nacht, die Einstellung eines 35 cm Acetylen-Starklicht-Scheinwerfers notwendig.

Diese Scheinwerfer könnten oberhalb des Kmdtenstandes aufsteckbar placiert werden und aus dem Inneren des Standes dirigierbar sein. Damit der Scheinwerfer leicht und rasch aufgesteckt werden kann, ist eine Ausschlupföffnung neben dem Kmdtstand herstellen.

d.- Der Kmdtstand in jedem Kampfwagen sollte eine splittersichere Panzerkuppel auf die Decke des Waggons aufgenietet werden. Die Kuppel wäre mit 4 verschlissbaren Sehschlitzen, welche einen Rundblick gestatten, zu versehen. Die jetzige Kuppel ist zu eng und die Handhabung ziemlich schwerfällig.

e.- Im Wagen 2 /rückwärtiger Waggon/ befindet sich der Wasserbehälter mit 3 1/2 Kubmeter Inhalt für 30 km Fahrt. Dieser Wasserbehälter nimmt sehr viel Platz, sogar eine Schiessarten weg, so dass die Aufstellung eines Geschützes nur so möglich wäre, wenn der Wagen zu einen dreiachsigen umgestaltet wird. Dies ist durch das Anschliessen eines halben K-Wagens leicht möglich. Eventuell könnte der Wasserbehälter kleiner und niedriger dimensioniert in beiden Wägen untergebracht werden. Dies ist auch deshalb ratsam, da durch das Geschütz die Tür zu der einen Hälfte des Wagens weggenommen wird und der Wasserbehälter zu Erleichterung und Ermöglichung des Verkehres zwischen beiden Hälften ohnedies auf einer Seite ein wenig abgenommen werden muss.

f.-Jeder Kampfwagen wäre ausserdem noch auszurüsten mti einem kleinen Flammenwerfer, hiezu je 20 Chargen Brennflüssigkeit, mit 2 Leuchtpistolen, hiezu je 200 Schuss, mit je 50 St. Universalgrten und 10 St. Pechfackeln.

Die Ausbildung der Mannschaft mit besonderen Kampfmitteln wird vom Rayonskommando angeordnet. Die sonstige technische Ausrüstung des Panzerzuges entspricht.

Diese Meldung wurde dem A.G.K. G.d.K.v. Tersztyánszky und E.G.K.No.12 vorglegt.

K.u.k. Kerületi Parancsnokság Szerémség[3]
Hadiposta 187, 1915. augusztus 5

[3] A Szerémség vagy Szerém történeti-földrajzi régió az egykori Magyar Királyság illetve a mai Horvátország és Szerbia területén; a Duna és a Száva között elterülő nagytáj. A Szerémségben található a Tarcal-hegység (Fruška Gora). Nagyobb városai Horvátországban: Vukovár, Vinkovce, Újlak. Szerbiában: Szávaszentdemeter, Árpatarló (Ruma), India

1. – A VI páncélvonat parancsnoka Kempf, csak németül beszél, a csapat pedig magyar román, horvát és cseh nyelven ért. A német parancsokat nem értik, vagy csak kevésbé. Az altisztek nem rendelkeznek elegendő német tudással, ezért a parancsokat nem tudják közvetíteni.

Olyan vezető őrmester szükséges a katonai körzetből, aki jól beszéli a német, a magyar és a horvát nyelvet is.

2.- A legénységet a páncélvonaton valószínűleg ki kell egészíteni egy másik tiszttel is, így minden kocsiban lesz parancsnok. Így lehetővé válik, hogy az első megfigyelő toronyban a páncélvonat parancsnoka helyezkedjen el, aki így már teljesen a megfigyelést végezheti.

A legénység a VIII. és a IX. páncélvonatokon is nagyon gyenge. Ezt a tény is alátámasztja, hogy 11 ember már Újvidéken van a katonai kórházban, és a területi gyengélkedő-házban Rumában. Ez a 3 férfi szolgálatra alkalmas, de nagyon gyenge.

A 11 és másik 8 ember helyett cserére lenne szükség; Kell még 4 tiszthelyettes, akik ismerik a német nyelvet.

Ezért összesen 23 ember szükséges. Amikor kiválasztják őket kérjük, vegyék figyelembe a német és horvát nyelv ismeretét.

3.- E mellett szükség lenne egy fegyvermester vezénylésére is, annak teljes felszerelésesével együtt, valamint 6 távcső is kell /minden kocsiban 3 darab/ a géppuska irányzójának, a 3. számú megfigyelőnek és a parancsnoknak.

4.- A távolságok becslése a szűk megfigyelő nyílások miatt nehéz. Szükség lenne tükrös távolságmérőre is. Olyan rögzítési pontokra, amelyekre a műszereket fel lehet szerelni. Nagyobb kémlelőnyílásokra is szükség van, mindkét oldalon.

Ugyanezeket a hátrányokat szenvedik el a géppuskások is. Téglalap alakú, megfelelő nyílások szükségesek a páncélon.

5.- Ami a formát illeti a páncélvonatokon

a / a harci értékét növelni kell a páncélvonatnak, azzal, hogy két végén, egy-egy 7 cm gyorstüzelő ágyú, vagy hegyi ágyú legyen (M.8) A kocsik homlokzatát úgy kell kialakítani, hogy bőrönd-szerűen lehessen elhelyezni a felszerelést. Ezt lehet esetleg rögtönözni is.

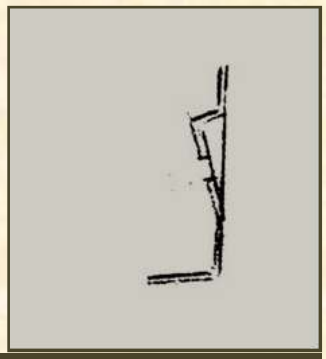

b / A második kocsiban 3 géppuskát kell elhelyezni. A géppuskák forgathatóak legyenek, hogy a lövéseket a leárnyékolt irányokban is el lehessen végezni. Nem célszerű tartani a páncél függőleges elhelyezését, mert a meglévő hasadékok a kocsi mindkét oldalán a tüzérségi találatok esetén a gyenge pontok.

A függőleges fali kereteket, amit a géppuskák lőréseinél használunk, páncéllapokkal kell lefedni. Lehetővé kell tenni, hogy a géppuskák a vonaton kívül is használhatóak legyenek.

c.- Megvilágítóeszközök. Mindkét kocsit fel kell szerelni éjszakai használat esetére. Erre egy 35 cm-es acetilén magas fényű fényszóró szükséges.

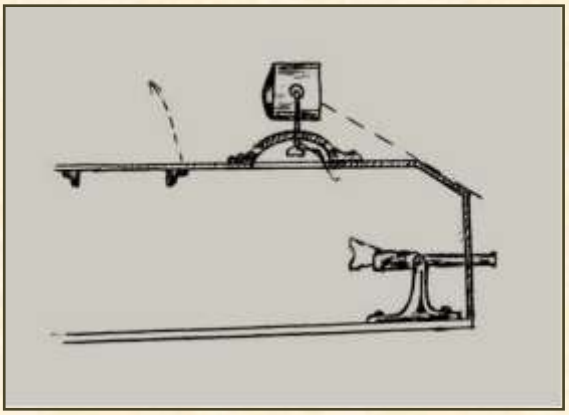

Ezeket a fényeket a kocsi belsejéből lehessen kezelni. Így a fényszórók könnyen és gyorsan együttműködnek, a fegyverek kezelőivel.

d.- A megfigyelő torony minden kocsin egy törésálló páncélozott kupola legyen, szegecselt kivitelben. A kupola kap 4 megfigyelő rést, amelyek lehetővé teszik a széttekintést. A jelenlegi torony túl szűk, és a kezelése meglehetősen nehézkes.

e.- A víztartály a 2. / hátsó kocsi / 3 1/2 m^3 tartalom, 30 km-es útra számolva. Ez víztartály sok helyet foglal el, ráadásul egy löveg helyét veszi el. Háromtengelyes kocsi elrendezésnél és a tartály más elhelyezésénél ez a probléma megoldódna. Ez könnyen megoldható

egy fél K kocsi beiktatásával is.[4] Esetleg lehetne a víztartályt kisebb és kisebb méretekben elhelyezni két kocsiban is.

f.- Minden kocsit fel kellene szerelni kis lángszóróval. 20 töltetnyi égő folyadék, 2 pisztoly, ebből a célból 200 hevedert, a 50 kerti és 10 db szurokfáklyát.

A csapat különleges oktatását elrendelte a körzetparancsnokság. A páncélvonat egyéb műszaki berendezései megfelelőek.

Ez az üzenet
A.G.K. G.d.K.v. Tersztyánszky[5] és E.G.K.No.12 vorglegt.

K.u.k. Panzerzug VI.
An das k. und k. Rayonskommando Syrmien in Ruma
Feldpost 187, am 6. August 1915.

[4] Úgy gondolom, hogy a fél K kocsit az akkori géppuskás kocsihoz akarták a javaslattevők valamilyen kapcsolódással hozzáilleszteni. Így jött volna létre egy háromtengelyes páncélvonati kocsi. A következő iratokból, amikor a bizottság majd a javaslatokat elemzi, erre lehet következtetni.

[5] Nádasi Tersztyánszky Károly (Szakolca, 1854. október 28. – Bécs, 1921. március 7.) magyar katonatiszt, császári és királyi vezérezredes, első világháborús hadvezér.
Figyelemreméltó, hogy Tersztyánszky ezredes akkor több kitüntetést kapott, mint a hasonló korú rangidős tisztek, de sem a Signum Laudist, sem a Katonai Mária Terézia-rendet nem kapta meg soha, talán forrófejűsége miatt, amelynek következében állandó nézeteltérései voltak a katonai igazgatási szervekkel, akik megakadályozták, hogy magasabb kitüntetéseket kapjon. 1914-ben, a világháború kitörésekor Tersztyánszky IV. hadteste az Eduard von Böhm-Ermolli gyalogsági tábornok (1856–1941) parancsnoksága alatt álló 2. hadsereg kötelékében a Monarchia déli határán, a Száva folyó mentén vonult fel. A Szerbia elleni első, 1914-es hadjárat egészében kudarcot vallott, de a IV. hadtest sikeres felmentő támadást hajtott végre az 5. hadsereg támogatására.
1914 szeptemberében Tersztyánszky tábornokot hadtestével együtt Galíciába vezényelték az oroszok ellen. 1914. október 28-án a 2. hadsereget, Tersztyánszky IV. hadtestével együtt átvezényelték a sziléziai frontszakaszra.
1915. május 25-én Tersztyánszkyt kinevezték a balkáni osztrák–magyar erők parancsnokának. A közvetlen alárendeltségébe tartozó szerémségi csapatok hamarosan a Tersztyánszky-seregcsoport (Armeegruppe Tersztyánszky) nevet kapták. A csoportosítás feladata a Monarchia balkáni határainak védelme volt egy esetleges szerb támadással szemben. A rendkívül agilis parancsnokot azonban ez a passzív szerep nem elégítette ki. Ezért a következő hónapokban – vezérkari főnökével, Dáni Bélával közösen – kidolgozta egy Szerbia elleni támadás átfogó hadműveleti tervét, és megkezdte csapatainak hatékony felkészítését a tervezett hadjáratra. A parancsoksága alatt álló erőkből nyár végére létrehozta az új 3. hadsereget. Ennek első parancsnoka szeptember 8-án értelemszerűen Tersztyánszky lett. Heves vérmérséklete miatt azonban ezúttal a magyar polgári közigazgatással került összetűzésbe. A Fruska Gora-i erődítési munkákhoz igényelt polgári munkások igénylése kapcsán komoly ellentétbe keveredett a terület magyar kormánybiztosával, Tallián Béla báróval (1851–1921), aki gróf Tisza István miniszterelnök jó barátja volt. Tersztyánszky magyar származása ellenére Tisza úgy értékelte a tábornok intézkedéseit, mint a közös főparancsnokság (AOK) illetéktelen beavatkozását a magyar polgári kormányzat belügyeibe. Személyes presztízskérdést csinált az ügyből. Ez már nem csupán egy kormánybiztos és egy tábornok konfliktusa volt, hanem a magyar miniszterelnök és a közös főparancsnokság ütközése. A közös minisztertanácsban Tisza követelte Tersztyánszky leváltását, és *„felvetette a kabinetkérdést*”. A nagyhatalmú Tisza ellenében Conrad vezérkari főnök sem tudta megmenteni a tábornokot. A császár, aki maga sem kedvelte Tersztyánszkyt, végül eleget tett a magyar miniszterelnök kérésének. 1915. szeptember 25-én, amikor a 3. hadsereg felkészítése a Szerbia elleni támadásra sikeresen befejeződött, a császár utasítására Tersztyánszkyt leváltották hadseregparancsnoki beosztásából. Nyugdíjba vonulási kérelmét azonban nem teljesítették, ami azt jelentette, hogy az uralkodó nem szándékozik véglegesen ejteni a tábornokot. Tipikus dualista belpolitikai viszálynak esett áldozatul.

Über das Ergebnis der Scharfschiessübung die der k.u.k. Panzerzug VI am 5. August 1915 von 7 - 10 Uhr vorm. im Cornji dol zwischen Pavlovci und Vrdnik von der Bahntrasse aus vornahm, wird folgende Meldung erstattet.

I. Seriengruppe: vom stehenden Zuge jeder Mann auf seine Scheibe M.G. Punktfeuer 360 Patronen 32 Treffer daher 10%

II. Seriengruppe: Vom stehenden Zug jeder Mann aus seine Scheibe M.G. Punktfeuer. Bestreichen durch kombiniertes Inft. und M.G. Feuer. 559 Patronen 49 Treffer, daher 9%.

Gesamtdurchschnittsergebnis 925 Patronen 81 Treffer 9%

Cs. és Kir. VI. páncélvonat
Cs. és Kir. Kerületi Parancsnokság Szerémség, Ruma
Táboriposta 187, 1915. augusztus 6.

A Cs . és Kir. VI. páncélvonat éleslövészetéről, amelyet 1915. augusztus 5-én, 700-1000 között hajtottak végre, a Pavlovci és Vrdnik vasútvonalon, a következő üzenet jött:

I. sorozat: Az álló páncélvonatról folyt a tüzelés. pontcélra, céltáblára, minden ember és géppuskával is. 360 lőszer, 32 találat, tehát 10%.

II sorozat: Álló páncélvonatról tüzelés, pontcélra, pásztázó - kombinált tűz a géppuskából. 559 lőszer, 49 találat, így 9%.

Összességében 925 lőszer, 81 találat, 9%

A korábbi szerkezeti átalakításokra vonatkozó vizsgálatokat egy szakbizottságra bízták, akik a következő véleményt fogalmazták meg:

K.u.k. Panzerzug VI.

Exh.Nr.141.

An das k.u.k. Rayonskommando – Syrmien in R u m a

Ergebnis der Besichtigung durch die Kommission des A.G.K.

1.- Umbau der Wägen und Aufmontierung von Geschützen:

a.- Anhängen eines halben K.Wagens erweist sich als nicht ratsam, da eine steife Kupplung oder fixe Verbindung /:durch Stielung:/ nicht genügende Festigkeit gegen die Gewalt des Rückstosses bietet und die Beanspruchung zu gross sei. Die Adaptierung des halben K-Wagens in Form eines halbrunden gewölbten Vorbaues ist technisch zu schwierig, um Improvisation hingegen mit geraden Flächen bietes insoferne Schwierigkeiten, als es konstruktiv schwer durchführbar ist. Schlitze oder Scharten für seitliche Rüstung des Geschützes und Elevation desselben zugleich zu konstruieren. Geschütz, Schützen und M.G. im selben Wagen sei nicht besonders zweckmässig. Eine andere Möglichkeit wäre das Anhängen eines selbstständigen, halben K-Geschützwagens und dessen Ausgestaltung oder etwa Adaptierung eines anderen grösseren K-Wagens mit grossen Achsenstand. Dieser Umbau würde eine Kostenhöhe von 30.000 K.- erreichen, welche Summe nicht gut aufgewendet werden könnte. Es wurde kein endgiltiges Urteil abgegeben, vielmehr dieser Fall für nochmalige Beratung aufgehoben.

2.- Umbau des Kmdoturmes wird in der angesprochenen Art bewilligt. /:Der Sitz dann neu konstruiert werden.:

3.- Umbau der M.G. Scharten wird in der zugesprochenen Art bewilligt.

4.- Scharten für den M.G. Bed.Mann 3 werden in der angesprochenen Art /: zuschiebbar und zugleich als Schiesscharten verwendbar:/ bewilligt.

5.- Umbau des Wasserbehälters wird in folgenden Aussicht zugestanden: Der Wasserbehälter wird entweder an die Rückwand des K-Wagens verlegt oder aber unter dem Boden des V Wagens oder des R Wagens angebracht, wogegen dann unter dem V Wagen die Reservekohle unterzubringen wäre.

6.- Ausstattung mit Scheinwerfer wird abgelehnt mit Rücksicht darauf, dass der Kmdt unterhalb des Scheinwerfers nicht zugleich beobachten könne, vielmehr müsse der Beobachter mindestens im 2. Wagen sein. Durch diese örtliche Trennung sei aber die Verwendung, Dirigierung und Ausnützung des Scheinwerfers sehr stark beeinflusst. Der Scheinwerfer biete auch ein für den Zug verhängnisvoll gutes Ziel.

Es wäre günstiger, eine Scheinwerferabteilung dem Zug beizugeben, die aus dem Zug aussteigt und 100 Schritte vom Zug entfernt den Scheinwerfer betätigt.

7.- Ausstattung mit Flammenwerfern wird abgelehnt, weil der Apparat viel Raum verbraucht, im Zug sehr dirigierbar ist und der Behälter mit der Brennflüssigkeit in 10 Minuten verbraucht sei. Der Zug bedürfe eine solchen Abwehrmittels für den Nahkampf nicht.

8.- Erhöhung der Zahl der M.G. wird zugestanden. Der Zug müsse mindestens 4 M.G. erhalten, in jedem Wagen 2 M.G.

Mit Bezug auf alle Anträge ist eine Berufung des Panzerzuges VII, der mit Kanonen ausgerüstet ist, geplant und beabsichtigt, auch von den anderen kleinen Panzerzügen Relationen einzuholen.

K.u.K. VI. páncélvonat

Exh.Nr.141.

K.u.k. Kerületi Parancsnokság Szerémség, Ruma

Az A.G.K. bizottsága által végzett vizsgálat eredménye

1. Kocsik átalakítása, védett ágyús kocsi kialakítása

a.- fél K- kocsi alkalmazása nem tanácsos merev kapcsolattal, illetve a fix kapcsolat (a kocsány) nem biztosít elegendő erőt a löveg a visszaható erejével szemben, és a kocsi túl hosszú lenne.

Az átalakításkor a fél K-kocsit egy félkör alakú ívelt elülső kapcsolószerkezet ellátni technikailag túl bonyolult lenne, ezt a gyakorlatban nehéz megvalósítani.

Az ágyúnak és a géppuskáknak azonos lőréseket készíteni az oldalsó páncélon nem különösebben megfelelő.

Egy másik lehetőség az lenne, hogy a fél K-ágyús kocsi konfigurációja helyett egy másik nagyobb K-kocsi kerüljön beépítésre. Ez az átalakítás elérné a 30.000 K.- költséget, mely összeg nem áll arányban az eredménnyel. Ez nem végleges döntés újabb konzultáció lehetséges.

2.- A megfigyelőtorony átalakítással kapcsolatos javaslat, továbbításra került. Amennyiben jóváhagyják, akkor áttervezik.

3.- A géppuskákkal kapcsolatos összegyűjtött javaslatok. Amennyiben elfogadják, akkor áttervezik.

4.- A géppuskák 3 kezelőjével kapcsolatos javaslat, jóváhagyásra felterjesztve.

5.- A víztartállyal kapcsolatosan: A víztartályt a K-kocsiban a hátsó falon kell elhelyezni,, vagy átszerelni a V kocsi, vagy R kocsi alá. A V kocsi alatt a tartalék szén van elhelyezve.

6.- A felszerelt fényszórókkal kapcsolatos javaslatokat elutasítják annak tekintetében, hogy a parancsnok nem tud figyelni a fényszóró fénye alatt, a megfigyelőnek inkább legalább a 2. kocsin kell lennie. Ez a térbeli elválasztás a megfigyelést erősen befolyásolja. A fényszórók használata katasztrofális lehet a vonatra nézve.

Kedvezőbb volna alkalmazni egy fényszórókezelő egységet, akik a vonaton kívülről, 100 lépés távolságban, működtetnék a fényszórót.

7.- A felszerelt lángszórót el kell utasítani, mert a gép sok helyet foglalna, és a vonaton az égő folyadékot 10 perc alatt kifogyasztanák. A vonatnak nincs szüksége egy ilyen közelharc eszközre.

8.- A géppuskák számának növelése tett javaslat jogos. A vonat legalább 4 géppuskával rendelkezzen, minden kocsiban 2 géppuska.

A többi problémával kapcsolatos bármely kérést megvizsgálják a VII. páncélvonatnál, amely fel van szerelve ágyúkkal, hogy a kisebb páncélvonatok fejlesztését el lehessen végezni.

K.u.k. Panzerzug VI.

An das k. und k. Rayonskommando Syrmien in Ruma

Feldpost 187, am 28. August 1915.

Für ein mit dem Panzerzug abzuhaltendes Übungsschießen bei Nacht mit Verwendung von Leuchtpistolen zweierlei Kalibern wird folgender Befehlsbeitrag vorgelegt:

Art der Schießübung: Es wird aus dem Zug ein kombiniertes Inft.- und M.G. Feuer auf "Vorlaufende" und Knieende"/:Scheiben:/ abgegeben. Je nach der Tragweite und Lichtstärke der Kaliber sind die Scheiben in verschiedenen Distanzen zwischen 100 und 300 Schritte aufzustellen. Es muss demnach in 2 Seriengruppen geschossen werden. Bei dem Schiessen ist durch Versuche zu erproben, ob es zweckmässiger ist, wenn in jedem Wagen an der letzten Seitenscharte bei der Stirnwand je eine Pistole abgefeuert wird, oder wenn eine Pistole von der Maschine für beide Wägen abgefeuert wird, oder aber, ob es zweckmässig ist, aus den Wägen und der Maschine je eine Pistole abzufeuern. Für alle Fälle ist die Schusswirkung annähernd zu ermitteln. Das Schiessen ist aus dem stehenden Zug vorzunehmen.

Ort der Schiessübung: Ort der Schiessübung bleibt das Cornjidol zwischen Pavlovci und Vrdnik.

Zeit des Schiessens: Das Schiessen muss in den ersten Abendstunden nach Einbruch der Dunkelheit, also zwischen 8 und 10 Uhr nm. abgehalten werden.

Absperrung: Die Postenzahl und Aufstellung bleibt diesselbe, wie bei den bisherigen Schiessübungen. Die Posten müssen um 6 Uhr nm. ihre Plätze bezogen haben.

Scheibenaufstellung: Die Scheiben werden vom Kommandanten am Vortage nach Erprobung der Leuchtpistolen in den entsprechenden Distanzen und Gruppierungen aufgestellt.

Wache bleibt bei den Scheiben zurück. Nach dem Schiessen werden die Scheiben mit Fuhrwerken nach Ruma geführt.

Zieler: Diese werden nach jeder Seriengruppe vom Zug abgeschickt und ermitteln das Resultat. Sie sind mit 2 grossen Karbidlampen ausgerüstet.

Aufführung der Posten: Der abzusperrende Raum hat einen Umfang von 11 km. Es sind 18 Posten aufzuführen. Der weiteste Posten ist von Ruma 12 km entfernt. Die Posten müssen also um 3 Uhr vm. von Ruma losmarschieren, damit alle bis spätestens 7 Uhr vorm. ihren Posten bezogen haben können. Da 12 der Posten östlich der Strasse Ruma-Vrdnik zu stehen kommen, wird der Aufführer zunächst mit diesen 12 Leuten deren Posten abgehen und sie aufstellen, während die 6 übrigen auf der Strasse Ruma-Vrdnik bis zum Ziehbrunnen weitermarschieren, wo der Aufführer wieder auf die Strasse trifft.

Die Posten sind über Sicht und Absperrungsraum genau zu belehren. Zur Verdeutlichung muss der Aufführer vor dem Aufstellen der Posten mit ihnen bis zu Kote 180 gehen und ihnen im Tal Raum und Schussrichtung des Schiessens zeigen. - Die Absperrung seitens der Posten beginnt mit dem Moment, in dem der Posten aufgeführt ist. - Nach dem Schiessen hat der Aufführer die Posten einzuziehen, da eine Verständigung durch Hornsignal nicht möglich ist.

Für die Postenaufführung sind stellig zu machen: 1 Offz. Derselbe muss vorher die Posten persönlich abschreiten und über die Ausdehnung der Scheibenlinie und das Schussfeld genau orientiert werden.

1 U.O. und 20 Mann.

Die Dauer des Ausbleibens dieser Mannschaft ist voraussichtlich von 3 Uhr vorm. bis 2 Uhr nachm.

Hornist: Zum Schiessen muss ein Hornist stellig gemacht werden.

Scheiben und Signalmittel: Die Scheiben und Fahnen zur Kennzeichnung der Flügel der Scheibenlinien werden vom k.u.k.Etappenstationskommando Ruma gefasst.

Zahl der zu verschiessenden Munition. Die Zahl der zu verschiessenden Munitions Gurten für die M.g. und Patronen für die Infanteristen wird noch mit Abteilungsbefehl festgelegt.

Das Schiessen wird 48 Stunden vorher dem k.u.k. Etappenstatonskommando und den Bezirksbehörden mitgeteilt.

Cs.és Kir.. VI. páncélvonat

Cs. és Kir. Kerületi Parancsnokság Szerémség, Ruma

Táboriposta 187, 1915. augusztus 28.

Éjszakai lőgyakorlat szervezéséről, kétféle kaliberű rakétapisztoly[6] használatával, a következőket jelentik:

A gyakorlat típusa, céllövészet: a vonatról és egy kombinált gyalogsági és géppuska tűz, „folyamatos" és „térdelő helyzet" (céltáblára). A világítás erejétől függően a lőtávolság 100 és 300 lépésre[7] lett állítva.

[6] A rakétapisztolyból lőtt világítórakéták a gyakorlathoz a fényt biztosították.
[7] A Mannlicher puskák lőtávolsága a fegyveren *„lépés”* mértékegységben volt jelölve. A lépés 0,75 m-nek felelt meg. (75 és 225 m a távolság tehát.)

A lövészetet 2 általános csoportban történt. Kísérletekkel kell bizonyítani, hogy mi a célravezetőbb, ha a homlokfalon megy a tüzelés egy fegyverrel, vagy ha az oldalfalon, egy fegyverrel, esetleg mindkettő fegyverrel. A tüzelés álló vonatból történt.

A lőgyakorlat a Pavlovci - Vrndik vasútvonalon volt. Időpontja pedig a sötétedés után 8^{00} és 10^{00} óra között.

A terület lezárása megtörtént, ugyanúgy, mint az előző lövészetnél, a hely változatlan. A pozíciók 6^{00} órakor elfoglalva.

Céltáblák üzembe helyezése: A céltáblákat a parancsnok az előző napon megvizsgálta és azok kihelyezésre kerültek, a megfelelő távolságokra és csoportokban. Őrség maradt a céltábláknál. A lövészet után ezeket majd visszaszállítják szekereken, Rumába.

Cél: Ezek után minden sorozat után átvizsgálásra kerülnek, és meghatározzuk az eredményt. Ehhez a felszerelés része 2 nagy karbidlámpa.

A biztosítás: A tér lezárása után van egy 11 kilométeres kiterjedésű terület, 18 őrhellyel biztosítva. A legmesszibb pozíció 12 kilométerre van Rumától. A biztosítási őrhelyekre el kell indulni 3^{00} órakor Rumából, ezzel legkésőbb mindenki 7^{00} órakor a pozícióját elfoglalja. A 18 őr kétfelé fog felállni, a felvezetők először az őrök közül 12-t a Ruma-Vrdnik vasúttól keletre fognak felállítani, amíg 6 őrt a Ruma - Vrdnik úton a gémeskútig helyeznek el, majd a felvezetők az úton találkoznak. Az őrök kihelyezését pontosan jelenteniük kell. A felvezetők az őrökkel pontosan ismertetik a völgyben elhelyezkedő célterületet és a lövési irányokat. A lezárás az őr felállításakor történik meg. A lőirányok ismerete fontos, mert ezt kürtjelzéssel nem lehet megadni.

Az őrhelyeket meg kell számozni és meg kell határozni, hogy milyen irányban, mennyire távolodhat el a helyéről.

Őrség 20 ember.

Az őrség délután 3 órától éjjel 2 óráig lesz szolgálatban.

Kürtjel: kürttel kell a lövészetet jelezni.

Cél- és jelzőeszközök: A céltáblákat és a zászlókat, hogy jelöljék meg a szárnyakat, és a célok vonalát, a rumai cs.és.kir. állomásparancsnokság biztosítja.

A lőszer felhasználás a lövészeknek és a géppuskák hevedereihez az alakulat rendelkezései szerint rögzítettek.

A lövészetről jelentést kell tenni 48 órán belül az illetékes parancsnokságoknak.

29. August 1915

Nachtrag zum Befehlsbeitrag

Für das Schiessen wird auch die Verwendung von zwei 30 cm Azetylen-Sauerstoff Scheinwerfern in Aussicht gestellt.

Es ergeht an das Abschnittskommando Mitrovize der Befehl, diese beiden Scheinwerfer beizustellen. Laut Übereinkunft des Kmdten der U.Abteilung mit dem Abschnitskmdo haben die Bedienungsleute mti den beiden Scheinwerfern am Tage des Schiessens um 6 Uhr nachm. in der Station Ruma gestellt zu sein.

Die Scheinwerfer treten vom Tender der Maschine aus in Tätigkeit. Sonach wird das Schiessen bei Leuchtpistolenlicht, Scheinwerferlicht und beiden vereinigten Beleuchtungen stattfinden.

1915. augusztus 29.

Parancs kiegészítés

a lövészetnél használt, két 30 cm-es acetilén fényszóró kezelése.

A helyszínre a Mitrovizei körzetparancsnokságról adnak két fényszórót a gyakorlat napjára. A megállapodás szerint a kezelésre a csapatot a körzetparancsnokság adja, aki Rumában az állomáson 6^{00} órakor jelentkeznek és biztosítják a fényszórós megvilágítást a gyakorlaton.

A fényszórók által megvilágított célokra történik majd a lövészet, kombináltan is rakétapisztolyokból lőtt világítórakétákkal és fényszórókkal erősítve is.

30. August 1915

Als Scheiben werden nur vorlaufende, knieende und ungdeckt liegende Figuren verwendet. Zahl 70 - 80.

Es werden in beiden Wägen die Zugbegleiter zum Abfeuern der Leuchtpistolen kommandiert.

Die Posten sind durch einen Offz. des IV/27 Ldst.Et.Baons aufzuführen. Derselbe hat den Vollzug der Aufstellung dem Major Höfer, welcher dem Schiessen beiwohnen wird, vor Beginn des Schiessens zu melden.

1915. augusztus 30.

A céltáblákra álló, térdelő és fekvő helyzetből lőnek. A célok száma 70-80.

A tüzet a kocsiparancsnokok vezetik rakétapisztolyok használatával.

A gyakorlat helyszíne és a pozíciók az Offz. des IV/27 Ldst.Et.Baons szerint. A gyakorlatot megszemléli Höfer őrnagy.

1. September 1915

Für die Bedienung der Pistolen gelten die Kmdos: "Pistolen fertig", dann wird geschossen. "Feuer einstellen" für die ganze Abteilung gegeben gilt auch für die Pistolenschützen.

Die Scheiben sind nach Erprobung in Distanzen von 300 und 220 und 180 Schritte aufgestellt.

Für die Scheinwerferabteilung gelten die üblichen Kmdos:"Lichtung" Hoch" Tief" links" rechts" Streifen löschen". Der Zugsbegleiter des Kmdten Wagens I hat die Kommandos an die Scheinwerferabteilung durch die Schiessscharten zu übermitteln.

Die U. Abteilung erhält zur leichteren Durchführung und um Verwirrungen zu verhindern genaueste Instruktionen darüber, welche Kmdos den Schützen und M.G., und welche den Pistolenschützen und Scheinwerfer Bedienungsmännern gelten.

Allgemeine Massnahmen.

Das Schiessen wird 3 Tage vorher beim k.u.k. Etappenstations Kmdo Ruma und ebenso bei der F.T.L.4 in Szabadka angemeldet.

Der Panzerzug fährt um 7 Uhr nm. von der Station Ruma ab und trifft um halb 11 Uhr nachm. in derselben Station wieder ein.

Die Avisoposten haben rechtzeitig von Ruma abzugehen und nach dem Schiessen auf das Signal "Feuer einstellen" einzurücken.

1915. szeptember 1.

A következő parancsok érvényesek a fegyverek használatához, „Fegyver kész!”, „Tüzet szüntess!” vezényszavak a teljes csapatra vonatkoznak, és minden fegyver tüzére.

A céltáblák kihelyezése 300 és 220, valamint 180 lépés távolságban történnek.

A szokásos parancsok érvényesek a fényszórók kezelésére. „Fény!”, „Fel!”, „Jobbra!”, „Balra!”, „Sávokban!”. A kocsik parancsnokai továbbítják az utasításokat a fényszórósokhoz.

A lövészet zavartalan lebonyolítása érdekében a fényszórókat kezelő személyzet részére adott parancsoknak pontosnak kell lenni, hogy a lövészek és a géppuskák jól működjenek.

Általános intézkedések.

A lövészetet 3 nappal korábban kell bejelenteni az illetékes állomás- és körzetparancsnokságokhoz. (k.u.k. Etappenstations Kmdo, Ruma Ruma; F.T.L.4 Szabadka)

A páncélvonat Rumából 7 órakor indul, és ugyanide fut be fél 11 órakor.

A vonat jelenti a Rumából való távozását, a lövészet kezdetét és ugyancsak, annak a befejezését is.

K.u.k. Panzerzug VI.

An das k. und k. Rayonskommando Syrmien in Ruma

Etappenpostamt 187, am 3. September 1915.

Über das am September 1915 von 8 - 10 Uhr vorm. vorgenommene Übungsschießen des

k.u.k. Panzerzuges VI unter Verwendung von Leuchtpistolen und Scheinwerfern wird folgendes

Trefferresultat vorgelegt.

I. Seriengruppe: vom stehenden Zug. Erst Leuchtpistolen, dann ein Scheinwerfer in Tätigkeit.

Vorlaufende Scheiben	300 Schritte	38 Treffer	
Knieende Scheiben	220 Schritte	10 Treffer	68 Treffer
Ungedeckt liegende	180 Schritte	20 Treffer	

Zahl der Patronen 2164, Treffer 68 Prozent 3 - 3 1/2.

II. Seriengruppe: vom langsamen und schnell fahrenden / 10 km/ Zug, Leuchtpistolen, dann ein Scheinwerfer, endlich beide zusammen in Tätigkeit.

Vorlaufende Scheiben	300 Schritte	24 Treffer 59 Treffer
Kieende Scheiben	220 Schritte	24 Treffer
Ungedeckt liegende	180 Schritte	13 Treffer

Zahl der Patronen 1160, Treffer 59 Prozent 5 - 51/2

Cs. és Kir. VI. páncélvonat

Cs. és Kirr. Kerületparancsnokság Szerémség, Ruma

Hadiposta 187, 1915. szeptember 3.

1915. szeptember elején a VI. páncélvonat végrehajtotta este 08:00-10:00 órák között a lőgyakorlatot, rakétapisztolyokból kilőtt világítórakétákkal, valamint fényszóróval.

Az eredmények a következők:

I. feladat: tüzelés álló vonatról, először csak világítórakéták, azután egy fényszóró alkalmazása.

Folyamatos tüzelés céltáblára	300	lövés	38	találat	
Térdelő helyzetből céltáblára	220	„	10	„	68 találat
Fedezetlen fekvő helyzetből	180	„	20	„	
Lőszerek száma	1160	db	68	„	százalék 3…3,5

II. feladat: tüzelés álló, lassan haladó, majd gyorsabb vonatról (10 km), először csak világítórakéták, azután egy fényszóró alkalmazása, majd az összes.

Folyamatos tüzelés céltáblára	300	lövés	24	találat,	59 találat
Térdelő helyzetből céltáblára	220	„	24	„	
Fedezetlen fekvő helyzetből	180	„	13	„	
Lőszerek száma	2164	db	59	„	százalék 5…5,5

Páncélvonat utasítás, 1. kiegészítés

K. ung. St. Lehr. Inf. Typ. Div. Kindo.

INSTRUKTION

für die Verwendung von Panzerzügen

/ mit 1 Beilage /

K. ung. St. Lehr. Inf. Typ. Div.Kando.

Gruppe Nr. 2000

INSTRUKTION

FÜR DIE VERWENDUNG VON PANZERZÜGEN

I.

II.

WESEN UND AUSRÜSTUNG DER PANZERZÜGE

III.

UNTERSTELLUNG DER PANZERZÜGE

KOMMANDOFÜHRUNG UND DIENST IN DEN PANZERZÜGEN

Die Panzerzüge werden bei der Verwendung unterstellt:

Nr. 1 dem Kmdt. des Korps I/XII
Nr. VIII „ „ „ Korps XII
Nr. VI „ „ „ Korps XII
Nr. IX „ „ „ Korps XII

IV.

AUSBILDUNG-, DIENST- UND ORIENTIERUNGSFAHRTEN

V.

KAMPF der PANZERZÜGE

[illegible] werden sich – besonders in der Ebene. Gelegenheitsvorgehen, das man auf der Strasse machen kann, oder in der Nähe der Rahmstrecke gelassen. Abweichungen dadurch überraschen kann, dass man durch rasches Herankommen den Sicherungstruppen die rechtzeitige Verständigung der Hauptmassen unmöglich macht.

Es werden gute Situationen ergeben, wo der Panzerzug in dem Kampfe ein gegen Truppen aus der Stellung dauernd wirksames kann oder muss, in welchem Falle seine Wirkung mehr [illegible] wird.

Schwer werden Hauptsächlich bei Nachtgefechten vorkommen, die der Panzerzug oder Nacht zwischen die Linien des Feindes hineinführen kann. Derselbe Führer ist die genaue Kenntnis der Lage der unter Feuer zu nehmenden feindlichen Truppen unbedingt notwendig.

Bei den ersten Kämpfen der 76 Lehr-Inft. Tpn. Divn. werden ungefähr acht zweckmässige Verfolgungen des gegnerischen Vormarsches jene Ortschaften hinter der feindlichen Sicherungslinie zu nennen, von welchen man bestimmt weiss, dass an mit feindlichen Truppen belegt sind oder in der nächsten Zeit in Nähe Treffe liegen.

Leider Verstösse bei Einbruch der Dunkelheit hinter die feindlichen Linien vorzustossen, denn einen Erfolg, wenn der Feind bis zum Eintritt der Dunkelheit im Marsche war, schwer gehofft werden. Teils denselben noch in Marsche auf den Strassen zu verhindern.

Panzerzüge können bei Rückzug der gegnerischen Stellungen vor Verfolgung der feindlichen Nachhutgruppe – wobei dann verwendet werden, dass man durch Eingreifen des Panzerzuges die Aufmerksamkeit des Gegners wendet die Stellung

stattfinden Truppen abreist.

Die Panzerzüge können nur kurze Zeit wirken, dann sie sind mit Rücksicht auf die Artilleriewirkung des Gegners gezwungen, stets vor- und rückwärts zu fahren, bevor können sie dem Gegner die Möglichkeit nehmen, die Strecke hinter ihnen zu zerstören, dadurch ihre Rückkehr abschneiden.

Bei der Verwendung von Panzerzügen muss auch jeder Umstand berücksichtigt werden, dass die Wirkung aus dem Zuge gegen [illegible] oder nicht gelingen. Zeile mit dem Wechsel des starken Unterschieden aus abstimmt, nur wenig günstiger Distanz möglich ist oder vielleicht überhaupt ausbleibt.

Die erste Bedingung zur richtigen Verwendung der Panzerzüge ist die gute Orientierung über die feindliche Situation. Kundschafter, die über eine gut organisierte Aufklärung verfügen und mit den Panzerzügen eine enge [illegible] Verbindung haben, werden die Panzerzüge häufig und mit grossem Erfolg verwendungsfähig sein. Es empfiehlt sich daher Panzerzüge Stationen beizustellen, dass sie vom Feinde nicht leicht entdeckt und von der feindlichen Artillerie nicht beschossen werden können. Die Verbindung mit Zivilbehörden der Eisenbahnregierungsbeamten durch Anschaltung des Telephonapparates aufrecht zu erhalten.

Besonders ist die Kraft, den Panzerzug zu verwenden, wenn dem Kraft eine bestimmte Aufgabe zu stellen, die Durchführung in den selbst zu überlassen.

Während der Rückzugsgefechte, schafft Verwendung mitunter [illegible] Mannschaften angestrengt ist, und die Panzerzüge gleich in jene Räume zu dirigieren, wo wieder Ruhe gemacht werden soll.

Bei der Verwendung der Panzerzüge haben die Kräfte in berücksichtigen, dass die Verwendbarkeit durch [illegible] Bedingungen (Kohlen-Wasser-Vorrat etc.) [illegible] ist.

Die Panzerzüge haben zudem Kampfe nur [illegible] Angriffs- und Gewehr-Geschütze Wagen mitzuschleppen, der [illegible] Teil des Zuges ist in der Depotstation oder in der nächst gelegenen Station hinter der eigenen Front zurückzulassen. Die andere Kampfe nicht vollständig Mannschaft ist beim [illegible] Teile belassen.

Der Kampf muss mit aller Entschiedenheit, und Ausnützung aller Wirkungsmöglichkeiten geführt werden. In die Strecke vorbereitet, so ist zu trachten, die Bettlade durch [illegible] Umstehenden Teile der Strecke und [illegible] herzustellen, die gegnerische Feuerwaffen durch [illegible] Wirkung zu den Gewehrgruppen [illegible] werden. Unter Umständen hauptsächlich dort wo [illegible] dem Gewehrgraben nicht weiter kann, werden angezogt sein, die die Strecke [illegible] [illegible] feindlichen Abteilungen durch [illegible] Schnellfeuergeschütz [illegible], die Strecke [illegible] herzustellen und dann die Fahrt fortzusetzen.

Um die Unterbrechung hinter dem Panzerzug zu verhindern, wird es angezeigt sein, die Strecke im Rücken stets unter Feuer zu halten.

Wird trotzdem die Unterbrechung durchgeführt, so ist für die Rückkehr der Kampf mit der grössten Entschiedenheit und Energie durchzuführen.

Ist jede Möglichkeit der Rückkehr zu verneinen, wenn auch [illegible] eine Abteilung angewendet, so sind wenigstens die Mittel [illegible] Mannschaft zu retten, es ist durchzuführen, der Zug selbst unbrauchbar zu machen, womöglich zu vernichten.

Als Kampfmittel werden [illegible]

PZ. I. Die Linie Personenzug – Post – Gepäckwagen.
PZ. VII. Verwaltungs – Offizier – Sanitätswagen – Küchenwagen.
PZ. VI. F. Munitions – Munitions – Munitions-Depot – Munitions-Apparat und die Strecke [illegible] Bettungs-Material.

PZ. IX. Munitions – Munitionszug.
Nach Räumung dieser Stellung durch die eigenen Truppen haben die Panzerzüge wie folgt zur weiteren Verwendung zu gelangen:
PZ. I. und VI. in den Bahnhof Gepäckbahnhof
PZ. VIII. und PZ. IX. in den Bahnhof Munitionszug.

VI.

Materielle Vorsorgen für die Panzerzüge.

Das Baumaterial zur Herstellung der Strecken – die nötige Bettung der Anlage mögen – ist bei der nächsten Bauabteilungsbehörde (Bauleitungsstelle) [illegible] und dort [illegible] gegen Quittung zu [illegible].

Der nötige Vorrat an Kohle und Wasser hat sich auf dem Zuge stets aufgeladen, ist und kann in allen Wasserstationen über [illegible] Aufforderung ergänzt werden.

Der Munitions-Vorrat wird [illegible] über [illegible] Aufforderung der Panzerzüge aus dem Art. P. Z. D. Gepäckbahnhof [illegible] ergänzt. Als Grundsatz hat zu gelten, dass zufolge 25% des nötigen Max. Vorr. vorhanden ist, der Ersatz [illegible].

An Verpflegung hat bei Beginn der Operationen bei jedem Manne die Grundbedürfnung und mehrere Tagige „R. „Portion vorhanden zu sein. Während der Operationen ist die tägliche Normalportion durch Requisitionen zu bedecken oder bei den nächsten Truppenkörper zu fassen. Die zur Aufrechterhaltung des [illegible] nötigen Schmiermittel etc. sind in den Rückbasen gegen Quittung zu [illegible].

VII.

Ökonomisch – Administrative Verfügungen.

Die der Division zugeteilten Panzerzüge sind [illegible] in den Verbandes der Division gehören bei der Divisions-Intendanz direkt rechnungsmässig und haben ihre Rechnungsakte allmonatlich bis spätestens bis [illegible] den Gebührungsmonats folgenden Monats der Intend. der k. u. St. L.T.D. einzureichen.

Der Gebührnisbemessung ist stets eine [illegible] Stärke, bis spätestens 5. und die auf den k. u. g. Stempel als Mindeststärke in Tagesrapporten [illegible] Tagesgebühr [illegible] über den jeweiligen Gebührsatz, [illegible] [illegible] vor Eintritt des Gebührsatzes, der Div. Int. einzuholen.

Gebühren u. gelten vorläufig [illegible] für die Hierauf [illegible].

Die [illegible] von der Armee im Felde zur Division eingeteilten Gegenstellungen im Verbande der Kriegsgebühren.

Der Mannschaft gebührt die [illegible] Kostportion und die [illegible].

In Stationen, für die das Menagegeld [illegible] [illegible] wird, gilt das für die betreffende Station bestimmte Menagegeld, in allen übrigen Stationen das Militärdurchschnittsmenagegeld, das im Militärdurchschnitt jeweilig [illegible].

Die Verrechnung des jeweilig [illegible] Menagegeldes erfolgt an Divisionsmonatsbelegen.

Personen gebühren den Abteilungen mit einem Verpflegsstande von weniger als 300 Mann, [illegible] [illegible] [illegible]

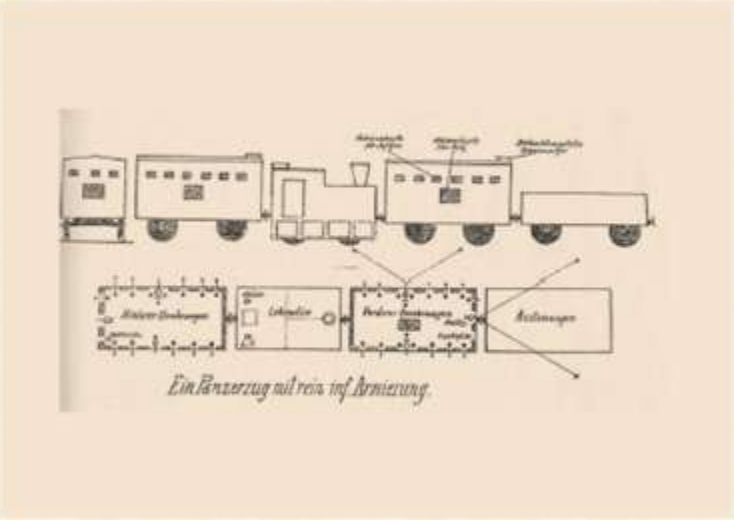

Az utasítás az erdélyi területeken készült, amint az a tartalomból is egyértelműen kiderül és több ott harcoló, illetve állomásozó páncélvonatról is szó esik benne. A fejléce alapján a 70. honvéd gyaloghadosztály az illetékes parancsnokság.[8]

Az utasítás nincs dátumozva, de bizonyos következtetések levonhatók. A 70. honvéd gyaloghadosztály a korábbi *„Erdélyi csendőrhadosztály”*-ból álakult meg – csendőrségi állomány kivonása és népfelkelő állomány bevonása után – 1915. szeptemberben, és 1916. június elején vonult néhány hónapra az orosz frontra. Utána, ismét Erdélyben volt 1916. november elejéről, 1918. június közepéig, majd ekkor az Isonzóhoz vezényelték. Itt fejezte be a háborút.

Az utasítás tehát 1915-16, de akár 1916. november – 1918. június között is készülhetett.

Utasítás

páncélvonatok használatára

(1. kiegészítés)

A páncélvonatok rendkívül értékes kiegészítő fegyverek, amelyek alkalmasak megfelelő időben és használva arra, hogy az ellenséget nagy tűzerővel meglepjék, ezáltal nagy anyagi és erkölcsi hatást érjenek el.

Hasznosságuk erősen korlátozott, csak azon a bizonyos vonalakon, a kötött vasúti pályán tudnak mozogni, ezért szükséges, hogy a parancsnokok a döntéseket gyorsan és határozottan hozzák meg.

II.

A páncélvonatok lényege és berendezései

- -

[8] A 70. honvéd gyaloghadosztályról a függelék végén egy szemelvényben írunk azért, mert mind megalakulása, mind működése egyáltalán nem közismert.

Kétféle páncélvonat van, a tiszta gyalogsági, amelynél kézifegyverek adják a tűzhatást és a vegyes páncélvonat (tüzérség és gyalogság).

Eddig mindkét típus ugyanaz a szervezet volt, mindig két részre oszlik a páncélvonat szervezete, mégpedig a harcoló vonatra és az ellátó szerelvényére, amely az anyaállomáson marad.

A páncélvonat gyalogsági tűz, srapnelgolyók és repesz ellen védenek közvetlenül az acéllemezek által. A páncélvonat részei a mozdony, a tüzérségi és lövészkocsi, valamint az egyéb, ütközéskocsi (előfutó).

A mozdonyok vonóereje 175 t (300 t), amellyel 40 km maximális sebességgel haladhatnak. Elhelyezésesük a tüzérségi- és lövészkocsi között van.

A kocsikban a parancsnok a telefonon, jelzőcsengővel adja az utasításokat a személyzetnek.

A fegyverkocsiban általában 5 géppuska, és egy, vagy két sor gyalogsági puska (lövész) helyezkedik el. Az előfutókocsiban a pálya javításához, építéséhez szükséges anyagokat helyezik el.

A hatósugár (akciórádiusz), a vonattól függően, a szén- és a vízellátás alapján, ritkán emelkedik 70 km fölé. A szén- és vízellátás a mozdonyon kívül, a lövészkocsik alján hordott tárolóban is lehetséges.

A páncélvonatok erőssége különböző, két géppuskás kocsi kétszer 5 géppuskával, fegyveres kocsiként.

Az ágyús kocsik 7 cm L / 30 gyorstüzelő ágyúval és legfeljebb kettő géppuskával erősítik a vonatot. A páncélvonatok legénységének száma és a hadianyag a vonat típusától és a harc fajtájától függ. A vasúti személyzet a feladatokra, vasúti mérnök (vonatvezető), mozdonyvezető, fűtő, fékező, ők a harcoló egység tagjai.

III.

A páncélvonatok alárendelési helyzete

- -

A páncélvonatok parancsnoklása és szolgálati függősége

- - - - - - - - - - - - - - - - - - - -

A páncélvonatok elhelyezése:

I.	páncélvonat	Petrozsény
VII.	„	Nagyszeben
VI.	„	Brassó
IX.	„	Gyergyószemtmiklós

A vonaton kívüli legénység a legközelebb levő vasúti fűtőház közelében helyezkedik el.

A páncélvonatokon annyi legénység legyen, hogy a riasztás kezdetéből a vonatot készenlétbe tudják helyezni.

IV.

Kiképzés, tájékozódás, menetgyakorlatok

- -

A csapat kiképzését, oktatását gondosan kell végezni a pihenőkben is, a fűtőházaknál. A csapat harci kiképzésén túl a páncélvonat állagának megőrzésére is különös súlyt kell fektetni. Ez utóbbi célért a vasúti szervek utasítják az alárendelt fűtőházaikat, műhelyeiket, hogy álljanak rendelkezésre a javításokhoz anyaggal és munkaerővel. Ezt a páncélvonat parancsnoka a vasúti osztálymérnökséggel közvetlenül intézi.

Különleges fontosságú a tájékozódási menet. Ezen mind a parancsnok, a helyettese, a vonatvezető, a fékezők részt kell, vegyenek. Ezen a távolságokat, és minden egyéb pályarészletet, a tájat, meg kell szemlélni, tisztázni kell, hogy a későbbiekben ezt mindannyian egyértelműen tudják.

A páncélvonat a hozzárendelt vasútvonalakat legalább kétszer járja be, a lehető leghamarabb, hogy a szükséges ismereteket megszerezze a személyzet. Ennek megszervezésért a páncélvonat parancsnoka és az illetékes vasútvonal parancsnokság felel. Ezt telefonon, vagy táviratilag kell előkészíteni és a kapcsolatot az illetékes állomásfőnökökkel fenn kell tartani.

A páncélvonat miután végrehajtotta a tájékozódási meneteket, ezek után már a harci gyakorlatait végzi el, a tájékozódási gyakorlatok tapasztalatai alapján, különösen azokon a területeken, ahol majd a harcok várhatóak. A gyakorlatokon, a terület alapján kell a majdani harci lehetőségeket előre megtervezni.

A páncélvonat és a gyalogos alakulatok a harci gyakorlást együtt végezzék, hogy majd hatékonyan együtt tudjanak működni, a 312/I.. 312, 313, 315. alakulatokkal.

Gyakorolni kell, hogy a páncélvonat hogyan támogassa a lövészalakulatokat, a lőgyakorlatokon géppuskával is. A páncélvonat parancsnoka és a más alakulatok parancsnokai működjenek együtt. A gyakorlatokon a páncélvonat parancsnoka elfogadja az utasításokat a vonaton kívüli együttműködő alakulatok parancsnokaitól.

Ki kell dolgozni olyan, lőhelyzeteket, amelyeket a páncélvonatról hatékonyan végre lehet hajtani. Ezeket az alkalmazásokat gyakorolni kell.

V.

A páncélvonat harca

- -

A páncélvonat elsősorban a meglepően erős tűzhatása miatt tud az ellenségnek nagy veszteségeket okozni, és a váratlan megjelenésével köztük pánikot előidézni.

A csapás általában gyorsan érkezik, és hosszú ideig tart, alkalmas akár fedett ellenséges pozíciók ellen is. Ellenség mögötti területen is működhet.

Gyakori, hogy a vasútvonal mentén menetelő, vagy ott pihenő, állásban levő nagyobb alakulatokat lehet meglepni és ez lehetetlenné teszi a fő csapatok értesítését és azok beavatkozását.

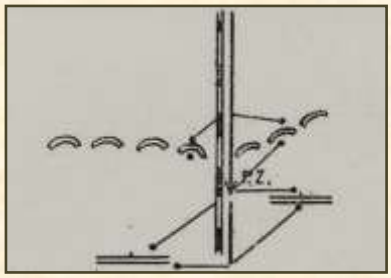

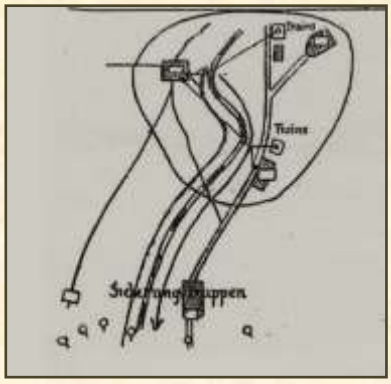

Lesznek olyan helyzetek, amikor a páncélvonat a csatában a saját csapatokkal együtt harcol, ez esetben a hatás frontális.

Nagyon gyakran éjszakai rajtaütést hajt végre a páncélvonat. Ilyen esetekben az ellenség helyzetének pontos ismerete szükséges.

Az első csata a 70. Ldw.Inftr. Tpn. Dion. keretében történt. Az ellenfél a közeli falvak mögött volt. A páncélvonat a szórt tüzet biztosította, amely segítségével lefogtuk a vonalaikat.

Az ilyen kezdeményezések alkonyatkor a sötétség beálltával lehetségesek. Ez sikeres és eredményes akciót ígér, főleg alkalmas az előrenyomulásra.

A páncélvonatok igen alkalmasak a saját csapatok visszavonulásának fedezésére is. A páncélvonat elvonja az ellenség figyelmét, így lehetőség van a kiürítésre.

A páncélvonatok működése gyors legyen, hogy csak egy rövid ideig, legyenek az ellenség tüzérségének kiszolgáltatva. Az ellenség ugyanis tüzérséggel próbálja a páncélvonatokat megsemmisíteni, vagy a visszatérésüket megakadályozni.

Amikor páncélvonatok harcolnak, minden körülményt figyelembe kell venni, hogy a hatás a lehető legnagyobb legyen. A vonat szintbeli elhelyezkedése (magasság, mélység, távolság) a tűzhatást befolyásolja. A távolságok növekedésével a hatás csökkenni fog.

Az első nagyon fontos feltétel a páncélvonatok használatára, a jó tájolás és az ellenség helyzetének pontos ismerete. A parancsnok ezeknek az információknak az ismeretében lépést tud tartani a helyzettel és eredményesen vezetheti a vonat harcát.

Ajánlatos a páncélvonat bázisállomásával a kapcsolatot tartani és minden információt figyelembe venni. Erre a vasúti telefonhálózat és a távírdáik is használhatók.

A páncélvonat parancsnoka maga dönt arról, hogyan használja a vonatot az egyes feladatoknál. A visszavonulás meneteket és az előretöréseket a legcélszerűbben kell szerveznie.

A páncélvonatok parancsnokainak figyelembe kell venni, hogy a vonat hatótávolsága, így használhatósága korlátozott, ezt a vasúttechnikai jellemzők adják, (szén-vízmennyiség, stb.)

A páncélvonatnak a feladatra a legcélszerűbb vonat összeállításban kell menni (géppuskás kocsi – ágyús kocsi). A szükségtelen kocsikat és felszerelést az anyaállomáson kell hagyni. Ugyancsak itt marad a szükségtelen legénység is.

A csatát a leghatározottabban, és a fegyverek legjobb felhasználásával kell megvívni. Ha a vasút el van torlaszolva, akkor azt át kell törni. A megrongált pályát ki kell javítani. Az ellenséges tűz elhárítását a géppuskákkal és az ágyúkkal kell elvégezni. Amennyiben a páncélvonatról az ellenség megsemmisítése nem lehetséges, akkor gyalogsági támadással lehet azt visszaszorítani, hogy az utat folytatni lehessen.

A zavarok megelőzésére a páncélvonat mögötti helyzetet mindig figyelemmel kell kísérni. Amennyiben szükséges, akkor a vonat mögötti területet, a legnagyobb erővel tűz alatt kell tartani, nehogy a pályát megszakítsák.

Amennyiben a visszatérés minden eszközzel sikertelen, akkor géppuskák segítségével a legénységet ki kell menteni, vissza kell vonulni (át kell törni) és a vonatot meg kell semmisíteni.

A páncélvonatok frontvonalai:

I .	páncélvonat	Petrozsény – Piski – Gyulafehérvár
VIII.	„	Verestorony – Olthid – Nagyszeben – Kiskapus
VI.	„	Tömös – Brassó – Brassó – Otohán – Brassó – Apácza és Homoród – Köhalom
IX.	„	Maroshéviz – Szászrégen

Amennyiben a saját csapatok ezeket a vonalakt elvesztették, akkor a páncélvonatoknak a következők szerint kell működniük:

I. és VI.	páncélvonat	Gyulafehérvári hídfőből
VIII. és IX.	„	Szászrégeni „

VI.
Anyagi rendelkezések páncélvonatokra

- -

A vasúti felépítményi építőanyag előkészítését, útvonalaként – az állandó előfutó kocsin – az építési- és osztálymérnökséggel egyeztetett módon kell elvégezni, ezt mindig ki kell egészíteni és nyugtázni szükséges az átvételt.

A folyamatos szén- és vízellátást a páncélvonaton biztosítani kell, a vonat mindig feltöltött állapotban várakozik. A kiegészítése ezen anyagoknak szóbeli kérés alapján is lehetséges.

A lőszer utánpótlási kérdéseit az F.Z.D. Gyulafehérvár kezeli. A páncélvonatok közvetlen igénye alapján ők gondoskodnak az utánpótlásról. Amennyiben a lőszerkészlet 25 % alá csökken, akkor azonnal pótlást kell kérni.

Élelmezésben az alapvető a következők szerint kell eljárni, minden emberre 2 napos „R” adagot kell tartani. A műveletek alatt a csapattestek normális adagokkal való ellátását, a közvetlen vásárlásokkal kell megoldani.

A gördülőanyag anyag karbantartására a kenőolajakat a fűtőházakban kell felvételezni, nyugta ellenében.

VII.

Gazdasági és adminisztrációs intézkedések

• -

A hadosztályhoz rendelt páncélvonatok a hadosztály gazdasági parancsnokságának tartoznak közvetlen felelősséggel. A gazdasági parancsnokságra a számviteli nyilvántartást minden hónap 10. napjáig kell a 70. LJTD –hez leadni.

A készpénzes pénzügyi követeléseket mindig egy hónappal korábban kell előterjeszteni, és jelezni az 5. Kincstári Katonai Kifizetőhelynek, Nagyszebenben, a szükséges dokumentumokkal együtt. A készpénzes követeléseket mindig időben el kell juttatni a hadosztály gazdasági irodájához.

Díjmentesség: ideiglenesen lehetséges, de csak normálisan működő hátországban, a hadsereg területén, az ellátás és a háborús kiadások fedezésére.

Ha a csapat megérdemli a vendéglátást és hajlandóság van a juttatásra.

Állomásokon az ellátmánypénzt rendszeresen adják, az arra az állomásra megállapítottak szerint, saját hatáskörben.

A legmagasabb ellátmánypénzre történik a hadosztályparancs alapján a közlemény. A 300 főnél kisebb legénység esetén az ellátás, a teljes legénységet számítva, napi 15 fillér/fő/nap.

Az ellátás vételezéséről előre értesítik, és ezt bejelentik a gazdasági irodában. A hadosztályparancsnokság a legközelebbi ellátóraktárat jelöli ki.

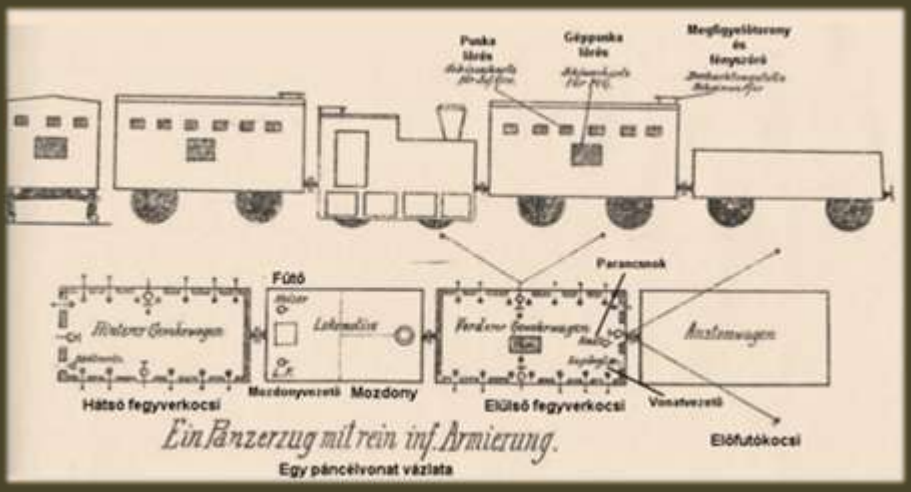

Egy páncélvonat vázlata

Páncélvonat utasítás

Vor dem Wagen antreten!

Die Mannschaft stellt sich wie Fig.1 vor den Wagen in 2 Gliedern.

Der Kommandant des Zuges stellt sich vor diesen Wagen, wohin er die Fahrtrichtung berücksichtigt. Der also der vordere sein soll. Vor diesen vergattern sich auch die M.G. Sollte jedoch der Wagen mit dem Wasserbehälter der vordere sein, so haben sich 2 vom vorderen Teil und 2 vom rückwärtigen Teil befindlichen Schützen zum anderen Wagen statt der M.G. zu begeben.

Diesen Schützen werden dann am letzten Wagen „rückwärts“ (Stirnwand) bzw. auf der Seite „weiß“ statt der Fehlenden eingeteilt.

In jedem Wagen ist die Mannschaft gegen die Maschine zu derart einzuteilen, daß die dem M.G. gegenüber liegenden Schützen mit diesen jeweilig den Platz tauschen.

In der Fahrtrichtung nach vorne jedoch besetzen die Schützen bei roth oder weiß immer die Scharten von der Strinwand, wenn das Maschinengewehr Scharte einnimmt.

Der Kommandant des Zuges hat sich jederzeit vor Augen zu halten, daß ein Übertragen der M.G. , besonders die M.G. Munition sehr schwierig ist, sich also vor dem Antritt der Fahrt genauestens zu orientieren hat, ob keine Spitzkehre passiert wird, d.h. ob nicht vor und rückwärts in der Fahrtrichtung geändert wird.

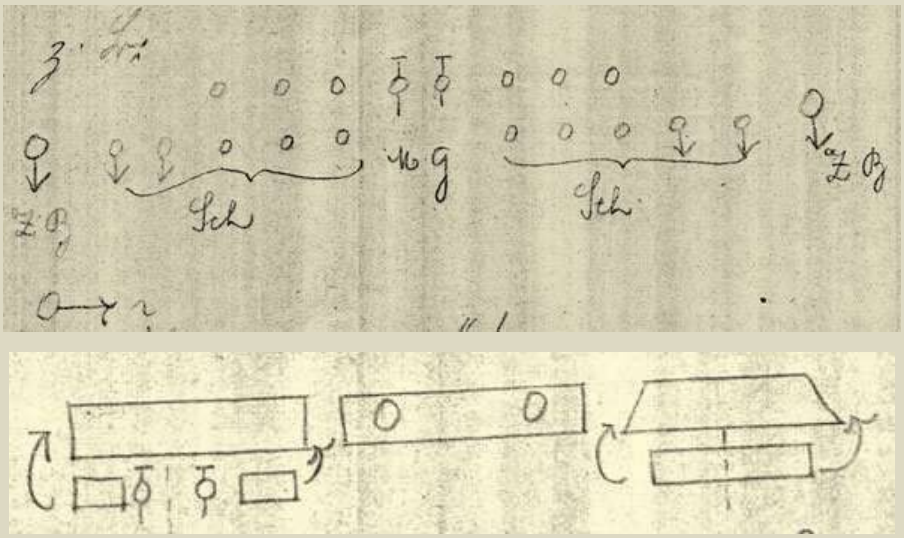

„Einsteigen!“

Wie Fig. 2 zeigt: Das 1. Glied immer zuerst. Im Inneren der Wagen werden Gewehre angelehnt und jeder Mann öffnet seine Scharte und die rechts unter ihm befindliche

Ventilation.

Die Mannschaft nimmt bequeme Haltung ein (sitzen).

Der Zugsbegleiter stellt sich auf die rechte Seite in der Richtung der Fahrt und unterrichtet den Kommandanten während der Fahrt durch Zuruf über die Strecken und Signalverhältnisse (z.B: Einfahrt frei, Weiche richtig, etc.)

Der Bremser, d.h. der als Bremser bestimmte Mann nimmt seinen Platz an der Bremse ein. Während des Gefechtes schießt er nicht mit.

Er achtet immer auf das Kommando „Bremsen fest“ des Kommandanten oder des Wagenkommandanten. Auf jedes Kommando „Bremse anziehen“ nach Stillstand des Zuges wieder lüften.

Ist beim Standpunkte des Zugbegleiters die Bremse, so fallen diesen die Obliegenheiten des Bremsers zu.

Das Sandstreuen obliegt den neben dem Streukasten befindlichen Männern; auf das Kommando „Sand streuen“ ist mit dem dort befindlichen Löffel mäßig 3 Löffel Sand in den Trichter zu streuen.

Übermitteln der Kommandos und Signale.

Die Kommandos (Signale) der Kommandanten des Zuges werden auf der Maschine durch den 2.ten Maschinenführer dem Kommandanten des letzten Wagens übermittelt. Der Kommandant des letzten Wagens hat daher seinen Standpunkt im Turm.

Feuergefecht.

Vor Eintritt in ein Gefecht kommandiert der Kommandant des Zuges „Klar zum Gefecht!“

Die unteren Gewehrschießscharten werden geschlossen, die oberen bleiben geöffnet.

Die M.G. Scharten werden geschlossen.

Die Mannschaft setzt sich auf den Boden der Wagen. Für die M.G. wird beiderseits von der aufgeschichteten Munition je ein Gurten vorbereitet.

Mit Wasser sind die M.G. vor der Abfahrt zu füllen.

Auf das Kommando „Feuer weiss!“

„Feuer roth!“ nehmen die M.G. die betreffende durch den entsprechenden Farbanstrich gekennzeichneten Seite ein. Die Schützen der Scharten ober dem M.G. begeben sich auf den gegenüberliegenden Platz.

„Feuer vorwärts!“

nimmt das vordere M.G. seinen Platz an der Stirnwand ein; die Schützen von vorne begeben sich auf die Seite „roth“ bezw. „weiß“.

Bei „Feuer vorwärts“ wird das 2.te M.G. vom Kommando zum Feuer „weiß“ oder „roth“ disponiert.

Z.B: „Feuer vorwärts, 2. M.G. Feuer roth (weiß) vorwärts!“

Die Schützen nehmen die Feuerstellung des 2.ten M.G. ein.

„Feuer roth (weiß) vorwärts!“ nimmt das 1.te M.G. die Stellung :“Feuer vorwärts“, das 2.te M.G. die entsprechende Stellung an; ebenso die Schützen.

Laden der Gewehre!

Die Gewehre sind immer vor der Abfahrt des Zuges zu laden. Nur das M.G. erst bei Erteilen des Feuerbefehls.

Feuerleitung!

Die Feuerleitung und Feuer-Verteilung ist Sache des Kommandanten des Zuges. Der Kommandant des rückwärtigen Wagens hat das Feuer seines Wagens zu überwachen, besonders günstige Ziele jedoch zu beschießen.

Signale

für Feuerdisposition: Sprechrohr für Maschine: Sprechrohr, Glockensignale eventuell Dampfpfeife Dort wo der Rauchfang der Maschine ist, ist vorwärts.

In jedem Wagen eine Zusammenstellung der Glockensignale, oben ist die Richtung nach „vorwärts“ mit einem „V“ in dem einen Wagen, der andere hat die Richtung nach „rückwärts“ mit „R“ bezeichnet.

Z. B: Der Wagen (I) in der Richtung des Rauchfanges Jedes Glockensignal muß von der Maschine, als Zeichen, daß es verstanden wurde, erwidert werden.

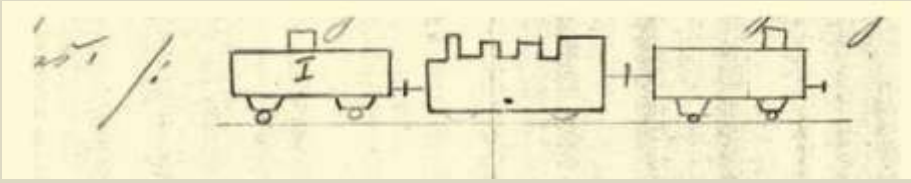

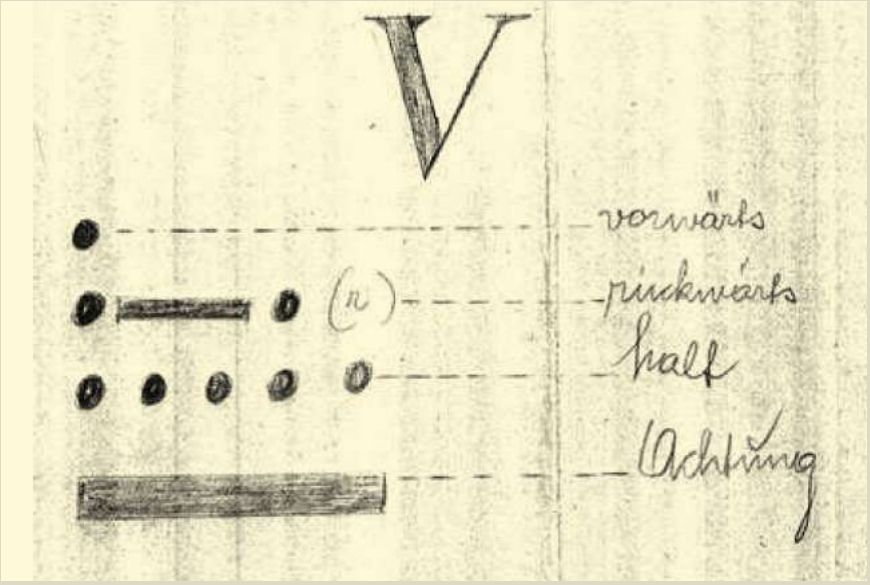

Für Regelung der Geschwindigkeit gilt:

1 mal = 10 km (dann erwidern lassen)

1 mal = wieder 10 km mehr, also im Ganzen 20 km (dann erwidern lassen)

1 mal wieder 10 km mehr, also 30 km (wieder erwidern lassen)

usw. dasselbe gilt bei rückwärts.

Kurz jedes Fahrtsignal bedeutet 10 km Geschwindigkeit.

Soll die Geschwindigkeit verringert werden, also z.B: Von 30 km auf 10 km, gibt der Kommandant das Zeichen „Halt“ • • • • •

jedoch für den Wagen nicht das Signal „Bremse fest“. Dann wenn das Signal erwidert -bevor jedoch der Zug still steht: „vorwärts“ also 10 km. Das Gleiche gilt auch für „rückwärts“.

Um einen Irrtum seitens des Maschinenpersonales beim Erwidern der Signale vorzubeugen, ist unterhalb des Fensters ein „V“ bzw. „R“ angebracht, als Zeichen für den Standpunkt des Wagens gegenüber der Maschine.

Der Kommandant des Zuges hat daher vor jeder Abfahrt dem 2.ten Lokomotivführer, der den Dienst beim Klingelwerk, bzw. beim Sprachrohr verrichtet, bekannt zugeben, in welchem Wagen er sich befindet.

Sprachrohr.

Sollte die Glockenleitung aus irgendwelchem Grunde unbrauchbar sein, so werden die Fahrtsignale mittelst Sprachrohr erteilt.

Anruf ein langer Pfiff mit der Signalpfeife.

Dampfpfeife.

Sollte das Sprachrohr aus irgendeinem Grund versagen, werden Fahrtsignale mit der

Dampfpfeife gegeben.

Diese sind

Die Abgabe der Signale obliegt dem Zugsbegleiter des Wagens nach Befehl de´s Kommandanten des Zuges.

Ausrüstung (bahntechnisch) für jeden Zugsbegleiter:

1 Signalfahne

1 Signallaterne

1 Mundpfeife

6 Knallkapseln

technisch für jeden Wagon

1 Brechstange

1 Kreuzmeisel

1 Franzosen

1 schwerer Hammer

Glockensignale von der Maschine vor Abfahrt mitgeben!

Pfeifensignale nur über Befehl

Sprachrohr zum Hören

Alle Glockensignale an rückwärtigen Wagen weitergeben, Wagenkommandant,

Kommandant, dann „Bremsen fest, mäßig etc. . . .

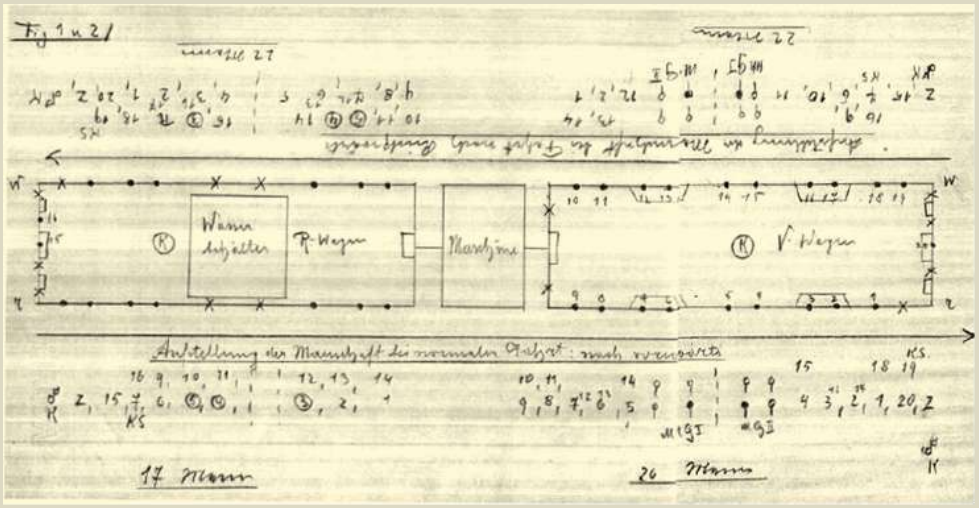

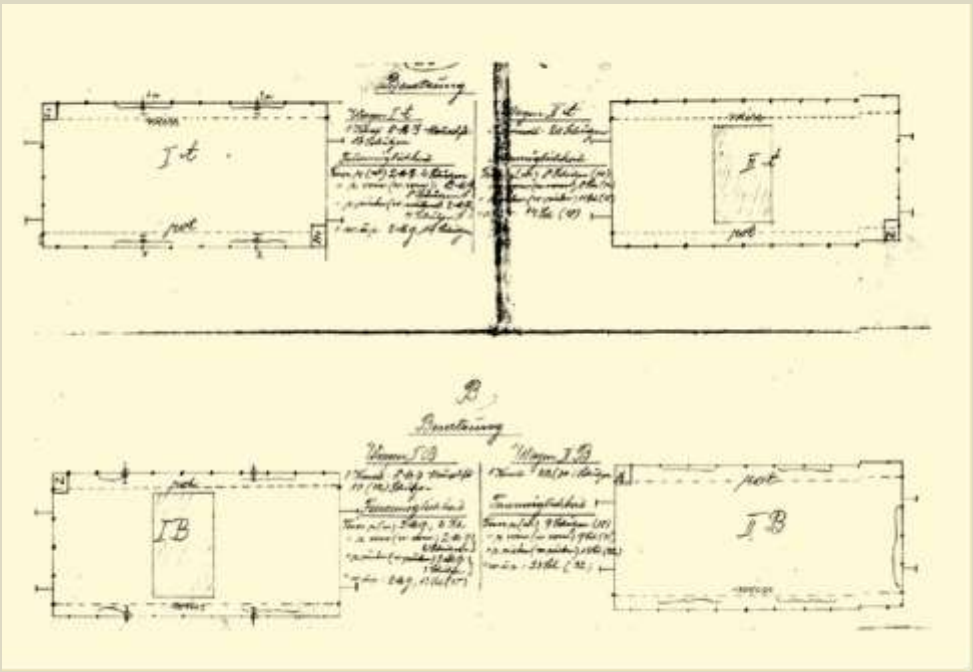

Páncélvonat utasítás

„A kocsik előtt sorokozó!”

A csapat a kocsi előtt sorakozik 2 soros vonalban, lásd 1. ábra.

A vonat parancsnoka a kocsi előtt elmondja és ismerteti a feladatot. A parancsnok az első kocsiban foglal helyet. Ezután elhelyezi a géppuskákat is.

A víztartályos kocsit, hogy védve legyen, a másodikként kell sorolni. A második kocsiban is legyenek géppuskák.

Ezek a lövészek majd a második kocsiból a „visszafelé" úton a homlokfalon keresztül tüzelnek a „fehér” oldal helyett.

Minden kocsin a csapat felosztja a fegyvereket úgy, hogy a géppuska és a szemben levő lövészek helyet cserélhessenek.

Az előre menetirányban a lövészek elfoglalják a helyüket a vörös és fehér oldalakon a lőréseknél, a géppuska pedig a homlokfelületen lesz.

A parancsnok a vonatot meg kell, állítsa bármikor, hogy a géppuskák lőszerét átszervezze. Ennek előzetes megállapítása nehéz, mert a menetirány többször is megváltozhat.

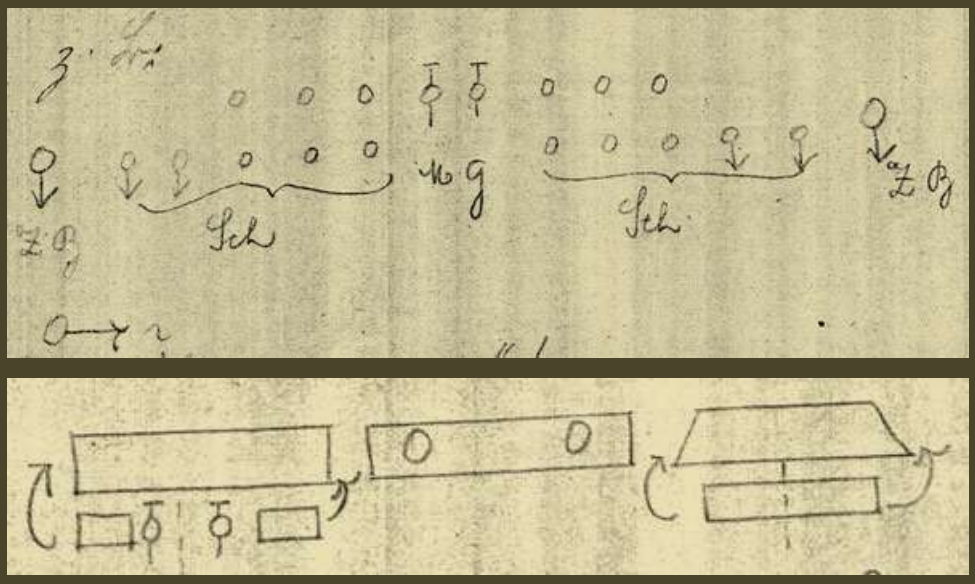

„Beszállás!”

Mint a 2. ábra mutatja, hogy az első sor mindig az első. A kocsiban a lövészek a résnyire nyitva tartott lőréseknél foglalnak helyet, a jobb oldalon.

Szellőztetés.

A csapat kényelmes testtartásban kelyezkedik el. (ülve).

A vonatvezető áll a jobb oldalon áll a haladási iránynak megfelelően és hangosan kiáltva tájékoztatja a parancsnokot az útvonalról a jelzési rendnek megfelelő szavakkal. (például: szabad bejárat, váltó helyes, stb.)

A fékező elfoglalja a helyét a fék mellett és csak ezzel foglalkozik, a csata alatt nem harcol. Mindig nagy figyelmet fordít a parancsokra, "erős fékezés", amit a parancsnok vagy a kocsi parancsnoka ad ki.

Minden "fékezés" parancs után, ha a vonat megállt, újra oldja féket. Amennyiben van vasúti fékező, akkor ezt a feladatot ő végzi el.

A "homokolás" parancsra, a homokláda mellett tartózkodó személyeknek, az ott található kanállal, 3 kanál homok a tölcsérbe kell szórni.

A parancsok és jelzések továbbítása

A parancsok ad parancsokat (jelez) a kocsiparancsnokoknak és a mozdonyvezetőnek is, aki jelez az utolsó kocsi parancsnokának is. A parancsnok az utolsó kocsi megfigyelőtornyában van.

Tűzharcban.

A harcálláspontból utasította a vonatot a „Harcra kész!" paranccsal.

Az alsó lőrések zárva vannak, a felsők maradnak nyitva. A géppuskák lőrései zárva vannak.

A csapat a kocsi padlóján helyezkedik el. A géppuskákhoz mindkét oldalon az előkészített halmozott lőszereket, hevedereket elhelyezik. A géppuskákat vízzel már az indulás előtt feltöltik.

A parancs

„Tűz fehér!"

„Tűz piros!" a géppuskák ennek megfelelően a festékkel jelzett oldalon tüzelnek. A lövészek is ennek megfelelő oldalon, a lőréseiken át csatlakozva tüzelnek.

„Tűz előre!"

ekkor az első géppuskát át kell helyezni a homlokfalhoz , a lövészek pedig innen a „vörös" és „fehér" oldalra mennek.

A „Tűz előre" parancskor a 2. géppuska a „fehér", vagy „vörös" oldalon helyezkedik el.

Pl: „Tűz előre, 2. géppuska „Tűz vörös!" (fehér) előre! "

A lövészek elfoglalják a 2. géppuska tüzelési helyzetének megfelelő pozíciókat.

„Tűz piros (fehér) előre!" Úgy 1. géppuska a „Tűz előre" helyzetet veszi fel, a 2. géppuska pedig pozíciójának megfelelő helyzetet; akárcsak a lövészek.

„Fegyvert tölts!"

A fegyverek mindig betöltik a vonat indulása előtt. A géppuskákat csak akkor, ha tűzparancsot kapnak.

Tűzvezetés!

A tüzelés megfigyelését és a tűzeloszlást, tűzvezetést a parancsnoknak kell elvégeznie. A hátsó kocsi parancsnokának is figyelemmel kell kísérnie a tűzvezetést és különösen alkalmas célokra önállóan is lövetnie kell.

Jelek

a tüzelési helyzetekben: szócső,

a mozdonynak: szócső, csengő jel,

esetleg gőzsíp,

amennyiben a mozdony és a füst van előre.

Minden kocsin a tetőn elhelyezett haranggal jelzik az irányt.

„Előre" a „V" jelzés, a másik irányba

„Vissza" az „R" jelet.

Például: Az I. kocsi a füst irányában.

Annak érdekében, hogy egyértelmű legyen a parancs vétele, a jelzést vissza kell ismételni!

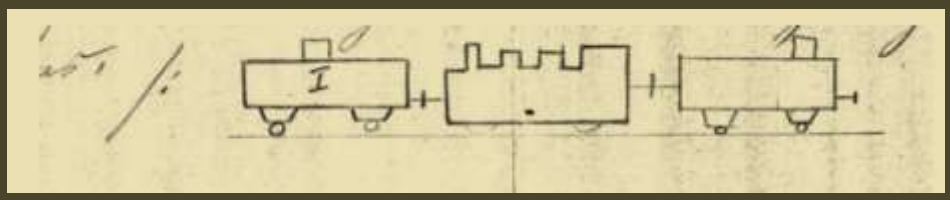

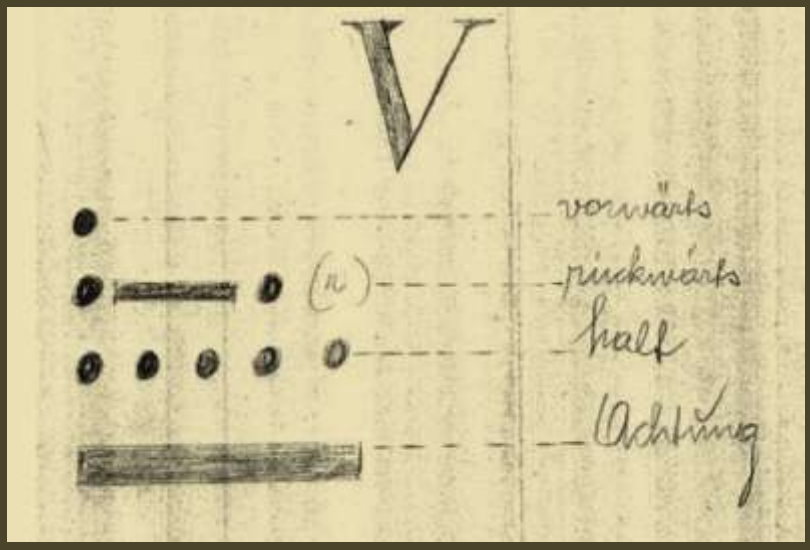

A sebesség megadására szolgáló jelzések:

1 alkalommal = 10 km (visszaismételni)

1 alkalommal ismét = újabb 10 km, tehát összességében 20 km (visszaismételni)

1 alkalommal ismét, azaz 10 km-rel több, azaz 30 km (visszaismételni)

stb.; ugyanez igaz fordított sorrendben.

Minden indulási jel 10 km sebességet jelent.

Ha a sebességet csökkenteni kell, például így: 30-ról km 10 km-re, a parancsnok „Állj!" jelet ad

• • • • •

ez nem a „fékezés erősen" jelzés. Akkor, amikor a jelző azt válaszolja - azonban mielőtt a vonat megáll „Előre!" •, tehát 10 km a sebesség. Ugyanez igaz a „Visszafelé!" jelzésre.

Ha hiba miatt a jelzésre nem tudnak válaszolni, akkor ezt a nyílásokon át kell pótolni.

A parancsnok a vonat indulása előtt, mindenről tájékoztatja a mozdonyvezetőt, ellenőrzi a jelzőrendszert, a csengőt, a szócsövet, minden kocsin.

Szócsövek.

Ha a harangok valamilyen okból használhatatlanok, a szócsövekkel együtt, akkor szájsíppal kell a vezetési jelzéseket adni.

Gőzsíp.

Ha a szócső bármely okból meghibásodik, akkor a parancsokat a gőzsíppal is lehet adni.

Ezek

A jelzőeszközök a vonatvezetőnek, amellyel a kocsik parancsnokait, és a vonat parancsnokát tájékoztatja.

A vasúti technikai berendezések jelzőeszközei (vonatvezető):

1 jelzőzászló

1 jelzőlámpa

1 szájsípsíp

6 durrancs[10]

Minden kocsiban elhelyezve:

1 emelőrúd

1 keresztvágó

1 franciakulcs

1 nagykalapács

Harangjelzés a gép indulása előtt a kocsiparancsnoknak!

Sípjelekkel, szócsöveken adott parancsokkal, harangokkal jeleket át a hátsó, kocsi parancsnokának, a fékezésre „fék erősen, mérsékelten stb…

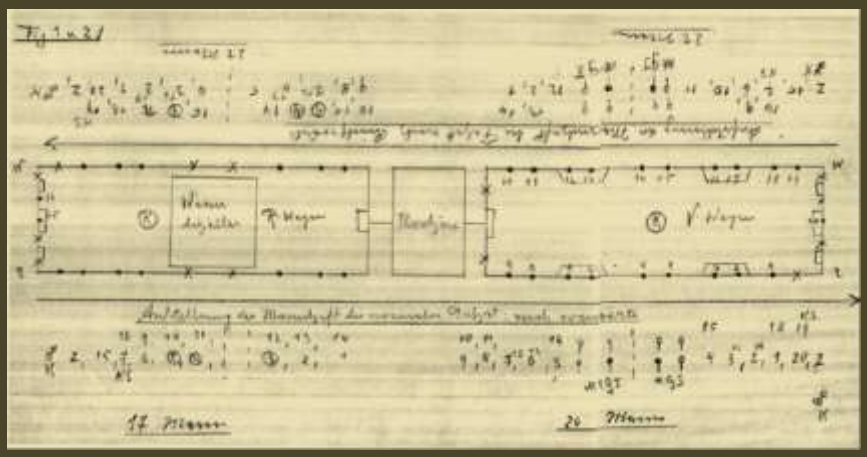

[10] Durrancs → vasúti veszélyjelző „robbantyú, durrantyú”, a sínre kihelyezhető robbanó patron, amelyre a vonat ráfutva erős durranással jelzést ad. A kihelyezési távolság és a patronszám egy jelzési kódot ad a mozdonyvezető számára és egyértelműsítette a veszélyt. Általában a vonatok megállítására használták a pályák általános helyein. A korabeli vasútnál a pályaőrök, sorompóőrök, stb. szolgálati felszerelése volt a síppal, a jelzőzászlóval és a jelzőlámpával együtt. A durrancsokat derékszíjon, fémtokban hordták.

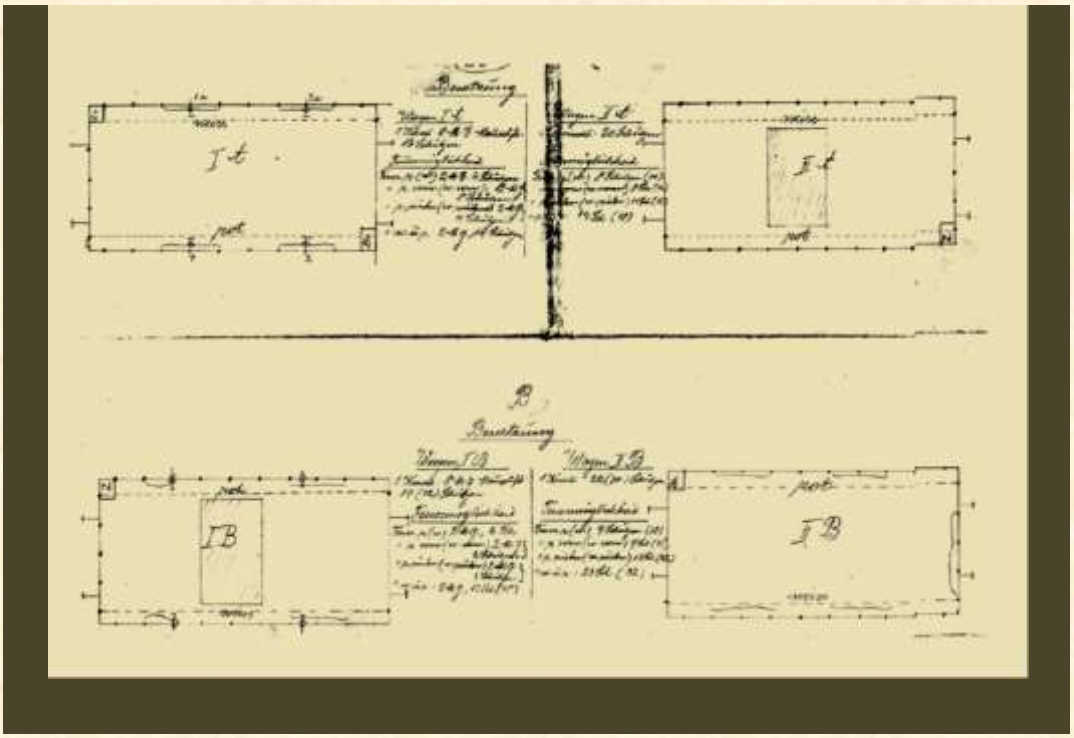
I t
I t
B
IB
IB

Műszaki leírás
a Schober-Poplawski féle páncélvonati rendszerről

Technische Beschreibung

des

Panzerzuges System Schober-Poplawski.

Erbaut in der Werkstätte der k.k. Staatsbahnen
in Neu-Sandec
1915

Kommandant:

Friedrich Schober, k.u.k. Hauptmann des Eisenbahnregiments;

Konstrukteur:

Ing. Leo Poplawski, Machinen-Kommissär der k.k. österr. Staatsbahnen;

Bauführer:

Ing. Anton Firich, Machinen-Adjunkt der k.k. österr. Staatsbahnen;

-o-

Bauzeit:

1.Mai bis 31.Juli 1915.

-o-

Baukosten:

Kronen: 278.500

-o-

Mit April 1915 wurde der k.k. Werkstätten-Leitung in Neu-Sandec die in technischer Hinsicht sehr dankbare Aufgabe zugewiesen, dem in der k.k. Werkstättenleitung in Sandec wegen Dringlichkeit seinerzeit als Provisorium erbauten Panzerzug No.I., Kommandant k.u.k. Hauptmann Friedrich Schober, einer verbesserten, durch langjährige Erfahrungen entsprechenden Reformationen zu unterziehen.

Verschiedene konstruktive Neuerungen angebrachte Kraftstationen, welche bisher nur gegen Kleingeschosse Schutz boten, und mit Stahl Kiba 10 mm starken Blech, gepanzerte Einzelbleche, ersetzt waren, wurden die Kampfwagen dieses im August 1914, als kurz nach Kriegsausbruch erbauten Panzerzuges bereits im Oktober 1914 in der Werkstätte Neu-Sandec mit einer in zwei Lagen gelochten Schichten von Hartstahl-Schienen geschützt.

Der Zug bestand damals aus 4 Einheiten und zwar aus drei Kampfwagen und einer Panzerlokomotive.

Die Wagen waren gewöhnliche, normale Güterwagen der B.B. Serie K., welche sowohl nur über Port, sondern auch die äussere Hälfte bisher belassen wurde, so dass sie sich auf einer gemessen Distanz von normalen Kohlenwagen Serie K kaum unterscheiden konnten. Die Innenseite der Wände dieser Wagen war jedoch mit durchweg ersetzbaren Schienenlagen verkleidet, als Decke dieses eine doppelte Schienenlage. Verwundet durch in der Wagenlücke / einzigen unkenntlich gemachte Einschnitte verbunden. Schließlich an der Längsseite jedes Wagens eine grosse Schießscharte für je ein Maschinengewehr und zwei Reihe kleiner Schießscharten für die Handfeuerwaffen. In den Stirnwänden waren Oeffnungen von ca. 600 mm Durchmesser angebracht, welche mittels beweglicher Rohre aus Kanonenstahl verbunden einen gegen Kleingeschosse sicheren Durchgang von Wagen zu Wagen ermöglichen. Die Rohrgelenke befanden sich in den Fachböden der Wagen.

Als Panzer-Lokomotive diente eine der Staatsbahn-Serie 50, bei welcher jedoch nur die empfindlichsten Teile des Getriebes, Regulator, Führerhaus sowie Injektoren mit 10 bis 15 mm starken Blech geschützt waren.

Der Zug hatte eine komplette Telefon- und Klingelwerk-Anlage. Ein Geschütz war nicht vorhanden, weshalb nur ein Nahkampf Verwendung finden konnte.

Dieser Zug war wiederholt in der Werkstätte Neu-Sandec repariert und ergänzt worden, auch die oben beschriebene Schienen-Panzerung und die Durchgangsrohre der Verbindung zwischen den einzelnen Wagen wurden in der Werkstätte Neu-Sandec eingebaut.

Infolge unzweckmässiger Dimensionierung bei der Wagenkonstruktion und, nachdem der fertigen Zug unter Gesamtlast stand, auch die Panzerung durch gelitten, außerdem lagen in verschiedener Richtung praktische Erfahrungen vor, so dass es geboten erschien, einen durchgreifenden Umbau vorzunehmen.

Auf Anregung der Kommandanten des Panzerzuges und unter tunlichster Berücksichtigung seiner an den bisherigen Verwendungsgebieten maßgebenden Wünsche wurde unter Verwendung von Untergestellen neuerer Wagen der Staatsbahnserie K von 20 t Tragfähigkeit drei ganz neue Kampfwagen erbaut. Zwei Stahlgerüstwände einer von Deutschland Geschützwagen mit Mannschaftsräumen. Vom Muster-Geschütz ausgeführt werden, die beiden anderen, sogenannte Schützen-Wagen sollen als Ausrüstung Maschinengewehre erhalten. Die Bewegung der beiden letzteren erfolgt durch Lokomotive.

Eine Hauptforderung war eine dem vorhandenen Material und den in der Werkstätte Neu-Sandec bestehenden technologischen Hilfsmitteln angepasste, günstigsten Panzerung. Die Arbeitsausführung sollte mit größtmöglicher Beschleunigung vor sich gehen, was quasi zweites Quelle, sollte zu verschiedenen, wesentlich geringer Fahrt werden.

Im Allgemeinen wurde beabsichtigt, eine tunlichst wenig Bauart zu wie bisher beizubehalten, alle schadlich Umbau zu vermeiden und solche durch Einbringen abzuändern, um zu Verbindung mit einem gründlichgrauen Anstrich zu Verschwinden.

des Zuges im Terrain zu erleichtern und den feindlichen Geschossen möglichst kleine Zielflächen zu bieten.

Als Ausgangspunkt für die Konstruktion der Wagen wurde eine einem Unterseeboote Torpedo-Boot angehaltene Form gewählt.

A./ Geschütz-Wagen.

Derselbe wurde mit einer dritten Achse versehen, sodass bei einem Gesamtgewichte dieses Wagens von 42 t eine Achsbelastung von 14 t resultiert. In der Mitte des Wagens befindet sich ein um einen Mittelzapfen drehbarer, auf Stahlkugeln gelagerter kuppelartiger Panzerturm, mit dessen Konstruktion die Post die 7 cm Marine-Geschütz von Skoda als eine Hebert zusammengehört ist. Über geschoß in der Abmitte, den durch den Aufschuss erfolgenden gezogen, über 90 in betragenden Rückstoss durch die ganze Masse des Turmes aufzufangen und dadurch den Mittelzapfen und die Untergestelle des Wagens tunlichst zu entlasten. Das Prot ist excentrisch zum Mittelzapfen des Turmes und zwar um 450 mm aufgestellt. Es wird dadurch erreicht, dass der Zapfen nur die teilweise auftretenden horizontalen Kräfte aufzunehmen hat, während die vertikalen Kräfte durch das Untergestell Gewicht des Panzerturmes aufgehoben werden.

Der Panzerturm von einer lichten Höhe von 1.90 m, und einem Innen-Durchmesser von 2.00m erhebt sich auf dem Geschütz ausser 1.60mm Bedienungsmannschaft noch eine für 80 Schüsse ausreichende Munitionsvorrage auf, welche in handlicher Weise kreisförmig und explosionssicher unter Innenwandung Turmes gelagert ist. Da derselbe auch den nötigen Ausblick das Kommandanten bilden soll, ist er ausserdem mit einem Beobachtungs-Fernrohr, einem Distanzschätzer, einem Telefon und einem elektrischen Scheinwerfer ausgerüstet. Letzterer ist in einem kleinen kuppelartig ausgebildeten Gehäuse aus Panzerblech drehbar und leicht umlegbar und excentrisch durch eine Stahlblech-Blende geschützt. Ein von Innenraum, also durch die Bedienung zu betätigender Schneckenrad-Antrieb ermöglicht die Drehbarkeit des Turmes um volle 360 Grad und ist, trotzdem das ganze Gewicht, wie schon früher erwähnt, auf einem Kugel-Druck-Lager mit Mittelzapfen und auf 12 Rollen am Turmumfange aufruht, ein sehr geringer Kraftaufwand eines einzigen Mannes zum Drehen des Turmes nötig.

Der übrige Teil des Wagens wurde einen niedrigen, 1.10m hohen und 200 m breiten Kasten gebildet, welcher an beiden Endschächten Stirnwand abgestuft ist und an Querschnitte trapezförmig ist. Vorne zum Zigarettenzug Zweiplatz beider Wagenenden wurde, trotzdem diese Form sowohl wegen geringeren Luftwiderstandes bei rascher Fahrt als auch wegen erhöhter Sicherheit gegen Schusstreffer sehr günstig ist, abgesehen, um eine gleichmässige Verteilung der Schwerpunktlast für die Maschinengewehre auf die ganze Ladefläche des Wagens zu ermöglichen.

In beiden Endschächten befinden sich Maschinengewehre. Ausserdem ist im Vorderteile des Wagens die Munitions-Reserve-Depot untergebracht, während sich im Hinterteile derselben der Aufenthaltsraum zweier Bedienungsmannschaften befindet.

Der, infolge sich Maschinen-Anlage zu beschränkende, Bedienungsraum ist einzig in einem U-förmigen Rahmen alle zum Antriebe und zur Bedienung des Wagens erforderlichen Maschinen und Vorrichtungen. Der Motor selbst ist ein vierzylindriger Benzinmotor von ca. 85 HP Stärke und einer Geschwindigkeit von ca. 1200 Umdrehungen. Mittels einer Kegelkupplung und vierstufigen Getriebe, dann mittels einer doppelten Kette wird ein Wechselgetriebe mit Übersetzung angetrieben. Von diesem wird die Bewegung mittels Ketten auf die rückliegenden Wagenachse übertragen. Um ein sanftes Anfahren zu ermöglichen, ist zwischen dem Kettenrade und der Wagenachse eine elastische Kupplung nach Art des Systems Zobel-Vorbringerhalber. Die Geschwindigkeitsübersetzungen sind so gewählt, dass bei voller Tourenzahl auf ebener Strecke der Wagen mit einer kleinsten

Geschwindigkeit von 90 km/h und eine geplante Geschwindigkeit von 90 km/h fahren kann. Die Geschwindigkeitsdifferenzen können natürlich durch Bremsgeräte leicht erreicht werden. Der ganze Antrieb zerfällt sich durch sechs Aufgaben, welche Umsetzarbeit und einen gebundenen Gang aus.

Mit dem Motor ist eine kleine Dynamomaschine System Bruch von 42 Volt Spannung direkt gekuppelt. Sie hat die Aufgabe, gemeinsam mit einem Akkumulator, den für den Antrieb des Motors nötigen Beschleunigern und für die Betriebsbeleuchtung dienen und der andere Wagen nötigen Strom zu liefern.

Damit zunächst Wolfe den Fahrtmotoren wirtschaftlich einer Kurve eine von der Firma Bardy gelieferte Luftausgleichpumpe angetrieben, die in einem Sonderbehälter Luftdruck erzeugend die Betätigung einer elektrischen Vakuumbremse ermöglicht. Dadurch ist die Möglichkeit gegeben, bei selbsttätigen Fahrten diesen Wagens, wie sie für Reisegesellschaftsgenerale oder bei Kurzfahrten, den Wagen ausschließlich von der Lokomotive bedienen zu können. Im Falle einer Defektes der Vakuumbremse ist eine von Hand zu verbindende Zusatzbremse vorgesehen.

Die Ausrüstung des Wagens wie auch der meist beschriebenen Salonwagen besteht aus zu einem Gehäuse zusammengebauten Polyvinyl-Schienen System 'Kl.Bahn' von ca. 5 m Einzellänge. Diese Schienen bilden an Mitte und mündet gerecht und untereinander mit Schienenbeschuh verbunden. Die Schienenbetten-Anschlüsse sowie die Turm-Wölbung sind durch eine entsprechend zentrale Betonfüllung verstärkt; das Gleise ist mit einem Mörtel aus Wildeisen und Pantentzuschlägen von 10 mm Plattendicke überdeckt. Obwohl eine derartige Pantentung weniger glamorisiert ist, als eine solche aus vollen Platten desgleichen Gewichtes, musste jedoch, nachdem das Eisenwerk in Wilhelmtal das nötige Material nicht rechtzeitig liefern und die Erlangung mindestens drei Monate Bauverlängerung hervorgerufen hätte, was angesichts der Dringlichkeit der Bauausführung nicht tunlich war, wieder eine beschriebenen vorhandenen Konstruktion gegriffen werden, umsomehr als auch die technischen Hilfsmittel in der Bauwerkstätte eine Bearbeitung derart starker Platten nicht zuließen. Hierbei war auch die Erwägung maßgebend, dass wegen der Dringlichkeit und vollständigen Betriebsumstellung gelegen Gründe die Zuhilfenahme kaum zu verhindern Treffer an Gesichtsteilen gewesen Kalibern besser eine jegliche Panzerung überflüssig machende Kraft entwickeln, indem eventuell der ganze Wagenaus dem Gleise geworfen werden könnte.

Auch die Unterpuffer des Wagens ist so stabil bemessen dass sie mit Panzerblechplatten gedeckt. Im Wagenbodenraum zwei mit Schießer verschließbaren und geschützte Einstiegöffnungen vorgesehen. Ebenso sind im Fußteil des Wagens mit Klappen abdeckbare Einstiegöffnungen angebracht.

Zum Schlusse muss bemerkt werden, dass durch im Laufe der Bauzeit eingetretene Wünsche des Kommandanten der Panzerwagen entgegen der ursprünglichen Absicht die Kraftstoffräume derartig vergrößert wurden, dass dadurch der Wagengewicht bedeutend erhöht, dass daher die rationellen Einbau von vier Achsen zur Gründen notwendig wurde und wegen Zeitgewinn unterblieben musste.

B) Salonwagen.

Beide Salonwagen weisen die gleiche Konstruktionsprinzip wie der Gepäckwagen auf, sind ebenfalls drehsteg, haben die gleiche Panzerung, sind für Dampfheizung und elektrische Vakuumbremse eingerichtet, besitzen jedoch keinen Panzerturm und auch keine Schienenbetten. In der Mitte dieser beider Wagen befinden sich übergangsweise eine Schienenbetten für Maschinengewehre und für Handgranatenwerfen, zusammenlegbar auf der Wagendecke je 2 Stück als Gerüste für Maschinengewehre zwecks Abwehr von Luftangriffen montiert. Seitwärts sind an die Schien- und Klappfenster-Anlage auch in diese Wagen eingeführt, ebenso sind drei Scheinwerfer Petzlampen eingerichtet.

C) Personenlokomotive.

Als solche wurde eine Lokomotive der Serie 97 der k.k. Staatsbahnen ausgewählt. Dieselbe ist natürlich bei Beachtung des nötigen Achsdruckes, in einem Maximal von 18 mm Panzerstahlblech eingekleidet. Zwecks Vergrößerung der Kapazität für Wasser- und Kohlenvorräte wurde ein zweiachsiger Wasserwagen 'Tender' aus dem Untergestelle einer ausrangierten Wagons speziell gebaut und dieser mit der Personenlokomotive gekuppelt, dass beide zwei- vierachsiger Einheit als auch in der Kurven Form eine Einheit bilden.

Um ein rasches Ergänzen des Wasservorrates zu ermöglichen, wurde ausser den beiden normalen Speisepumpen eine kleine Wortington-Pumpe eingebaut und selbe derart mit dem Kessel der Lokomotive und den Wasserbehälter verbunden, dass sie im Stande ist, den Wasservorrat des letzteren jeden beliebigen Momente voller Wasserkraft zu ergänzen, ausserdem aber für den Falle des Versagens beider Speisepumpen als Reserve-Speise-Vorrichtung für den Kessel dienen zu können.

D) Küche und Dienstwagen.

In Folge eines Auftrages der k.u.k. Feldbahnverwaltung Nr.1 in Krakau, die Achsenzahl des ganzen Zuges herabzusetzen, wurden auch die bisherigen Küche- und Depotwagen ihrer ursprünglichen Bestimmung wieder zugeführt und an deren Stelle unser gelenkmäßiger Ausführung der Lauf-Küche ein Küchenwagen, drei Küche- und Depot-Wagen und ein Dienstwagen neu adaptiert, so dass nunmehr der ganze Panzerzug aus 3 durchgehen Kampfwagen, 3 verschiedenen Nutzwagen und der Einfachgen Lokomotive (samt Tender) besteht, also für die Reisefahrten Nom 24 Achsen in Betrachtung gelangen. Für Reisefahrten waren wegen der Ausgangsverschriften, welche ungeeignet sein könnten, besondere streng beachtet werden müssen, ein Ausgleichsmittel beigestellt werden, welches wie auch die Schienen für Kampffahrten von den beiden Lokomotiven entnommen ist.

- 4 -

Die Bauzeit des ganzen Panzerzuges betrug drei Monate. Wenn in Erwägung gezogen wird, welche Schwierigkeiten zu überwinden waren, wie z.B. neuzeitig Schienen und Panzerstahlblech mangels geeigneter Einrichtungen von Hand zu gebogen werden, weiters dass die Einberufung des Personenzuges sich sehr verzögerte und schließlich die Lauf- der Bauzeit gekürzten, praktischen Erfahrungen entsprungenen Wünsche des Kommandanten des Panzerzuges zu berücksichtigen, oder nachträglich Details Änderungen vorzunehmen, so kann diese Leistung als eine sehr gute bezeichnet werden und ist ebenfalls ein Beweis für die Leistungsfähigkeit der Staatsbahnwerkstätte Nova Sandec, andererseits zeugt dieselbe von dem ganz besonderen Pflichtgefühl und Patriotismus aller an dem Baue Beteiligten sowie Ingenieur bis zum letzten Arbeiter.

- 5 -

Es muss zum Schlusse der Freude Ausdruck gegeben werden, die insbesondere die Kommandanten erfüllen muss, dass die wenn auch spärlichen Nachrichten, welche bis jetzt, vor Zeit der Niederschrift des Vortrages, über gelungen, gewisse Befürchtungen zu widerlegen. Ein jedes neuerbaute technische Objekt, insbesondere dann, wenn es der Ausfluss einer neuen Idee ist, bedarf einer Erprobung, wenn der Konstrukteur und der Bauer über eine gewissen Sicherheit verfügt sein sollen. Auf Grund etlicher dringender Befehle musste der Panzerzug früher ohne Vorhaben gebaute Probefahrten seine Tücht zum Operationsraum antreten. Es lag daher die Befürchtung nahe, dass er mit der seine Kinderkrankheiten durchmachen werde, ein Umstand, welcher seine operative Tätigkeit sehr beeinträchtigen könnte. Die Natur hat eingeschlossen Vorkommen hintereinander, abgestuft von geringen, bei Fahrzeugen häufigen Erscheinungen durchaus gültig und sei nicht unbekannt gelassen, dass eine Reihe von Glanzstoffkrankheiten Zage keinen Schaden brachten'

Und so möge der Hoffnung Ausdruck verliehen werden, dass diese „Kind der Werkstätte Nova Sandec" dem K.u.g. in Ehren und „gesund" überdauert

- 6 -

KOSTENÜBERBLICK:

In der Werkstätte Nova Sandec aufgelaufene Lohnkosten:

	K. 18.000.-
Materialverbrauch der Werkstätte:	43.500.-
Wert der Lokomotive Nr. 97.247	45.000.-
Wert der angekauften 3 Stück Wagen Serie Ka	18.500.-
Wert des für den Tender verwendeten Untergestelles	3.500.-
Wert der 4 als Wohn- und Küchenwagen verwendeten Wagen der Reihe Qe:	25.000.-
Wert des Dienstwagens:	30.000.-
Betriebsstoffe für den Kesselwagen	6.000.-
Getriebe Amra	2.400.-
Unterstand	1.800.-
Luftpumpe für die Bremse der Kampfwagen	500.-
Elektrischer Motor	2.500.-
Panzerblechplatten	7.000.-
Montagekosten in Wien	1.600.-
Gesamtbetrag:	K. 270.500.-

Hierin sind der Werkstättenleitung unbekannte Kosten, so z.B. die Montagearbeitskosten u.a. nicht aufgenommen.

- 6 -

Műszaki leírás
a
Schober-Poplawski féle
páncélvonati rendszerről

Államvasutak Műhelye
Neu Sandec
1915

Parancsnok:
Friedrich Schober, k.u.k. százados
Vasúti ezred

Tervező:
Leo Poplawski mérnök, gépészeti vezető
Osztrák Államvasutak

Építésvezető:
Anton Firich mérnök, gépészeti művezető
Osztrák Államvasutak

-0-

Építési idő:
1915. május 1. - július 31.

-0-

Építési költségek:
278 500 Korona

-0-

1915. április végén a Neu Sandec-i államvasúti műhely egy műszakilag nagyon hálás feladatot kapott a stanislaui vasúti műhelyvezetéstől, nevezetesen: kellő sürgősséggel építsen egy páncélvonatot az 1. számú rögtönzött páncélvonat tapasztalatai alapján, melyet, Schober Frigyes k.u.k. százados készített. A feladat, hogy átfogóan értékeljék a tapasztalatokat és készítsék el a rekonstrukciót.

Az osztrák és a magyar konstrukciók, amelyek korábban csak a kis lövedékek elleni védelmet oldották meg, és csupán 8-10 mm vastag fémlemez burkolattal rendelkeztek. Ezek többnyire vaslemezek voltak, ezek 1914 augusztusában vagy utána épültek, röviddel a háború kitörése után. 1914 októberében, a Neu Sandec-i vasúti műhelyben épített páncélvonatnál már két rétegben tettek páncélt.

A vonat akkor 4 egységből állt, három harci kocsiból és a páncélozott mozdonyból.

A kocsik szabványosak voltak, normál teherkocsik, St.B.K, típusúak, alakjuk, és a külső faburkolat megmaradt úgy, hogy bizonyos távolságon túl a normál szénszállító K sorozatú kocsit alig lehetett megkülönböztetni az átalakítottaktól.

Ugyanakkor, a kocsi falain belül volt elhelyezve, a rétegelt páncél. Kívülről a váz színe acélszürke, amely jól rejti a kocsi egyéb szerelvényeit, a hosszanti oldalán minden kocsin nagy lőrések vannak a géppuskák részére és egy sor kisebb lőrés a kézifegyverek számára. A kocsik végfalain is voltak lőrések. A lőrések átmérője körülbelül 600 mm, süllyesztett, ami kazán lemezből épült, és véd a kisméretű lövedékek ellen. A kocsik homlokfalain voltak az ajtók.

A mozdony az 59. államvasúti sorozatú volt, amelyeknek csak az érzékeny részei, a vezetőfülke, a regulátor, a befecskendező volt 10… 15 mm vastag lemezzel védve.

A vonaton volt egy teljes telefonrendszer és harangjelző is. Egy löveg is volt a közelharc támogatására.

Ezt a vonatot már többször javították és kiegészítették a Neu Sandec-i vasúti műhelyben. Az imént ismertetett vaspáncélt és az egyéb szerelvényeket is a Neu Sandec-i műhelyben többször átszerelték.

A folyamatos szolgálat következtében jöttek a tapasztalatok, a páncélzat jó, de erős károkat szenvedett, másrészt az ellenséges gránáttűz is arra mutatott, hogy a vonatot és a páncélozást meg kell erősíteni, át kell építeni.

A parancsnok ezért javaslatot tett a páncélvonat átalakítására a tapasztalatok alapján és arra, hogy ezt a legtakarékosabb formában lehessen elvégezni. Kérte, hogy a normál államvasúti sorozatú K kocsi, 20 tonnás teherbírású legyen, három új harcoló kocsi épüljön. Építési elrendezés szerint legyen egy önálló, önjáró lövegkocsi, amely motorral rendelkezik és 7 cm méretű haditengerészeti löveggel szereljék fel. A másik két kocsi, az úgynevezett gyalogsági, vagy lövész kocsik, gépfegyverekkel rendelkezzenek. A lövész kocsik mozgatását a mozdony végzi.

A fő követelmény, hogy a munkákat a meglévő anyagokból a Neu Sandec-i műhelyben rendelkezésre álló technológiák segítségével lehessen elvégezni, és a vonat páncélozása gránátbiztos legyen.

A kivitelezésnek a lehető legnagyobb erővel kell nekilátni, hogy a páncélvonat minél előbb rendelkezésre álljon.

Általában az alacsony belmagasságot, ha lehetséges, meg kell szüntetni. Az éles kontúrokat lekerekítésekkel kell mérsékelni, a vonatnak zöldesszürke festékkel való bevonása pedig a jobb rejtést biztosítja a terepen, így a gránátok ellen is kisebb célfelületet mutatnak.

Kiindulásként a kocsik alakjára vonatkozóan a tengeralatti torpedónaszádok alakját kell figyelembe venni, hozzávetőlegesen.

A. / Löveg kocsi:

Ugyanezt nyújtották a harmadik tengellyel, amikor az eredmény az, hogy az összes súly 42 t, a tengelyterhelés pedig 14 t.

A löveg kocsi közepén van egy forgatható kupola, amely acélgolyókon gördül, ebbe szereljük be a 7 cm űrméretű, haditengerészeti Skoda löveget. A 90 tm löveg visszahatást biztonságosan fel kell fogni és ezt a toronynak kell elviselnie, illetve a kocsi egyéb részeire átvinni. A támpont excentrikus a központi csap körül, a torony 450 mm-rel emelt. Ezzel el lehet érni, hogy a csap vízszintes terhelése csak alkalmanként fordul elő, közben a függőleges erők 12 t-ig a torony súlyával egyenlítettnek ki.

A torony egyértelmű magassága 1,90 m és a belső átmérője 2.00 m, a löveget 3 ember kezeli. 80 lövésre elegendő lőszer helyezhető el körkörösen, robbanás biztosan, a torony belsőfalán kialakított rekeszben.

A parancsnok is a megfigyelő kupolában tartózkodik, ő a megfigyeléssel van elfoglalva, egy távmérős távcsővel, telefonnal és fényszóróval. Ez a megfigyelőhely egy fémkupola, páncélozással, acélkeretre építve, a lőrést is acéllemez védi a lövedékektől.

A torony 360°-ban elfordítható csigahajtás segítségével, könnyen, erőfeszítés nélkül gördíthető, egyetlen ember is képes elforgatni, miközben az erőhatásokat a golyóscsapágyazás és a kocsi szerkezete veszi fel.

A löveg kocsi többi része 1,10 m magasságúra épül, és 2,90 m szélességűre, félkör alakban lekerekített mindkét végén, amennyiben lehetséges, akkor az egyéb keresztmetszetek is íveltek legyenek, mindkét végén keskenyedően. Ezt a légellenállás indokolja, ami a nagyobb sebességet teszi lehetővé, valamint az, hogy sokkal jobb lesz az alacsonyan jövő lövedékekkel szemben a védelem, a lőrések elosztása is jobb lehet.

A löveg kocsi két végén a terekben három géppuska helyezhető el. A kocsi első részében a tartalék lőszer kap helyet, míg a hátsó részben a tartalék benzin lesz elhelyezve.

A benzines hajtómotort egy U vas keretre kell elhelyezni, ez szükséges a jármű működéséhez, és ide kell építeni az összes egyéb hajtó gépeket és berendezéseket.

A motor egy négyhengeres benzinmotor mintegy 85 LE teljesítménnyel és a fordulatszáma körülbelül 1200 ford/min. A motor a sima indítás miatt egy kúpos - rugalmas tengelykapcsolóval bír és négyfokozatú irány - sebességváltóval rendelkezik, majd egy dupla lánchajtáson át viszi át a hajtást a középső tengelyre. A rugalmas tengelykapcsoló típusa Zobel – Voith.

A fordulatszám - viszonyok úgy kerülnek kiválasztásra, hogy teljes fordulatszámon sík terepen, a lövegkocsi legkisebb sebessége 10 km/h, és a legnagyobb sebesség 50 km/h lehet. Ez a sebesség azt jelenti, hogy mindez a könnyen megvalósítható benzinszabályozással, a hajtás, rángatás-mentes indítást, könnyű irányváltást és zajtalan átmeneteket biztosítson.

A motor egy kicsi dinamót is tartalmaz a rendszerben, amely egy Bosch gyártású, 12 V-os feszültségű és közvetlenül kapcsolódik. Feladata az akkumulátorteleppel együtt a Bosch indítómotor működtetése, és a világítás biztosítása, valamint a kocsik egyéb berendezéseinek áramellátása.

A benzinmotor tengelyéhez közvetlenül kapcsolódik egy lánchajtás, amely egy Hardy - levegőkompresszort üzemeltet és sűrített levegőt termel egy tartályra. Ez működteti majd az egyszerű vákuumféket. Ez is biztosítja a lövegkocsi önálló mozgását a vonattól függetlenül. Ezen túl pedig segítheti a mozdony erősebb fékezését, meghibásodása esetén kézi, csavarorsós fékkel is el lesz látva a lövegkocsi.

A páncélozott löveg kocsi, valamint a továbbiakban leírt lövész kocsik, összeszerelve kb. 5 m hosszúak lesznek. Az összeerősítés csavarozással történik. Ugyanez érvényes a lövész ablakokra és a torony-boltozatra is. Ezeket meg kell erősíteni megfelelő beton betöltésével, amelyet a 18 mm vastag, vikovicei acél páncéllemez borít be. Bár egy ilyen páncélozás kisebb gránátoktól véd csak, mint a teljes rétegelt lemezelés, azonban nincs megfelelő tömegű lemez jelenleg, a vitkovicei gyár pedig csak három hónap alatt tudja legyártani. Ez, a sürgősségre való tekintettel, nem tartható. A konstrukció alacsony építése és mozgékonysága, viszonylagos kis mérete miatt nem várható, hogy nagy kaliberű lövegtől csapást szenved, egyébként pedig a teljes védelem illúzió.

A löveg kocsi mindkét oldalát a 18 mm-es páncéllemez fedi. A kocsi az emeleten két zárható csúszdával és védett beszállónyílással rendelkezik. Hasonlóképpen, a kocsi alvázát és a csapágyait is 18 mm-es páncéllemezek fedik. Szintén a kocsi mennyezetén csapólapokkal rendelkező kiszálló nyílások vannak.

Összegezve, a parancsnok által tett javaslatok és kívánságok az eredeti szándék ellenére a tervezés, építés alatt megnövelte a kocsi súlyát. A tervező ezért négy tengelyt javasolt, de ez idő- és anyaghiány miatt abbamaradt.

B. / Lövész kocsi

Mindkét lövész kocsi azonos tervezési és működési elvű, mint a löveg kocsi, szintén háromtengelyes, ugyanolyan páncélt kap, gőzfűtésű, vákuumfékkel rendelkezik. Nincs páncéltorony és a nem önálló motoros hajtású. Az oldalfalain számos lőrés van a géppuskák és a gyalogsági fegyverek részére. Ezen kívül két, állványos (oszlopos) géppuskaállás is van, a légitámadások elhárítására. Természetesen a telefon és csengő, harang is bevezetve a kocsikba, és el vannak látva periszkópokkal is.

C. / Páncélmozdony

A mozdony az osztrák államvasutak 97. sorozatú gépe. Ugyanez, amennyire csak lehetséges, figyelembe véve a megengedett tengelynyomást, egy réteg 18 mm páncéllemez által védett. Cél a szén- és vízkapacitás bővítése, ezért egy összetört kéttengelyes víz-tartálykocsi alváza át lett alakítva úgy, hogy ez a páncélmozdonyhoz kapcsolható, egységesen. Lehetővé teszi a vízkészlet gyors feltöltését, ezt berendezés segíti, egy beépített kis Worthington szivattyú. A kazán a mozdony és a víztartályok csatlakoztatva képesek arra, hogy a vízkészletet kútból, vízfolyásból is kiegészíthessék. A mozdony tápvízrendszerét és a pótlólagos tartálykocsit úgy építették össze, hogy a mozdony vízrendszerének meghibásodása esetén is lehetséges legyen a külön tartályból a kazánvízellátása.

D. / Lakó és raktár kocsi

A k.u.k. 1. Krakkói Szállításvezetőség utasítása folytán a vonatok tengelyszámát csökkentik és a lehető legnagyobb kihasználtságot kell elérni a jelenlegi kocsik terhelésénél. Konyha kocsi, három lakókocsi - raktár kocsi és egy szolgálati kocsi lehet. Az egész páncélvonat 3 tengelyes harci kocsiból, 5 tengelyes haszonjárműből, és 5 tengelyes mozdonyból állhat, mert csupán 24 tengely a megengedett, tekintettel a kormányzati szabályozásra, a pálya állapotára, illetve az elpusztult hidakra. A bevetési vázlatok a mellékelt rajzokon láthatóak.

- + -

A teljes páncélvonat építési ideje három hónap. Amikor a tervezethez képest nehézségek merültek fel, mint például az acélok és a páncéllemez hajlításának hiánya és ezeket kézzel kellett elvégezni, továbbá, hogy a benzinmotor szállítása sokat késett, végül az építés alatt kellett megszerezni egy sor tapasztalatot. Építés alatt kellett figyelembe venni a páncélvonat parancsnokának kívánságait is., akkor, amikor egyes munkák már kész vagy félig kész állapotban voltak. Ennek ellenére az építési teljesítmény hatékonysága jó és gyors volt. Mindez a Neu Sandec-i államvasúti műhely munkáját, hatékonyságát és felkészültségét mutatja, amelyhez különleges kötelességtudat és hazafiság társult a résztvevő mérnököktől az utolsó munkásig.

A munka zárásakor örömmel fejezzük ki, hogy a tervező teljesítette a feladatát, holott nagyon hiányos információk álltak rendelkezésre. Mindezt annak ellenére, hogy a munka közben írt egy feljegyzést, amelyben erős kételyeinek adott hangot a munkát illetően. Minden új építésű műszaki tárgy, különösen, mikor ez egy teljesen új ötlet, szükség van egy tesztre, hogy a tervező és az építő is nyugodt legyen.

A páncélvonatot sajnos a nélkül kellett alkalmazásba venni, hogy nagyobb vizsgálatokban azt minősítették volna. Ezért természetes volt a félelem, hogyan végzi el a vonat az operatív tevékenységeit és lesznek-e gyermekbetegségei.

Az eddig befutott hírek, amik jöttek, kedvezőek, mert a páncélvonat alacsony, nehéz észrevenni, és egy sor gránát találat után sincs a vonatban jelentős kár.

Így reményteljesen kifejezhető, hogy ez a „Neu Sandec-i műhely gyermeke”, a háborút „becsülettel” szolgálja, és azt „épségben” túléli.

- + -

Költségelszámolás

A Neu Sandec-i műhelyben elhatárolt munkaerőköltségek:	58.000.-	K[11]
Anyagfelhasználás a műhelyben:	61.500.-	
Mozdony érték (No. 97 247.)	41.000.-	
3 db Ke kocsi átalakítási értéke:	18.500.-	
Használt alvázkeret értéke:	2.500.-	
Használt lakó és konyha kocsi Ge sorozat:	25.000.-	
Szolgálati kocsi:	50.000.-	
Benzinmotor a löveg kocsihoz:	6.800.-	
Hajtómű:	2.400.-	
Irányváltó:	1.800.-	
Kompresszor és a fékek a harci kocsikhoz:	500.-	

[11] Korona (osztrák–magyar korona, rövidítése: K; németül: Krone) az Osztrák–Magyar Monarchia pénzneme volt. 1892-ben vezették be, de csak 1900. január 1-jétől lett kötelező a koronában való számítás. 1918 novemberében, a Monarchia első világháborút követő felbomlásával megindult az utódállamok önálló pénzkibocsátása, mely az osztrák–magyar korona forgalmának visszaszorulásához, majd megszűnéséhez vezetett. Egy korona 100 fillérre (németül heller) oszlott. Tájékoztatásul az 1900-as évek elején néhány más ország pénzéhez való arányát is megadjuk. 100 K → 85 M (német márka) → 4,1625 £ (angol font) → 20,26 $ (amarikai dollár) → 105 Frs (frank) → 39,38 R (orosz rubel). 3280 K volt 1 kg színarany. Ma 6 480 000.- Ft 1 kg arany, ennek megfelelően 1975,60 Ft/K az átváltási arány.

Elektromos motor:	2.500.-
Páncéllemez panelek:	7.000.-
Szerelési költségek Bécsben:	1.000.-

Teljes összeg:	278.500.-

A munkaköltségek az ismeretlen költségeket, mint például a haditengerészeti löveg, többek között, nem tartalmazza.

- 0 -

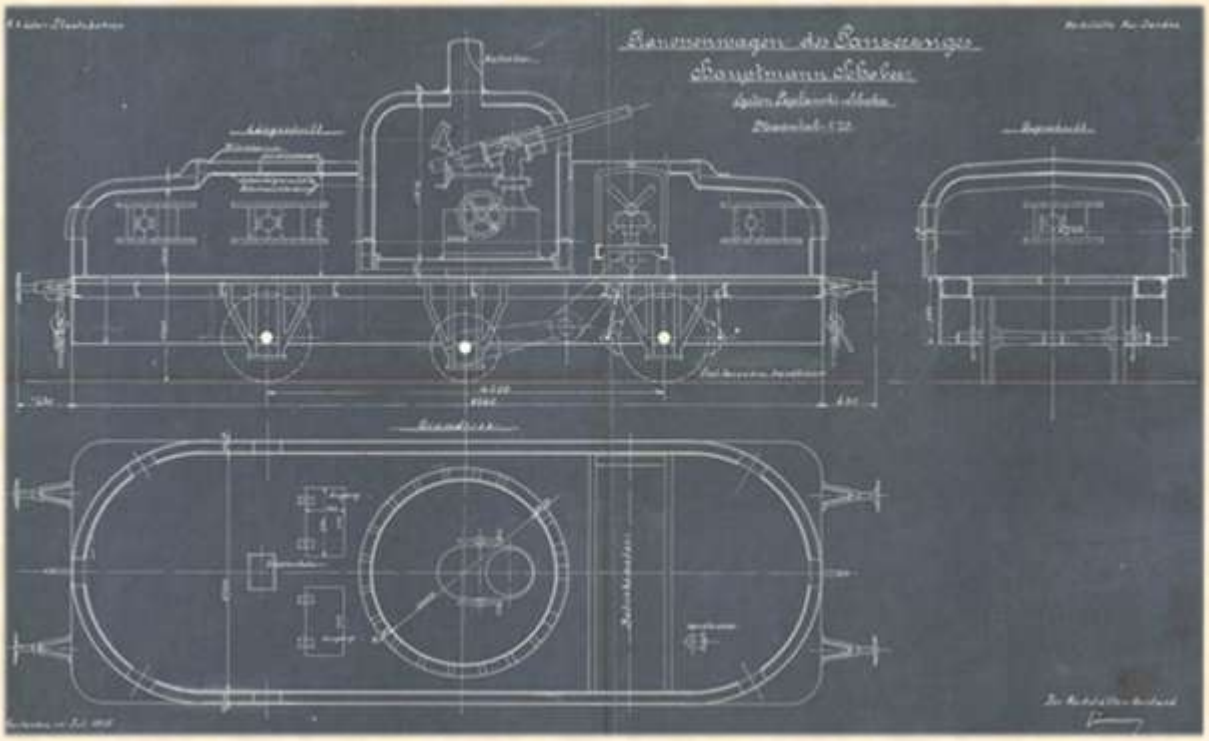

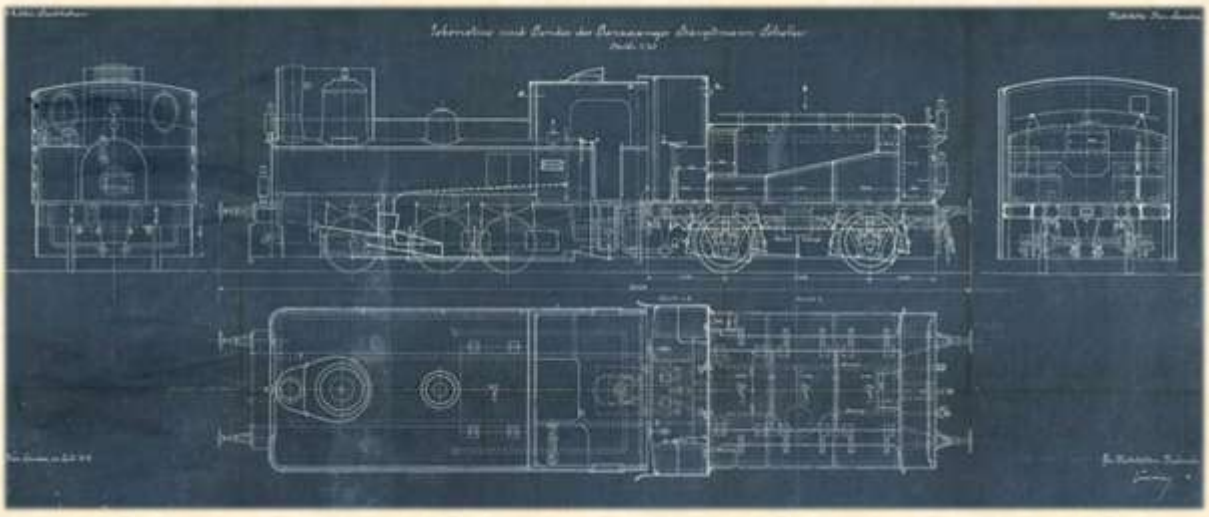

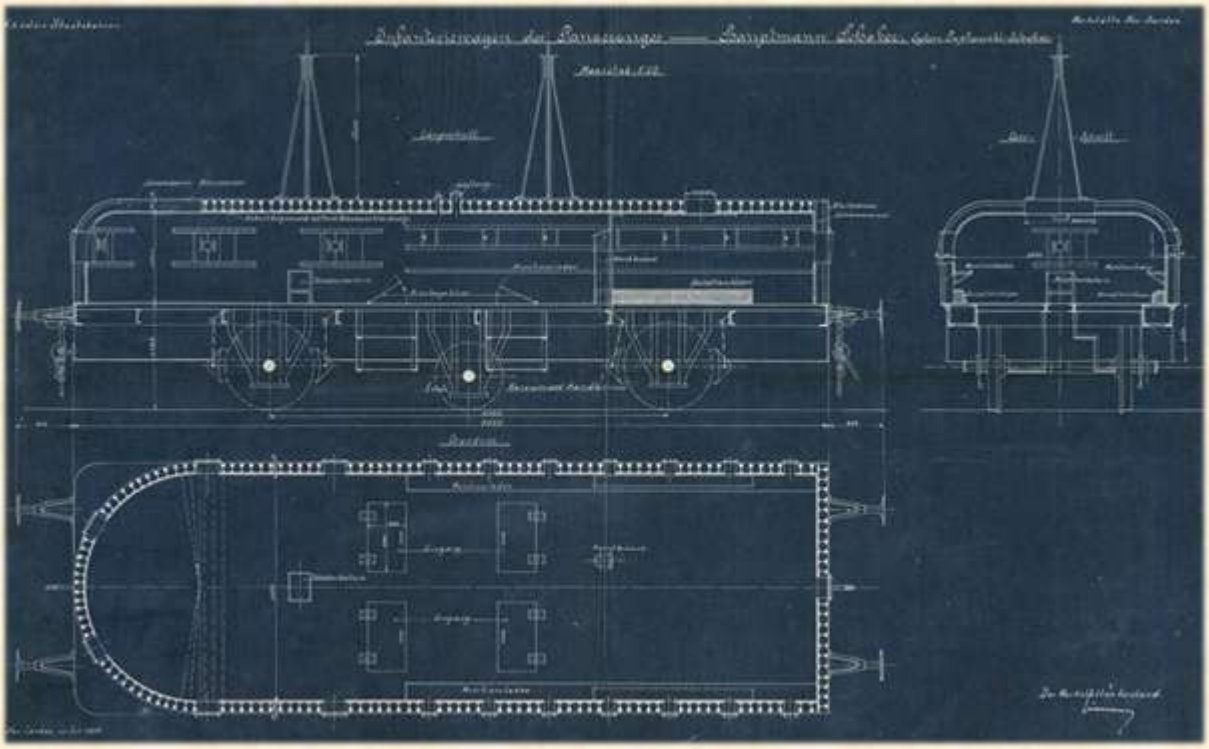

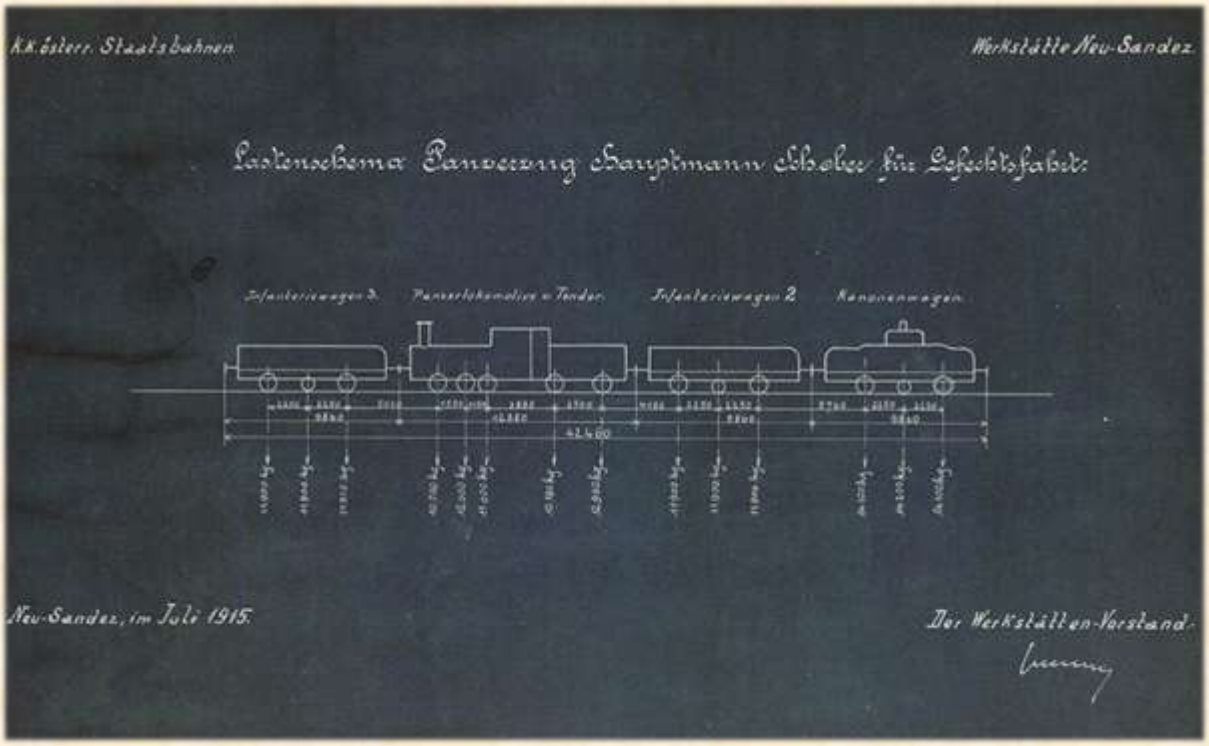
K.K. österr. Staatsbahnen
Werkstätte Neu-Sandez
Laufenschema Panzerzug Hauptmann Löbler für Gefechtsfahrt:
Infanteriewagen 3.
Panzerlokomotive u. Tender.
Infanteriewagen 2
Kanonenwagen.
41400
Neu-Sandez, im Juli 1915.
Der Werkstätten-Vorstand.

A 70. honvéd gyaloghadosztály (korábban: Erdélyi csendőrhadosztály)

A 70. honvéd gyaloghadosztályról egy rövid írásban emlékezünk meg, mert nem közismert mind megalakulása, mind pedig a működése. Ráadásul, amint az az egyik páncélvonati utasításból is kiderült a vonataink egy része Erdélyben e hadosztály alárendeltségében is volt, időlegesen.

A hadosztály határvédelmi feladatokra előbb, mint *„Erdélyi csendőrhadosztály”* alakult meg, aztán szervezeti, ellátási és egyéb okok miatt átalakult honvéd gyaloghadosztállyá.

„...A Pflanzer-Baltin-féle hadseregcsoport[12] parancsnokságnak arra az előterjesztésére, amelyben a honvédelmi miniszternek Erdély védelmére önkéntes csapatok felállitását javasolta, a honvédelmi miniszter ilyen csapatok esetleges felállítását a hadseregfőparancsnokságra bízta, a határőrizetet azonban a saját hatáskörében úgy szervezte meg, hogy a határ mentén lévő csendőrőrsöket átlag 40 főre emelte és ezek mögött szakasz- és főtartalékokat állított fel, úgyhogy 1914-15 tél óta Erdély biztonságáról elsosorban a megerősitett csendőrség gondoskodott.

Az AOK.[13] a határbiztositásnak ezt a módját magáévá tette, sőt a kárpáti harcok és Przemysl elestének behatása alatt a honvédelmi mimiszter[14] úrtól ezen csendőrségnek további megerősítését kérte, aminek a miniszter két ízben is eleget tett. (l4.777 es 17.514. eln. 1-1915.)

A honvéde1mi miniszter Erdély biztonságáról már csak azért is a csendőrség megerősítése útján óhajtott gondoskodni, mert ezirányban a m. kir. belügyminiszter[15] is megkereste. Az erdélyi csendőrség első ilyen megerősitése még 1914 -ben 1500 népfelkelő kiutalásával történt meg. A voniatkozó rendelet szerint az erdélyi népfelkelő piarancsnokságrok által és pedig:

a 21. népfelkelő parancsnokságtól		*700*
a 22.	*„*	*22*
a 23.	*„*	*125*
a 24.	*„*	*205*
a 32.	*„*	*425*
Összesen		*1500*

népfelkelő[16] adatott át a brassói VII . csendőrkerületnek.

[12] Báró Karl von Pflanzer-Baltin (Karl Freiherr von Pflanzer-Baltin), (Pécs, 1855. június 1. – † Bécs, 1925. április 8.), osztrák katonatiszt, cs.és kir. vezérezredes, első világháborús hadseregparancsnok, sikeres hadvezér.
[13] Armee-Oberkommando (Hadseregfőparancsnokság)
[14] Báró Hazai Samu vezérezredes (honvédelmi miniszter: 1910. január 17. – 1917. február 19.)
[15] Sándor János (belügyminiszter: 1913. június 10. - 1917. június 15.)
[16] A népfelkelés történelmi haderő-szervezési módszer. Lényege, hogy egy államok között kitört nemzetközi fegyveres konfliktusban azon személyek számára is lehetővé, vagy kötelezővé válik az ellenségeskedésekben való aktív részvétel, akik erre egyébként a hadviselés joga alapján nem lennének jogosultak - így elsősorban a polgári lakossághoz tartozó személyek számára.

A kiutalt legénység magyar, vagy szász. nemzetiségű volt, politikailag és erkölcsileg mindannyian megbizható egyének. A központi fegyvertár ezt a legénységet Wemdl puskával, szuronnyal és fejenként 50 tölténnyel látta el.

Amikor ezzután 1914 -15 telén a politikai viszony Romániával rosszabbodott, ez a csendőrség, amint ezt már jeleztem, ujból megerősittetett. A H. M.[17] eziránybam következőkép intézkedett: Az I. (kolozsvári) és VII. (brassói) csendőrkerület[18] területén lévő csendőrség megerősitendő és pedig:

A.) Egyes csendőrörsök megerősitése népfelkelő csendőrkarhatalmi osztagok által, amely célra a két csendőrkerületnek 3500 kiképzett népfelkelő engedtetett át.

Ruházat, felszerelés: Téli óvóruházat, sátorlap, kisásó vagy csákánybalta, hátizsák, 2-2 sebkötöző csomag, 1-1 öngyujtó, 30-30 ember 2-2 drb. zseblámpa. Azonkivül hegymászó botok, vasak, stb.

Fegyverzet: Ismétlő puska, haditáska, lőszer: 120 töltény.

B) Belterületi csendőrtartalék osztagok állítatnak fel egyes fontosabb központokban. Erre a celra 1500 népfelkelő bocsáttatik rendelkezesre. Utóbbiak rendelkezési helyükön folytatják katonai kiképzésüket, az illetékes csendőrkerületi parancsnokság rendelkezese szerint pedig csendőrségi kiképzésüket kezdik.

Ruházat, felszerelés: Teljes harcszerű, hátbörönd helyett második tarisznya.

Fegyverzet: Wemdl puska, kard szuronnyal, 100 drb. töltény.

C) Azonfelül népfelkelő tartalék osztagok, állíttatnak fel. Erre a célra további 61 népfelkelő tiszt és 4000 népfelkelő legénység bocsáttatik a csendőrkerületek rendelkezésére.

Ezen inbézkedésekből látni, hogy már a háború első félévében, az erdélyi csendőrség oly arányokban erősittetett meg, hogy hamarosan ennek magasabb kötelékbe való szervezése vált szüksegessé. Az alkalmat erre az 1915. évi tavaszi hadihelyzet szoIgáltatta. Az osztrák-magyar haderők az orosz tulerő nyonása folytán a Kárpátokba vonultak vissza és nehéz harcokban állottak; a német főerők tovabbra is a francia hadszintéren voltak lekötve, ugy, hogy az oroszok leküzdésére nagyobb erőket nem bocsáthattak rendelkezésre.

1915. március havában Przemysl is elesett és úgylátszott, hogy a központi hatalmak az ellenséges túlerő nyomása alatt hamarosan összeroskadnak. Ezen benyomás alatt 1915. április havában Olaszország teljesen az ántánthoz pártolt és amint ismeretes május havában meg is üzente a háborút. Románia belsőleg már akkor el volt határozva, hogy szintén

---

A népfelkelés a korabeli nemzetközi jog értelmezése szerint jogszerű módszer volt - ahogy lényegében a mai napig is az államok maguk döntik el, hogyan szervezik meg haderejüket. Népfelkelésben való részvétel esetén az erre egyébként nem jogosult civileket a katonákkal azonos jogállás illette meg, ami abban az esetben nyer komoly jelentőséget, ha például az ellenséges hatalom fogságába kerültek - ilyenkor igényt tarthattak a hadifogoly státuszra és az az által biztosított jogi védelemre, ami egyébként a nem harcos (nem kombattáns) státuszban lévő személyek esetében kizárt. Ezt a koncepciót a hadviselés szabályait mai napig meghatározó 1949-ben elfogadott genfi egyezmények előírásai is továbbélteték. A népfelkelésre, illetve az abban való részvételre azon év január 6-tól kezdve kötelezett, melyben a hadköteles személy 19. életévét betöltötte. A népfelkelési kötelezettség annak az évnek az utolsó napján jár le, melyben a hadköteles betölti 42. életévét.

[17] Honvédelmi Minisztérium

[18] 1915-ben nyolc csendőrkerület, (I. – VIII.) I. Kolozsvár, II. Szeged, III. Budapest, IV. Kassa, V. Pozsony, VI. Székesfehérvár, VII. Brassó és VIII. Debrecen

fegyveresen fordul volt szövetségesei ellen, csak meg akarta várni, amig azok Olaszország fellépése által még kelIemetlenebb helyzetbe jutnak.

A hadiszeencse azonban éppen ebben a kritikus időben nagyot fordult. A központi hatalmak május 5-én együttes támadásban Gorlicénél áttörték az orosz frontot és az egész orosz haderőt, sulyos vereségek közepette, visszavonulásra kényszeritették. Az olasz haderő pedig mindjárt a határon megakadt és semmi néven nevezendő eredményt nem ért el. A központi hatalmaknak eme sikerei erős benyomást tettek Romániára, amely hirtelen taktikát változtatott és látszólag ismét barátságosabbá vált. A központi hatalmak azonban tisztában voltak immáron az oláh érzelmekkel és tudták, hogy baj esetén a román fegyveres beavatkozással számítani kell. Az AOK. ez okból Erdély védelmét az eddigimél hathatósabban szervezte meg. A határvédelem parancsnoka Goldbach tábornok lett, aki békében éveken át a nagyszebeni hadtest vezérkari főnöke volt, és mint ilyen kitünően ismerte az erdélyi viszonyokat.

Parancsnoksága alá helyeztettek a megerősitett csendőrség és a folytatólagosan rendelkezésre bocsátott népfelkelő osztagok. Ezen intézkedések folyamányaként elsősorban az Erdély határán lévő népfelkelő csendőralakulatok vonattak össze magasabb kötelékbe.

Erről Goldbach tábornok 1915 junius 15-én Nagyszebenből a következőket jelenti az AOK.-nak :

A szervezés első foka volt a határcsendőrörsök és azok népfelkelő legénységének, valamint a határ szakasztartalékok és fötartalékoknak beosztás a zászlóalj és ezred kötelékbe; ezen szervezésnél a szakaszok beosztása és a fegyverek számaránya tekintetbe vétetett.

A paranosnokok e hó 14-én eligazitva állomásaikra utba indultak. A jövőben a most megalakitott 4 ezrednek szervezése egy hadosztályba van tervbe véve olykép, hogy az a mükődő sereg mozgékonyságával birjon es szükseg esetén a biztositó szolgálatra az okvetlenül szükséges csendőrök visszahagyása utan más hadszíntéren is alkalmazható legyen. A hadosztályparancsnokság Nagyszebenben alakul meg.

Csapatrend

Parancsnok: Goldbach Antal[19] vezérőrnagy.

Parancsnokhelyettes: Sándor László[20] m . kir. csendőr ezredes.

Beosztottak: Lauschmann[21] m. kir, honv. alezredes, Kissling vkt. szdos.

[19] Goldbach Antal vezérőrnagy, korábban a nagyszebeni hadtest vezérkari főnöke, majd a 70. h.gyho. parancsnoka, majd 1916. augusztus -1917. november között a 71. honvéd. gyaloghadosztály parancsnoka. Később altábornagy és Mária Terézia rendet kapott. (1922. június 27.)

[20] Tordai Sándor lászló csendőr ezredes, (1917 → IV. csendőrkerület; 1918 → II. csendőrkerület, Szeged, patrancsnok)

[21] Lauschmann Jenő alezredes, 1917-1918 → ezredes, 23. gyalogezred

4. Erdélyi csendőrezred Parancsnok: *Keszler* őrn. Marosvásárhelyen	3. Erdélyi csendőrezred Parancsnok: *Deutsch* alezr. Csíkszeredában	2. Erdélyi csendőrezred Parancsnok: *Jármy* őrn. Brassóban	1. Erdélyi csendőrezred Par.-nok: *Dugantsy* őrn. Nagyszebenben
4/I. kb. 360 puska. Par.-nok: Rétvay szds. *Gyimesközéplok.* Alakul a gyergyószentmiklósi alszakaszból. 4/II. kb. 440 puska. Par.-nok: Máriaiaky cs. szds. *Marosheviz* Alakul a marosvásárhelyi szakaszból. 4/III. kb. 420 puska. Par.-nok: Erőlvős szds. *Piuczca.* Alakul a besztercei alszakaszból, a tölgyesi és a besztercei szakasztartalékból.	3/I. kb. 420 puska. Par.-nok: Meyer cs. őrn. *Kászonujfalu,* Alakul a csikszeredai alszakaszból és a csikszeredai szakasztartalékból. 3/II. kb. 500 puska. Par.-nok: Keresztes népf. őrnagy. *Csikszereda.* Alakul a csikszeredai 1/2 főtartalékból. 3/III. kb. 500 puska. Par.-nok: Szokoll őrn. *Csikszereda.* Alakul a csikszeredai 1/2 főtartalékból.	2/I. kb. 660 puska. Par.-nok: Liszay szds. *Törcsvár.* Alakul a fogarasi és zernesti alszakaszokból és a fogarasi szakasztartalékból. 2/II. kb. 860 puska. Par.-nok: Marich szds. *Brassó* Alakul a brassói alszakaszból és szakasztartalékból. 2/III. kb. 680 puska. Par.-nok: Herold cs. szds. *Sepsiszentgyörgy.* Alakul a sepsiszentgyörgyi alszakaszból és a magyarbodzai és kézdivásárhelyi szakasztartalékokból.	1/I. kb. 870 puska. Par.-nok: Kohlbach őrn. *Hátszeg* Alakul a hátszegi szakaszból. 1/II. kb. 1030 puska. Par.-nok: Pap-Kovács szds. *Nagyalmács.* Alakul a nagyszebeni szakaszból. 1/III. kb. 500 puska. Par.-nok: Fülöp szds. *Nagyselyk.* Alakul az erzsébetvárosi főtartalékból, amely Nagyselykre helyeztetik.

Megjegyzés:

1. Minden zlj. 3-4 századot alakít.

2. Jelenlegi fegyverzet: szabványos puska, orosz ismétlőpuska, Werndl puska 3:8:1 arányban. Jelenlegi lőszer 120 töltény puskánként, kb. 20 töltény havonként gyakorlatra. Jelenlegi élelmezés békeélelmezés a nagyszebeni katonai parancsnokság intézkedései szerint.

3. Illeték. és gazd. közigazg. ügyekben a zlj. és ezredparancsnokságok a nagyszebeni katonai parancsnoksághoz vannak utalva.

4. Ezred- és zászlóaljtörzsek a legszükebb mértékben az alárendelt csapatokból alakitandók. Ezredenkint 1-1 gazdászati tiszt beosztása iránt gondoskodás történt.

5. Csendörtisztek másként osztassanak be hogy eddigi szolgálati körletükben megmaradjanak.

Lőszer: *Fegyverenként 120 haditáska lőszer, 20 töltény gyakorlati célokra.*

Élelmezés: *A nagyszebeni katonai parság intézkedései szerint, mint békében.*

Ezred és zlj. törzsek: Az alárendeltcsapatok állományából a legcsekélyebb kiméret szerint alakítandók.

Létszám:

1. ezred	*1. zlj.*	*870*	*fegyver*
	2. zlj.	*1030*	*„*
	3. zlj.	*500*	*„*
2. ezred	*1. zlj.*	*660*	*„*
	2. zlj.	*860*	*„*
	3. zlj.	*680*	*„*
3. ezred	*1. zlj.*	*420*	*„*
	2. zlj.	*500*	*„*

	3. zlj.	*500*	*„*
4. ezred	*1 zlj.*	*360*	*„*
	2. zlj.	*440*	*„*
	3. zlj.	*420*	*„*

	Összesen:	*7240*	*„*

Goldbach tábornok ezen javaslatát az AOK. elfogadta és így egy esetleges román betörés első feltartóztartására 1915. június havában az „Erdélyi csendőr h.o.” alakult meg.

A h.o. kötelékébe tehát az összes ezred- zlj,-és századokba osztott csendőrőrsök és egyéb népfelkelőkből álló csendőralakulatok tartoztak. A határmenti őrsök azonban ezen szervezés után is megmaradtak állomáshelyeiken és a közbiztonsági szolgálatot továbbra is végezték. Az összes legénység azonfelül harcgyakorlatokat és harcszerű lövészetet is végzett.

Ellenséges betörés esetében az őrsök a kiadott rendelkezések szerint állomáshelyükön maradva közbiztonsági szolgálatukat tovább végzik, míg az ellenséges nyomás elől visszavonulva a most megállapított taktikai kötelékbe lépnek.

A h.o.-nál a hivatásos csndőrtisztek a következő beosztást nyerték:

Zlj. parancsnokok:

Mayer József[22]	*őrnagy*	*Kászonújfalun*
Herold Gyula[23]	*szds.*	*Sepsiszentgyörgyön*
Márialaky Imre[24]	*szds.*	*Ditrón*

H.o. törzsnél:

Endes Antal[25]	*őrnagy*	*csend.előadó*
Végh Kálmán[26]	*hdgy.*	*számvivő szakközeg*
1. ezrednél:		
Gernyeszegi Oszkár[27]	*főhadgy.*	*ezr.segédtiszt*
Simon Balázs[28]	*szds.*	*századparancsnok*
Gayer József[29]	*hdgy.*	*„*

[22] Mayer József őrnagy, 1918 → VI. csendőrkerület, Székesfehérvár
[23] Herold Gyula százados, 1918 → VII. (Brassó) csendőrkerület, 5. szárny, Sepsiszentgyörgy
[24] Márialaky Imre százados, 1918 → VII. csendőrkerület, 3. szárny, Déva
[25] Csíkszentsimoni Endes Antal alezredes, 1918 → kiküldött törzstiszt
[26] Végh Kálmán főhadnagy számvivő, 1918 → VII. (Brassó) csendőrkerület
[27] Gernyeszegy Oszkár százados, 1918 → VII. csendőrkerület, 3. szárny, Déva, 2. szakasz, Brád
[28] Etédi Simon Balázs százados, 1918 → VII. csendőrkerület, 4. szárny, Csíkszereda
[29] Gayer József főhadnagy, 1918 → VI. csendőrkerület, Székesfehérvár. 6. szárny, Zalaegerszeg, 2. szakasz, Nagykanizsa

báró Orbán Bódog[30]	*hdgy.*	*„*

2. ezrednél:

Pajor Tamás[31]	*fhdgy.*	*ezr.segédtiszt*
Orbán László[32]	*hdgy.*	*századparancsnok*
Szendrői Béla[33]	*hdgy.*	*„*
Juhász Ferenc[34]	*hdgy.*	*„*

3. ezrednél:

br. Diószeghy Tibor[35]	*fhdgy.*	*századparancsnok*

4. ezrednél:

Erdélyi Richárd[36]	*fhdgy.*	*Századparancsnok*
Ringbauer Győző[37]	*hdgy.*	*„*
Besser Béla[38]	*hdgy.*	*„*

A H.M. a csendőr h.o. megalakulásával kapcsolatosan a 9518/eln. 1-1915. számú rendelettel ezen seregtestnek hadműveletekre alkalmassá tételére is intézkedett. Ezek az intézkedések vonatkoztak:

- ✓ *a hiányzó törzsek,*
- ✓ *12 gyal. géppuska osztag,*
- ✓ *48 század távbeszélő járőr,*
- ✓ *2 lovasszázad és a törzs gyalogszázad felállítására,*
- ✓ *44 kerékpáros kirendelésére, továbbá a hadosztálynak szolgálati könyvekkel, e.ü. személyzettel és anyaggal stb. ellátására.*

Az ekként megszervezett erdélyi csendőrhadosztály helyzetét a vázlat mutatja.

[30] Báró Orbán Bódog főhadnagy, 1918 → VII. csendőrkerület, 2. szárny, Nagyszeben, 1. szakasz
[31] Pajor Tamás százados, 1918 → Országos m. kir. Csendőriskola, Nagyvárad, tanár
[32] Orbán László főhadnagy, II. csendőrkerület
[33] Szendrői Béla főhadnagy, 1918 → VII. (Brassó) csendőrkerület, 1. szárny, Brassó, 3. szakasz, Zernest
[34] Juhász Ferenc főhadnagy, 1918 → VII. (Brassó) csendőrkerület, 5. szárny, Sepsiszentgyörgy, 2. szakasz Kézdivárahely
[35] Báró Deési Diószeghy Tibor százados, 1918 → VII. csendőrkerület, 4. szárny, Csíkszereda, 1. szakasz
[36] Erdélyi Richárd (Rikárd) százados, 1918 → VII. (Brassó) csendőrkerület, 8. szárny, Beszterce, 1. szakasz Beszterce
[37] Ringbauer Győző főhadnagy, II. csendőrkerület, Szeged, 4. szárny, Temesvár, 2. szakasz, Temesvár
[38] Besser Béla főhadnagy, 1918 → VII. csendőrkerület, 4. szárny, Csíkszereda, 2. szakasz, Gyergyószentmiklós

Alig, hogy a hadosztály megalakult kétirányban mutatkoztak nehézségek. Az AOK egyrészt a csendőrhadosztályban is szívesen látott volna olyan alegységet, amellyel Erdélyen kívül is rendelkezhetik, ez ellen azonban a magyar belügyminiszter a belrend fenntartása és az országhatárok biztosítására hivatott csendőrökről lévén szó, élénken tiktakozott.

Másrészt a hadosztályparancsnokság rendszeres pótlásokat igényelt, amelynek azonban a H.M. – különleges alakulatról lévén szó – folytatólagosan, úgy, mint a hadrakelt seregnél, nem biztosíthatott.

Ezen kérdések áthidalására a H.M. 1915. július 21-én 10.030/eln.1. szám alatt „az erdélyi csendőr h.o. önállósítása folytán felmerült kérdések rendezése" címén javaslattal fordult az AOK-hoz. A miniszter ebben az előterjesztésben a h.o. átszervezését javasolja, még pedig úgy, hogy a csendőrhadosztály a csendőrőrsök kivonása által rendes honvéd h.o.-á alakíttassék át, amely a hadrendben a 70. h. gyalog h.o.-t képezné.

Az AOK a H.M. ezen javaslatát elfogadta és az 1915. évi szeptember hó 18-án kelt 11.498/eln.1.számú rendelettel a csendőrhadosztály újjászerveztetett.

Ez a rendelet nagyjában a következő intézkedéseket ölelte fel:

A hadseregfőparancsnoksággal és a belügyminiszter úrral egyetértőleg elrendelem: Az erdélyi csendőrhadosztály a csendőralakulatoktól teljesen elválasztatik. A hadosztály kötelékében marad minden, ami jelenleg a csendőrhadosztályt alkotja, kivéve az alábbi csendőrlegénységet, akik újra a csendőrkerületi parancsnokságnak rendeltetnek alá.

Intézkedések az átmenetre:

1. A csendőrkerület kötelékében maradnak és újra a csendőrkerületi parancsnokságnak rendeltetnek alá:

a.) A határőrizeti őrsök és a határőrsök még pedig csak a Hadrend függelékében rendszeresített (mozgósítási), tehát nem később felemelt állományon.

b.) Azon 8 belterületi csendőrőrs a hozzájuk beosztott népfelkelőkkel együtt, melyek a hadosztály szervezésébe bevonattak. (Ezen intézkedés által a h.o. kötelékéből kb. 1500

csendőr kivonatott, a megerősítésül korábban a csendőrségnek átadott népfelkelő legénység zöme azonban a h.o.-ban megmaradt.)

2. Az át nem alakított orosz fegyverek a csendőrkerületi parancsnokság visszaadandó legénységénél maradnak.

Ezen intézkedések alapján a csendőrhadosztály 70. honvédhadosztállyá változott át. A volt csendőrezredek megszűntek, illetve átszervezve, mint új 312., 313., 314., és 315. honvéd gyalogezredek a hadrakelt sereg hadrendjébe állíttattak be.

Az újonnan felállított 70. h.h.o. alakulatai most már rendszeres pótlásokban részesültek, a csendőrség pedig ismét önállóan végezte törvényszabta feladatait. Ennek ellenére nem szűnt meg a vita a 70. honvéd h.o. felhasználását illetőleg. Az AOK. ebben a seregtestben most már épp olyan tábori alakulatot látott, mint amilyent a többi hadosztály képezett és annak alkalmazását magának tartotta fenn. A m.kir. belügyminiszter ezt az álláspontot nem fogadta el, amiről 1915. évi október 26-án kelt 5287/Res. számú átirata a H.M. úrhoz tanúskodik.

Az átirat ekképen szól:

„Nagyméltóságodnak a csendőrhadosztály újjászervezése tárgyában hozzám intézett nb. átiratára van szerencsém tisztelettel tudatni, hogy magam részéről fenn kell tartanom azon álláspontomat, amelyből kifolyólag azt kértem és kérem, hogy ezen hadosztály, amely Nagyméltóságod átirata szerint is kifejezetten az erdélyi határszélek védelmére szerveztetett, mindaddig jelenlegi rendeltetési helyén maradjon, míg a külpolitika helyzet Romániával szemben tisztázva nem lesz és onnan jövő támadásoktól tartani nem lehet. Mert annak idején is csak ennek biztosítása ellenében járulhattam hozzá, hogy a határszéli csendőrség és ennek megerősítésére adott népfelkelő legénység is ezen hadosztály alakításához igénybe vétessék. Ha pedig ezen hadosztály a csendőrségnek megfelelő helyreállítása nélkül onnan elvitetnék: az erdélyi határszél kellő őrizet nélkül maradna. Az ottani betörés által előidézhető zavarok esetére pedig az így megfogyatkozott csendőrség mellett nem merném vállalni a felelősséget a belső rend fenntartásáért se. (A belügyminiszter ezen átiratában a 70. honvéd h.o.-ba olvadt, korábban a csendőrség megerősítésére szolgáló, tekintélyes számú népfelkelő legénységre céloz.)

A H.M. a belügyminiszter úrnak természetesen a h.o. felhasználását illetőleg garanciát nem nyújthatott, mert a hadosztállyal való rendelkezési jog kizárólag az AOK-t illette, annál is inkább, mivel az átszervezésnél az összes hivatásos csendőrség a h.o. kötelékéből kilépett.

A 70. honvéd h.o. tényleg nem is maradt sokáig Erdélyben.

1915 vége felé a hadihelyzet a központi hatalmaknak kedvezett. Az orosz haderő a gorlicei áttörést követő hadműveletek alatt súlyos vereséget szenvedett. Az osztrák-magyar-német hadseregek nemcsak, hogy visszafoglalták az elveszett osztrák-magyar területeket, hanem mélyen bent álltak Oroszországban, az orosz hadseregek pedig hosszú időre meg voltak fosztva a hadműveleti ütőképességüktől.

Olaszország végleg megakadt az Isonzónál, seregei sorozatos csatákban vereséget szenvedtek.

Ezzel szemben az osztrák-magyar és német seregek átkeltek a Dunán és földre teperték Szerbiát. Ezen hadműveletekben már a központi hatalmakhoz csatlakozott Bulgária is részt vett.

A hadihelyzet ilyetén való kialakulása mellett az oláh veszedelem is erősen csökkent és az AOK. 1916. január hő elején a 70. hadosztályt az északi hadszíntérre szállította…"[39]

M. KIR. 70. HONVÉD GYALOGHADOSZTÁLY- PARANCSNOKSÁG[40]

1915 szeptemberében alakult meg Erdélyben, és pár hónap kivételével (ekkor keleti front) ott állomásozott, majd 1918 júliusától a délnyugati arcvonalra került az Isonzo-hadsereg kötelékébe.

Parancsnokai: Goldbach Antal[41] vőrgy. 1915. szeptember 18. – 1916. augusztus,

Sorsich Béla[42] lov.tbk. 1916. augusztus – 1918. május,

Berzeviczy Béla[43] vőrgy. 1918. május – november.

---

[39] Suhay Imre tábornok: A magyar csendőrök a déli harctéren 1914-18. Csendőrségi Lapok 19129.
Suhay Imre ny. altábornagy (1890-1948), hadtörténész, katonai szakíró, 1926-ban a Magyar Hadtörténelmi Levéltár főigazgatója.

[40] M. kir.70. honvéd gyaloghadosztály (1915. szeptembertől, előtte: Erdélyi csendőrhadosztály)

[41] Goldbach Antal vezérőrnagy, korábban a nagyszebeni hadtest vezérkari főnöke, majd a 70. h.gyho. parancsnoka, majd 1916. augusztus -1917. november között a 71. honvéd. gyaloghadosztály parancsnoka. Később altábornagy és Mária Terézia rendet kapott. (1922. június 27.)

[42] Sorsich Béla (von Severin) altábornagy (Budapest 1860 – Budapest 1930
1877. 01. 28. a cs. és kir. 25. tábori vadászzászlóaljban, Brünn; 1877. 12. 01. alakulatánál, Ungarisch Hradisch; 1878. 03. 01. a cs. és kir. 44. gyalogezredben, Mostar; 1884. 09. 18. tanár; század és fegyvertiszt a cs. és kir. gyalogsági hadapródiskolában, Budapest; 1888. 09. 18. a magyar nyelv tanára a cs. és kir. katonai akadémián, Bécsújhely; 1890. 09. 18. a 13. század parancsnoka a cs. és kir. 44. gyalogezredben, Budapest; 1890. 12. 31. a 13., a 3. és a 6. század parancsnoka a cs. és kir. 26. gyalogezredben Esztergom, Győr; 1895. 11. 01. a m. kir. 24. honvéd gyalogezredben, Budapest; 1896. 06. 30. az 1. zászlóalj parancsnoka a m. kir. 9. honvéd gyalogezredben, Kassa; 1898. 05. 24. a m. kir. honvéd hadapródiskola parancsnoka, Pécs; 1903. 08. 21. a 2. zászlóalj parancsnoka a m. kir. 6. honvéd gyalogezredben, Zombor; 1904. 09. 12. a 2. zászlóalj parancsnoka a m. kir. 18. honvéd gyalogezredben, Sopron; 1905. 05. 01. különleges alkalmazású törzstiszt a m. kir. 18. honvéd gyalogezredben, Sopron; 1906. 12. 23. a m. kir. 8. honvéd gyalogezred parancsnoka, Lugos; 1911. 05. 08. beosztva a m. kir. V. honvédkerületi parancsnokságra, Kolozsvár; 1912. 04. 13. a m. kir. 82. honvéd gyalogdandár parancsnoka, Veszprém; 1913. 03. 01. a m. kir. 80. honvéd gyalogdandár parancsnoka, Pécs; 1914. 03. 09. városparancsnok, Budapest; 1914. 07. 26. hídfőparancsnok, Budapest; 1915. 07. 16. katonai körzetparancsnok a Szávánál a szerb fronton; 1915. 10. 01. a Sorsich-csoport parancsnoka a szerb fronton; 1916. 02. 06. – 08. 20. a cs. és kir. 63. gyaloghadosztály parancsnoka Albániában; 1916. 09. 04. a m. kir. 70. honvéd gyaloghadosztály parancsnoka az orosz fronton; 1917. 02. 01. a m. kir. 70.; 71. honvéd gyaloghadosztályt és a cs. és kir. 8. hegyi dandárt tömörítő Sorsich-csoport parancsnoka a román fronton; 1917. 03. 16. a m. kir. 70. honvéd gyaloghadosztály parancsnoka a román fronton; 1918. 01. 26. – 05. 28. m. kir. 70. honvéd gyaloghadosztály parancsnoka az olasz fronton; 1918. 07. 07. katonai parancsnok Kassa; 1918. 10. 01. várakozási illetékkel szabadságolva, de meghagyva beosztásában, Kassa; 1919. 01. 01. nyugdíjazás, Budapest; 1919. 11. 01. a tábornoki becsületügyi választmány tagja és elnöke, Budapest.

1915.szeptember	Erdély	HFP közv.	
1916.június eleje	orosz hadszíntér	4.hds.	Szurmay hdt.
1916.november.eleje	román hadszíntér	1.hds.	hds.közv.
1917.március vége	román hadszíntér	1.hds.	VIII.hdt.
1918.június közepe- október vége	olasz hadszíntér	Is.hds.	IV.hdt.

70. honvéd gyaloghadosztály	Ezredek nemzetiségi összetétele
33. honvéd gyalogezred	99 % szerb-horvát, 1 % egyéb
312. honvéd gyalogezred	az eredeti szervezésben ez volt az egyik ezred és nem a 33. h.gye.
313. honvéd gyalogezred	52 % magyar, 14 % szlovák, 34 % egyéb
314. honvéd gyalogezred	37 % magyar, 35 % szlovák, 12 % román, 16 % egyéb
315. honvéd gyalogezred	47 % magyar, 31 % szlovák, 22 % egyéb

Az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlásakor a m. kir. honvédség magasabbegységei közül a m.kir. 20., 38., 39., 40., 41., 42., 51., 64., 70., 74. honvéd gyaloghadosztályok és a m.kir.11. honvéd lovashadosztály az olasz fronton volt.

Közülük a november 3.-iki padovai fegyverszüneti szerződés *"eltérő értelmezése"* miatt hadifogságba esett a teljes m. kir. 39. honvéd gyaloghadosztály.

A m. kir. 37. honvéd gyaloghadosztály a francia frontra nem rég érkezett ki és harci bevetésére nem is került sor, a m. kir. 5. honvéd lovashadosztályt Ukrajnában megszálló erőként alkalmazták, a m. kir. 155.honvéd gyaloghadosztály pedig szállítás alatt volt Ukrajnából a balkáni arcvonalra.

Mindezen egységek november első heteiben kezdték meg a hazavonulást. A hátországban természetesen működtek a közös és a honvéd csapatok póttestjei és egyéb szervei. Tehát még volt hadsereg.

[43] Berzeviczei és kakaslomnici Berzeviczy Béla (Nagylomnic, 1870. november 6. – Budapest, 1922. február 17.), magyar huszártiszt, első világháborús honvéd vezérőrnagy, hadosztályparancsnok, 1919-ben a kassai honvédkerület parancsnoka, 1920-tól Horthy Miklós kormányzó honvéd vezérkarának főnöke, altábornagyi rangban.

Egy 1915. évre vonatkozó adatsor elemzése

Amint a korábbi fejezetekben már utaltunk rá, találtunk olyan szakirodalmi rendszerezést is, amely az összes többitől jelentősen eltér. Ennek elemzését itt végezzük el.

A következő ábrán a már 1915-ben átalakított, erősített páncélvonatok rendszere látható, csakhogy eltérő számozással és szerkezeti adottságokkal.

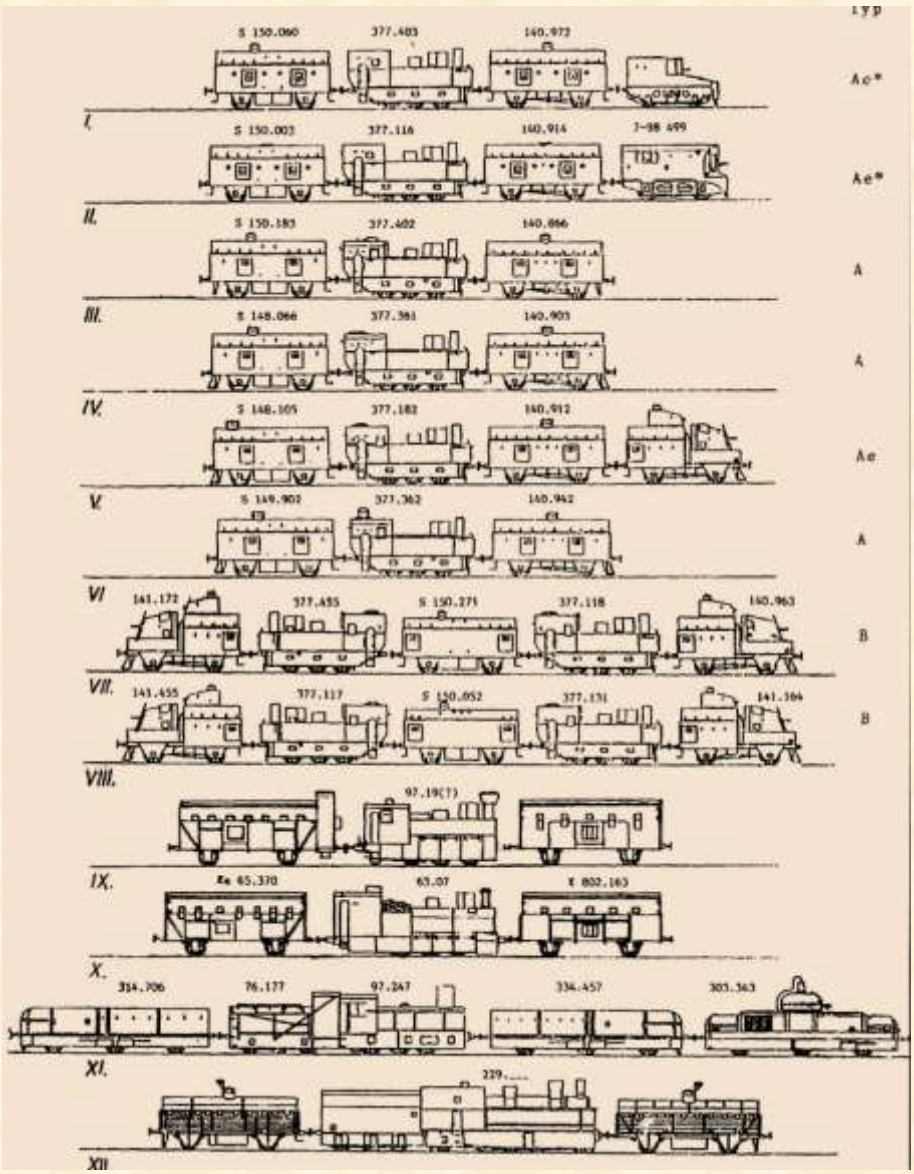

Páncélvonati rendszerünk az 1915. évi átszervezések, erősítések után[44]

Az összehasonlítások során olyan fényképeket adunk meg, amelyek bizonyíthatóan 1915 után készültek a vonatokról.

- ✓ I. páncélvonat

  Nincs eltérés a fenti rajz és az általunk rendszerezett vonat között.

[44] Heeresgeschichten.at

- Ez a páncélvonat korábban könnyű géppuskás vonat volt, melyet típusterv alapján gyártottak le a MÁV-nál.
- Az átalakítás és erősítés kapcsán az I. számú páncélvonathoz, egy selejtezett gőzmozdony szerkocsijának alvázára épített – kazamata felépítmény rendszerű – löveg került. A löveg a már megszokott 70 mm-es tengerészeti gyorstüzelő ágyú volt. Ugyanebbe a toronyba, de oldalirányokba, egy – egy 47 mm-es tengerészeti gyorstüzelő ágyút is beépítettek. Ilyen módon ez már komoly tűzerőt biztosított. Ez tehát egy egyedi lövegkocsi lett. Ilyen módon a vonat L – G – M – G rendszerű lett.

✓ II. páncélvonat

Nincs eltérés a fenti rajz és az általunk rendszerezett vonat között.

- Ez a páncélvonat korábban könnyű géppuskás vonat volt, melyet típusterv alapján gyártottak le a MÁV-nál.
- A II. számú páncélvonat a nehéz kategóriájú vonatokhoz fejlesztett, homloklöveges kocsival egészítették ki. A kocsit valószínűleg többször is átfegyverezték, mert a kezdeti állapotban csak egy 47 mm-es gyorstüzelő ágyúról esik szó. Később a löveg itt is a már megszokott 70 mm-es tengerészeti gyorstüzelő ágyú volt. Ugyanebbe a toronyba, de oldalirányokba egy – egy 47 mm-es tengerészeti gyorstüzelő ágyút is beépítettek. Ilyen módon ez is már komoly tűzerőt biztosított. A vonat az átalakítások után L – G – M – G rendszerű lett.

✓ III. páncélvonat

Itt már eltérés van a fenti rajz és az általunk rendszerezett vonat között.

- Ez a páncélvonat korábban könnyű géppuskás vonat volt, melyet típusterv alapján gyártottak le a MÁV-nál.
- A fenti rajz szerint ez a páncélvonat megmaradt könnyű géppuskás vonatnak.
- Szerintünk a III. páncélvonat nehéz kategóriájú lett. Két lövegkocsit is kapott. Lövegkocsijai a forgatható tornyos, 70 mm löveggel ellátott szerkezetek voltak. A vonatból viszont kivonták az egyik géppuskás kocsit. Ehhez a vonathoz azonban már két mozdony kellett.

A fényképen a III. páncélvonat egyik fele, az átalakítása után látható. A páncélvonat ezek után L – M –G – M – L rendszerű lett, amely két részben is bevethető volt.

✓ IV. páncélvonat

Itt is eltérés van a fenti rajz és az általunk rendszerezett vonat között.

- Ez a páncélvonat korábban könnyű géppuskás vonat volt, melyet típusterv alapján gyártottak le a MÁV-nál.
- A fenti rajz szerint ez a páncélvonat megmaradt könnyű géppuskás vonatnak.
- A IV. számú vonat lövegkocsija a forgatható tornyos, 70 mm löveggel ellátott szerkezet lett. Az a vonat az átalakítás során L – G – M – G rendszerű lett.

✓ V. páncélvonat

Itt már eltérés van a fenti rajz és az általunk rendszerezett vonat között.

- Ez a páncélvonat korábban könnyű géppuskás vonat volt, melyet típusterv alapján gyártottak le a MÁV-nál.
- A fenti rajzon a vonat lövegkocsival egészült ki, mégpedig egy forgótornyossal.
- Az előző fejezetekben sikerült igazolni, hogy a vonat egyedi lövegkocsit kapott és nem típusterv szerintit, ráadásul a löveg is nagyobb űrméretű! A fénykép tanúsága szerint szerkocsi alvázra épített, 100 mm űrméretű löveggel erősödött a páncélvonat. Így a páncélvonat L – M – G elrendezésű, nehéz kivitelűvé vált.

✓ VI. páncélvonat

Nincs eltérés a fenti rajz és az általunk rendszerezett vonat között.

- Ez a páncélvonat korábban könnyű géppuskás vonat volt, melyet típusterv alapján gyártottak le a MÁV-nál.
- Ilyen elrendezésű is maradt végig a háború során, G – M –G.

✓ VII. páncélvonat

Itt ismét eltérés van a fenti rajz és az általunk rendszerezett vonat között.

- Ez a páncélvonat korábban nehéz kivitelű vonat volt, melyet típusterv alapján gyártottak le a MÁV-nál, L – M – G – M – L rendszerrel.

- A rajzon L – M – G – M – L rendszerrel van feltüntetve.
- Az átalakítások folytán azonban egy lövegkocsit és egy mozdonyt elvontak a vonattól, így L – G – M – G rendszerrel harcolt tovább.

✓ VIII. páncélvonat

Nincs eltérés a fenti rajz és az általunk rendszerezett vonat között.

- Ez a páncélvonat korábban nehéz kivitelű, kétlöveges, kétmozdonyos, egy géppuskás vonat volt, melyet típusterv alapján gyártottak le a MÁV-nál, L – M – G – M – L rendszerrel.
- A VIII. nehéz páncélvonat változatlan maradt.

✓ IX. páncélvonat

Itt is jelentősek az eltérések.

- A IX. páncélvonat a *Schober – Poplawski* féle új fejlesztésű vonat volt, ami 1915 nyárra épült meg. Önjáró lövegkocsi, két géppuskás lövészkocsi és egy 97. sorozatú, páncélozott mozdonyból állt. Teljesen új fejlesztés. Mivel ez is Schober Frigyeshez köthető ezért állandó a félreértés:

  - a legkorábbi a *„Schober szükség páncélvonat*”,
  - az ennek javított, erősített, átalakított változata a *„Schober-féle vonat”* G – M – G elrendezésben és később XI. hadrendi számmal szerepelt,
  - a teljesen új építésű *„lapos”*, *„Schober – Poplawski-féle”* páncélvonat L – G – M – G elrendezésben,
- A fenti rendszerezési rajzon a IX. páncélvonatként a Schober szükség páncélvonatának erősített, javított változata van feltüntetve. Ez azonban soha sem volt IX. hadrendi számú, hanem, mivel harcoló egység maradt, a XI. hadrendi számot viselte tovább. Az első fényképen az ideiglenes Schober vonat látható, amely csak viszonylag rövid ideig állt ilyen adottságokkal

szolgálatban. A sorozatos javításai, erősítgetései alapján jött létre 1915 év elejére belőle a második képen látható páncélvonat. A középső képen ez a vonat már, az olasz fronton látható, könnyű géppuskás vonatként, G – M – G elrendezésben, 1915-ben, de a tipizált könnyű páncélvonatok kocsijaitól eltérő külalakban és elrendezésben.

- A harmadik képen a *„lapos”,* az egyik legkorszerűbb páncélvonatunk, minden képen, leírásban a háború végéig a IX. hadrendi számmal!
- Ez a IX. nehéz páncélvonat a háború során változatlan maradt, L – G – M – G elrendezésben.
- Egyértelmű, hogy a hadrenben tehát két *„Schober féle”* vonat is volt.

✓ X. páncélvonat

- Eredetileg ez egy szükség páncélvonat volt L – M – G – G – M – L elrendezésben. A löveg gyakorlatilag pőrekocsira felhelyezett, 8 cm-es tábori ágyú volt. A vonat két részre bontva is harcolt!
- A X. két lövegkocsis, a harctéren épült Kossowitz - páncélvonatból, a löveges kocsikat kivonták (8 cm-es lövegek) és így ez könnyű, géppuskás páncélvonattá alakult át, viszont a kocsikat lényegesen megerősítették és átépítették.

✓ XI. páncélvonat

Az előzőekből adódó eltérés van itt is. Az ábrán a Schober – Poplawski féle páncélvonat látható.

- Minden mértékadó forrás és fénykép szerint ez sohasem XI., hanem a IX. páncélvonat.
- A XI. páncélvonat, a harctéren épült Schober – vonat javított, erősített, átalakított változata volt. Jellegében nem változott, könnyű géppuskás páncélvonat maradt. Viszont átépítették a kocsikat, így ezek védettebbek és nagyobb tűzerejűek lettek. Valószínűleg ez a tévedés forrása, mert a hadrendben két Schober féle vonat is volt!

✓ XII. páncélvonat

Itt is eltérés van a fenti, illetve az általunk elfogadott rendszerezés között.

- A XII. páncélvonat a Kleindin-féle páncélvonat eredetileg, illetve ennek a jívított, erősített változata. Az eredetihez képesti változtatott vonatot 1914. december közepére datálhatjuk, ekkor erősítették meg lényegesebben.

- Egy háromágyús lövegkocsival kibővült, így L – M – G elrendezésű vonat lett.

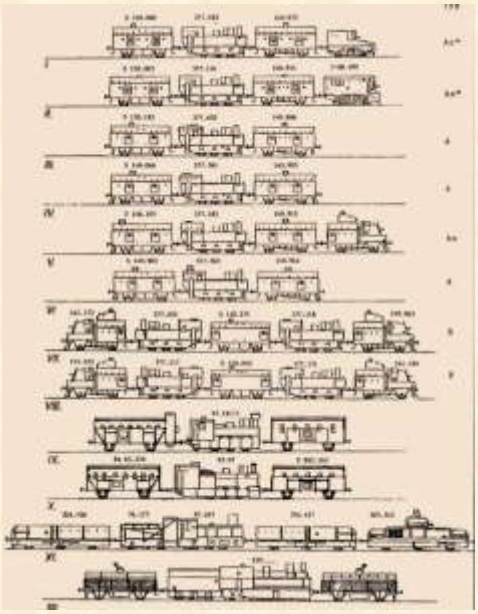

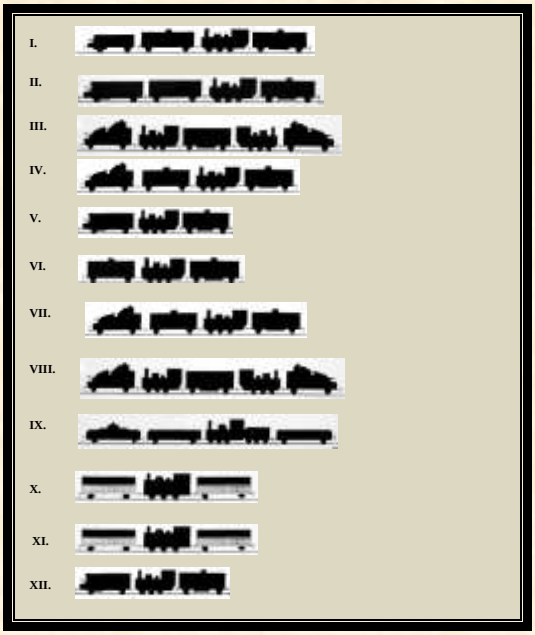

A páncélvonatról

„A vasúti síneken mozog előre a páncélvonat: páncéllal fedett vonat ez. Feladata a vasútmenti harcban való részvétel és távoli vasútrobbantások, illetve helyreállítások végrehajtása.

És végül meg kell mondanunk, hogy a páncéljármű csak holt anyag. Mitsem ér, ha a benne ülő harcosoknak nincs helyén a szívük! Bátorság, leleményesség és elszánt hazaszeretet kell ahhoz, hogy a rohanó páncél mögött órákon át ülve, benzingőzös, lőporgázos levegőben harcolni tudjon a páncélos katona! Ehhez az erős szervezeten kívül, a hősi lélek ereje is kell, ez pedig csak egész férfiaknak: páncélosoknak van!

1941. december”[45]

„A páncélvonatok harca

A korszerű csapatszállítások zöme ma még vasúton bonyolódik le. Hiába fejlődött szinte rohamléptekkel a motorizálás, a naptömegek gyors szállítása ma még vasúttal történik. E szállítások harcászati biztosítását közvetlenül a szállítóvonalon végzik. Mielőtt feladataikra rátérnénk, nézzük meg, mi is a páncélvonat?

A páncélvonat a páncélos fegyvernemhez tartozó vasúti egység, amely tűzgépekkel bőven ellátott, páncélozott vasúti kocsikból és páncélozott mozdonyból, vagy magába a kocsiba beszerelt hajtómotorból áll. Feladatuk kettős: a vasútvonal mellett végrehajtott harcászati cselekmények, vagy a vasútműszaki feladatok végrehajtása.

A páncélvonatok - éppen a sínpályához kötöttségük miatt, - alkalmi fegyveres harceszközök. Jelentőségük a mai harcban ugyan csökkent, de amíg vasút lesz: páncélvonat is lesz! A páncélvonat támadó egység, meglepetésszerűen lép fel; nagy erkölcsi jelentőségét kiadós tüzével csak emelheti. Tartós feladatokra nem alkalmas. Pontos tüzet mozgás közben csak 500 méteren belül adhat le, de ilyenkor egészen lassan kell haladnia, legfeljebb 15-20 km óránkénti sebességgel. Átlag 120 kilométerre-messzire futhat ki, de ha közben nem tud vizet felvenni, működési területe 60 kilométerre csökken. Ha a páncélvonatot gőzmozdony vontatja: 50 kilométer óránkénti sebességet, ha motor vontatja: 60 kilométert is elérhet!

A páncélvonat minden részében védett a gyalogsági lövedékek ellen, oldalai és a mozdonypáncélzat a tüzérség repeszdarabjai ellen is védelmet nyújt. Fegyverzete: golyószóró, géppisztoly, nehézpuska, páncéltörő ágyú és tüzérségi löveg. Ezek a fegyverek részben lőrésekben, részben forgatható páncéltornyokban vannak. Bizonyos számú fegyver tud egy irányba tüzelni; a toronyban elhelyezett löveg és a géppuska minden irányban lőhet.

A figyelés bizony nagyon nehéz a páncélvonatból, a lőréseken át csak igen szűk területet lehet megfigyelni. A páncélvonat mellett 15-20 méteres holttér van, ide látni is alig lehet! Harc közben rendkívül nagy a visszhang a páncélvonatban, szóbelileg nem is lehet emiatt parancsolni. Helyette erős csengőjelekkel és fény- (lámpa) jelekkel vezet a parancsnok.

[45] Milyenek a páncélos járművek? http://www.huszadikszazad.hu/1941-december/tudomany/milyenek-a-pancelos-jarmuvek

A páncélvonaton kívüli harcizaj csak harcszünetben hallható bent, de a repülőgép motorzaját még ilyenkor sem lehet meghallani!

A páncélvonatok harcbaindítása tetemes előkészületi időt kíván, ezalatt a vonatot műszakilag készítik elő. Parancs vétele után – átlagban – öt óra múlva indul a pihenőben volt mozdony. Meg kell a páncélvonatokról jegyeznünk, hogy azok befogadóképessége igen csekély és a szervezetszerű csapatain kívül más csapatok vagy anyag szállítására nem használhatók fel. Alkalmazásuk jó látási viszonyokat kíván, éjjel, ködben, teljesen „megvakul" a páncélvonat és legfeljebb lépésben közlekedhetik.

A páncélvonat feladatai

Messze előretörő felderítések a vasútvonalon, harcászati és műszaki szempontból, vasútpálya-megrongálások, vagy olyan helyreállítások elvégzése. A merész páncélvonat ellenséges állomások elfoglalására is alkalmas. Jó szolgálatot tehetnek saját ki és berakások biztosításában, az ellenség hasonló cselekményeinek megzavarásában. A bevezető harcokban meglepetésszerű fellépéssel jelentős eredményeket érhetnek el, az üldözésre is jók.

A páncélvonat feladatainak végrehajtása közben mindig a pálya bizonyos mérvű rongálásával számolhat. Ezért ezeknek javítására szakképzett személyzete és anyaga van. A páncélvonat beépített fegyverzetét (löveg, páncéltörőágyú) a vonatból kiszállva, ott kell hagyni. De a többi fegyver a kocsikból kiemelve, a páncélvonaton kívül is alkalmazható. Az összeköttetésre minden páncélvonatnak hajtányai, motorkerékpárjai és kerékpárjai vannak.

A páncélvonat harcával elsősorban a többi csapatot támogatja. Harcmódja a támadás. Ezt a páncélvonatnál „harci kifutás"-nak nevezik. Gyorsnak, mozgékonynak kell lennie a páncélvonatnak, mert a körülményeskedés, a megállás: megsemmisülését okozhatja. A páncélvonat - feladatainak megoldására - lesállásba megy. Erre leginkább alagutak, kanyarok, fás, bokros területek alkalmasak, itt rejtőzik el a páncélvonat.

Hogy füstje már messziről el ne árulja: füstlevezetőt tesznek a mozdony kéményére; ez nem engedi a füstöt a magasba törni. Lesállás közben néhány géppuskával a páncélvonaton kívül is elhelyezkednek, hogy a páncélvonatot rajtaütésektől megóvják. Előretörés közben legkellemetlenebb, ha másik páncélvonattal találkozik össze! Ilyenkor az győz, aki hamarább nyitja meg a tüzet.

A páncélvonat géppuskái állóhelyben átlag 1000 méterre, lassú mozgásban 500 méterre tüzelnek. A géppuskák tüzét a páncélvonat parancsnoka a parancsnoki toronyból vezeti. Minden géppuskás lőrés fölött villanyos lámpa van. Amelyik géppuskával a parancsnok tüzeltetni akar: annak a lámpájához tartozó gomb lenyomásával meggyújtja azt, mire az irányzó lőni kezd és lő mindaddig, amíg a jelzőlámpa ég. A páncélvonat géppuskája azonnal hatáslövésbe kezd. Egy páncélozott vasúti kocsiban átlag négy géppuska van. Kettő a jobb, kettő a baloldalon.

A páncélvonat nehéz puskája kitelepíthető fegyver. Forgótornyából minden irányba lőhet a páncélvonatból; ellenséges páncéljárművek, valamint páncélelhárító fegyverek ellen

kiválóan alkalmas. A golyószórók rendszerint a páncélvonatból műszaki feladatok végrehajtására kiszállt kezelők biztosítására valók. A kitelepített golyószórók biztosítása mellett folyik a helyreállító vagy romboló munka.

A páncélvonatba épített löveg, élő célok, páncélozott tűzfegyverek ellen való, de még vasúti műtárgyak, őrházak stb. szétlövésére is igen alkalmas. Vannak a kocsik első részébe és forgatható páncéltornyokba beépített lövegek is. A páncéltörő-ágyú páncéljárművek és helyi ellenállások leküzdésére való. Rendszerint a páncélvonat elején és végén építik be őket.

A könnyű páncélvonat

Minden páncélvonatnál van kisebb csoport, amelynek tagjai kizárólag vasútműszaki figyelést végeznek. Ha valami akadály elé kerül a páncélvonat: ők hárítják azt el. Munkájukat - mint már említettük, - golyószórós járőrök fedezik. A páncélvonat híradó-része az összeköttetést biztosítja. A páncélvonatokon kívüliekkel rádió, a páncélvonaton belül távbeszélő az összeköttetés eszköze. Motorvontatta, löveggel felszerelt páncélozott vasúti kocsi a könnyű-páncélvonat; a többi fajta páncélozott kocsi összessége alkotja a nehéz-páncélvonatot.

A könnyű-páncélvonat rendszerint a nehéz-páncélvonat előtt, esetleg mögötte fut. Előremozgása terepszakaszról-terepszakaszra történik, ott lesállásba megy, aztán tovább megy előre. Mint ahogy minden páncélozott vasúti kocsinak van előtte vagy mögötte egy-egy nem-páncélozott vasútikocsija: úgy az önállóan futó motoros páncélozott kocsinak is. Ez arra a célra szolgál, hogy aknagyanús helyeken ezt lökjék a kocsik maguk előtt a pálya kipróbálására.

Ha a könnyű páncélvonat ilyen helyre ér: az előfutó, nem-páncélozott kocsijával az előbb mondottak szerint derítteti fel a pálya állapotát. Ha a könnyű-páncélvonat a nehéz-páncélvonat mögött halad: akkor rendszerint az a feladata, hogy a visszatérésre a pályát biztosítsa.

A páncélvonat - a tulajdonképpeni nehéz-páncélvonat - két páncélozott vasúti kocsiból, egy páncélozott gőzmozdonyból, egy nem-páncélozott elő- és egy ugyancsak nem-páncélozott utófutó kocsiból áll. A mozdony a két páncélozott kocsi között halad, így jobban védett. Az előfutókocsi rendszerint nyitott teherkocsi, az utófutókocsi a motorkerékpárt, esetleg a hajtányt is szállítja.

Hogyan történik a harci kifutás?

A páncélvonat-század vonatrésze - mely az anyagi szolgálatot végzi, - az utolsó jó-rejtőzésre is alkalmas állomáson visszamarad. A páncélvonat maga elé küldi a könnyűpáncélvonatot alkotó motoros lövegkocsit, aztán éjtszaka valami jó-rejtőzést nyujtó helyre megy előre, ahonnan faladatát hamarosan eléri. Innen hajnalban előretör, miután a

vasútvonal állapotát részére a repülő már felderítette. Terepszakaszról-terepszakaszra nyomul előre, megáll, és úgy figyel. Ha szükséges, ehhez ki is szállnak a páncélvonat katonái. Ha felderítette céljait: gyorsan odarohan és csapásszerűen nyitja meg a tüzét. Visszavonuló ellenséggel szemben - amíg az fel nem találja magát - meg is állhat a páncélvonat a tüzeléshez.

A lövegtűzzel tönkretett ellenséges páncélvonatot óvatosan megközelítik és alapos átkutatás után valamelyik kitérőhöz vontatják. Ha a páncélvonat az ellenséges páncélvonat elől menekülni kénytelen: maga mögé aknákat, talpfákat dobál le, végszükségben pedig rálöki az ütközőre a volt előfutó-kocsiját, hogy kisiklassa a másikat.

1942. június"[46]

Bár a haditechnika folyamatos fejlődése mára elavulttá tette e különös járművek építését, mégis sokan úgy tartják, amíg vasút lesz, páncélvonat is lesz.

Mint azt az ember számtalanszor bebizonyította történelme során, egy békés célra feltalált eszközt hihetetlen sebességgel tudja átalakítani a vérengzés eszközévé. Így történt ez a vonatokkal is, ha még nem is végeztek olyan mértékű pusztítást, mint a levegőt meghódító repülőgépek.

[46] A páncélvonatok harca. 1942. július. http://www.huszadikszazad.hu/1942-julius/tudomany/a-pancelvonatok-harca-2

A páncélozás néhány kérdése

Mire valaki idáig jutott az olvasásban, már sok szó esett a korabeli leírások alapján a lemezburkolásos, majd különféle páncélozásos védelemről is.

Ténylegesen lehetett-e beszélni páncélvonatról? A harcászatban ekkor még a mai értelembe vett páncélos járművek nem igazán léteztek, csak a haditengerészetekben a különféle hadihajóknál. A haditengerészetek az acéltestű, nagy tűzerejű hajók építése során szerezték a tapasztalatokat.

A szárazföldi járműveknél ez a háború kezdetével indul majd igazán a vonatokkal, később a páncélozott gépkocsikkal és a háború második felére elkészülnek a harckocsik is. A tüzérségi eszközöknél és a géppuskáknál viszont a kezdetektől alkalmaztak bizonyos védelmi rendszereket.

Voltak viszont az erődrendszerekben *„páncélkupolák”*, amelyek már komolyabb tüzérségi tűznek is ellent tudtak állni. Igaz, nem mindig, és időnként csak rövid ideig, lásd Belgium!

Az európai haderőkben e kérdéskör szakértőit tehát ekkor leginkább a haditengerészetekben, illetve az erődítésekkel foglalkozó hadmérnökök körében kell keresnünk. Ők mind a páncélozási, mind a tüzérségi kérdésekben jól eligazodtak.

Nézzük meg e kérdéskört a páncélozást, kissé részletesebben, az anyagtudományok, a metallográfia, a szilárdságtan, a dinamika, stb. segítségével is!

Mi tekinthető páncélnak mérnöki szemmel?

A *„páncél” a* különlegesen nagyszilárdságú acél, amely minden korban az acélkohászat csúcsminősége. Ez a *„csúcsminőség”* természetesen a kohászati technológia fejlettségének a függvénye, más volt az I. világháború idején és teljesen más jelenleg. Fejlesztésére a hadászat gyakorolta a legnagyobb hatást.[47]

A fegyverkezési versenyre mindig is érvényes volt valamilyen szinten az a mondás, hogy *„erősebb ágyú, vastagabb páncél, ebből adódóan még erősebb ágyú, még vastagabb páncél…”*. Ez azt jelentette, hogy a fegyverek fejlesztése mindig egy *„evolúciós”* folyamat, amelynél az események és a tapasztalatok, illetve az ellenfél ilyen irányú tevékenysége nagyban motiválja a folyamatokat.

A következőkben néhány szemelvény egy 1916-ban íródott hazai könyvből, amely e témákat is taglalja a haditengerészet vonatkozásaiban. Bízvást áttehetjük majd a megállapítások egy részét, amelyek a páncélozásról, illetve a gyorstüzelő lövegekről szólnak, a páncélvonatos gondolatainkhoz!

[47] Az anyagtudományok és a szerkezeti anyagok fejlődésével ma már nemcsak acélból – fémből készülhet *„páncél”*.

„… A páncél a hajónak védelmet van hivatva adni s ennek következtében mind ellentállóbb és ellentállóbb anyagot igyekszik produkálni. A tüzérség pedig ezt a védelmet akarja illuzóriussá tenni. Még egyet. A harc ezidőszerint a tüzérség győzelmének jegyében áll, de azért még korántsem ért véget. Az acélművek laboratóriumaiban lázasan dolgoznak, hogy a momentán a tüzérség javára billent egyensúlyt ismét helyreállítsák. A tüzérség helyzete a könnyebb. Míg romboló hatását a lövedék dinamikai tényezőinek (tömeg és kezdősebesség) növelésével bármikor könnyen fokozhatja, addig a páncél ellenálló erejének növelése az anyagszerkezet terén való mélyreható tanulmányokat és hosszantartó, fáradságos kísérletezést igényel…

…A tüzérség fejlődésével — ha nem is tudott vele mindig lépést tartani —de általában mégis párhuzamosan javult a páncél is. A kovácsolt, aránylag puha vasból készült páncélt csakhamar az üvegkeménységű nickelchrom acélpáncél váltja fel, amely a legkitűnőbb acélszerszámoknak is sikerrel áll ellent.

Ezek, mint az úgynevezett Krupp-féle cementált páncéllemezek ismeretesek és a következő, a Krupp-cégtől szabadalmazott eljárás szerint készülnek.

Hatalmas, külön e célra épült kemencékben a fehérizzó, egymás fölött fekvő páncéllemezek közé magasnyomású világítógázt préselnek. Az acéllemezek a gáz széntartalmának a legnagyobb részét magukba fogadják, miáltal a később hirtelen lehűtött páncél felszíne üvegkeménységűvé tömörül s a becsapó lövedékekkel szemben sokkal nagyobb ellenállást fejt ki.

A páncél e kemény kérge körülbelül 5 - 7 cm vastag. Az alsóbb puhább réteg rugalmas ágyazásul szolgál. Az ily módon előállított páncélnak kétszer akkora az ellenállása, mint ugyanolyan vastagságú vaslemezpáncélé, amely utóbbi —nagyobb fajsúlya révén —még hozzá nehezebb is. A fejlődés azonban e ponton nem állt meg. Amerikai lapok hozták a hírt, hogy Simpsonnak sikerült egy a Krupp-féle cementált páncélt messze felülmúló kompozitumot[48] előállítani és pedig azáltal, hogy az acélhoz igen kis mennyiségű vanadiumot — ritka és ennek következtében igen drága fém —adagol…

… Ennek az ellentálló képességében mind hatalmasabb páncélzatnak leküzdése természetesen mindenekelőtt egy tényleges hatásában hatalmas, nagy kaliberű, nehéz tüzérséget követelt. De a tengeri harceszközök technikai fejlődése mihamar újabb meg újabb feladatok elé állította a tüzérséget, amelyeknek megoldása új, különleges szerkezetű lövegtípusokat teremtett…

… oly ágyútípus megalkotását tették szükségessé, amely a sötét éj e fekete, halálthozó, néma vándoraira felfedeztetésük után nyomban a gránátok záporát tudta zúdítani. Így született meg a modern gyorstüzelő ágyú, amely kezdetben csak kis kaliberrel szerepelt, de a torpedó-naszádok deplacementjának[49] növelésével maga is mind nehezebb feladatok elé került, amelyek méreteinek növelését vonták maguk után…

[48] Több dologból összetett, itt ötvözet.
[49] Vízkiszorítás

... A gyorstüzelő ágyú karakterisztikuma[50] legfőképpen a helyesen megszerkesztett töltőberendezésben (závárzat stb.) nyilvánult, s olyan döntő előnyökkel rendelkezett, hogy ezt az elvet csakhamar az összes ágyúknál — egész a legnagyobb kaliberekig —általánosan bevezették. Annál is inkább, mert nemcsak a torpedó-naszádokkal szemben ígért jó szolgálatokat, hanem a nagy hajóegységek elleni harcban is, amelyeknek, mint láttuk —a páncélozás terjedelmének kényszerű redukciója következtében —máris sok exponált része volt, ahol ezek a gyorstüzelő ágyúk gránát-zuhatagjukkal a pusztítás és demoralizáció munkáját végezhették…"[51]

„Nagyobb ágyú, vastagabb páncél." A helyzet azonban az acélgyártásban nem volt ilyen egyszerű és egyértelmű. A kohászati technológiák fejlődésével egyre jobb minőségű acélokat tudtak gyártani, aztán ehhez jöttek a különböző acélötvöző anyagok által biztosított előnyök. Ezt aztán a metallográfiai ismeretek és fejlesztések nyomán még inkább fokozni lehetett. A különféle hőkezelések aztán a jó acélból is még jobbat, a célnak még inkább megfelelőt tudtak biztosítani.

Ilyen módon aztán az előbb idézett mondás nem minden esetben volt igaz, mert jó anyagok esetén kisebb vastagság is biztosítani tudta a megfelelő védelmet a páncéltörő fegyverek ellen. Ugyanígy a páncéllemez alkalmazott dőlésszöge is nagymértékben befolyásolja a védelmet, illetve a támadó fegyver hatékonyságát.

Igaz volt azonban az előbbi mondás az ellenkezője is! A lövegek és lőszerek fejlődése lehetővé tette, hogy hatékonyabb fegyverek jöjjenek létre, azaz *„kisebb ágyúval"* is nagyobb hatást érhettek el, ha növekedett a lövedék sebessége és tömege. Ráadásul a torkolati sebességet volt érdemes növelni, mert ennek hatása négyzetes, míg a lövedék tömegéé csak lineáris.

Néhány szemelvény a nagy háború időszakára és azt néhány évtizeddel követő korra nézve.

- ✓ *„Páncéllemez hajók, szárazföldi és parti erődítéseknek oltalmára használt érclemez.*

  A páncél készítésénél a következő anyagokat alkalmazzák: öntött vas, amely merev, fagynál törékeny és ezért nem igen alkalmas; kovácsolt vas, amely nagyon szívós, a lövedékeknek reá való hatása csekély, de nehezen formálható; acél, amely tábla formában csak mint hajópáncél alkalmas; rossz oldala a merevség, amelynél fogva könnyen reped; öntött acél valamivel jobb; a compound, kovácsolt vasból és acélból készült öntvény, az eddigelé minden követelménynek megfelelt, de igen drága; a Gruson-féle kemény öntvény előnye, hogy tetszés szerinti nagyságban készíthető, hátránya a nagy suly; a folyóvas, foszformentes, nyers vasból készül, nagyon szívós, különösen

[50] Jellemzője
[51] Beck Zoltán, cs. és kir. fregattkapitány: A hadihajók tüzérsége (Budapest, 1916, a Magyar Adria Egyesület kiadása) A fregattkapitányi rendfokozat a szárazföldi erőknél, alezredes.

hajópáncélra alkalmas, olcsó, hengerezhető, de keménysége nehezen fokozható. Az első páncélok kovácsolt vasból készültek, később hengerezett lapokból állottak. Az angol és francia tengerparti erődítéseknél majdnem kizárólag a kovácsolt vas van alkalmazásban. A legújabb francia gyártmány, a Saint Chamond-féle, nagy és erős táblákban igen megfelelő. A páncél Ausztria-Magyarországon alkalmaztatik:

1. mint páncélernyő, amely falazott lövőrések leplezésére szolgál, ehhez legjobb anyag a compound;

2. a páncélos ágyu ütegsáncoknál a gátkazamaták helyett és pedig a kemény öntvényü páncél ütegsáncnál, a 12 cm. acélbronz ágyu és a 15 cm. acélbronz löveg számára;

3. a páncélos mozsárütegsáncnál a 15 cm. acélbronz mozsár részére;

4. a páncélos tornyoknál;

5. hadi hajóknál.”[52]

- ✓ *„…Következő lépésként a műszaki bizottság (MTK) 1908. július 6-án tervpályázatot írt ki haditengerészeti mérnökök számára a következő főbb számokkal: vízkiszorítás legfeljebb 20000 tonna, 8×30,5 cm-es löveg a hajó középvonalában, maximum 19 cm-es, illetve 10 cm-es közepes és könnyű tüzérség, 230 mm-es övpáncél, 250 mm-es toronypáncél…*

  A haditengerészet 1909. június 9-én újabb, módosított pályázatot írt ki az STT és a műszaki bizottság részére. Az új pályázatban … az övpáncélzat vastagságát a vízvonalon 280 mm-re növelték…”[53]

- ✓ *„KC n/A*

  Különlegesen edzett felületű, úgynevezett cementált páncél. Az eljárást még a Krupp művek fejlesztette ki az 1800-as évek végén, és a Bismarckon használt páncél is ennek az 1894-es világszenzációnak, a Krupp féle cementált krómnikkel páncélnak a leszármazottja. (Mint minden más páncél, egészen napjainkig.) A cementálás lényege, hogy speciális kemencékben a még izzó páncéllemezek közé nagy nyomású világítógázt préselnek, melynek széntartalmát a még izzó lemezek felszíne elnyeli, s ezzel a lemez felülete rendkívüli keménységre tesz szert. A páncél alsó rétegei "lágyak" maradnak, ami mintegy alátámasztja a rendkívül kemény, és rendkívül törékeny felső réteget. A Bismarckon is használt páncélötvözet 3,5-3,8 % nikkelt, 2 % krómot, 0,3 % szenet, 0,3 % mangánt, és 0,2 % molibdént tartalmazott. A KC páncélt 4 és 19,6 hüvelyk[54] *közötti vastagságban gyártották. A felülete kb. egy hüvelyknyi*

[52] Pallas Nagylexikon
[53] Krámli Mihály: 100 éve bocsátották vízre a Szent István csatahajót
[54] 101,6… 497,84 mm

mélységben volt cementálva, méghozzá rendkívül keményre, 650-700 Brinell[55] fokra. Egy hüvelyk után a keménység már csak kb. 500 fok[56] volt, ami aztán a páncél belseje felé fokozatosan tovább csökkent, míg a lemez vastagságának mintegy a felénél – a német szabványok szerint 41 %-nál – el nem érte a homogén lemezek értékét, a 240 Brinell[57] fokos keménységet. Ezt a páncélt használták az övpáncélzatnál, a parancsnoki híd, a lövegtornyok és a barbetták páncélozásánál. Fő feladata az volt, hogy ellenálljon a viszonylag kis szögben becsapódó nehézlövedékeknek. Más nemzeteknél a páncéllemezeket nem cementálták ilyen keményre. Az általában a legjobbnak tartott, 1935-ös, brit Cemented Armor (CA) lemezeket csak 600 Brinell fokra cementálták, és a cementálás csak a lemez 30%-áig terjedt. A cementálás meglehetősen bonyolult, és roppant költséges eljárás volt. A japánok például költségkímélési okokból a Jamato osztályú csatahajóknál ezt el is hagyták, és az egész páncélzatot homogén acélból építették fel.

Wotan hart (Wh)

Homogén páncélanyag, melyet először az 1920-as évek végén alkalmaztak a német könnyűcirkálókon és zsebcsatahajókon, s a háború végéig használatban maradt. A lemezek szakítószilárdsága 85–95 kg/mm, szakadási nyúlása 20 %, keménysége 220-250 Brinell fok volt. Ezeket a lemezeket a vízszintes páncélozásnál, a fedélzeteken, a lövegtornyok és irányítóállások tetőlemezein használták. A homogén páncéllemezek közül valószínűleg a Wh lemezek voltak a világ legjobbjai.

Wotan weich (Ww)

A Wh lemezeknél lágyabb homogén páncéllemez, 67–75 kg/mm szakítószilárdsággal, szakadási nyúlása 25 %, keménysége 200 Brinell fok volt. Ezeket a lágy, rugalmas és hajlékony lemezeket a torpedóvédő válaszfalaknál használták, ahol nem a becsapódó lövedékek, vagy repeszek megállítása volt a cél, hanem a torpedó, vagy aknarobbanás által keltett lökéshullámok felfogása.

Páncélzat:

A Bismarck edzett Wotan-páncélzattal volt ellátva

Övpáncél:	*330*	*mm*
Fedélzet:	*100-140*	*mm*
Ágyútornyok:	*360*	*mm”*[58]

[55] 650…700 HB (Brinell-keménység) = 740… 790 HV (Vickers-keménység) = 61… 63,5 HRC (Rockvell$_C$ – keménység) ~ 2210… 2370 N/mm^2 szakítószilárdság (ötvözött acélra számítva)
[56] 500 HB = 540 HV = 50,9 HRC ~ 1700 N/mm^2 szakítószilárdság
[57] 240 HB = 240 HV = 20 HRC ~ 820 N/mm^2 szakítószilárdság
[58] Wikipédia → Bismarck csatahajó (Szomorú, hogy a szakítószilárdsági mértékegységeket a lektor vagy nem nézte meg, vagy nem is érti! → kg/mm?)

Mai tudásunk alapján is vegyünk néhány példát! Az első egy amerikai acéltermék.

- ✓ Új ötvözött acél, különlegesen magas szilárdsággal, szívóssággal és alakíthatósággal, a *Carpenter Technology Corporation*[59] által fejlesztve,

  Az *AerMet 340* jelű ötvözet, a cég sorozatának új acélterméke, különlegesen nagy szilárdságú és szívósságú ötvözet.

Ötvöző	%
C	0,33
Ni	12,00
Co	15,60
Cr	2,25
Mo	1,85

Az *AerMet 340* acél keménysége HRC 56,5, szakítószilárdsága 2 379 MPa, folyáshatára 2 068 MPa, kivételes törési szívóssága 37 MPa.[60]

Table 1: Typical Room Temperature Mechanical Properties – AerMet® 340 Alloy
Aged 900°F (482°C)

Orientation	0.2% Yield Strength		Ultimate Tensile Strength		% Elongation in 4D	% Reduction of Area	Charpy V-notch		Fracture Toughness		HRC
	ksi	MPa	ksi	MPa			Ft.-lbs.	J	ksi√in	MPa√M	
Long.	300	2068	345	2379	11	53	11	15	34	37	56.5

Heat Treatment = 1775°F (1 h) Air Cool + -100°F (1 h) Air Warm + 900°F (2.5 h) Air Cool + -100°F (1 h) Air Warm + 900°F (2.5 h) Air Cool + -100°F (1 h) Air Warm.

- ✓ Egy hazai katonai kutatás eredményeiből kiemelve egy már használt és vizsgált páncéllemez adatait:

  „…A kísérletekben Magyar Honvédség által is használt páncél, ez a továbbiakban „A" páncélként került megnevezésre…"

1. táblázat. Az „A" páncél mechanikai tulajdonságai [4]

	Rp0,2 [N/mm2]	Rm [N/mm2]	E [GPa]	HV30 [-]
Max	1361	1645	187	456
Min	1325	1564	176	401
Átlag	1335	1603	181	425

[59] A Carpenter Technology Corporation egy multinacionális fejlesztő, gyártó és forgalmazó cég, amely öntött kovácsolt és porkohászati speciális ötvözeteket, fémeket, beleértve a szuperötvözeteket, az ultra-nagyszilárdságú acélokat és rozsdamentes acélokat, valamint titánium ötvözeteket fejleszt és gyárt. Székhelye Reading, Pennsylvania. A Carpenter Technology gyártási és forgalmazási tevékenysége az Egyesült Államokon túl, Mexikóban, Európában és Ázsiában is meghatározó. A legújabb létesítménye egy szolgáltató központ Kínában!

[60] Carpenter

Néhány szó ezek után a páncélvonatokon is alkalmazott martinacél- és kazánlemezekről.

Az általánosan használt, melegen hengerelt lemezek tekintetében tájékoztató jelleggel a szilárdsági adatok a következő táblázat szerint alakulnak.

Acél	Szakítószilárdság N/mm^2	Folyáshatár N/mm^2	Szakadási nyúlás %
A34	330…430	195…215	28…32
A44	430…550	255…275	22…24
A60	590…740	325…335	14…16

Kazánlemezek esetében pedig

	Szakítószilárdság N/mm^2	Folyáshatár N/mm^2	Szakadási nyúlás %
KL1	350…430	215…235	24
KL3	440…550	255…295	20
KL10	470…660	280…300	16

Jól látható a szilárdsági különbség a korábban bemutatott páncéllemezekkel szemben.

A következő táblázatban összefoglaltuk az előzőekben említett néhány páncél adatait, a szemléletesség kedvéért.

Acél	Szakítószilárdság R_m N/mm^2	Folyáshatár R_{eH} ($R_{p0,2}$) N/mm^2	Szakadási nyúlás %	Keménység
KC n/A	2210…2370	1880…2010[61]		740…790 HV
Wotan Wh	850…950	720…800[62]	20	220…250 HV
Wotan Ww	670…750	570…640[63]	25	200 HV
AerMet 340	2379	2068	11	56,5 HRC (640 HV)
MH „A”	1603	1335		425 HV
A34	330…430	195…215	28…32	~ 100 HV
A44	430…550	255…275	22…24	~ 100…125 HV
A60	590…740	325…335	14…16	~ 175…220 HV
KL1	350…430	215…235	24	~ 100 HV

[61] Becsült adat!
[62] Becsült adat!
[63] Becsült adat!

KL3	440…550	255…295	20	~ 100…125 HV
KL10	470…660	280…300	16	~ 140…195 HV

A következő ábrán a szemléletesség miatt, szilárdsági csökkenő sorban ábrázoltuk a közepes értékeket.

Acél	Szakítószilárdság R_m N/mm^2	Folyáshatár R_{eH} ($R_{p0,2}$) N/mm^2	Szakadási nyúlás %	Keménység
AerMet 340	2379	2068	11	640
KC n/A	2290	1945		765
MH „A”	1603	1335		425
Wotan Wh	900	760	20	235
Wotan Ww	710	605	25	200
A60	665	330	15	198
KL10	565	290	16	168
KL3	495	275	20	113
A44	490	265	23	113
KL1	390	225	24	100
A34	380	205	30	100

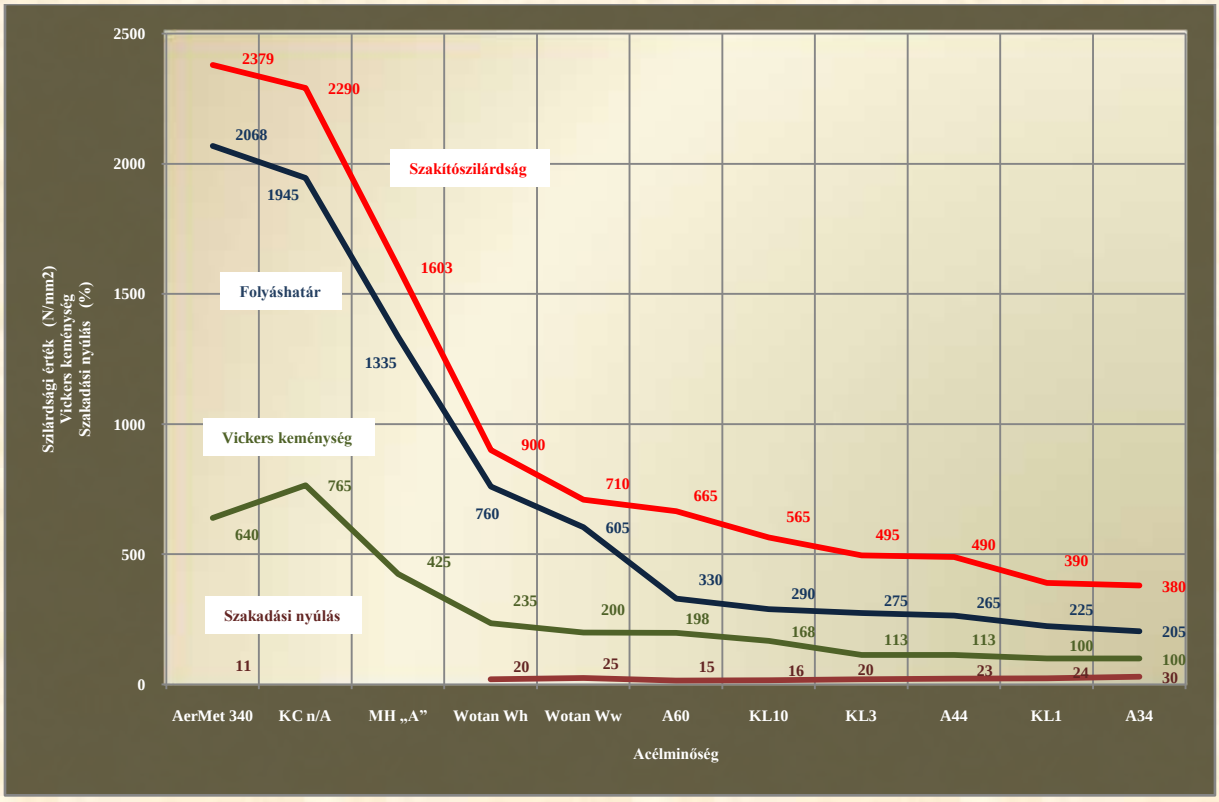

A lövedék dinamikája

A lövedék ütőhatása

A becsapódás és behatolás folyamata a rendszer dinamikusságával, azaz mozgási energiájával van összefüggésben. (v a behatolási sebesség, c a hang terjedési sebessége különféle közegekben)[64]

$$D = \frac{v}{c}$$

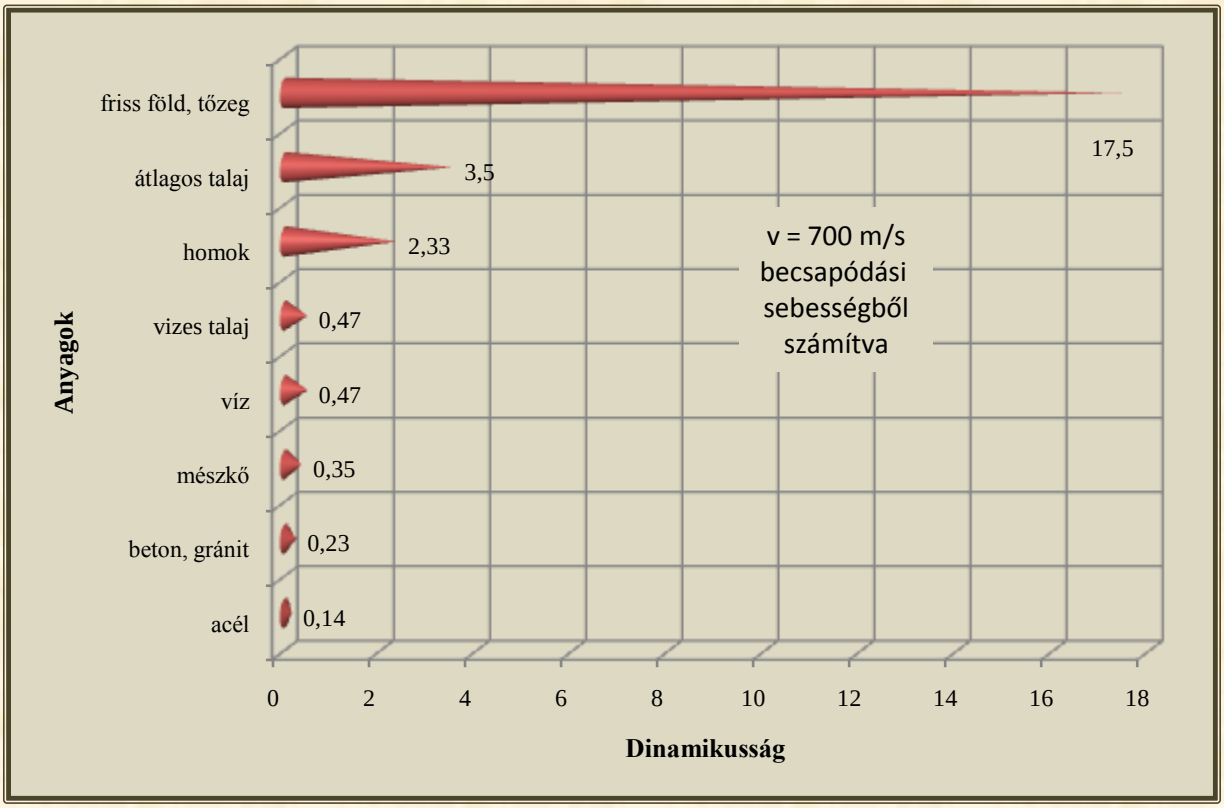

A lövedék ütőhatásakor az anyagban lökéshullám keletkezik, ez okozza a deformációt.

[64] Szilvássy László okl. mk. alezredes: A harci helikopterek fegyverrendszerének modernizációs lehetőségei a Magyar Honvédségben (Disszertáció) alapján

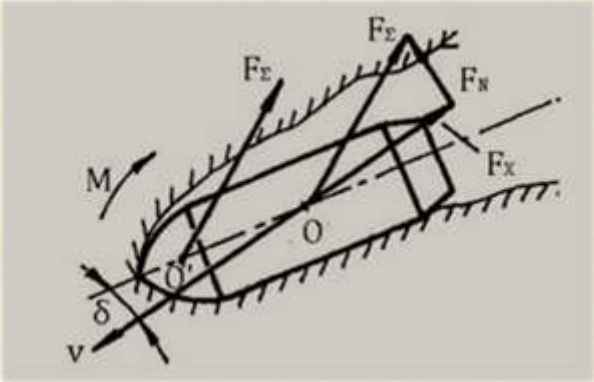

A lövedék mozgásegyenlete

m tömeg, *F* közegellenállás[65] és *y* behatolási mélység esetén

$$m\,\frac{d^2y}{dt^2} = -F + m\,g$$

$$\frac{d^2y}{dt^2} = -\frac{F}{m} + g$$

$$\frac{F}{m} \gg g$$

$$\frac{d^2y}{dt^2} \cong -\frac{F}{m}$$

A közegek, anyagok tulajdonságai alapján egyértelműen levezethető összefüggések alapján

$$\frac{d^2y}{dt^2} = -\frac{A\,\lambda_1 S}{m}\,(1 + b\,v^2)$$

(*A* alaki együttható, λ_1 lövedék geometriai együttható, *S* a lövedék keresztmetszete, *b* behatolási együttható)

A kezdeti feltételekkel

$$t = 0$$

[65] A közegellenállás a lövedékkel támadott anyagra jellemző érték.

$$y = 0$$

$$\frac{dy}{dt} = v_c$$

$$y = y(v) \quad \text{és} \quad t = t(v)$$

$$\frac{d^2y}{dt^2} = \frac{dv}{dt} = \frac{dv}{dy}\frac{dy}{dt} = v\frac{dv}{dt}$$

akkor a behatolási mélység függvénye

$$y = L_0 \ ln\left[\frac{1 + b\,v_c^2}{1 + b\,v^2}\right] = \frac{m}{2\,A\,b\,S\,\lambda_1} \ ln\left[\frac{1 + b\,v_c^2}{1 + b\,v^2}\right]$$

és a behatolási idő függvénye

$$t = 2\sqrt{b}\,L_0\,\left[arc\,tg\left(\sqrt{b}\,v_c\right) - arc\,tg\left(\sqrt{b}\ v\right)\right]$$

$$t = \frac{m\sqrt{b}}{A\,b\,S\,\lambda_1}\left[arc\,tg\left(\sqrt{b}\,v_c\right) - arc\,tg\left(\sqrt{b}\ v\right)\right]$$

A teljes behatolási mélység

$$L = L_0 \ ln\,(1 + b\,v_c^2) = \frac{m}{2\,A\,b\,S\,\lambda_1} \ ln\,(1 + b\,v_c^2)$$

A teljes behatolási idő pedig

$$T = 2\sqrt{b}\,L_0 \ arc\,tg\left(\sqrt{b}\,v_c\right) = \frac{m\sqrt{b}}{A\,b\,S\,\lambda_1} \ arc\,tg\left(\sqrt{b}\,v_c\right)$$

A levezetett módon a számítások pontosan elvégezhetőek, akár még réteges páncélozásra is. A gondot azonban az jelenti számunkra, hogy a számítások elvégzéséhez a különféle együtthatók rendelkezésre állása fontos feltétel. Ezek azonban, a száz évvel ezelőtti lőszereinkre, anyagainkra nincsenek meg. Ezért ezzel a pontosabb módszerrel is csak egy közelítő számítást tudnánk végezni.

Erre viszont vannak használható és a valóságot is jól közelítő, tapasztalati összefüggések. Ennek megfelelően ezeket fogjuk használni.

Puska és géppuska hatása

A fejezetben a számítások tájékoztató jellegűek és csak azért végeztük el ezeket, hogy a páncélvonatok védelméről való ismereteinket még alaposabbá tegyük.[66]

A tűzfegyverek alkalmazásakor a lőporban tárolt kémiai energia elégetéssel történő felszabadítása során keletkező gázok hőenergiájából nyert lövedék mozgási energia tekinthető a lövedék torkolati energiájának és ez az érték, vagy gyárilag adott egy fegyver-töltény kölcsönhatásban, vagy a lövedék tömegéből és torkolati sebességéből számítható ki.

A lövedék torkolati energiája (J)

$$E_t = \frac{1}{2}\, m\, v_0^2$$

ahol m a lövedék tömege (kg), v_0 pedig a lövedék torkolati sebessége (m/s)

Természetesen figyelembe véve azt, hogy a torkolati sebességre megadott mérési adat a fegyvercső torkolatától valamilyen nem túl távoli helyen (néhány méterre) mért értékkel azonos, mivel a tényleges torkolati sebesség csak nagyon bonyolult (és roppant drága) mérési elrendezéssel lehetne mérhető és nem is minden lövedékszerkezet esetében.

Tekintettel arra, hogy az eltérés nem több néhány m/s - nál, a teljes pontosságra való törekvés nem is igazán indokolható. Léteznek közelítő számítások a valódi v_0 meghatározására, mint például a néhány rögzített távolságban mért lövedéksebesség alapján a lövedék ballisztikai tényezőjének táblázatból való meghatározása, majd a v_0 visszaszámítása.

Ennél lényegesen egyszerűbb - de nem pontosabb - a NATO standard módszer, ahol a v_0 értékét lineáris extrapolációval határozzák meg a 30 és 40 m távolságban mért lövedéksebességekből.

[66] A számítások a következő tanulmányokban leírtak alapján készültek:
Földi Ferenc: Gondolatok a hatásosságról (Hadmérnök, I. évfolyam, 3. szám, 2006. december);
Szilvássy László okl. mk. alezredes: A harci helikopterek fegyverrendszerének modernizációs lehetőségei a Magyar Honvédségben (Disszertáció,.3,1. fejezet. A lövedékek hatása a célra.)

$$v_0 = 3\,[v_{30} - v_{40}] + v_{30}$$

Ez az érték tekinthető a ballisztikus pályán repülő, póthajtás nélküli lövedék legnagyobb energiájának, azaz a célba csapódáskor meglévő mozgási energia ennél csak kisebb lehet. Könnyen belátható tehát, hogy a lövedéknek a torkolati energiájából kell fedeznie az összes szükséges energiaigényét.

Elsősorban a célobjektum leküzdéséhez mindenképpen szükséges károsító energia [E_K], ami egyes esetekben azonos a lövedék becsapódási energiájával [E_B], valamint az a szállító (transzportáló) energia [E_{Tr}], ami a károsító energia célba juttatásához szükséges.

Az energiaegyenlet a becsapódáskor

$$E_B = E_0 - E_{Tr}$$

Fedetlen élőerő esetén, amikor a becsapódási és a károsító energia azonosnak tekinthető, azaz

$$E_B = E_K$$

Nemzetközileg ebben az esetben 40 - 240 J értékek között határozzák meg a harcképtelenséghez elégséges energiamennyiség alsó határértékét.

Nevezik ezt az értéket drámaiabban ölőhatárnak is.

A továbbiakban a magasabb, E_K = 200 J értékkel fogunk számolni. Ha a célobjektum fedett (fedezék mögött tartózkodó) élőerőnek tekinthető ez az érték magára az élőerőre nem változik, de figyelembe kell venni, hogy az elfedő-elem áttörése után a lövedéknek még mindig legalább ekkora energiával kell rendelkeznie, azaz a becsapódási energiának az $E_Á$ átütési energiával magasabbnak kell lennie, mint a károsító energiának, azaz

$$E_B = E_Á + E_K$$

vagy

$$E_B \geq E_Á + 200$$

A szükséges mértékű becsapódási energiához milyen mértékű torkolati energiával kell ellátni a lövedéket?

$$E_0 = [E_{\text{Á}} + E_K] - E_{Tr}$$

A transzportáló energia nagyságáról (az energiaigényről) kijelenthető, hogy az egyrészt a lövedék geometriai kialakításától és műszaki jellemzőitől, másrészt annak a közegnek a pillanatnyi és térbeni állapotától függ, amelyben a lövedék a röppályáját bejárja. Egy adott műszaki kialakítású lövedék röppálya menti lassulását a lövedék és az azt körbevevő közeg kölcsönhatása határozza meg. Általános és mindennapi esetben, − amikor a lövedék adott állapotú levegőben járja be a röppályáját − a lövedékhez hozzárendelt számított, vagy kimért lő-táblázatok adatseregének vonatkozó adataiból lehet az adott lőtávolsághoz tartozó E_B becsapódási energia értékét kiemelni (vagy a becsapódási sebességből kiszámítani.

$$E_{Tr} = E_0 - E_B$$

A mozgási energia veszteségre (ami egyenlő a transzportálási energiával) felírható, hogy:

$$E = \frac{1}{2} m_{\text{löv}}[v_0^2 - v_{ct}^2]$$

ahol: $m_{löv}$ a lövedék tömege, v_0 a lövedék torkolati sebessége, v_{ct} a lövedék becsapódási sebessége.

Végül is az adott célobjektum leküzdéséhez, ha az fedetlen élőerő, elegendő 200 J becsapódási energia, azaz az energiaegyenlet felírható

$$E = \frac{1}{2} m_{\text{löv}} v_{ct}^2 = 200 \quad J$$

$$\downarrow$$

$$v_{ct} = \frac{20}{\sqrt{m_{\text{löv}}}} \quad m/s$$

Látható, hogy a gyakorlat számára megfelelő pontossággal számíthatók a paraméterek.

Nézzük ezután a páncélzattal kapcsolatos kérdéseket!

Homogén páncéllemezből képzett védelem esetén felhasználható *Jacob de Maar* képlete. A páncél átütési vastagsága

$$b = \sqrt[0,7]{\frac{v_c\, m^{0,5}}{K\, d^{0,75}}}$$

ahol v_c a becsapódási sebesség, m a lövedék tömege, K az átütési tényező (amely ugyan lövedék és anyagfüggő, de a becsapódási sebességtől független jellemző), d a lövedék átmérője.

Amennyiben a lövedék becsapódási szögét is figyelembe vesszük, akkor az összefüggés a következők szerint alakul.

$$b = \sqrt[0,7]{\frac{v_c\, m^{0,5}\, \sin\beta_c}{K\, d^{0,75}}}$$

Igaz, hogy a képlet homogén páncélra lett levezetve, de a K tényező által heterogén páncélzat számítására is alkalmas. A K tényező, amely a páncél és a lövedék tulajdonságaitól függő együttható. Számértéke homogén páncélra 1600-2000, heterogén páncélra pedig 2000-3000.

β_c a becsapódás szöge (a páncél felülete és a lövedék hossztengelye között mért maximum 90°, vagy annál kisebb szög.

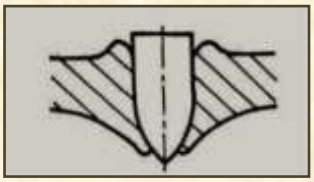

Lövedék behatolása kis keménységű páncélba[67]

Közepes keménységű páncél átütése[68]

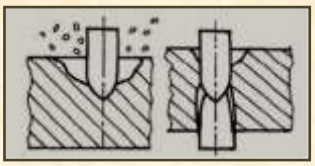

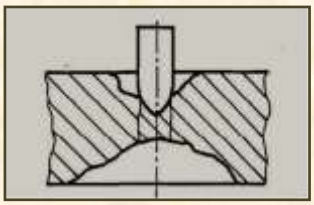

Nagy keménységű páncél átütése[69]

[67] 210…280 HB keménységű páncélok (210… 280 HV), jellemzően plasztikus deformáció szerint megy végbe az átütés. A lövedék mellett visszatüremlik az anyag egy része, a másik oldalon előbb domborodik, majd átszakad.

[68] 280…360 HB keménységű páncélok (280… 370 HV), kagylós kitörés a behatolási oldalon, kráter keletkezik. A továbbhaladó lövedék *„nyíró”* jellegű áthatolást végez, a kinyírt anyag a lövedékkel együtt távozik a másik oldalon.

[69] 360…560 HB keménységű páncélok (370… 620 HV), hasonlóan megy végbe, mint a közepes szilárdságú páncélnál, azonban az utolsó fázisban a túlsó oldalon kráteres kiszakad az anyag.

Hazai kísérletek is az előző állapotoknak megfelelő eredményeket adtak. Ezt fényképekkel is dokumentálták.[70]

A kísérlet lőszerei és ezek lövedékmagjainak kilövés utáni keménysége a következők szerint alakult

	7,62×54Rmm LPSZ	7,62×54Rmm B32	7,62×39 mm BZ
Max	225	938	976
Min	193	831	759
Atlag	203	905	885

Az egyik vizsgált anyag a korábban már ismertetett MH „A" páncél volt. A másik anyag:

„…A „B" lemez esetében az anyag olyan keménységgel rendelkezett, hogy sem az NKE HHK sem pedig a SZIE műhelyeiben a megmunkálása és a próbatest gyártása a megfelelő szerszám illetve technológia hiányában nem volt lehetséges, ezért a mechanikai vizsgálatok itt elmaradtak…"

Lágyacél próbatesten végrehajtott kísérlet

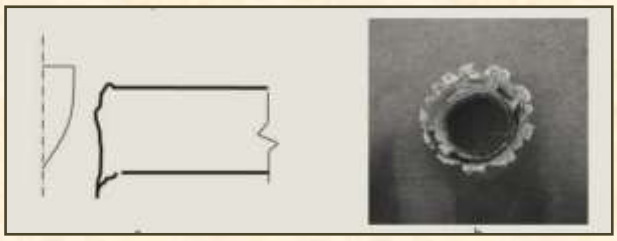

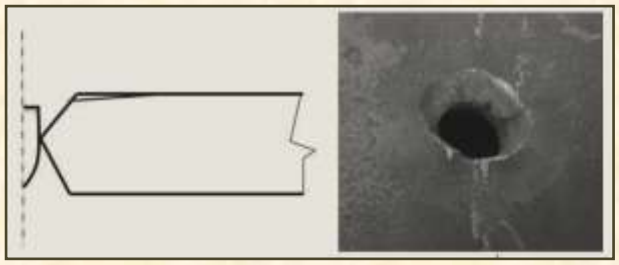

Közepes szilárdságú páncél

***„Gombásodott"* lágyacél lőszermag**

[70] 7,62 x 54R, különféle lőszerek alkalmazásával folyt a kísérlet. (Gávay György - Gyarmati József - Kalácska Gábor - Sebők István - Szakál Zoltán: Lövedék páncéllemezen történő áthaladás metallográfiai vizsgálata. Hadmérnök IX. Évfolyam 3. szám - 2014. szeptember)

Az LPSZ lágymagos lőszerek áthatolása során a lövedék magja miközben behatol az acéltárgyba és ott maradó alakváltozást okoz, maga is deformálódik. A mag deformációja jelentős mértékű, a kialakult *„gombás”* alak mérete, a lövedék eredeti keresztmetszetének mintegy kétszerese.

Vegyük ezután sorra az ellenfelek és a saját – legáltalánosabb – puskák és géppuskák szükséges adatait!

A háború előtt az osztrák-magyar fegyvergyárak számos olyan országba exportáltak lőfegyvereket, amelyek azután az ellenségeink lettek, ezért a saját gyártásúakat is figyelembe vesszük, mert ezt ellenünk is alkalmazhatták.

Fegyver	Űrméret mm	Torkolati sebesség m/s	Lövedék tömege kg	Torkolati energia J	Ország
Puskák					
M91 Mosin–Nagan	7,62 x 54 R	865	0,0097	3 630	Orosz
M1891/28 Mannlicher Carcano	6,5 x 52	700	0,0105	2 570	Olasz
M99 Mauser	7 x 57	710	0,0112	2 820	Szerbia
M93 Mannlicher	6,5 x 53	731	0,0100	2 670	Románia
M95 Mannlicher	7,92 x 57	637	0,0146	2 960	Monarchia
Géppuskák					
M10. Maxim	7,62 x 54 R	740	0,0097	2 660	Orosz
M14. Fiat-Revelli	6,5 x 52	700	0,0105	2 570	Olasz
M07/12. Schwarzlose	8 x 50 R	580	0,0160	2 700	Románia
M07/12. Schwarzlose	8 x 50 R „P”	700	0,0170	4 160	Monarchia

Azt is egyértelmű természetesen, hogy a vonatokra közvetlen közelről, vagy kis távolságról leadott lövések a legveszélyesebbek, ezért a 0… 200 méteres lőtávolságokat vesszük figyelembe.

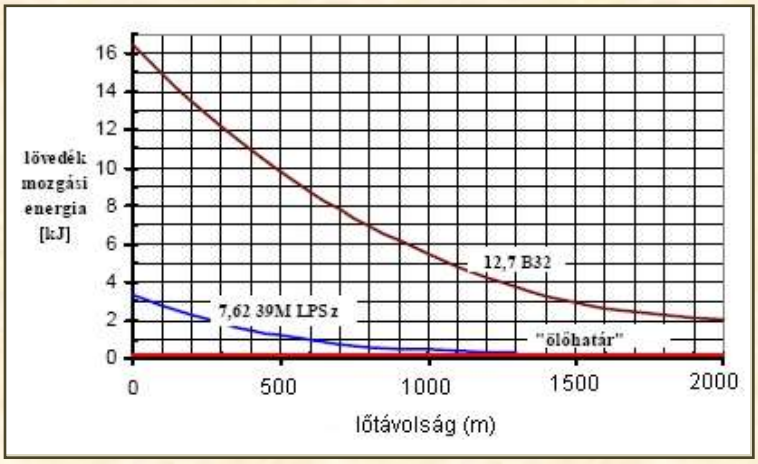

A következő ábrán a 7,62 mm, és 12,7 mm méretű lövedékekre jellemző mozgási energia változását mutatja be.

A táblázatban található űrméretek az ábrán látható 7,62-es lőszerhez hasonlatosak, ezért a közelítéseket is ennek alapján tesszük majd meg. A legerősebb hatást az orosz Mosin-Nagan

7,62 x 54R lőszer adja, amely torkolati energiája 3 630 J. Az ábra is nagyjából ezt mutatja. A kék görbe induló szakasza alapján 50 m osztásközzel határoztuk meg a lőtávolság függvényében a lövedék mozgási energiájának csökkenését.

A lövedék mozgási energiájának változását bemutató jelleggörbe és a következő

$$v_{ct} = \sqrt{\frac{2\,E_{lőtáv}}{m}}$$

összefüggés alapján lehet becsapódási értékeket számítani.

A burkolatlan mozdony kazánszerkezete nem *páncéllemez*, hanem csak *kazánlemez*. Ennek megfelelően a *K* értékei közül a legkisebb értéknek csak a harmadát vesszük figyelembe.[71]

Egyéb peremfeltételek a következők, mivel csak tájékoztató számításról van szó.

- ✓ a lövedék kezdősebességénél a csőtorkolati sebességet vesszük figyelembe,
- ✓ a becsapódási szög 90°,
- ✓ a lövedék valós becsapódási sebességét a becsapódási energiából számoltuk vissza, így értékeljük a légellenállás okozta sebességcsökkenést

A számításokat elvégeztük egyszerű acéllemezre, nagyobb szilárdságú kazánlemezre és rétegelt lemezszerkezetre is. Itt a legnagyobb hatású, Moszin-Nagan puska adataival számoltunk.

Lőtávolság	Energia		Sebesség		Lövedék		Homogén páncél (acéllemez) K=500 átütési méret mm	Homogén páncél (kazánlemez) K=650 átütési méret mm	Heterogén páncél[72] K=1200 átütési méret mm
	E_t J	E_{ct} J	v_t m/s	v_{ct} m/s	m g	d mm			
0	3630	3630	865	865	9,7	7,62	12,6	8,7	3,60
50		3400		837			12,0	8,3	3,44
100		3200		812			11,5	7,9	3,29
150		3050		793			11,1	7,6	3,18
200		2950		780			10,9	7,5	3,11

[71] Az előző anyagszerkezeti táblázatban láthatóak az adatok. Amennyiben a MH „A” páncél adatait vesszük figyelembe, akkor a páncéllemez szakítószilárdság: 1600 N/mm^2, folyáshatár: 1300 N/mm^2, Vickers keménység: 425. Nagyszilárdságú kazánlemezre ugyanezek az értékek: 500 N/mm^2/280… 300 N/mm^2/140.

[72] Itt a páncélvonatoknál is alkalmazott acéllemez – fa – acéllemez kombinációt vettük figyelembe. és a szilárdsági jellemzőt önkényesen K = 1200 értékben állapítottuk meg.

A géppuskák esetében pedig a 8 x 50R „P” típusú lőszerrel tüzelő, Schwarzlose géppuska lövéseit modelleztük.

Lőtávolság	Energia		Sebesség		Lövedék		Homogén páncél (acéllemez) K=500 átütési méret mm	Homogén páncél (kazánlemez) K=650 átütési méret mm	Heterogén páncél[73] K=1200 átütési méret mm
	E_t J	E_{ct} J	v_t m/s	v_{ct} m/s	m g	d mm			
0	4160	4160	700	700	17	8	13,2	9,1	3,77
50		3900		677			12,6	8,6	3,60
100		3700		660			12,1	8,3	3,47
150		3550		646			11,8	8,1	3,37
200		3450		637			11,5	7,9	3,30

[73] Itt a páncélvonatoknál is alkalmazott acéllemez – fa – acéllemez kombinációt vettük figyelembe és a szilárdsági jellemzőt önkényesen K = 1200 értékben állapítottuk meg.

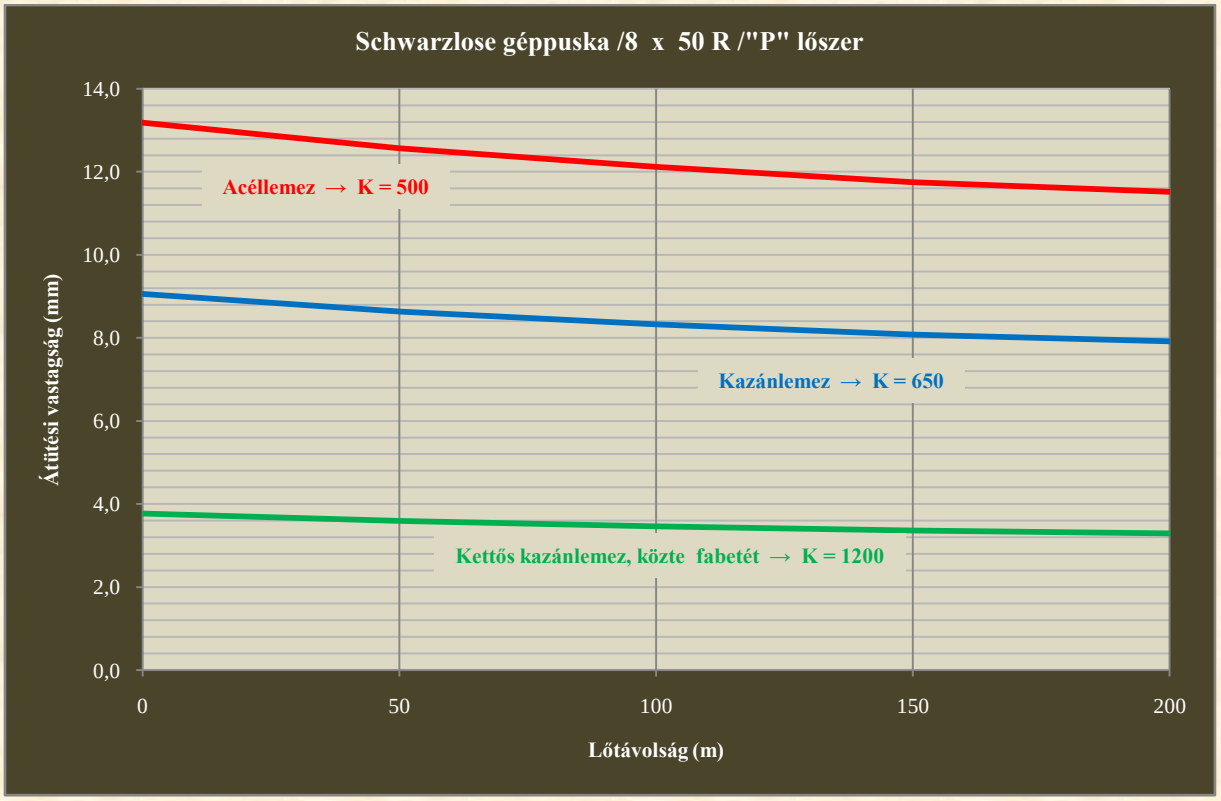

A szemléletesség kedvéért a következő ábra a tapasztalati értékeket mutatja, igaz 12,7 mm-es lőszerrel.

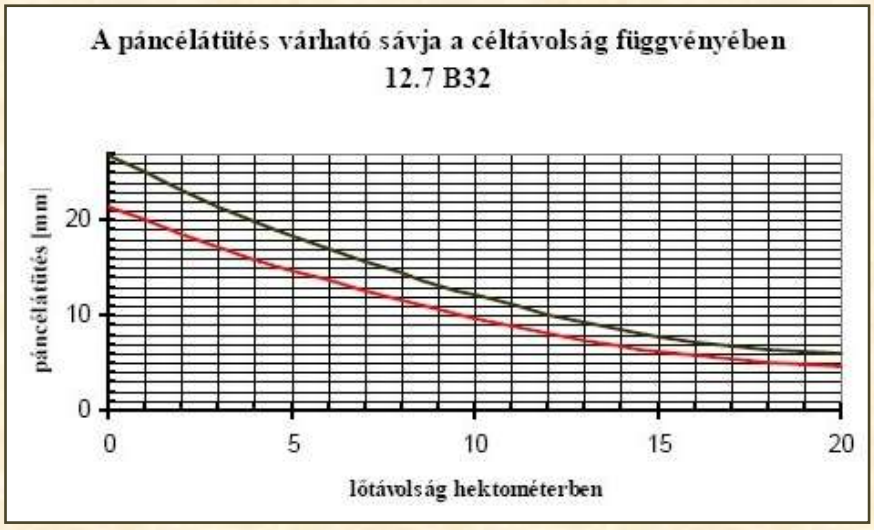

Az elvégzett számítások is azt mutatják, amivel 1914-15-ben a páncélvonatosaink szembesültek. Az ábrákon a lőtávolság függvényében jól látszik, hogy a lövedékek milyen vastag páncélzatot üthettek át.

A kombinált lemezelés már jobb eredményeket mutat (két lemez közt fa), de csak gyalogsági fegyverek ellen!

Tüzérségi fegyverek

Az előző számítások már egyértelműen rávilágítanak a problémára. A tüzérségi csapást ezek a vonatburkolataink nem állták ki.

A páncélvonataink nagy része tehát ilyen szempontból rendkívül sebezhető maradt.

A később beállított löveg kocsik azonban már vastagabb páncélzattal kerültek ki a gyártásból, de ezek sem voltak sebezhetetlenek a tüzérségi találat esetében. Itt is érvényes a korábbi összefüggés:

$$b = \sqrt[0,7]{\frac{v_c\, m^{0,5}\ \sin\beta_c}{K\, d^{0,75}}}$$

A következőkben néhány, az ellenség által nagy mennyiségben használt lövegtípust adunk meg, a jellemzőikkel együtt.

Egy – egy orosz, olasz és francia[74] löveget vizsgálunk ebből a szempontból, akik a vonataink tüzérségi ellenfelei lehettek. Természetesen sok más típusú löveg is szóba jöhet még, azonban olyan adatokat sokszor nem találtunk, amelyekkel számolni tudnánk.

Az orosz hadsereg tüzérségének gerincét az 1914-17 években az M.1902/ 76 mm-es gyorstüzelő ágyú adta, amely majd továbbfejlesztve a II. világháború egyik legjobb páncéltörő fegyvere is lesz.[75]

Orosz lövegtípus	Üteg db	Ütegenkénti lövegszám db	Összesen db	Aránya %
76 mm M.1902 gyorstüzelő löveg (általános)	685	8	5480	77,3
76 mm M.1902 gyorstüzelő löveg (lovassági)	72	6	432	6,1
76 mm M.1902 gyorstüzelő löveg (hegyi)	45 ¼	8	362	5,1
76 mm M.1902 gyorstüzelő löveg (hegyi-lovassági)	7	6	42	0,59
76 mm M.1902 összesen	**809¼**		**6316**	**89,1**
Hegyi-lovassági löveg (amuri határőrök)	5	4	20	0,28
122 mm könnyű tarack	85 1/3	6	512	7,2
152 mm nehéz tarack	41	4	164	2,3
107 mm tábori ágyú	19	4	76	1,1
Mindösszesen	**959**		**7088**	**100**

Löveg	Űrméret mm	Torkolati sebesség m/s	Lövedék tömege kg	Torkolati energia kJ	Lőtávolság m	Ország

[74] A francia löveget azért, mert mind a szerb, mind a román hadseregnek is szállítottak ilyen fegyvereket.
[75] Барсуков Евгений Захарович Артиллерия русской армии (1900–1917 гг.)

75/27 M. 1911	75	510	6,35	826	10 240	Olasz
75 mm M. 1897	75	500	7,25	906	8500	Francia
76 mm M.1902 gyorstüzelő löveg	76,2	500	6,23	780	8 500	Orosz

75 M. 1897 francia löveg[76]

76 M. 1902 orosz löveg[77]

75/27 M. 1911 löveg[78]

[76] Wikipédia
[77] A fénykép már a löveg 1920 utáni korszerűbb változatát mutatja, de az elrendezés nagyjából megfelel a kezdeti állapotnak. Wikipédia
[78] Wikipédia

A következőkben is lényeges egyszerűsítéseket alkalmazunk, mert csak tájékoztató jelleggel számolunk. A lövedékek pontos ballisztikai jellemzőit természetesen nem ismerjük, így a valós becsapódási sebességet sem tudjuk számítani. Ezért a becsapódási sebességet a továbbiakban a kezdősebesség 70 %-ára vesszük fel. A becsapódási szöget 90° értékűnek állítjuk be.

Löveg	Energia		Sebesség		Lövedék		Homogén páncél (acéllemez) K=500 átütési méret mm	Homogén páncél (kazánlemez) K=650 átütési méret mm	Heterogén páncél[79] K=1200 átütési méret mm
	E_t J	E_{ct} J	v_t m/s	v_{ct} m/s	m kg	d mm			
75/27 M. 1911	826 000	404 651	510	357	6,35	75	315	297	90
75 mm M. 1897	906 250	444 060	500	350	7,25	75	358	246	102
76 mm M.1902 gyorstüzelő löveg	780 000	381 600	500	350	6,23	76,2	297	204	85

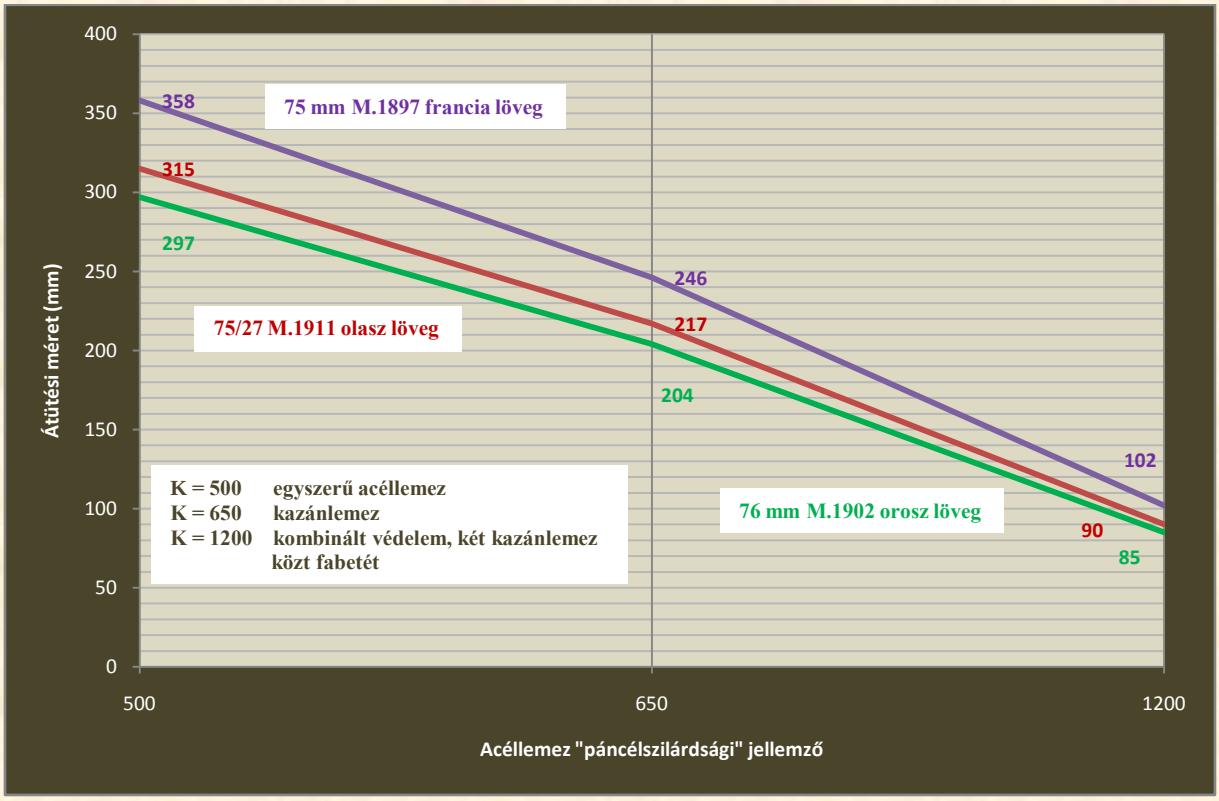

[79] Itt a páncélvonatoknál is alkalmazott acéllemez – fa – acéllemez kombinációt vettük figyelembe és a szilárdsági jellemzőt önkényesen K = 1200 értékben állapítottuk meg.

Az ábra alapján látható, hogy a páncélvonataink a tüzérségi csapásokkal szemben rendkívül sebezhetőek voltak.

Még két gondolat a páncélvédelemhez, amit a hadmérnökök már nagyon korán felismertek.

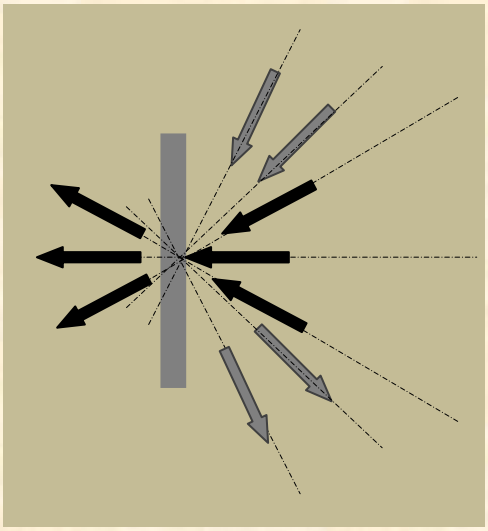

Ezek közül az első a lövedék *„beesési”* szögével kapcsolatos. A különféle dőlésben, azaz szögben álló síkfelület, a lövedék pályájával bezárt szögben álló páncélzat a lövedék becsapódásával fontos kapcsolatban van. Bizonyos szögtartományon túl a lövedék nem üti át a páncélt, hanem arról *„lecsúszik”* és így halad tovább, nem a célon robban.

Ezt kihasználva döntik a páncélt, illetve íveket, lekerekítéseket tesznek, amelyek ezt a hatást fokozzák.

A másik szintén ezzel az ábrával magyarázható. A páncélt *„átütő szög”* –ben érő lövedék milyen vastag fallal találkozik?

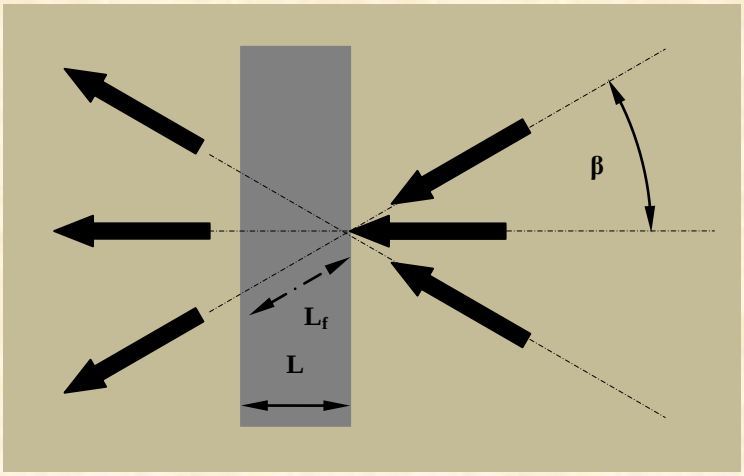

$$L_f = \frac{L}{\cos\beta}$$

$$L_f \geq L$$

Becsapódási szög, vagy páncéldőlés	L_f

(fok)	
0	L
10	1,0154 L
20	1,0642 L
30	1,1547 L
40	1,3054 L
50	1,5557 L
60	1,9999 L
70	2,9235 L
80	5,7574 L
90	∞

A dőlt páncél tehát az átütési vastagságot növeli meg.

Páncélvonat parancsnokok

E kigyűjtésben csak azok a tisztek, páncélvonat parancsnokok szerepelnek, akik a könyvünkben említve lettek.

„Bartasovics” főhadnagy páncélvonat parancsnok

Helyesen Bartosiewicz László főhadnagy, aki 1918-ban a 14. (nyitrai) h. gyalogezred tisztje volt. Bartosiewicz László 1897. 08. 01. -?/1915. 03. 15. tényleges tiszti szolgálat kezdete.

Említve: 1919. május 1. 9. számú páncélvonat, parancsnok

- ✓ 1917. → hadnagy a 14. (nyitrai) gyalogezredben.
- ✓ 1918. → főhadnagy a 14. (nyitrai) gyalogezredben.
- ✓ 1927-28. → a m.kir.1.honvéd (budapesti) gyalogezred századosa.
- ✓ 1938-1940. → őrnagy
- ✓ 1941. → alezredes.
- ✓ 1944. → ezredes.

„…A szerelvény az egyik 1919. május 2. előtti napon befutott Salgótarján külső pályaudvarára. Tüzértisztek - majdnem kizárólag volt pozsonyi tanítók -, néhány altiszt, valamint egy MÁV-állománybeli mozdonyvezető és egy fűtő voltak rajta. Északi irányba folytatni akarták útjukat, ahonnan néhány nap óta, a jelentések szerint, intervenciós csapatok közeledtek.

A pályaudvaron akkor éppen Bányik Mihály géppuskás őrmester teljesített ügyeletes szolgálatot. Nevezett a vonat parancsnokában felismerte volt felettesét, Bartasovics főhadnagyot...”

Beliczky József százados, páncélvonat parancsnok

A cs. és kir. 10. tábori ágyús ezred (Budapest) hadnagya.

Leírásokban: Beliczky, Beliczki, Belicky, Belicki

„…Másnap a vasútparancsnokság megbízásából Beliczky József, a volt l0. tüzérezred hadnagya átvette a III. sz. páncélvonat parancsnokságát, helyettesévé Neuman Lajos volt szakaszvezetőt és Komlós Gyula volt őrmestert jelölték…”

Delhányi Ernő hadnagy, páncélvonat parancsnok

Delhányi Ernő hadnagy, 1918-ban 32. (dési) gyalogezred tisztje volt.

„…A tanácskormány bukása után, amikor a Peidl-kormány megalakult, Tapolcán a felháborodott polgárság szétkergette a kommün vezetőit. Ekkor történt, hogy Bogovics Mihály az utcán találkozott Sándor politikai megbízottal, akire hazafias felháborodásában bottal támadt. Az elszánt bolseviki csirkefogó revolvert rántott és rálőtt Bogovicsra, akinek arcát a golyó súlyosan megsebesítette. Sándor „elvtárs" a népharag elől Sümegre menekült. Onnan aztán másnap megérkezett Tapolcára egy terrorcsapat, amely Sándor Lajos, Kerékjártó Kálmán és Székely Armand vezetésével végigvonult a városon. Hetven ismert polgárát a városnak összefogták, a városháza tanácstermébe záratták és ki akarták végeztetni. Szerencsére augusztus 5-én a hajnali órákban megérkezett Delhányi Ernő parancsnoksága alatt két páncélvonat, melynek legénysége, kiegészítve a tapolcai felfegyverzett vasutasokkal, lefegyverezte a vakmerő terroristákat és kiszabadította a túszokat. A lefegyverzés nem ment egészen simán, fegyveres össze ütközésre került a sor, melynek során Sándor Lajos, Kerékjártó Kálmán és néhány terrorista, a felszabadítók golyójától találva, holtan maradt az ütközet színhelyén. Székely Armandot pedig elfogták és felette a bíróság mondott ítéletei…."[80]

A Hadisír nyilvántartásban Delhányi Ernő (1898. 08. 16. – 1942. szolgálaton kívüli főhadnagy veszteségi kartonja szerint, mint a III. hadtest törzsének tisztje, 1942. 07. 02. 16[30] *elesett Beszegyinó - Kurszknál. A halálos fejsérülést tányérakna okozta. Eltemetve Kurszkban.*[81]

Éder … százados

Éder Miklós századosról Dr. Czére Béla ny. MÁV igazgató visszaemlékezéseiből tudhatunk. Czére az erdélyi bevonulásban vett részt – vasutasként, mint a páncélvonathoz beosztott szakközeg. Éder százados ekkor már több páncélvonat felett parancsnokolt, az ő visszaemlékezése szerint.

Említve: 1940 nyara, Észak – Erdély visszatérése

102. páncélvonat, parancsnok

[80] Békássy Jenő: Zala Vármegye feltámadása Trianon után
[81] Hadisír

Egy nevet találtam azonosan, Éder Miklós főhadnagy (1920. 02. 23. - ?) 1941. 08. 20. történt a tisztté avatása, 1944-ben főhadnagy.

Az időpont egyértelműen arra utal, hogy ő nem lehetett százados a kérdéses időben. Egyáltalán nem lehetett ott a páncélvonatos akciónál, mert ekkor még csak harmadéves a Ludovikán. Ezt erősíti Ress Zoltán tanulmánya is, amely Éder Miklósról szól (Akire mindenki jó szívvel emlékezik: Éder Miklós (1920 –2009). Czére Béla valószínűleg hibásan jelzi a nevet!

Más lehetőségek a katonai sematizmus szerint, 1940-re vonatkoztatva:

- ✓ Éder Elemér gyalogsági ezredes, (1890.07.29-?) tényleges szolgálat: 1911.08.18.;
- ✓ Éder Győző lovassági alezredes, (1890.05.31-?), tényleges szolgálat: 1911.08.18;
- ✓ Éder Oszkár tüzér őrnagy, (1896.05.13.-?) tényleges szolgálat: 1914.08.20.;
- ✓ Éder Elek okleveles gépészmérnök, ekkor még csak műszaki tisztviselő, próbaszolgálatra beosztva (1896. 07. 06. -?) honvéd mérnöki kar - tüzér szak, tényleges szolgálat kezdete: 1940. 03. 01./ Sorolási év: 1933. Elesett 1944. 11. 19. Devecser, légitámadás következtében.[82]
- ✓ Éder István hadnagy - ő Éder Miklós bátyja - (1919. 08. 25 -?), tényleges állományba vétel: 1940. 07. 01. gyorsfegyvernem;

Fox Aurél százados, páncélvonat parancsnok

1918-ban a 23. (nagyszebeni) h. gyalogezred századosa.

Említve: 1918. november eleje IV.a. páncélvonat, parancsnok

Linder Béla, a koalíciós kormány egynapos hadügyminisztere, 1918. november 1-jén elrendelte, hogy a magyar csapatok tegyék le a fegyvert ott, ahol vannak!!!

A Kolozsváron veszteglő IV. a. páncélvonat személyzete azonnal elhagyta a járművet és feltételezhetően hazament.

Másnap Fox Aurél honvédszázados a kolozsvári MÁV pályaudvaron csellengve azon morfondírozott, hogy mit kezdjen magával, hiszen az említett hadügyminiszteri rendelet többszázezred magával foglalkozás és állás, valamint fizetés-ellátás nélkülivé tette. Studírozás közben felfigyelt az állomáson ácsorgó, magára hagyott, üres páncélvonatra. Gondolta jó lesz valamire, felfordult időkben különösen. *„Lefoglalta”* tiszti rendfokozatából eredő hatalmánál fogva a páncélvonatot, besietett a kolozsvári 21. (kolozsvári) gyalogezred laktanyájába, ahol azonnal az ezred hadrendjébe beszervezte a IV. a. páncélvonatot.

[82] Hadisír

Kratochvil ezredesnek, aki ekkoriban szervezte a székely hadosztályt, kapóra jött a páncélvonat, parancsnokává rögtön ki is nevezte Fox Aurél századost. Tíz nap múlva a szükséges legénység összetoborzódott, a műszaki felújítás megtörtént, a hadiállapotba hozás végbement és a páncélvonat harcra kész volt.

A páncélvonat szerelvénye ekkor a mozdonyból, gépfegyver kocsiból és ágyús kocsiból állt.

A vonat a parancsnoksága alatt először Erdélyben a románok ellen, majd onnan kiszorulva már Magyarországon harcolt.

Habász Kristóf százados

Említve: 1919. január 9. IV.b. páncélvonat, parancsnok

A kutatások szerint egy időben a 4/b. sz. páncélvonat parancsnoka, amely1918 végén Erdélyben harcolva fokozatosan húzódott vissza nyugati irányba. 1919 elején, Nagyváradon tartózkodott, ahonnan - a csehek gyors térnyerésének hatására - Balassagyarmatra rendelték. 1919. január 9-én érkezett a városba. A vonat parancsnoka, Habász százados, még aznap délután Drégelypalánkra irányította a vonatot. Az ott tartózkodó Vizy főhadnagy és Habász egy Ipolyvisk elleni közös támadás tervén gondolkodtak, de ez meghiúsult, a páncélvonat csak Ipolyság vasútállomásig jutott előre, ahol cseheket nem találtak. Éjjel 12 órakor tértek vissza Balassagyarmatra. A vonat 1919. január 14-én este, a cseh előnyomulás hírére és a fegyveres ellenállás határozott letiltása után, Aszódra ment. A csehek csak a páncélvonat távozása után merték megszállni Balassagyarmatot

1927-ben a m. kir. 8. h. gyalogezred őrnagya, Pécsen.

Helvig Vilmos főhadnagy, páncélvonat parancsnok

1918-ban Helvig Vilmos főhadnagy az 5. tábori ágyús ezred tisztje volt.

Említve: 1919. május 21. 11. számú páncélvonat, parancsnok

„A 11. számú páncélvonat az egri védővonalon szétverte a cseheket

— A páncélvonat parancsnoka megsebesült. —

Köszönet a vörös hősöknek. Helvig Vilmos[83] volt tüzérfőhadnagy elvtárs, ki a 11. számú páncélvonat parancsnoka f. hó 18-án délután amidőn az egri védővonal ellen a csehek támadásra készültek, páncélvonatával a csehek állásaiba hatolt, az ellenséget szétverte és támadásukat meghiúsította, mely alkalommal srapnel szilánktól kezén súlyosabban megsebesült. E derék hős parancsnoknak és osztagának hősies magatartásukért a proletariátus nevében Burányi, a 65. dandár politikai megbízottja köszönetét fejezte ki.''[84]

Ginzery Sándor páncélvonat parancsnok

Említve:	1919. március 24.	III. (3.) páncélvonat, beosztott tiszt (Erdélyi harcok.)
	1919. április 19.	III. (3.) páncélvonat, parancsnok
	1919. április 29.	III. (3.) páncélvonat, parancsnok, a miskolci vörösőrség árulás vádjával letartóztatja.

(Püspökladány, 1895. március 18. – Budapest, 1955. augusztus 5.)

1906–1910 között a gimnázium 4 osztályát végezte Nagyváradon, majd ugyanott 1910–1913 között a honvéd hadapródiskolát. 1913–1915 között a Ludovika Akadémiára járt, ezt követően Lugoson a 8. tábori ágyús ezrednél szolgált.

1916–1918: a szerb, a román, az orosz és az olasz fronton harcolt. (Közben elvégezte a távmérő-, a tüzér-, a repülő tájékoztató tanfolyamot.)

1919-ben a vörös páncélvonat parancsnoka: az erdélyi és a felvidéki fronton harcolt.

1919–22 között a HM előadója, ezután Pécsett szolgált, 1924-től Miskolcon. (Itt aknavető század parancsnokhelyettese, majd ütegparancsnok, szállításvezető, illetve a M. kir. Központi Honvéd Átvételi Bizottság kirendeltségénél szolgál a Diósgyőri Vasgyárban.)

Zechentmaier (Zalay) Károly százados, Medzihradszky hadnagy és Ginzery Sándor főhadnagy "Signum Laudis" kitüntetésük után[85]

Lovagló és hajtó tanfolyamot, szabályzatismertető tanfolyamot, illetve törzstiszti főiskolát végez. 1924: százados, 1936: őrnagy, 1939: alezredes,

[83] Helvig Vilmos főhadnagy, 5. tábori ágyús ezred.
[84] Egri Vörös Újság - napilap 1919/1
[85] www.fenyiratok.hu

1940: ezredes. Részt vesz az észak-erdélyi és a délvidéki bevonulásban. Rendszeresen publikált szaklapokban.

1944-ben a diósgyőri vasgyár hadiüzemi parancsnoka. 1944. november 13-án a Gestapo letartóztatta, a nyilas bíróság halálra ítélte (nem engedelmeskedett a Nyugatra szóló elvonulási parancsnak, s elvállalta a miskolci ellenállási mozgalom katonai vezetését),

„…Elsőként Petrássy Miklós[86] orvos alezredes 546. számú hadikórház főorvos parancsnokát kereste fel Pődör,[87] akitől azoknak a katonatiszteknek a nevéről érdeklődött, akik egyáltalán nem értettek egyet a német szövetséggel és a háború folytatásával. Az egykori MOKAN[88] tagok visszaemlékezéseikben négy tiszt nevét említik meg: a fentebb nevezett Petrássy orvos alezredes, Ginzery Sándor ezredes a Vasgyár katonai parancsnoka, Szalay Tibor[89] tüzér őrnagy és Szabó Lajos[90] őrmester leventeoktató. A négy tiszt szerepének kidomborítása minden bizonnyal abból fakadt, hogy a Komité életképességét ezen tisztek segítsége biztosította.

Petrássy orvos alezredes például hamis orvosi igazolásokat bocsájtott ki azon tagok részére, akik katonai behívót kaptak, Ginzery ezredes szerepe a gyárőrség megszervezésében volt fontos, mivel főleg MOKAN tagokat osztott be az őrszolgálatokba. Szalay őrnagy a csoport harcparancsnoka lett, Szabó őrmester pedig a Nemzetőrségbe olvasztott levente századát irányította a MOKAN-on belül, a Nemzetőrség berkein belül tevékenykedő MOKAN tagoknak kiváló álca volt ez a szervezet, és a karszalagos egyenruhás fiatal leventék szabadabb mozgása remek szolgálatot tett az üzenetek továbbításában és a kézifegyverek szállításánál…”[91]

---

[86] Petrássy Miklós orvos alezredes (1899. 10. 16. -?), szolgálatát 1926. 07. 01. kezdte. A háború során zsidó munkaszolgálatosokat mentett meg a haláltól, ezért posztumusz *„Világ Igaza”* kitüntetésre terjesztették fel.

[87] Pődör László francia – olasz szakos gimnáziumi tanár, Miskolc

[88] Magyarországi Kommunisták Antináci Komitéja a Miskolc – Diósgyőri ellenállás szervezete

[89] Szalay Tibor tüzér alezredes (1900. 10. 04. - ?), katonai tiszti szolgálatát 1920. 08. 20. kezdte meg. Miskolcon vett részt a MOKAN ellenállási mozgalomban, s a város felszabadulása tán a helyi karhatalom vezetője lett. Később már, mint a demokratikus hadsereg vezérőrnagyát, az 1. hadosztály volt parancsnokát, életfogytig tartó szabadságvesztéssel sújtották, koncepciós perben.

[90] Szabó Lajos (Miskolc, 1913. december 17. - Budapest, 1956. október 30.) honvéd alezredes. Miskolci munkáscsaládban született. Tizenkét éves korában már pékinas volt Prágában. Tizenhat évesen tagja lett a Csehszlovák Kommunista Párt ifjúsági szervezetének. 1937-ben visszatért szülővárosába, Miskolcra. A 2. világháború idején itt szervezte a fasizmus elleni harcot; 1944 őszén ifjúmunkásokból megalakította a miskolci MOKAN-komité egyik partizáncsoportját. A nyilasok ellen harcolt, alakulatával több száz levente nyugatra hurcolását akadályozta meg. 1945 után a politikai rendőrségen dolgozott, majd az MKP szerencsi járásának titkára volt. 1947-től a Magyar Néphadsereg csapattisztje lett, egy időben ezredparancsnokként szolgált Mezőtúron. Szabó Lajos alezredes 1956. október 23-án jött Budapestre, hogy részt vegyen egy magasabb parancsnoki tanácskozáson. Október 28-ig a Honvédelmi Minisztériumban dolgozott, majd azt a feladatot kapta, hogy vegyen részt a munkásmilíciák szervezésében. Ekkor került a Köztársaság téri pártházba. 1956. október 30-án a Budapesti Pártbizottság elfoglalása után végezték ki a felkelők.

[91] Majzik Dávid: A MOKAN-Komité szerepe a kommunista hatalomváltásban Miskolcon (1944-1945)

„…Az esztelen rombolás szülte felháborodás miatt a gyár katonai parancsnoka, Ginzery ezredes, Szalay tüzér alezredes, Fodor tüzér százados, Jándy tüzér hadnagy és mások is csatlakoztak a MOKAN-hoz. Az ütemtervnek megfelelően robbantgatták a szeptemberi amerikai légitámadás következtében már amúgy is sérült gépeket. A németeknek valami feltűnt, ezért a vezérkartól kértek egy tisztet a robbantás ellenőrzésére. Kilczer főhadnagy megérkezett Budapestről és hozzákezdett a felülvizsgálathoz. Rövid pár napon belül őt is sikerült meggyőzni, hogy hazafias kötelessége a rombolást akadályozni…

…A nyilas hatalomátvétel utáni gyári tömegtüntetés, a MOKAN szervezet több ezer példányban megjelenő, kitűnő nyomdatechnikával előállított röplapjai (amelyről a rendőrség, tehetetlenségét leplezve, azt jelentette, hogy a szovjet repülők szórták le a városra), a gyár gépeinek elszállítását és felrobbantását késleltető szabotázsakciók sorozata Friessner[92] szemében nagy tömegek részvételére utalt.

November elején a kohók és az áramfejlesztő berendezések bénító robbantására adott utasítást. Ennek az volt a célja, hogy a németek visszavonulása után legalább 6 hónapra lehetetlenné tegyen bármiféle termelést. A robbantás végrehajtását a németek is ellenőrizték. November közepén Ginzery Sándor ezredest a Gestapo letartóztatta és családjával együtt Mauthausenbe hurcolta. A magas rangú magyar katonatiszt ellenállási részvétele megdöbbenést keltett bennük, s egyben a magyar hadsereg ingatagságát is jelentette a német vezetés számára…”[93]

„…A kiürítés egyaránt vonatkozott a közigazgatási intézményekre, az üzemekre, de a kórházra, a rendőrségre és a vasúti üzemekre. Az üzemek leszerelése érdekében sokan –köztük a MOKÁN tagjai – a szabotálás eszközéhez nyúltak, s akadályozták meg annak maradéktalan végrehajtását, de sok gépet, nyersanyagot, vagy akár – mint dr. Kopáry József és dr. Petrássy Miklós kórházigazgatóknál történt – gyógyszereket tudtak megmenekíteni az elszállítástól. Mindezek ellenére a kiürítés során sok gépet és felszerelést szállítottak el, nem beszélve az élőerőről, a munkásokról, Az üzembénításnál megemlítendő Ginzery Sándor ezredes, akit tevékenysége miatt november 13-án Christenssen SS őrnagy, a Gestapo észak-magyarországi főnöke személyesen tartóztatott le, majd kalandos utat járt be. Budapesten halálraítélték, de tévedésből egy zsidó transzporttal Bécsbe szállították, utóbb 11 haláltábort élt túl…”[94]

---

[92] Johannes Friessner (1892. március 22. - 1971. június 26.) német tábornok. 1944 júliusában az Észak hadseregcsoport parancsnoka, de a hónap végén már Romániába vezényelték a Dél-Ukrajna hadseregcsoport élére. A románok kiugrása után nehéz helyzetbe került, Magyarországon szinte a semmiből teremtett hadsereget. Szeptember 24-től a Dél hadseregcsoport parancsnoka. Jó teljesítményt nyújtott Erdélyben és a debreceni tankcsata idején, de később hibákat követett el, melyek következtében a szovjet csapatok áttörték a Margit-vonalat, valamint megkezdték Budapest ostromát. 1944. december 23-án Hitler menesztette, később már nem kapott beosztást.

[93] Kopácsi Sándor visszaemlékezései (Magason fogod végezni…)
Kopácsi Sándor (Miskolc, 1922. március 5. – Toronto, 2001. március 2.) rendőrtiszt, az 1956-os forradalom idején Budapest rendőrfőkapitánya, a Nemzetőrség helyettes főparancsnoka (Király Béla helyettese), később Nagy Imre perének életfogytiglanra ítélt hatod rendű vádlottja. Magát *"nemzeti kommunista"*-ként határozta meg. Az erőszakmentes konfliktusmegoldás híve volt, emellett legfőbb értéknek az embert tartotta.

[94] Kis József: Nyilasok Miskolcon

Sopronkőhidára, majd Németországba, koncentrációs táborokba és börtönökbe hurcolták. 1945. május 2-án Innsbruck mellett az amerikaiak szabadították ki.

1946. május 13-ától Miskolcon a VII. hadtest parancsnoka. 1947. augusztus 27-én azonnali hatállyal felmentették, ezután a Borsodi Mélyépítő Nemzeti Vállalatnál szállításvezető. Az ötvenes évek elején, Budakeszin telepszik le. *„Élsportoló”* volt lovaglásban, sakkban, bridzsben és teniszben.

1992. április 15-i hatállyal posztumusz vezérőrnaggyá léptették elő. Miskolcon utca őrzi az emlékét.

Jancsó József főhadnagy, páncélvonat parancsnok

Jancsó József főhadnagy, tiroli császárvadász, a sepsiszentgyörgyi székely Mikó kollégium tanára.

Említve: 1919. április közepe IV.a. páncélvonat, parancsnok

A kezdetekben Fox Aurél páncélvonat parancsnok segédtisztje a IV.a. páncélvonaton. Később a IV.a. páncélvonat parancsnoka 1919. április közepén, befutottak Nagyváradra, hogy segítsék az ottani ellenforradalmi megmozdulást. Jancsó főhadnagy, páncélvonat parancsnok átvette a MÁV pályaudvar parancsnokságát. Vele küzdött Pongrátz Aladár csendőrszázados, akit azután a vörösök Püspökladányban kivégeztek.

Kempf Kamilló kadét (hadapród), páncélvonat parancsnok

Említve: 1915. nyár – ősz VI. páncélvonat, parancsnok (lőgyakorlatok utasításai)

A kadét a VI. páncélvonat parancsnoka volt 1915. július – szeptember között, amikor a vonat a Szerémségben, Ruma állomáshellyel sorozatos lőgyakorlatokon vett részt. Ez a függelékben közreadott jelentésekből derül ki.

Kerényi Rezső százados, páncélvonat parancsnok

Említve: 1919. augusztus 2. II. (2.) számú páncélvonat, parancsnok

Kerényi Rezső százados, 1918-ban a 8. tábori ágyús ezredben szolgált. Később a II. páncélvonat parancsnoka.

„…Fél kettő órakor a vonat tényleg visszaindult, és a mozdonyon Kerényi[95] a II. számú páncélvonat parancsnoka volt, míg a paklikocsiban két gépfegyvert állítottak fel a harctérről visszatért katonák. Monorig egészen lassan haladt a vonat. Monoron túl ugyancsak óvatosan haladtunk előre…"

Kleindin (Kalándy) Imre százados, páncélvonat építő és parancsnok

Említve: 1914. szeptember A „Kleindin – féle" rögtönzött páncélvonat, építője, parancsnoka. Később ez lett a XII. páncélvonat (jelentős átalakítások után)

1914. december 5. I. páncélvonat, parancsnok

Vitéz Kalándy (Kleindin) Imre ezredes,
a Tiszti Arany Vitézségi Érem tulajdonosa[96]

(1878 – 1945. 02. 21.)

Katonatiszt, kiváló sportoló, boksz-bajnok. A háború elején a cs. és kir. 18. vasútépítő század parancsnokaként értesülünk tevékenységéről. Páncélvonatot rögtönöz, és ezzel vakmerő harcfeladatokat hajt végre 1914 őszén. A világháborút végigharcolta különböző csatatereken és beosztásokban.

E kitüntetését még, mint őrnagy, 1917. novemberi haditettéért érdemelte ki.

Kleindin Imre őrnagy az 5. gyalogezred tisztje és az V. határvadász zászlóalj parancsnoka, az Albániában lefolyt súlyos harcokban vett részt. 1917. szeptember-november közötti időben, az Osum folyó környékén, számos felderítő vállalkozást hajtott végre, mindenkor a legteljesebb eredménnyel. 1917. november 23-án két századdal és egy üteggel Cerevoda-Kalén át támadott, az ellenséget minden állásából kiverte s irtózatos tüzérségi tűzben elérte a 816. magaslati pontot. Személyesen vezetett az akciót, majd a feladat befejezése után utolsóként hagyta el a tereprészt, hátán egy sebesült katonájával. Zászlóaljának tisztikara a harcban tanúsított, mindenkit magával ragadó magatartásáért kérte, hogy parancsnokát a tiszti arany vitézségi éremmel való kitüntetésre hozzák javaslatba.[97]

---

[95] Kerényi Rezső százados? (8. tábori ágyús ezred) [RZ]
[96] www.erdemrendek-kituntetesek.hu
[97] Forrás: A magyar nemzet aranykönyve, Budapest, 1921, 145. o. és a www.hungarianarmedforces.hu

Idősebb fia, vitéz Kalándy Imre őrnagy (született: 1907. 12. 02., tiszti szolgálatát kezdte: 1929. 08. 20), (1. kerékpáros zlj., távbeszélő szakasz pk, gépjárműtiszt), majd páncélos tiszt volt az 1. páncélos ezrednél.

Kisebbik fia, Kalándy Tasziló (született: 1912. 02. 22, tiszti szolgálatát kezdte: 1934. 08. 20.), repülő főhadnagy, 2. vadászrepülő osztály; meghalt repülőbalesetben 1940. 05. 09-én, Nyíregyházán. (Fiat CR-32). Egyébként, korának kiváló öttusázója volt.

Unokája, a legifjabb ifj. vitéz Kalándy Imre jelenleg Ausztráliában él, leveleiben említi, hogy gyerekként jelen volt, mikor nagyapja önként jelentkezett, hogy a bekerítés előtt álló fővárosban marad.

Magas rangú tisztként is a hazai ökölvívás patrónusa, 1943-ban a MÖSZ hazai ügyvezető elnöke.

Részt vett a Budapestért folyó harcokban 1944-ben.

Bizonyítható, hogy *„…Kalándy Imre nyugállományú altábornagy karhatalmi csoportja (öt csendőrzászlóalj valamint a budapesti rendőrség)…”* alakulatokból állt, a körülzárt fővárosban.

"...a Svábhegy- Óbuda vonalat a sebtiben riadóztatott budapesti őrzászlóalj, Kalándy tábornok csendőreivel és a szovjet elöl a városba özönlő és úgy- ahogy rendbe szedett német egységekből szervezett "harci csoportokkal" szállta meg".[98]

„…Kalándy Imre altábornagy, az 1-es hadtest karhatalmi parancsnoka, másnéven a ROHAMPÁPA, - ahogyan a katonák nevezték a háta mögött- már elmúlt 69 éves, amikor elvállalta a felelősséget, az ostromgyűrűbe zárt magyar katonák fegyelméért. Egyes visszaemlékezők a gúnynevet egy szív tájéki lövésre vezetik vissza, amelyet a szívén hordott belső zsebében tartott biblia fogott fel, megmentve a főtiszt életét. Kleindin Imre ezredes, - nevét később magyarosította - a Tiszti Arany Vitézségi Érem tulajdonosa…

...Később jelentős szerepe volt a Nemzeti hadsereg megszervezésében. Nagy érdemeket szerzett az ökölvívósport felvirágoztatása körül. A Magy. Atlétikai szövetség elnökségi tagja, a Magy. Ökölvívó Szövetség társelnöke, a Testnevelési Tanács tagja. Lovaglásban számos díjat nyert; irodalmilag is működik…

...Hajlott kora ellenére hallatlan energiával látta el a feladatát, ami egyáltalán nem volt könnyű. Keményen fellépet a gyávákkal, a katonaszökevényekkel szemben, de ugyanakkor, ha csak tehette, erőteljesen fellépett a nyilasok atrocitásaival szemben is. Kalándy az egyik legnépszerűbb magyar parancsnok volt, akit tiszteltek a katonák. Egy lestrapált Fiat terepjáróval száguldozott a romok között csapattól csapatig, majd a mikor a kivénhedt jármű lerobbant biciklire pattant és úgy folytatta szüntelen kőrútját. Az öreg tábornok magatartása példát mutatott a fiataloknak, akik legalábbis addig, ameddig, Ö jelen volt szégyellték volna, hogy gyengébbnek, fáradtabbnak mutatkozzanak, mint ez a csaknem hetvenéves ember. Kalándy mindig és mindenütt ott volt, ahol rendet kellett teremteni. Így is sebesült meg: Pest kiürítésekor-a mai Széchényi téren (Roosevelt téren) a Lánchíd pesti hídfőjénél történt. Hatalmas tömeg gyűlt össze a visszavonuló, átkelésre váró alakulatokból.

[98] Gosztony Péter: Budapest ostroma 1944/45

Az oroszok belőtték a teret és a várakozó tömegből sokan ott vesztek, még mielőtt a hídra juthattak volna. A várakozó katonák tudták, hogy a hidat minden percben felrobbanthatják, ezért a kétségbe esett sokaság, a pánik szélére sodródott, a kijelölt magyar és német szervezők nem tudtak úrrá lenni a kialakult helyzeten. Ekkor jelent meg Kalándy altábornagy egy ütött kopott túrakerékpáron. amelynek már mindkét gumija leeresztett, nyomában a segédtisztje és a tisztiszolgája egy triciklin követte.

Az öregúr képtelen hangerővel túlkiabálta a hangzavart, a halálsikolyokat, a rémült katonák ordítását, és a vad fegyverropogást. Elkezdett parancsokat osztogatni és pillanatok alatt rendet teremtett. Az akadémia előtt állt egy kiégett Stug III-as, arra kapaszkodott fel és onnan irányította csaknem két órán keresztül. Közben könnyebben megsebesült-egyesek szerint, többször is - de nem mozdult a helyéről, egészen addig, amíg a combján is meg nem sebesült. Akkor aztán elvitték, de addigra már folyamatosan és rendezetten folyt a visszavonulás. Így több ezer német és magyar katonát mentett meg a biztos haláltól.

Kalándy a várba a sziklakórházba került, és az ott uralkodó rettenetes viszonyok ellenére felgyógyult sebesüléséből. A kitörés idején már járni is tudott, ismét kijárt a frontvonalba, intézkedett, fegyelmezett. Amikor eljött a kitörés ideje, maga is részt vett annak szervezésében, de nem tartott az egészségesekkel, úgy érezte, hogy a barlangkórházba kínlódó sok ezernyi sebesült mellett kell maradnia. Szerencsétlenségére ismét megsebesült, igaz csak könnyebben, így be kellett feküdnie a kórházba. Amikor az oroszok kiürítették a sziklakórházat, őt a járóképes betegek közé sorolták és gyalogmenetben indították útnak, noha ekkor már egyesek szerint vérhasban szenvedett, mint a kórház betegeinek legtöbbje. Az iratok nélkül maradt, kórházi ruhákba öltözött - tehát rendfokozat nélkül - tábornokot korára és betegségére való tekintet nélkül az oroszok gyalogmenetben indították útnak a dunai szükséghíd felé. Szűkszavú értesítést találunk róla, melyből kiderül, hogy a Tetétlenpusztai Solt mellett végelgyengülésben életét vesztette 1945. február 21-én. Sírja Dunatetétlen- ben található."[99]

„...A főváros harcfegyelem-biztosító törzsének parancsnoka az ostrom idején már 69 éves (!) Kalándy Imre altábornagy, a magyar bokszszövetség elnöke volt, aki már az I. világháborúban is nagy hírnévre tett szert, mint rohamszázad-, illetve zászlóaljparancsnok – mint ilyen a legjobban dekorált tisztek közé tartozott. A várpalotai rohamtanfolyamok szervezőjeként a 20-as években ragadt rá a „rohampápa" jelző. Hallva a főváros bekerítését, onként jelentkezett Hindy Ivánnál és kérte beosztását harcos alakulathoz, mondván, hogy még egészséges. A parancsnokok közül azon kevesek közé tartozott, akik rendszeresen kijártak az első vonalba: „Elszakíthatatlan volt, mint katona. Naponta kilőtték alóla az autót, hol az elejét, akkor ő hátul ült, hol a hátulját, akkor mindig a sofőr mellett ült. Arca, keze tele volt sebekkel. Ha autó nem volt, biciklivel járt, ha az sem, akkor gyalog." Kalándy a kitöréskor hadifogságba esett és a fogolymenetek során vérhastól legyengülve pusztult el..."[100]

[99] Kárpáti internetes oldala. http://sgforum.hu
[100] Ungváry Krisztián: Budapest ostroma (Corvina, 2013.)

Hindy Iván tábornok a honvédelmi miniszternek írt napi jelentése 1945. január 17. : *".... 8. vitéz Kalándy altábornagy súlyosan megsebesült..."*

vitéz Kalándy Imre
vezérőrnagy[101]

1945. február 21- én halt meg szovjet fogságban, még Magyarország területén a 3. ukrán front 8. sz. gyűjtőállomásán.

„...Kimerültén roskadtunk le a pocsolyás földre, várva a továbbiakat.

Alig tíz perc múlva egy szovjet tiszt jött hozzánk tolmács kíséretében.

— Minden orvos azonnal jöjjön velünk! — adta ki a parancsot a tiszt.

Hatan voltunk, s követtük az utasítást. A parancsnokságra vezetett bennünket, ahol már több orvos tartózkodott, köztük két szovjet is. Hevesen vitatkoztak a táborparancsnok alezredessel, s rövidesen megtudtuk a nagy izgalom okát.

Az érkezett hadifoglyok között volt Kalándy altábornagy, a Magyar Ökölvívó Szövetség elnöke. A nyugállományban lévő, hetven éven felüli katonát is gyalogmenetben hozták Budapestről, s állapota kritikus volt. A táborparancsnok valószínűleg tartott attól, hogy a tábornok meghal, s esetleg őt veszik elő, ezért az összegyűjtött orvosoknak a következőket mondotta:

— Egy magyar tábornokról van szó, akit meg kell menteni. Most meghal, valamennyiüket puskacső elé állítom!

Nos, ez jól indul — gondoltuk.

Követtük a két szovjet orvost a parancsnoksági épület egyik szobájába, ahol egy asztalon feküdt az eszméletlen altábornagy.

Agonizált. A szovjet orvosok megmutatták gyógyszerkészletüket. Nagyon kevés kötszer, még kevesebb aszpirin, s valami fekete por, amelyről azt mondták, hogy nagyon hatásos hasmenés ellen. Végre hoztak egy kámforampullát, s vállukat vonogatva mutatták, hogy fecskendezzük be. Körülálltuk a haldoklót, nem tudtunk mit tenni. Az egyik szovjet orvos megkérdezte:

— Mire van szükségük?

Rövid szünet, majd egyik hadifogoly kollégám csendesen megszólalt:

— Papra...

[101] Ungváry Krisztián: Budapest ostroma (Corvina, 2013.)

A szovjet orvos nem értette, nem is felelt semmit. Jó félóra után bennünket visszaküldték az udvarra, valószínűleg amiatt, hogy a parancsnoki épületben ne szórjuk el a testünkön mászkáló élősdieket...

Estefelé hallottuk, hogy Kalándy altábornagyot (vagy maradványait?) Budapestre szállították…"[102]

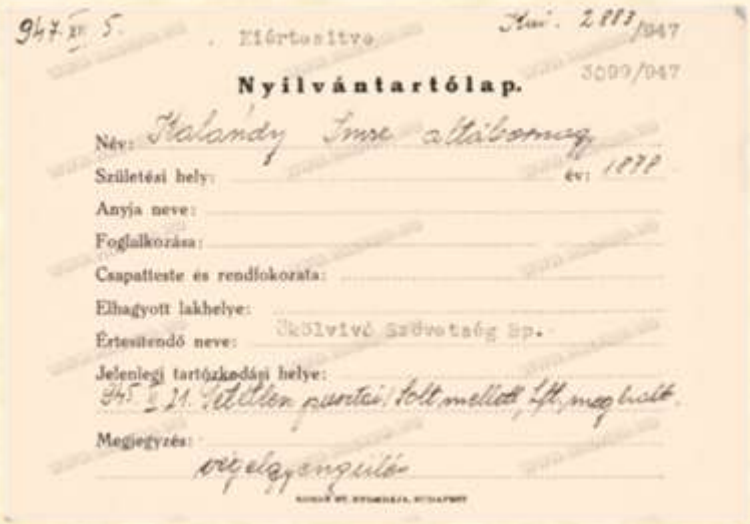

Nyilvántartólap.

Név: Kalándy Imre altábornagy

Születési hely: év: 1878

Anyja neve:

Foglalkozása:

Csapattest és rendfokozata:

Elhagyott lakhelye:

Értesítendő neve: Oroszlvivő Szövetség Bp.

Jelenlegi tartózkodási helye:

Megjegyzés:

Kalándy (Kleindin) Imre altábornagy veszteségi kartonja[103]

Kossowicz Xenophon százados, páncélvonat építő és parancsnok

Említve: 1914 nyár – ősz *„Kossowicz – féle"* páncélvonat, építője, parancsnoka, maj később vasútépítések, vasúti műtárgyak helyreállításai.

1914 végétől X. páncélvonat („Kossowicz – féle" páncélvonat), parancsnok

Az 5. vasútépítő század hasonló módon létesített egy páncélvonatot, Kossowicz Xenophon százados, a cs. és kir. 5. vasútépítő (vép) század parancsnokának irányításával. A vonat két részből állt, amiket önállóan is be lehetett vetni. A géppuskákkal és 8 cm-es lövegekkel felszerelt kocsikból azonban csak menetirányban lehetett tüzelni, mégis sikeres akciókat hajtottak vele végre. Az 1914. októberi előrenyomulásban fontos szerepet játszott és a működésére a legfelső hadvezetés is felfigyelt. A Munkács – Stryj vasútvonalon tevékenykedtek.

Kossowicz Xenophon századossal kapcsolatosan a következőket lehetett kideríteni:

1. Az Osztrák Állami Levéltár őriz egy fényképgyűjteményt tőle, melyet az özvegye ajándékozta oda. (PUBLIKATIONEN DES ÖSTERREICHISCHEN STAATSARCHIVS HERAUSGEGEBEN VON DER ENERALDIREKTION II. SERIE: INVENTARE

[102] Dr. Papp Zoltán: Magyar orvos szovjet fogságban (San Francisco, 1989)
[103] Hadisír nyilvántartó

ÖSTERREICHISCHER ARCHIVE VIII. INVENTAR DES KRIEGSARCHIVS WIEN MIT 3 BILDTAFELN WIEN, 1953. 5. Die Sammlung Kossowicz. (5. Kossowicz. gyűjtemény. A gyűjteményt Kossovicz özvegyének ajándéka. Háborús felvételek a cs. és kir.. Vasúti Ezredről (k. u. k. Eisenbahn-Regiment).

2. Egy családfán találtam róla csekély adatot, akkor ott őrnagyként tüntették fel. Sajnos életkori adatai hiányzanak. (Familie Johann Himmelbauer Barbara Matznetter) http://www.stroux.org/Wo_f/stWo_f/Hi_r.pdf

3. Később egy anyagban lényeges adatok kerültek elő.

- ✓ A bukovinai Suceaván[104] született 1880. január 14-én,
- ✓ A Katonai Műszaki Főiskola elvégzése után, mint hadnagy, a vasúti és távíró ezred állományába került 1900. augusztus 18-án,
- ✓ 1904. november 1-től főhadnagy,
- ✓ 1913.március 1. százados,
- ✓ 1918.augusztus 1. őrnagy,
- ✓ 1918. augusztus 18-tól őrnagyi rangban a vasúti csapatok katonája (egykori vasúti ezred.) A háború után, a Vasúti Szállítási Parancsnokságnál szolgált Innsbruckban, majd vasútvonal parancsnok Innsbruckban,
- ✓ 1919. március 1-től nyugdíjas,
- ✓ 1921. augusztus 10-én alezredessé léptették elő,
- ✓ 1944. január 10-én hunyt el Stockerauban, mint alezredes.[105]

László Gyula népfelkelő százados, páncélvonat parancsnok

Enlítve:	1918. november 6.	III. páncélvonat, parancsnok
		(1919. április 19-ei eltávolításáig ő a vonat parancsnoka)

Kászonjakabfalvi László Gyula[106] székely családból származott. Arad megyében tanítóskodott az I. világháború előtt. A világháborúban harcolt és kitüntetésekre rászolgált. Betegségéből aktivizálta magát, amikor Erdély veszélybe került a román betörés következtében.

A parancsnoksága alatt álló III. sz. páncélvonat sorsát követtük nyomon vázlatosan.

[104] Szucsáva (románul Suceava, magyarul Szőcsvásár) nagyváros Romániában, Suceava megye központja. város 1775 és 1918 között a Habsburg birodalomhoz tartozott Bukovina részeként, a birodalom határa a város délkeleti szélénél húzódott. Számos jelentős épület (városháza, bíróság) viseli magán a Habsburg monarchia építészetének sajátosságait. Az első világháború után Romániához csatolták Bukovina déli részével együtt. Azóta Suceava megye központja.

[105] Stockerau város Ausztriában. Alsó-Ausztria tartomány Korneuburgi járásában fekszik, mintegy 25 km-re, északnyugatra Bécstől.

[106] Az 1918. évi sematizmus a 32. gyalogezredet adja meg alakulataként.

Amint az 1918 év végi eseményekből kiderült, ekkor kapott megbízatást a III. páncélvonat parancsnokságára.

Harcolt a vonatával és legénységével a délvidéken, Bácskában, majd Erdélyben. Később a Felvidéken is.

László Gyula százados 1919. ápr. 19-én 8 napi szabadságot kért az előljáró parancsnokságtól, a miskolci vonalparancsnokságtól, amelyet meg is kapott. Április 19-én kezdte meg szabadságát, Miskolcról Gyomára utazott. Szabadsága idejére Ginzery Sándor[107] tüzérfőhadnagynak adta át időlegesen a III. sz. páncélvonat parancsnokságát.

László Gyula eltávozása utáni napon szűkszavúan, de jelentőségteljesen jegyezték be a páncélvonat naplójába*: "óriási változáson mentünk keresztül."* A kommunisták ekkor kaparintották meg a III. páncélvonat parancsnokságát ismeretlen módon, mert erről a napló semmit sem mond. A László Gyula által helyettesítéssel megbízott Ginzery Sándor főhadnagy neve elő sem fordul a naplóban, pedig ezek a napok nem hiányoznak, nincsenek kitépve.

A szabadság leteltével, 1919. ápr. 28-án László Gyula százados visszatért Miskolcra. A páncélvonat ekkor Sátoraljaújhely és Csap térségében teljesített szolgálatot, de a miskolci vasutasok elképedve kérdezték tőle, hogy még él? Úgy tudták a vasutasok, hogy Neuman feljelentésére ellenforradalmi gyanúba keveredett tiszttársait főbe lőtték, parancsnokukat pedig ugyanezért halálra keresik. A vasutasok azt javasolták, hogy ha élete kedves, akkor László parancsnok meneküljön el Miskolcról!

László Gyula százados azonnal mozdonyra szállt és Budapestre jutott, ahol megtudta, hogy tiszttársait nem lőtték főbe, csak letartóztatták és becsukták a Markó utcai fogházba, ahonnan egy idő után, egyenként szabadon engedték őket.

A feljelentés szerint László Gyula parancsnok szabálytalanságokat követett el a zsoldfizetés körül, „*reakciós és a páncélvonatot el akarta adni a románoknak /oláhoknak/*". Ezek az állítások nagyon árulkodnak a feljelentő személy kilétére nézve.

László Gyula százados igazoló eljárás megindítását kérte maga ellen 1919. szept. 20-án. Tikos[108] alezredes, az aradi csoport parancsnoka már szeptember l6-án igazolta:

"Csík megyei illetőségű; románok részéről politikai üldözött, lakását a románok feldúlták, vagyonát tönkretették. A szolgálat érdekében, mint aki az aradi csoport legénységét személyenként ismeri, visszatartandó a tényleges állományban."

Tikos István alezredes 1920. márc. 5-én újabb igazolást bocsátott ki a részére. Ebből kitűnik, hogy László Gyula az aradi vasútbiztosító nemzetőrség megbízható tagjaiból 1919. augusztus első felében az aradi zászlóalját újjászervezte, annak parancsnoka, később helyettes parancsnoka volt és ekképpen Budapest közbiztonságának helyreállításában részt vett. A zászlóalj parancsnokságot tőle Tikos István alezredes átvette.

Soós Károly[109] gyalogsági tábornok a nemzeti hadsereg vezérkari főnöke, 1919. november 5-én kelt levelében *"a fővezér helyett",* azaz Horthy Miklós helyett, értesítette

[107] Ginzery Sándor (főhadnagy→1916→8. tábori ágyús ezred; százados→1927→M.kir.7. honv. vegyesdandár, Miskolc; 1938→alezredes; 1944→ezredes→légvédelmi tüzérség)
[108] Tikos István alezredes, 1918-ban a 15. gyalogezredben szolgált

Visegrádon az aradi zászlóalj parancsnokságot, a zászlóalj azon szándékával egyetért, hogy a románok Budapestről való kivonulása után karhatalmi alakulatként működjön Budapesten, majd a Duna-Tisza közén. A román megszálló csapatok 1919. november 14-16-án vonultak ki a fővárosból és a Duna-Tisza közéről.

László Gyula százados 1920 elején már Kispest-Munkástelepen az állami elemi népiskola igazgatói állását töltötte be, azaz visszatért pedagógus hivatásához. Teleki Pál[110] külügyminiszter 1920. augusztus 23-i átiratára a vallás és közoktatásügyi minisztérium augusztus 31-én válaszolt, melyben egyetértését fejezte ki, hogy a Teleki Pál vezetése alatt álló Tudományos Osztályban László Gyula igazgató közreműködhessék és ennek tartamára a tanítás alól felmentette. A megnevezett osztály tulajdonképpen a Békeelőkészítő Iroda volt.

A külügyminiszter nevében 1921. július 21-én László Gyula igazgatót megbízták

"a román határszakaszon működő határkiigazító bizottságnál a magyar királyi honvédelmi minister úr által biztosként kiküldött Dormándy Géza[111] v. k. ezredes mellett a segédbiztosi teendők ellátásával."

Ezekben a pozíciókban Cholnoky Jenő[112] geográfus volt a főnöke, akit, mint a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem Bölcsészet-, Nyelv- és Történettudományi Kar Egyetemes Földrajz Tanszék rendes tanárát a románok 1919. október 4-én utasítottak ki Kolozsvárról. Cholnoky Budapesten a Külügyminisztérium Tudományos Osztályának vezetője, majd a Határkiigazító Bizottság elnöke lett 1920-192l-ben.

Cholnoky Jenő a Pázmány Péter Tudományegyetemen az egyetemes földrajz rendes tanára volt 1921-1940-ig, ahová magával vitte munkatársnak László Gyulát is. László Gyula 1929-ben megvált a tudományos szolgálattól, melynek alkalmából Cholnoky Jenő 1929. ápr. 15-én *"működési bizonyítványt"* állított ki a számára.

"László Gyula elemi iskolai igazgató úr, mint menekült tanító 1920-ban a Külügyminisztérium Békeirodájában, később Tudományos Osztályában működött, mint

---

[109] Vitéz bádoki Soós Károly (Nagyszeben, 1869. július 28. – Villach, Ausztria, 1953. június 22.) gyalogsági tábornok, felsőházi tag, honvédelmi miniszter a Simonyi-Semadam-kormányban.

[110] Széki gróf Teleki Pál János Ede (Budapest, 1879. november 1. – Budapest, 1941. április 3.)[1] magyar geográfus, egyetemi tanár, politikus, miniszterelnök, tiszteletbeli főcserkész, a Magyar Tudományos Akadémia tagja.

[111] Dormándi Dormándy Géza (1882 – 1946) vk. ezredes, később tábornok. Nyugdíjazása után a Duna Gőzhajózási Rt igazgatója. Neves műgyűjtő, akinek több mint félezer darabos fegyvergyűjteményét, Budapest ostroma alatt, a Vörös Hadsereg katonái elloptak, az Adria palotában levő lakásából.

[112] Cholnoky Jenő (Veszprém, 1870. július 23. – Budapest, 1950. július 5.) magyar földrajztudós, író és tanár. A Magyar Tudományos Akadémia tagja, a magyar geográfia legnagyobb tudósainak egyike.
1905-ben a kolozsvári tudományegyetemre nyilvános rendes tanárnak nevezték ki, és megbízták a tanszék vezetésével. 1912. augusztus - októberében Teleki Pállal nagy körutat tett az Amerikai Egyesült Államokban. 15 évet töltött Kolozsváron, magas színvonalra emelte az egyetemi oktatást, közben részletesen tanulmányozta és leírta Erdély természeti viszonyait. 1919-ben a románok bevonulása után menekülnie kellett Kolozsvárról. Budapesten földrajzi szakértőként beosztották a béketárgyalásokat előkészítő bizottságba. 1920-ban a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választotta, a következő évben pedig kinevezték a budapesti Tudományegyetem tanszékvezető tanárává. Kifosztott, elhanyagolt tanszéket örökölt elődjétől, Czirbusz Gézától, de kitartó munkával újra nemzetközi színvonalra emelte a hazai földrajzoktatást. Tanítványai sorából olyan kiváló professzorok emelkedtek ki mint Bulla Béla, Kéz Andor, Szabó Pál Zoltán, Kádár László. Hetvenéves volt, amikor 1940-ben nyugállományba vonult. Otthonában szakadatlanul dolgozott tovább, 80 éves korában bekövetkezett haláláig.

beosztott tisztviselő, állandóan oldalam mellett. Később az Egyetem Földrajzi Intézeténél, ugyancsak mellém beosztva működött.

Most már tehát kilencedik esztendeje végzi igen fáradságos, sokszor igen komoly diszkréciót követelő munkáját, mindig legteljesebb megelégedésemre és örömömre. Az Egyetem Földrajzi Intézete mellett a könyv- és térképtáros tisztét viselte, mert bizalmas ügykörében ez volt legközelebb fekvő elfoglaltsága. A rend és pontosság mintaképe, hűsége és megbízhatósága kiváló, a legteljesebb elismerést érdemli. Szolgálatai kitűnőek s a 9 év alatt szerzett tudása őt legértékesebb tanerőink közé emeli. Sajnálattal kell tőle megválnom s ezt a távozást több intézmény is meg fogja sínyleni."

László Gyula, kispesti állami elemi népiskolai tanítónak, igazgatónak *"nyugalomba vonulása alkalmából"* 1939. jún. 22-én Hóman Bálint,[113] vallás- és közoktatásügyi miniszter az elismerését fejezte ki levélben, melyet saját kezűleg írt alá.[114]

Misley … főhadnagy, páncélvonat parancsnok

Említve: 1920-as évek eleje 5. páncélvonat (katonai őrvonat), parancsnok

Misley[115]...fdgy, aki a 1920-as évek elején az 5. páncélvonat (katonai őrvonat) parancsnoka volt. Ez a vonat akkor a székesfehérvári körlethez volt rendelve, ugyancsak székesfehérvári állomáshellyel.

[113] Hóman Bálint (Budapest, 1885. december 29. – Vác, 1951. június 2.) politikus, történész, egyetemi tanár, az MTA levelező és rendes tagja, majd 1933 és 1945 között igazgatója. 1932 és 1938 illetve 1939 és 1942 között Magyarország vallás- és közoktatásügyi minisztere. Hóman a két világháború közötti korszak egyik legvitatottabb személyisége. Az 1944-es kiugrási kísérlet után, Szálasi hatalomra kerülését követően a nyilas parlament tagja maradt (Székesfehérvár országgyűlési képviselőjeként), és azt megelőzően részt vett a zsidótörvények parlamenti előkészítésében és a magyar Országgyűlés tagjaival együtt meg is szavazta azokat. 1938. február 25-én ő terjesztette be a minisztertanácsnak az értelmiségi munkanélküliség felszámolását célzó programját, amivel az értelmiséget háttérbe szorító folyamat ellen akart hatni, ezzel azonban Hóman az etnicista-rasszista szociálpolitika kodifikálását véglegesítette és megalapozta a későbbi zsidóellenes törvénykezés gyakorlatát.
A Magyar Tudományos Akadémia 1945. július 20-án kizárta tagjainak sorából a volt kultuszminisztert. A második világháború után, 1946-ban a népbíróság háborús bűnösként elítélte azzal vádolva, hogy részt vett azon az 1941. július 26-i kormányülésen, amely jóváhagyta a Magyarország és Szovjetunió közötti hadiállapot beálltának kimondását. 2015. március 6-án bűncselekmény hiányában a Fővárosi Törvényszék perújítási eljárásban felmentette Hóman Bálintot a háborús bűntett vádja alól, egyúttal hatályon kívül helyezte az 1946-os népbírósági ítéleteket. Az utókor számára kettős megítélésű történelmi személyiséggé vált azáltal, hogy az antiszemita nézeteit és politikai szerepvállalását sokak szerint nem ellensúlyozhatta a történészként alkotott jelentős pályafutása, valamint Székesfehérvár 1930-as évekbeli gyors fejlődésében való rendkívül jelentős képviselői tevékenysége. Mások szerint azonban Hóman nem volt antiszemita, és Kosáry Domokosra, az MTA elnökére hivatkoznak, aki tanúvallomása szerint, *"amit tisztességes emberi magatartásáról a nehéz időkben"* el tud mondani, azt elmondta.

[114] Horváth Lajos leírása alapján.

[115] Valószínűleg → Misley Gyula, 1938-ban tü.őrnagy, 1944-ben táb.tü. ezredes.

Németh Gyula hadnagy, páncélvonat parancsnok

1918-ban a 4. (nyitrai) tábori ágyús ezred tisztje.

„Felhívás.

A volt 5-ös számú páncélvonat vöröskatonái, akik 1919-ben a Tanácsköztársaság harcaiban részt vettek, tudassák címüket volt parancsnokukkal, Németh Gyulával[116]*, Budapest XI., Lágymányosi út 14.”*[117]

Pethő (esetleg Pethő) István hadnagy, páncélvonat parancsnok

A 10. páncélvonat parancsnoka 1919-ben.

Székely legénységű páncélvonatról lévén szó, a következő Pethő nevűek jöhetnek szóba.

- ✓ Pethő Kálmán, 4. (nagyváradi) honvéd gyalogezred;
- ✓ Pethő Andor, 12. (szatmári) honvéd gyalogezred.
- ✓ A tiszti sematizmusban Pethő István a 10. (miskolci) honvéd gyalogezredben szerepel, viszont ő gyógyszerész, egészségügyi tiszt volt.

Más írásmóddal esetleg

- ✓ Pethő István zászlós, 31. (veszprémi) h. gy. ezred.

Tahy Pál százados

Említve:	1938 ősz	101. páncélvonat, parancsnok, Felvidék visszatérése
	1944. november 28.	101. páncélvonat, parancsnok, Balaton környéki harcok

(1908. 04. 09. - ?)

Tényleges szolgálatát 1932. 08. 20-án kezdte meg. 1938-ban gyalogsági főhadnagy. A korabeli fényképek szerint ott van, mint páncélvonat parancsnok a Felvidék visszavételénél.

[116] Németh Gyula hadnagy, 1918-ban 4. tábori ágyús ezred.
[117] Somogyi Néplap, 1959. július (16. évfolyam, 152-178. szám)

Ekkor a 101. páncélvonat parancsnoka. 1941-ben százados, és ekkor már a páncélos csapatok kötelékében szerepel.

1944-45-ben a dunántúli harcokban is ott van páncélvonatával.

Scheichelbauer Bernhard főhadnagy, páncélvonat parancsnok

Említve:	1915. augusztus 13.	II. páncélvonat, parancsnok, Monfalcone
	1915. szeptember 11-12.	II. páncélvonat, parancsnok Isonzó, Plava
	Páncélvonati utasítások	

A főhadnagy a cs.. és . Kir. 4. *„Hoch- und Deutschmeister”* gyalogezred tisztje volt. A függelékben található korabeli páncélvonati utasítás is tőle származik.

Az 1915. 08. 13-i Monfalconéban és a szeptember 11-12-én a Babinruk-alagút, Selcanói-híd körzetében végrehajtott, sikeres páncélvonatos rajtaütéseiről már korábban volt szó, amelyeket a II. páncélvonattal hajtott végre.

Schober Frigyes főhadnagy, páncélvonat építő és parancsnok

Említve:	1914 nyár – ősz	Az első „Schober – féle” páncélvonat, építője, parancsnoka (Később, átalakítva, ez a XI. páncélvonat)
	1915. május – június	A IX. páncélvonat tervezője, építője, Poplawski mérnökkel és társaikkal együtt, parancsnoka is.

A legelső páncélozott vasúti szerelvényt, egy MÁV mozdonyból és vasúti kocsikból, Schober Frigyes főhadnagy irányítása alatt, a cs. és kir. 15. vasútépítő század katonái építették. A vonat az ott rendelkezésre álló vasúti-készletekből 1914 augusztusa és szeptembere között épült, a galíciai hadszíntéren, a stanislaui vasúti műhelyben. Közönséges 10 mm-es kazánlemezzel borították be a vonat mozdonyát és a teherkocsikat. Ez a változat még csak védett utánpótlás szállítására volt alkalmas, fegyverzete nem volt. Ez a páncélvonat már 1914 szeptemberében Galíciában lőszert, élelmet, postát, valamint a sérülteket szállította és eredményesen működött. Később felfegyverezték. A vonaton a vép. század tisztjei és katonái szolgáltak és harcoltak ebben az időben.

A tapasztalatok alapján aztán Schober az, aki a fejlesztésekre talán a legnagyobb hatást gyakorolja. Az előző fejezetekben számos rajzot adtunk meg, amely valamilyen fejlesztést tartalmaz a páncélvonatokkal kapcsolatosan.

Schmoll Endre hadnagy

1894. Patvarc.

A mödlingi műszaki katonai akadémia elvégzése után 1914. októberben avatták hadnaggyá és a cs. és kir. vasúti ezredhez került a 8. vasúti pótszázadba. 1914. decembertől a 30. vasútépítő szd. kötelékében a Bochnia-i vasúti híd helyreállításában, 1915. januártól áprilisig a Delatyn-i völgyátjáró helyreállításában vett részt.

Időközben a I. és VIII. számú páncélvonatok parancsnoka is volt.

1915 áprilistól 1916 októberig a 36. vasúti szszázaddal a Isonzó arcvonalon működött (pályaudvarok bővítése, nagyobb rakodó építések, az Alsó Krajna-i vasútvonal átépítése, a Doutovlje—Scopo-i átrakó pályaudvar építése, a Doutovlje Scopo—Gorjansco-i motoros tábori vasút építése). 1916. októbertől 1917. februárig a 36. vasúti szdázaddal a Belgrádi vasúti híd helyreállításánál működött közre. 1918. augusztusig az Isonzó arcvonalon Batujenél szabványos nyomtávú vasutat, az Idria-völgybe motoros tábori vasutat építettek. Résztvett a Tolmein-i áttörés hadműveleteiben s ezt követően az Isonzó-híd helyreállításában Pierris Turiaconál, stb. Résztvett 1918 tavaszán a Piave-átkelés előkészítésében. Beépítette a 35 cm-es „György" üteget. 1918 aug.-ban Bécsújhelyre vezényelték az elektromos tábori vasút tanfolyamra. 1918 őszén a visszavonulásnál a Motca di Livenza, Casarsa vasútvonalat robbantotta. Háborús kitüntetései: III. o. KÉK (utólag) kétszer, tí, valamennyi a X, í 1, HEÉ.

Később a vezérkarban szolgált, 1942. 03. 30-tól m. kir. vksz. vezérőrnagy.

Szabó János dr. páncélvonat parancsnok

(Rém, 1916. I. 25. - Keszthely, 1984. VI. 10; Anyja: Vancsura Mária.)

A szegedi jogi egyetem elvégzését követően egyéves önkéntesi szolgálatát 1935. X. 5.-től a szentesi V. csendőrlovas alosztályban töltötte.

A tartalékos tiszti iskola I. évfolyamát 1940. január. 1. és július. 30. között Sopronban, a II.-at 1940. november és 1941. február között Cegléden abszolválta. 1941. október. l.-én tartalékos zászlóssá léptették elő.

Az V. önálló huszárszázad kötelékében részt vett az erdélyi bevonuláson és az 1941. áprilisi, délvidéki hadműveletben.

1942. május. 1. és 1943. június. 30. között, mint a 102. könnyű hadosztály önálló huszárszázadának szakaszparancsnoka, illetve páncélvonat-parancsnok a megszállt ukrán területen frontszolgálatot teljesített.

Hazatérése után, a bácstopolyai 13/2. felderítő osztály huszárszázadának szakaszparancsnoki teendőit látta el.

1944. január. l.-én tartalékos hadnaggyá léptették elő.

1944. augusztus. 7-től a szegedi rendőrségen, mint rendőrfogalmazó tevékenykedett.

Német területen amerikai fogságba esett, ahonnan 1945. október 10-én tért haza. B-listázásáig, 1948. augusztus l-ig a szegedi rendőrség állományában volt.

1958. február 28-án lefokozták.

Szőllősy Aladár őrnagy, páncélvonat parancsnok

Szőllősy Aladár őrnagy, 1918-ban a 22. (marosvásárhelyi) honvéd gyalogezred tisztje.

Említve: 1919. január 29. ? páncélvonat, parancsnok.

Wingler István őrnagy

Említve: 1939. március közepe 102. páncélvonat, parancsnok, Kárpátalja visszavétele.

(1900. 04. 21. -?)

Tiszti szolgálatát 1922. 08. 20-án kezdte meg. 1938-ban gyalogsági százados. A kárpátaljai történések idején 1939-ben a 102. páncélvonat parancsnoka egy fénykép szerint. 1942. március 31-től páncélos őrnagy.

1942. november 15-étől kezdődött meg a Székely Határvédelmi Erők Parancsnokságának felállítása melynek feladata az Erdélyben felállításra kerülő székely határőr zászlóaljak koordinálása.

A 68. Határvadász Csoport Parancsnokság

Parancsnok: Radnóczy László ezredes

Parancsnok helyettes: Wingler István őrnagy

1943. október 1.-vel a könnyebb vezetés érdekében határvadász csoport parancsnokságokat hoztak létre melyeket, alárendelték a Székely Határvédelmi Erők Parancsnokságának.

A 68. Határvadász Csoport Parancsnokság közvetlen a Székely Határvédelmi Erők Parancsnokságának alárendeltségébe került. Parancsnoksága Székelyudvarhelyre települt.

Alárendeltségébe került alegységek:

- ✓ 34. Határvadász zászlóalj

- ✓ 34. portyázó osztály
- ✓ 14. székely-határőr zászlóalj
- ✓ 15. székely-határőr zászlóalj
- ✓ 17. székely-határőr zászlóalj
- ✓ 18. székely-határőr zászlóalj

1944. augusztus 26.-án a IX. Hadtest parancsnokának parancsára a Csoport Parancsnokság felvonult Csíkszentgyörgy – Csíkbánkfalva - Csíkszentmárton térségébe.

1944. szeptember 22.-én Kásva térségében a Csoport parancsnoka Radnóczy László ezredes hősi halált halt, Wingler István parancsnok helyettes, pedig megsebesült.[118]

[118] Illésfalvi Péter-Szabó Péter-Számvéber Norbert: Erdély a hadak útján 1940-1944

Páncélvonatos katonák

Czeglédy Mihály

vép. hadapródjelölt, műszaki tisztviselő (Újpest). 1895 Hajdúszoboszló. 1916. novemberben a MÁV áthelyezte a török katonai Hedzsasz vasutakhoz, ahol a damaszkuszi főműhelyben működött (mozdonyok javítása, átalakítása, páncélvonat, sínautó, páncélautó készítése). Itt küzdött az angol áttörésig. Kitüntetése: Török katonai ezüstfélhold. Neje: Sziguth Ilona. Gyermekei: Levente, Mihály.

Czipauer János

mérnök - főhadnagy, okl. építészmérnök (Budapest). 1890 Budapest. Önkéntesi évét 1911-ben szolgálta le a 4. tüzér e.-nél. 1914-ben bevonult a budapesti Erődépítési Igazgatósághoz. Innen a 21. hadtesthez vezényelték Nagyszebenbe, mint mérnökkari hadnagyot. Mint erődépítési csoport parnok működött a román és bukovinai hadszíntéren. Soron kívül nyerte el a főhadnagyi rangot, majd az I. hadsereghez került. Egy ideig a 4. páncélvonaton teljesített szolgálatot. Mint parnok dolgozott a marosvásárhelyi ép. csoportnál, majd az alsórákosi katonai kőbánya parnoka lett az összeomlásig. Kitüntetése: tgi. Neje: Traján Mária. Gyermekei: Mária, Vera.

Jaross Pál

tart. főhadnagy, okl. mérnök (Budapest). 1893 Dobra. 1914-ben áthelyezték a korneuburgi vasúte.-hez, ahonnan a második hadsereghez került az orosz frontra híd- és tábori vasútépítéshez, majd 1 1/2 évig páncélvonatnál teljesített szolgálatot. Az összeomlás itthon érte, mert 1918 nov.-ben szigorlatozott. Kitüntetései: AÉK., kétszer, V.br., tgi.

Ottopál Sándor

ny. á. vkszt. ezredes, mérnök (Budapest). 1884 Sopron. Mödlingben végezte a kat. műsz. Akadémiát. Öt évig a komáromi 13. ut. zlj.-nál teljesített csapatszolgálatot, majd a Felsőbb Hadmérnöktörzskari Tanfolyam (Höherer Geniekurs) elvégzése után tervezte és építette az első földalatti páncélerődöt Péltirolban (Valmorbia). 1914—16-ban az Etsch völgyben készítette elő az olaszországi védő és támadó hadműveleteket. 1916-ban több hónapon át egy hegyidandár vezérkari tisztje. 1917-ben az erdélyi harctérre vezényelték a 21. hadtesthez, mint műszaki előadót és törzstisztet. Tevékenysége kiterjedt: Állások és utak építésére, hidak, utak és egész városrészek felrobbantására, erdei vasutak üzemképessé tételére, villanytelepek építésére, akadályok villanyárammal való ellátására, drótkötélpályák létesítésére stb. 1918-ban visszakerült az Etsch-völgybe, majd a Garda tavi szakaszba, ahol az összeomlás alkalmával olasz fogságba került. 1919 okt. havában szabadult. Személyesen részt vett 1915-ben egy páncélvonat vállalkozásban, mely az etschvölgyi olasz vonalak áttörése után egy magasabb parság megsemmisítéséhez vezetett. Ugyanitt 1916-ban személyesen

vezetett egy vonatot az ellenséges vonalakon át a vasútvonalat védő főállásig és azt felrobbantotta. Kitüntetései: III. o. KÉK. kétszer, mindhárom X, #, ©• Neje: Czeiner Aranka. Leányai: Adelhaid és Edith.

Palkó Ferenc

tart. hadnagy, rádiótávírász (Budapest). 1899 Torda. 1917-ben vonult be a cs. és kir. 50. gy. e.-hez, amellyel az olasz harctérre (Udine), majd Szerbiába került. Innen a távírász tanfolyamra vezényelték Sankt Pöltenbe, majd Vladimir Wolinszkybe. A tanfolyam elvégzése után Azonya oroszországi faluban felállított távbeszélő központhoz nyert beosztást, ahol a háború végéig teljesített szolgálatot. Hazajőve, a Székely Hadosztály 8. sz. páncélvonatával a csúcsai harcokban vett részt.

Ábrahám József

vép. szakaszvezető, ny. Máv. főmozdonyvezető (Budapest). 1881, Szt. István (Veszprém m.). Tényleges katonai idejét 1902—05-ig szolgálta le a cs. és kir. vasútezrednél. 1914-ben csapatával az orosz frontra ment, Wladimir Wolynski), ahol részt vett út-, vasút- és hídépítésekben. Részt vett a visszavonulásban Sátoraljaújhelyig; majd Miskolcon egy páncélvonatot vettek át. A német frontszakaszra került, ahol 1915. júniusig küzdött. Ekkor az olasz hadszíntérre vezényelték (Görz), ahol drótkötélpályát épített. Később Belgrádba vezényelték a vasúthoz, ahol az összeomlásig működött. Egyszer sebesült. Neje: Fenyvessy Margit.

Ágoston Viktor

vép. szakaszvezető, kereskedő (Budapest). 1896, Monora. A háború kitörésekor bevonult a cs. és kir. 50. gy. e.-hez, majd a 8. páncélvonathoz osztották be Nagyszebenbe. A 8. páncélvonattal részt vett a kriblini, stanislaui és otliniai ütközetekben (Galicia), majd a vonatat súlyos sérülései miatt a budapesti északi főműhelybe hozták. A javítás befejezése után 1916. augusztusban a román harctérre mentek (Ojtozi szoros, Predeal, Azuga Bustény). Visszahelyezve az 50. gy. e.-hez, a Szerbiában állomásozó ezredéhez került (Palánka), majd gépfegyveres osztaghoz beosztva az olasz hadszíntérre ment. Itt a Hét község fennsíkján alakuló mesterlövő géppuskás zlj 8. szd.-ánál érte az összeomlás. Harcolt a megalakuló Székely Hadosztályban végig, majd a Nemzeti Hadsereg kötelékébe lépett és 1922. decemberig teljesített szolgálatot. Kitüntetései: V. bronz kétszer, ft, H. E. É. magyar és osztrák. Neje: Grosszmann Eszter.

Alberth Lajos, májai

vép. őrmester, magántisztviselő (Pestszentimre). 1841, Kolozsvár. 1914. augusztusban bevonult Kolozsvárra, ahonnan Korneuburgba helyezték a vasútezredhez. 1914. decemberben az orosz frontra került, ahol páncélvonaton teljesített szolgálatot (Neusand, Limanova). 1915.

januárban vasúti hidat építettek Tarnowban, majd Bukovinába helyezték, ahol megsebesült és kórházba került (Arad). 1917-ben a hadivasúthoz helyezték és ez év végén az olasz hadszíntérre ment (Udine, Motta di Livensa, Oderso). Itt küzdött az összeomlásig.

Aranyosi (Aniot) Márton

vép. c. tizedes, MÁV géplakatos (Újpest). Újpest, 1885. 1907-ben vonult be tényleges katonai szolgálatra az 1. h. gy. e.-hez. Mint póttartalékost Korneuburgba helyezték a vasútezredhez. A háború kitörésekor bevonult Korneuburgba. A tábori vasútépítő szddal az orosz frontra ment (Luck, Kowel, Rovno, stb.). 1917 nyarán az olasz harctérre került (Vittorio, Conegliano, Asiago, Hét község fennsíkja, Brentavölgv), ahol páncélvonaton teljesített szolgálatot az összeomlásig. Egyszer sebesült. Neje: Rötzer Franciska Gyermekei: Izabella, István, Margit. Testvérbátyja Aniot István 1. h. gy. e.-beli, végig küzdötte a háborút és harctéren szerzett sebében és betegségében elhunyt.

Asbóth Ferenc

vép. hidász, géplakatos (Pestszentlőrinc) 1896 Sopron. 1915-ben bevonult Sopronba, ahonnan Korneuburgba helyezték a vasútezredhez. 1916 tavaszán az olasz frontra került (DélTirol). Részt vett híd-, vasút- és drótkötélpálya építésekben, páncélvonaton teljesített szolgálatot, s mint szakmunkás volt beosztva a 42-es ágyúk mellé. Szabadságán érte a foradalom. Neje: Pintér Ilona. Leányai: Anna, Ilona, Mária.

Bainbach Miklós

vép. őrvezető, géplakatos (Újpest). 1894, Párdány. 1914-ben bevonult Nagyibecskerekre a 27. gy. e.-hez, ahonnan Korneuburgba helyezték a vasútezred 34. szd.-ához. 1915. februárban a bukovinai frontszakaszra ment, ahol a háború végéig vasút- és híd-építésekben vett részt. Hat hónapig páncélvonatnál teljesített szolgálatot. Kitüntetései: V. br., ig). Neje: Popovits Gizella. Gyermekei: Ilona, Miklós.

Bányai Elek

vép. c. őrmester, MÁV műszaki s. tiszt (Budapest). Nagyszeben, 1884. Tényleges katonai idejét 1904—1907-ig szolgálta le a cs. és kir. vasútezrednél Korneuburgban. 1912—13-ban a mozgósításkor is szolgált. 1914. júliusban bevonult Pétervárádra a páncélvonatokhoz,[119] majd a 82. gy. e.-hez. 1914 végén Zworniknál megsebesült. Felgyógyulva 1916. novemberben az orosz frontra került a tábori vasúthoz (Wladimir Wolinsky). Itt érte az összeomlás. Kitüntetései: tg), Neje: Markovics Szeréna. Gyermekei: Gizella, Elek.

[119] Túl korai időpont!

Bodrogi (Pajerli) József

vép. őrmester, ny. MÁV főkalauz (Dunaharaszti). 1888, Szabadka. Mozgósításkor vonult be Korneuburgba, majd Csuszinba a lovas táb. vasúthoz került. Innen ismét Korneuburgba került, ahonnan Újvidékre, majd a 3. páncélvonattal Görzbe ment. Betegen kórházba került. Felgyógyulása után Belgrádba, majd a kiegészítőhöz, ahonnan az olasz frontra Dutuleba a gépkocsivonathoz osztották be. Linzben érte a forradalom kitörése. Neje: Szabó Katalin. Gyermekei: József, László, Gyula.

Füredi József

vép. hidász, szerelő (Kispest). 1897, Budapest. 1915. júliusban vonult be a 32. gy. e.-hez, majd a 26. vadászokhoz. 1917 elején az olasz frontra ment, ahol vasút- és hídépítésekben vett részt, majd páncélvonathoz nyert beosztást (Udine, Piave völgy, Passubio). Itt küzdött az összeomlásig.

Gosztolai Ferenc

vép. hidlász, MV. űz. s.-tiszt (Zalaegerszeg). 1896, Zalabesnyő. 1918. májusban bevonult a hadivasúthoz Linzbe. A 15. szd. kötelékében az olasz frontra ment, ahol az összeomlásig teljesített szolgálatot. 1920-lian a 6. sz. páncélvonatnál szolgált három hónapot. Neje: Simon Rozália.

Gyöngyösi (Gebhardt) Károly

vép. szakaszvezető, MÁV. mozdonyvezető (Isaszeg). 1893, Budapest. 1914. augusztusban bevonult Korneuburgba a vasútezredhez, majd az orosz frontra került vasút- és hídépítéshez (Gribo, Kamionka). Innen az olasz harctérre ment (Laibach), ahol az állomást javították, majd a Dolomitokban építettek állandó tüzérségi tűz közben tábori vasutat. 1916 végén a román hadszíntérre helyezték csapatát (Báziás), majd visszakerült az orosz frontra, ahol hidat építettek. Végül az összeomlásig az olasz fronton teljesített szolgálatot páncélvonaton (Conegliano). Kitüntetései: tg), &. Neje: Holenár Mária. Fiai: Károly, Nándor.

Háesy Béla

vép. szakaszvezető, kereskedő (Budapest). 1888, Biatorbágy. Tényleges katonai idejét 1910-től 1913-ig szolgálta le a losonci 26. h. gy. e.-nél, majd Klagenfurtba a cs. és kir. 6. huszárezrednél. A háború kitörésekor bevonult a vasútezredhez Korneuburgba. A páncél-vonathoz nyert beosztást és az olasz harctérre került (Piave, Asiago, Sta. Lucia). Itt érte az összeomlás. Neje: Fudalli Irma.

Jaudejska Alfréd

vép, szakaszvezető, művezető (Csepel). 1893, Piski. 1914-ben vonult be a 64. gy. e.-hez, ahonnan Korneuburgba helyezték át a vasútezredhez. A 8., majd a 25. szd. kötelékében a Kárpátokban hídépítésben vett részt. Betegen kórházba került. Felgyógyulva páncélvonathoz osztották be, mint mozdonyvezetőt (Zimony, Orsova, Fehértemplom). Részt vett a Luck-i áttörésben, majd kórházba került. Felgyógyulva Lublinba helyezték a Heeresbahnhoz. Később Udinébe ment, ahol az összeomlásig volt. Kitüntetései: , H. E. É.

Kovács József

vép. tizedes, motorszerelő (Kispest). 1893, Nyiracsád. 1914-ben bevonult a korneuburgi vasútezredhez, amellyel az orosz frontra ment (Tarnopol). Hídépítés közben megsebesült. Felgyógyulva visszament az orosz harctérre (Michow), ahol alagútrobbantásokat, hídi- és vasútépítéseket végeztek. 1915. májusban az olasz harctérre helyezték szd.-át (Villach, Dél-Tirol). Majd páncélvonatra került. 1915 végén a 32. szd.nál mint sodronykötélpálya-szerelő dolgozott az olasz harctéren. Átkerülve a montenegrói frontszakaszra beteg lett és kórházba került. 1916. augusztusban Lengyelországba irányították, ahol, mint mozdonyvezető teljesített szolgálatot (Kolm). Laibachban érte az összeomlás. Kitüntetése: tg). Neje: Csikós Mária.

Kovács József

vép. őrvezető (páncélvonat), géplakatos (Rákospalota). Tényleges szolgálatra 1910-ben vonult be a cs. és kir. 69. gy. e.-hez, ahonnan néhány hónap után a vasútezredhez Korneuburgba, majd Olmützbe és Krakkóba helyezték. 1914-ben a mozgósításkor a vasútezredhez Krakkóba vonult be. 1914 nov.-ben a 2. sz. páncélvonathoz beosztva az orosz harctérre került. Innen 1916 elején az olasz hadszíntérre (Toblach, Asiago) vezényelték, ahol 1917 végéig volt. 1918 elején ismét az orosz frontra (Odesszáig) került, ahol a forradalomig teljesített szolgálatot. Neje: Balca Ilona. Gyermekei: Irén és Teréz.

Kovács Vendel

vép. őrmester, ácsmester (Nagykanizsa). 1888, Felsőzsid. Tényleges katonai szolgálatra 1909-ben vonult be a vasútezredhez (Korneuburg). Elvégezte az altiszti tanfolyamot és 1912-ben leszerelt. A világháború kitörésekor ismét a vasútezredhez vonult be és azonnal az orosz harctérre (Przemysl) került, ahol páncélvonathoz volt beosztva. Megbetegedve kórházba került, ahonnan felgyógyulása után a kerethez vezényelték, ahol mint oktató az önkéntes iskolában működött. Az olasz hadüzenet után az olasz frontra (Predmea, Logve, Pologati, Mte. San Martino, Mte. San Gabriele, Mte. Sabotino) került ahol az olasz drótkötél-pályákat szerelték le és az Isonzó hidat (a 37. őrh.-nál) robbantották fel. Az összeomláskor jött haza és Nagykanizsán szerelt le. Kitüntetései: V. 2., c§i, ig:, +, H. E. E. Neje: Kaufer Cecilia. Gyermekei: Magdolna Irma, József.

Leszlauer Géza

vép. szakaszvezető, gabonakereskedő (Győr). 1895, Alsóvámos. 1915. áprilisban bevonult a korneuburgi vasútezredhez. A 4. sz. páncélvonattal az orosz fronton a Homonna— Tarnov-i vonalon teljesített szolgálatot. Itt megsebesült. 1915. szeptemberben a második szerb offenzívához a déli harctérre került. Nisnél keskenyvágányú vasutat építettek, majd 13 hónapig a 47. munkásosztaggal építette a Lajkovác— Cacak-i 127 km-es vasútvonalat. Valjevóban kőtörő gépeknél teljesített szolgálatot. Innen betegen kórházba ment. Felgyógyulása után 1917. januárban Albániába helyezték (Skutari, Rarbarini), mint állomásvezetőt. Innen San Giovanni di Medua-ba került, ahol maláriát kapott. Felgyógyulása után visszament csapatához, ahol az összeomlás érte. Kitüntetése: tgt

Loch Pál

vép. szakaszvezető, cipész m. (Vác). 1892, Nógrádsáp. 1912-ben vonult be tényleges katonai szolgálatra Korneuburgba a vasútezredhez. 1914-ben az orosz frontra ment, ahol részt vett a Jablonka és Rzezow környéki vasútvonal építésben. 1916 végén a 14.[120] páncélvonathoz osztották be. Betegen kórházba került, majd felgyógyulva Durazzoba helyezték át. Maláriával került ismét haza, majd az orosz fronton teljesített szolgálatot 1918. szeptemberig. Ki-tüntetései: rgi H. E E. Neje: Móricz Ilona. Gyermekei: Etel, Ilona, Géza, Sándor, Jolán, Aranka.

Őry János

vép. őrmester, ny. MÁV fűtő (Celldömölk). 1887, Fertőszéplak. 1908-ban vonult be tényleges szolgálatra a korneuburgi vasútezred 5. szd.-hoz. 1912. novembertől 1913. márciusig Przemyslben szolgált. A háború kitörésekor az orosz frontra került, ahol vasutat építettek, majd páncélvonaton teljesített szolgálatot. Részt vett az orosz harctéri visszavonulások- és előnyomulásokban; az előbbiekben robbantásokkal, az utóbbiakban híd-, vasút- és, állomás-építésekkel. 1916. szeptemberben az olasz harctérre, majd 1917. szeptemberben a román had-színtérre (Krajova, Ploesti, Bukarest) helyezték. 1917. novemberben visszakerült az olasz, frontra (Görz, Isonzo, Tagliamento, Motta di Livenza), ahol több hidat építettek a Piaveig. Itt érte az összeomlás. Kitüntetései: V. 2., tgi, T Neje: Kulmann Anna. Gyermekei: Mária, János, Irén, Magdolna.

Pázmándi Jenő

vép. őrvezető, MÁV műsz. s.-tiszt (Győr). 1892, Győr. 1913-ban bevonult tényleges katonai szolgálatra a korneuburgi vasútezred 9. szd.ához. A háború kitörésekor a 29. menetszázadhoz vonult be ismét s az orosz frontra ment, ahol vasút- és hídépítésben vett részt. Turkán az 1. sz. páncélvonatra helyezték, majd Stary-Samborba vitték vasútépítésre. Betegen Ungvárra került a kórházba. Felgyógyulva a román harctérre került, ahol a Gyilkos-tónál drótkötélpályát építettek. Áthelyezve az orosz hadszíntérre, ismét kórházba került (Linz). Felépülése után Jablonkára vezényelték híd- és vasútépítéshez. 1918. júniusban a

[120] ?

hadivasúthoz osztották be Wegscheidre, majd augusztus végén bizonytalan időre szabadságolták. Kitüntetése: g. Neje: Szemethy Vilma, Gyermekei: Vilma, Hona, Jenő.

Püspöki Márton

vép c. őrmester, MÁV főmozdonyvezető (Budapest). 1887, Valkány. 1908-ban vonult be tényleges szolgálatra a 32. gy. e.-hez, ahonnan 17 havi szolgálat után felmentették. A világháborúban 1915 szeptemberében a vasútezred (Korneuburg) 4. páncélvonat szd.ához beosztva került az orosz frontra (Przemysl, Stryj). Innen Buziásra, majd a táborivasút 12. osztagához helyezve Filiásra vezényelték, ahol a fűtőház vezetője volt. Az olasz harctéren, mint mozdonyfelvigyázó Coneglianoban teljesített szolgálatot. A front felbomlásakor az 1. sz. vasút- és robbantó szd. kötelékében utolsónak hagyta el a fűtőházat. Az olaszok elfogták vonatát és foglyul ejtették. Fogságából három hónap múlva megszökött. Kitüntetései: g, +. Neje: Szabó Anna. Gyermekei: Atilla, Béla.

Sövegjártó István

vép. tizedes, asztalos (Szombathely). 1891, Szombathely. 1913-ban vonult be tényleges katonai szolgálatra a korneuburgi vasútezredhez, ahol robbantó-tanfolyamot végzett. 1914 dec.-ben a 30. szd.-al az orosz frontra ment, ahol hídépítésekben vett részt. Kőrösmezőnél önként jelentkezve páncélvonatra került, amelyen több harcban vett részt. Áthelyezve a román harctérre, megsebesült és kórházba került. Felgyógyulva önként jelentkezett az olasz hadszíntérre (Piave környék), itt küzdött az összeomlásig. Kitüntetései: V.br. kétszer, tgi. Neje: Horváth Teréz. Leánya: Irén.

Tizer József

ny. MÁV bognár (Pilis). 1885 Budapest. 1906-ban lépett a MÁV. szolgálatába. A háború kitörése után, mint hadimunkás dolgozott páncélvonatokon, stb. 1925-ben vonult nyugalomba.

Vámosy Jenő

vép. hidász, MÁV lakatos (Pestszenterzsébet). 1894 Budapest. A háború kitörésekor a MÁV szombathelyi főműhelyében teljesített szolgálatot. 1916 jan.-tól máj.-ig páncélvonaton teljesített szolgálatot. Neje: Mészáros Anna. Gyermekei: Teréz, Jenő.

Zsiska Alajos

vép. tizedes, gépkocsivezető (Újpest). 1890 Budapest. Tényleges katonai idejét 1911—13-ig szolgálta le a vasúte.-nél Korneuburgban. A háború kitörésekor bevonult Korneuburgba a vasúté. 5. szd.-ához, innen Pólába helyezték, mint kiképző altisztet.

1916-ban az olasz frontra ment, ahol három hónapig küzdött. Ekkor a román harctérre került a 75.[121] páncélvonathoz, amellyel bejárta Stanislaw, Lemberg vonalat egész a Prut folyóig. Visszakerülve az olasz frontra hídépítési és különböző műszaki munkálatokban vett részt a tolmeini hídfő, Görz, Conegliano és Vittorionál. Itt, mint mozdonyvezető kapott beosztást és teljesített szolgálatot az öszszeomlásig. Egyszer sebesült. Kitüntetései: V.br., igi, ©. Neje: Kuntler Mária. Gyermekei: József, Margit, Tibor.

IV. a. páncélvonat 1918. Erdély[122]

A páncélvonat tisztikara és legénysége a következő volt:

- ✓ Parancsnok: Fox Aurél százados.
- ✓ Parancsnok helyettes: Bóocz Miklós százados.
- ✓ Segédtiszt: Jancsó József főhadnagy.
- ✓ Beosztott tisztek,
  - főhadnagyok: Ávéd András, Geöczey László.[123]
  - Hadnagyok: Dániel Elemér,[124] Fiedler Mihály, Zatler Ernő.
  - Alhadnagyok: Gr. Bethlen András, Szilágyi Dezső, Zatler Zoltán.
  - Tisztjelöltek: Lovag Reich Albert hdj. Örm. Kozma Attila önk. szkv.
  - Őrmesterek: Butka Gábor, Brünni Tibor, Mózes Gáspár Jenő, Hunyadi János.
  - Szakaszvezetők: Györkös József, Kovács Károly, Láng József, Weisz Miklós.
  - Tizedes: Györkös András, Nagy Margit, Székely Tamás.
  - Honvédek: Fene Ferenc, Gámpe László, Hunyadi György, Márk Gábor, Moharos József, Mihály József, Tóth István, Tóth Lajos és Tirola József.
  - Mozdonyvezetők: Kakas János, Pénz István,
  - Továbbá két fűtő és egy szakács.

A volt cs. és kir. 83-as és 106-os gyalogezredek története és emlékkönyve[125]

Kertes Ferenc,

őrmester, Sopron. Bögötén születelt 1888-ban. 1904-ben vonult be tényleges szolgálatra a 83. gyalogezredbe. 1914-ben önként jelentkezett katonai szolgálatra s a Heerenbahnhoz nyert beosztást, s mint vonatkísérő szerepelt az orosz harctéren. 1917 óta az olasz harctéren, páncélvonaton teljesített szolgálatot vonatvezetői beosztásban; 1918.

[121] ?
[122] Koréh Endre
[123] Göczey László, 1918-ban a 23. h. gy.e. tisztje, 1944-ben alezredes?
[124] Dániel Elemér hdgy, 1918-ban a 21. h.gy.e. tisztje.
[125] A volt cs. és kir. 83-as és 106-os gyalogezredek története és emlékkönyve

november 21-én őrmesteri rangban szerelt le. A Győr-Sopron E.-i vasút szolgálatában áll. Felesége: Molnár Zsófia, gyermekei: Margit, Ferenc, Mariska, Ilona, Katalin, Hugó, Endre.

A negyvenhatosok fegyverben[126]

Fehér József

t. őrvezető, m. kir. rendőrtörzsőrmester Szeged. A 46. gy. e. pótszázadához vonult be 1915. június 15-én katonai szolgálatra. Kiképzése után már október 15-én az olasz harcszíntérre küldték, ahol a doberdói fennsíkon küzdött, amíg Laibachba vezényelték a Lakos-féle kézigránátgyárba. Felváltása után az ezreden keresztül a 6. páncélvonathoz nyert beosztást, amelyen 16 hónapig szolgált az olasz, orosz és román frontokon. Majd ismét bevonult a 46-hoz és részt veit a piavei frontáttörési ütközetekben egész az összeomlásig. Kitüntetései: II. o. e. és fi. vit. érem, K. es. к., H. e. é. A forradalom kitörése után 1918 novemberében szerelt le. 1922 október 22 óta az államrendőrség tagja.

Leszl József

t. tizedes, bádogos, Ujszentiván. Háborús szolgálatra 1915 szeptemberében vonult be a 46. gyalogezredhez. 1916-ban ment ki az olasz harcszíntérre, ahol páncélvonatra vezényelték és ebben a beosztásában 16 hónapig teljesített szolgálatot. Onnan a pótzászlóaljhoz vonult be, majd 1917 szeptemberében az olasz frontra küldték a soros menetszázaddal. A Monte Tombán, a Mrzl Wrh-en küzdött és számos ütközetben vett részt, míg 1918. június 15-én hadifogságba esett. Tizenhat hónapig ette a hadifoglyok szomorú kenyerét és csak 1919 októberében térhetett haza. Arcvonalban 25 hónapot töltött. Jogosult a K. cs. k. és H. e. é. viselésére.

A cs. és kir. Albrecht főherceg 44. gyalogezred és a cs. és kir. 105. gyalogezred története[127]

Szigetvári (Schmolcz) István

ny. Máv altiszt, Somogyszentmiklós, 1886. Somogyszentmiklós. 1908-ban szolgált ezredünkben és 1914. július 27-én vonult be háborús szolgálatra. 1914 aug. 1-én ment az orosz hadszíntérre, ahol részt vett a II. lembergi csatában, de megsebesült. Felépülése után a pótzászlóaljtól áthelyezték a vasúti és távíróezredliez Korneuburgba, melynek kötelékében

[126] Hirn László: A negyvenhatosok fegyverben 1914-1918 (Szeged, 1933)

[127] Kurtz Géza - Kristófy Géza: A cs. és kir. Albrecht főherceg 44. gyalogezred és a cs. és kir. 105. gyalogezred története (Budapest, 1937)FüggelékA cs. és kir. 44. gyalogezred I. és V. zászlóalja a 105. gyalogezred keretében

1915. január 1-én az 1. szánni páncélvonattal az orosz hadszíntérre ment. Innen került a szerbiai harctérre, majd 1918. március 14-én az olasz frontra. Itt 1918 aug. 15-én megsebesült. Kitüntetései: O2, Br. vit. é.. K. cs. k.. Seb. é. Felesége Bakán Borbála, gyermekei Mária és Katalin. — Sógora Bakán György ezredünk kötelékébe harcolva. 1914-ben az orosz hadszíntéren hősi halált halt.

A volt m. kir. pécsi 19. honvéd gyalogezred[128]

Dr. Horváth József

e. e. százados, p. ü. segédtitkár, Kaposvár. 1914. október 26-án, mint e. é. ö. vonult be és az összeomlás utáni leszereléséig az orosz és olasz hadszíntereken küzdött. 24 havi harctéri szolgálatának ideje alatt arcvonal mögötti altiszti, szakaszparancsnoki és géppuskás szakaszparancsnoki beosztásai voltak. Két ízben, 1915. május 19-én és 1916. október 13-án megsebesült. Részt vett a Toporoutz - Rarancze, Capul körüli harcokban, az olaszországi visszavonulásban és a világháború után 1919 augusztus 1-től 1919 december l-ig a X. páncélvonaton mint géppuskás századparancsnok teljesített szolgálatot. Kitüntetései: 1. o. eziist v. é., K. cs. k. és Seb. é. két sávval. — Neje: Nagy Teréz, gyermekei: Zoltán, Ibolyka és Balázs.

A volt m. kir. szegedi 5-ös honvédek világháborús emlékalbuma[129]

Takó István

honvéd, ny. Mnv. fűtő, Szeged. Tényleges szolgálatra 1905-ben vonult be az ezredhez, azonban egy balesetből kifolyólag 1906-ban felülvizsgálták és szabadságolták. 1915. január 27-én önként jelentkezés folytán bevonult. A 8. páncélvonathoz beosztva, mint fűtő teljesített szolgálatot a galíciai harctéren. 1915. november 21-től a vasutas ezrednél volt beosztva. 1918. elején Wien-Siidbahnhofra helyezték, ahol az összeomlásig szolgált.

Honvédségi Közlöny[130]

[128] Légrády Elek (összeáll.): A volt magy. kir. pécsi 19. honvéd gyalogezred és alakulatainak […] története (Pécs, 1938)
[129] Réti Béla (összeáll.): A volt m. kir. szegedi 5-ös honvédek világháborús emlékalbuma (Szeged, 1933) AZ 5-ÖS HONVÉDEK ARCKÉPCSARNOKA
[130] Honvédségi Közlöny 1894-1948 Rendeleti

Baky Miklós

hadnagy, a 11. számú páncélvonatnál (hadifogoly igazolás) Az 1919. évi 52. és 72. száma Rendeleti Közlönyben (Szabályrendeletek) foglalt 14550 eln. 31., illetve 16034/ eln. 31.—1919. száma Körrendeletek szerint lefolytatott igazoló eljárás eredménye)

Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára[131]

Puhatolás.

Azon parancsnokság, hatóság, intézet vagy katonai személy, aki Schiller Mihály állítólag tartalékos hadnagy, katonai vagy polgári beosztásáról, illetve állandó tartózkodási helyéről tudomással bír, ezen rendeleteidre való hivatkozással ide (M. kir. honvéd liquidáló hivatal) jelentse. Nevezett 1919. július havában a páncélvonat pótkeret parancsnokságnál volt beosztásban s a kincstárral szemben elszámolási kötelezettsége van. (113284/L.H.— 1922. sz. 1923. január 31.).

A magyar tüzérség története[132]

Berger Ferenc

szobafestő, tizedes. 1894, Budapest. Bevonult 1914 okt. 24-én a 12. k. tábori tüzérezredhez Budapestre. Kiképzése után az orosz harctérre került s ott a 7. sz. páncélvonattal részt vett a kárpáti, rovnói, kovnói és egyéb harcokban. Ezután az olasz hadszíntéren a Görzi dine-i vonalon, majd az 531. mérőszázaddal a román fronton a tölgyesi-szorosi, utána, mint 131-es tüzér ismét az olasz harcvonalon a montellói, piavei stb. harcokat küzdötte végig az összeomlásig. A Br. és K. cs. k. tulajdonosa.

III. páncélvonat naplója

Danek[133] főhadnagy, Schiller[134] zászlós

[131] Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára - Személyes Ügyek, 1923 (50. évfolyam, 1-42. szám) 1923-02-10 / 6. szám

[132] Czeigler Gusztáv – Clauser Mihály et al: A magyar tüzér. A magyar tüzérség története (Budapest, 1939) II. RÉSZ Tüzérségünk az olasz harctéren 1915-től 1918-ig.

[133] ? Később, kiderült, hogy nem tiszt, ezért, mint „álfőhadnagyot” letartóztatták a páncélvonaton és átadták a hatóságoknak.

Csiki István hp. őrmester, Kádár Ignátz ,Gulyás István nemzetőr, Novák Ferencz tizedes (ő dezertált), Szentgyörgyi zászlós[135], Friedrich Oszkár I. osztályú fegyvermester, Koszó István, Kovács Frigyes.[136]

Mózer Ferenc, Lipták Mihály, Szeita László. Szekeres és Kerics nevű katonák eltűnéséről jelentés készült. Dezertáltak?[137]

Toka László szakaszvezető, ifj. Szomorú István, Philip Béla őrvezető.[138]

Kiss (IV) János, Mátyás (V) József, Hoderer, Hodercz Emil, Ilyés Mihály őrmester; Szomorú István, Csiki István hp. őrmester; Pflancer Izsó Millin András szakaszvezető; Boldor István, Guszi István, Gulyás János, Miklós István, Németh. Pál, Lőrinci Dengerics, Totka László, Gartner Zoltán, Ercsei Károly, Lugosi Ferenc tizedes, Kádár Ignác, Stern Nándor, Gedei Mihály tizedes; Gartner Zoltán, Feierverker Ferenc őrvezető; Zsiros M. László, Fellner Arthur, Franceszki Antal nemzetőrök.[139]

III. páncélvonat[140] legénységéből kiváló magatartásukért: Lőrinci Dengerics, Németh Pál tizedeseket szakaszvezetőkké, Citron Hermán, Kádár Ignác, Srünberger Benedek, Gartincz Zoltán őrvezetőket tizedesé, és ifj. Szomorú István nemzetőrt pedig őrvezetővé léptették elő.

Tichy őrnester, Kalmár[141] fhdgy.

Neuman Lajost a 3. sz. páncélvonat helyettes parancsnokságával megbízták, mit ő el is fogadott. Lukács István ide vezényelve.[142]

---

[134] Úgy gondolom, hogy Schiller Ferencről lehet szó, aki 1918-ban a 23. (nagyszebeni) honvéd gyalogezred tisztje volt.
[135] Talán Szentgyörgyi Ferenc zls, korábban tisztjelölt a 7. táb.á.e.
[136] 1919. január 11.
[137] 1919. január 15 – 20.
[138] 1919. január 22 – 24.
[139] 1919. február 1 - 11.
[140] 1919. február 18.
[141] Lehetőségek: Kalmár (Kakas) Gyula főhadnagy, 1918-ban a 22. (marosvásárhelyi) honvéd gyalogezred tisztje; Kalmár Aurél főhadnagy,(1891/ szolgálat kezdete 1911) 7. táboriágyús ezred. 1944-ben tüzér ezredes; Kalmár Béla főhadnagy, 1919-ban a 3. (debreceni) honvéd gyalogezred tisztje; Kalmár Dániel főhadnagy, 3. (debreceni) honvéd gyalogezred tisztje; Kalmár Lajos főhadnagy, 5. (szegedi) honvéd gyalogezred.; Kalmár Károly főhadnagy, 32. (dési) honvéd gyalogezred; Kalmár István főhadnagy, 1. (budapesti) honvéd gyalogezred; Dr. Kalmár Aladár főhadnagy, 23. (nagyszebeni) honvéd gyalogezred; Véleményem szerint ebben az időben a harcot vállalók legtöbbjét már ott kell keresnünk, ahol a legnagyobb volt a baj és saját földjüket, családjukat kénytelenek védeni!
[142] 1919. április 22. Neumann Lajos vélhetően a politikai megbízott, a komiszár volt.

Legénységi adat: Illyés Mihály.[143]

Roszkos Mihály MÁV tisztviselő[144]

Szemle István, Felner Arthur.[145]

Kuheida Ferenc helyettes parancsnok[146]

Gulyás János nemzetőr[147]

Siller Mihály hdgy. Markovszki József szkv. Németh Pál szkv. Lipszter Mátyás őrv. Ambrus Lajos őrv. és Gusz István n. őr.[148]

Solth Imre: Egy tüzértiszt naplója az 1914-18. évi világháborúból

Jakobi Olivér százados, az 1. táboriágyús. ezred tisztje, aki 1914. novemberben főhadnagy. Az egyik szükség páncélvonat tüzérségét irányította (1914. 12. 6.). A Kossowicz féle rögtönzött páncélvonatnak eredetileg voltak lövegei. Ezért ez tehát a Schober-, vagy a Kleindin - féle rögtönzött vonat lehetett, amelyet alkalmilag löveggel erősítettek meg.

Egyéb források

Hegedűs Ede tényleges hadnagy a m. kir. 5. sz. páncélvonaton teljesít katonai szolgálatot.[149]

Hidasi Tódor hadapród őrmester.[150]

---

[143] 1919. április 4.
[144] 1919. április 24.
[145] 1919. április 25. Felner Artúr aznap halálos fegyverbalesetet szenvedett, Csapon.
[146] 1919. május 4. Vélhetően ő is politikai megbízott, komiszár volt.
[147] 1919. március 8. III. páncélvonat naplója.
[148] 1919. március 8. III. páncélvonat naplója. Nevezetteket a III. pcv. állományából, a jelzett napon, az I. pcv-hoz vezényelték át.
[149] 1920. május 31.
[150] 1940. Erdély a 101, vagy 103. pcv-ok valamelyike.

Tolnai[151]… hdgy, Risák Tibor hdgy, századparancsnok helyettes, Szepesvári László[152] fővárosi számtiszt, Czipó László karpaszományos őrmester, Reinhardt (Rudnai) Ottó orvos, Czére Béla MÁV tiszt.[153]

André László hadapród őrmester, 1. felderítő zlj. páncélvonat század.[154]

Nagy Pál szakaszvezető, *„Botond”* páncélvonat, szovjet front.[155]

[151] A sematizmusban szereplő Tolnai (Tolnay) nevűek közül – az életkorra való utalás alapján – valószínűleg Tolnay Dezső II. főhadnagy (1918. 01. 01. - ?) Tisztté avatás 1939. 11. 01. Gyorsfegyvernem, páncélos csapatok. 1939-ben hadnagy, 1941-től főhadnagy.
[152] Talán Szepesvári László hadnagy (1915. 05. 15. - ?) 1943. 02. 01-én vették át hivatásos állományba.
[153] 1940. Erdély, 102. pcv.
[154] 1940. később csendőrtiszt, őrnagy.
[155] 1942-43.

A páncélvonat a művészetben és makettekben

A MENNYEI PÁNCÉLVONAT

Éjjel,
Mikor a fáradt harcosok őrt állnak az épülő kapu előtt,
A leggyötörtebb tompán a földre puffan,
Szíve kifuttatja a vágányokat
S a fények szédítő pályaudvaráról
Kirobog a mennyei páncélvonat.

A páncélvonat megdördül haraggal,
De csak a pávák hallják s kitárják rá farkukat kénytelen
S a fiatalok vérébe zuhog
Ütegeiből a szerelem.

Mert küzdeni kell a halálban is:
A fáradt élet nem bír minden harcokat -
Mikor még friss eleven voltam,
Mért nem akkor zúdultál szívemből
Jobbharcú, mennyei páncélvonat!

József Attila

1926. május[156]

Nagy város.

ITT KELL MARADNOTOK!

bár fénytelen az ősz és fojtó itt a május

Itt kell maradnotok, mert vár rátok a tér,

melynek kockás vermeiben

lobogó fénynél ünnepet ültök.

Itt hallgatjátok ónos arccal

A parancsokat és úgy mozogtok a háztömbök között

[156]A páncélvonat-motívumot Lengyel Béla a forradalom jelképének tekinti. (József Attila és az Októberi Forradom című cikke, Magyar Tudomány, 1957). Gáldi László szerint, aki „A legújabb magyar költészet stílusproblémái" című cikkében (Stilisztikai tanulmányok 1961. az antropocentrikus, azaz az emberközpontú képek tárgyalása során említi meg, József Attilánál „a páncélvonat fogalmának szubjektív átértékelése", „a költő pattanásig feszült lelkiállapotára utal" és a versben „az alagútból zúgva kirohanó páncélvonat a sanyarú sors labirintusából kitörő erő jelképe lett: forradalmi szimbólum, egyben azonban az egyéni boldogság szimbóluma is". Magam, (Wacha Imre) a József Attila-szótár mutatványában úgy vélekedtem róla, hogy valószínűleg az akarat mindent elsöprő erejének, illetőleg a forradalomnak a szimbóluma"

Mint ormótlan gépek furcsa csavarjai.
Innen indulnak a Sarkok felé,
A fénylő testű páncélvonatok
Amelyekkel minden nap, újra és újra
Meghódítjátok a világot.
Itt van az AKARAT buzgó forrása
Amely tajtékos hullámmal paskolja hátatokat.
Itt mozgatja millió tagotokat
És habjai a messzi partokat verik.
Itt kell maradnotok
bár fénytelen az ősz és fojtó itt a május
De mégsem űzhet semmi innen el
Mert innen hódíthatjátok meg majd a világot.

René Schickele[157]

A monarchia egyik páncélvonata, vasútmodell[158]

[157] René Schickele (1883 - 1940) különben az egyik legismertebb (elzászi származású) német, expresszionista költő. 1916—20 között Zürichben kiadta a „pacifista expresszionista beállítottságú" Die Weissen Blätter-t. Mivel Schickele a baloldali expresszionizmusnak (az expresszionizmus aktivista irányának) egyik legjelentősebb képviselője volt. Demeter Ödön magyar fordítása, 1925.
[158] dihsmodels.ru

Tábori levelezőlap[159]

A monarchia egyik páncélvonata[160]

[159] German PostaHistory.com
[160] dihsmodels.ru

A VII. és VIII. vonatok makettje

Tábori levelezőlap

A VII. (VIII.) páncélvonat harcban az orosz gyalogsággal.
Tábori levelezőlap[161]

[161] www.delcampe.net (Egy másik forrásban a kép a *„Vilnius térségi harcok”* során készült bevetést említi.)

A könnyű-géppuskás páncélvonat harcban az orosz lovassággal.
Tábori levelezőlap[162]

Illusztráció egy harctéri hírhez[163]

[162] Egy osztrák-magyar páncélvonat, amely már sok kiemelkedő küldetést hajtott végre, Schober Frigyes főhadnagy parancsnoksága alatt, aki a vasúti ezredben szolgált. A képeslap egy akciójának állított emléket, amikor megsemmisített egy ellenséges felderítő lovas egységet. A képelap a háború alatt készült és a Vöröskereszt pénzalapját volt hivatva emelni. Ebből sokakat segélyeztek akkoriban. www.ebay.de
[163] 1915, Neuigkeits-Welt-Blatt (osztrák újság, megjelent 1874-1943.között)

Páncélvonat kozákokkal harcol[164]

Német páncélvonat és belga járőr[165]

„Páncélvonat jelvény

Anyag: öntött rézötvözet

[164] A Vöröskeresztes Alap javára megvásárolható korabeli levelezőlap. ebay.at
[165] A világháború képes krónikája 1914 - 18

Leírás: Bronzszínű jelvény; stilizált, egyenes, kiterjesztett szárnyak fölött a magyar Szent Korona képe, a szárnyak előtt négytengelyes páncélvonat oldalnézetből, jobb– és bal oldalán három-három íves díszítőléc. Hátán két keskeny, vízszintes, egymással szemközt elhelyezett rögzítő pánt. Viselés helye: a jobb felső zubbonyzseb fölött.

Méret: 26,5×76 mm

Magángyűjtemény”[166]

A VIII. páncélvonat géppuskás kocsija, vasútmodell

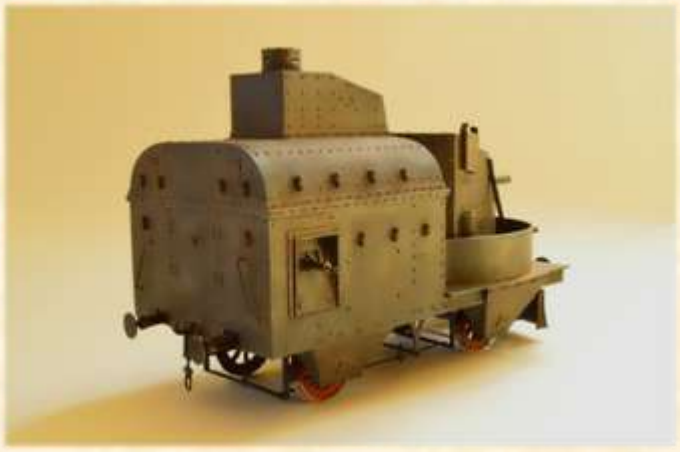

Forgótornyos lövegkocsi, vasútmodell

Páncélvonat vasútmodell

[166] Sallay Gergely: A Magyar Királyi Honvédség és a leventemozgalom jelvényei, 1938–1945

Forgótornyos lövegkocsi, vasútmodell

Úttörőjelvény

Olasz illusztráció a plavai páncélvonatos rajtaütésről[167]

[167] digilander.libero

Páncélvonatos plakett
1916. karácsony[168]

A szovjet – orosz irodalomban, filmművészetben természetesen se szeri, se száma a páncélvonatos könyveknek, novelláknak, filmeknek. (V. Ivanov: A 14-69-es páncélvonat…) Talán viszont a legismertebb és legemlékezetesebb a Paszternák regény alapján készült, Dr Zsivagó filmjelenete a páncélvonattal. Sajnos itt is a terror eszköze és nem a harcé…

A páncélvonat a magyar irodalomban is képviselt, amint azt már láttuk, de ismert Földes Péter[169] novellája is, amely *„ A mennyei páncélvonat”* címen jelent meg. A hazai filmekben a *„Megöltek egy leányt”*[170] és a *„39-es dandár”*[171] alkotásokban is szerepelnek.

Tanácsköztársaság[172]

[168] www.ebay.com

[169] Földes Péter (Budapest, 1916. május 7. – Budapest, 2005. március 26.) József Attila-díjas (1953, 1962) magyar író, esszéista. 1936 és 1942 között a Színházi Élet, a Szabadság, a Képes Családi Lapok újságírója volt. 1945-től 1952-ig a Madách Színház, a Magyar Színház, a Vígszínház rendezője, illetve dramaturgja volt, közben 1948 és 1951 között a Postás Szakszervezet művelődési otthonának igazgatója. 1952-től 1954-ig a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár tudományos munkatársa volt. 1954–től szabadfoglalkozású író volt. 1967 és 1990 között az Írószövetség gyermek- és ifjúsági szakosztályának titkára volt. 1987-től 1990-ig az Írók Szakszervezeti elnökségének tagja volt. A páncélvonatról szóló elbeszélést 1959-ben írta.

[170] Egy fénykép kapcsán korábban már hivatkoztunk e filmre.

[171] Makk Károly 1959-ban forgatott filmje, Darvas József novellája alapján. (1919 tavasza. Karikás Frigyes a Tiszánál újjászervezi a 39-es dandárt. Legelszántabb katonái Korbély János és honvédei lesznek, akik mindenben kitartanak a politikai biztos mellett. A túlerő körbezárja a Tanácsköztársaság csapatait. A bukás elkerülhetetlen, de ők továbbra is bíznak az eszme győzelmében.)

[172] erdemrendek kituntetesek.hu

Kronológia

Az I. világháború előtti vasúti alakulatok

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1873	Osztrák - Magyar Monarchia	Vasúti alakulat		Felállították az első öt vasúti osztályt.
1883. 08.01.	Osztrák - Magyar Monarchia	Vasúti alakulat átszervezés		A vasúti és távíróezred (Eisenbahn- und Telegraphen—Regiment) megalakult két zászlóaljjal.
1889	Osztrák - Magyar Monarchia	Vasúti alakulat átszervezés. Korneuburg		Létrejön a III. zászlóalj is. Különválnak a híradócsapatoktól. Közlekedési dandár.
1909	Osztrák - Magyar Monarchia	Vasúti ezred Eisenbahnregiment		Korneuburg (Banja Luka), 14. hadtest, 121. dandár. (Békében 12 szd, mozgósítás 28 szd.
1909	Osztrák - Magyar Monarchia	Távíróezred Telegraphenregiment		1. és 4. zlj. St. Pölten, 2. zlj. Sopron, 3. zlj. Korneuburg. 14. hadtest, 121. dandár.
1914. 07.	Osztrák - Magyar Monarchia	Vasúti ezred Eisenbahnregiment		A mozgósításkor felállított 4 tábori lóvasutat, 1 gőzüzemi tábori vasutat, 3 mozgó és 1 állandó vasúti szertárat, 3 vár-tábori vasutat, Krakkóban Polában és Przemyślben.

I. világháború

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1914. 07. 28.	Osztrák - Magyar Monarchia	Hadüzenet, Szerbia		Az Osztrák–Magyar Monarchia hadat üzent Szerbiának.
1914. 08.	Osztrák - Magyar Monarchia	cs.és.kir.15.vép.szd Schober Frigyes fhdgy	harctéri páncélvonat	Stanislaui vasúti műhelyben épült az első szükség pcv.
1914. 08.	Osztrák - Magyar Monarchia	cs.és.kir.15.vép.szd Schober Frigyes fhdgy	harctéri páncélvonat	Kraszniki csata, debicai híd
1914. 08. 6.	Osztrák - Magyar Monarchia	Hadüzenet, Orszország		A Monarchia üzen hadat Oroszországnak
1914. 08. 12.	Osztrák - Magyar Monarchia	Első szerbiai hadjárat		A hadjárat kezdete
1914. 08. 12.	Osztrák - Magyar Monarchia	Első szerbiai hadjárat		Cer planinai csata kezdete
1914. 08. 12.	Osztrák - Magyar Monarchia	Első szerbiai hadjárat		Szabácsi csata kezdete
1914. 08. 17.	Osztrák - Magyar Monarchia	Németország Orosz támadás		Oroszország a keleti fronton megtámadta Németországot.
1914. 08. 18.	Osztrák - Magyar Monarchia	Lembergi hadjárat		A hadjárat kezdete.
1914. 08. 20.	Osztrák - Magyar Monarchia	Első szerbiai hadjárat		Priboj és Visegrád csata vége
1914. 08. 22.	Osztrák - Magyar Monarchia	Első szerbiai hadjárat		Cer planinai csata vége
1914. 08. 23.	Osztrák - Magyar Monarchia	Osztrák - Magyar Monarchia Támadás és visszavonulás		Az oroszok lassú felvonulására számító Monarchia augusztus 23-án a balszárnyon támad Lublin és Chelm irányában. A jobbszárnyon azonban Kelet-Galícia irányában orosz támadás indul. A szeptemberi általános támadás kikényszeríti az osztrák-magyar hadsereg visszavonulását.
1914. 08. 23.	Osztrák - Magyar Monarchia	Lembergi hadjárat		Kraszniki csata kezdete
1914. 08. 23.	Osztrák - Magyar Monarchia	Első szerbiai hadjárat		Szabácsi csata vége
1914. 08. 25.	Osztrák - Magyar Monarchia	Lembergi hadjárat		Kraszniki csata vége
1914. 08. 25.	Osztrák - Magyar Monarchia	Lembergi hadjárat		Monasterzyskai csata.
1914. 08. 26.	Osztrák - Magyar Monarchia	Lembergi hadjárat		Komarovi csata.kezdete
1914. 08.26.	Osztrák - Magyar Monarchia	Lembergi hadjárat		Zlocsovi csata kezdete
1914. 08.26.	Osztrák - Magyar Monarchia	Lembergi hadjárat		Lublini csata kezdete
1914. 08.27.	Osztrák - Magyar Monarchia	Lembergi hadjárat		Zlocsovi csata vége
1914. 08.29.	Osztrák - Magyar Monarchia	Lembergi hadjárat		Gnila Lipai csata kezdete
1914.	Osztrák -	Lembergi hadjárat		Gnila Lipai csata vége

08.30.	Magyar Monarchia			
1914. 09.01.	Osztrák - Magyar Monarchia	Lembergi hadjárat		Komarovi csata.vége
1914. 09.	Osztrák - Magyar Monarchia	cs.és.kir.18.vép.szd Kleindin Imre szds	harctéri páncélvonat	A második szükség pcv, Kolomea, Horodenka, Chryplin, Napokolonitz, Kleindin Imre szds.
1914. 09.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Galícia, Kleindin Imre szds.	harctéri páncélvonat	Rögtönzött katonai szerelvény Kolomeáig megy és segít a visszavonulásban, betegeket, sebesülteket hoz ki .
1914. 09.06.	Osztrák - Magyar Monarchia	Szerémség		Szerb betörés a Szerémségbe
1914. 09.06.	Osztrák - Magyar Monarchia	Második szerbiai hadjárat		A hadjárat kezdete
1914. 09.06.	Osztrák - Magyar Monarchia	Lembergi hadjárat		Lembergi csata.kezdete
1914. 09.08.	Osztrák - Magyar Monarchia	Szerbia		Drina-menti csata kezdete → IX. 8 - XI. 10.
1914. 09.10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Lembergi hadjárat		Lublini csata vége.
1914. 09.11.	Osztrák - Magyar Monarchia	Lembergi hadjárat		Lembergi csata.vége
1914. 09.11.	Osztrák - Magyar Monarchia	Galícia, Kleindin Imre szds.	harctéri páncélvonat	A vonat a felderítő útján Horodenka-tól nyugatra egy nagy vonat-tábort lepett meg. Egy menekült lengyel földbirtokos értesítése szerint az oroszok 50 embert vesztettek holtakban és sebesültekben
1914. 09.11.	Osztrák - Magyar Monarchia	Lembergi hadjárat		A hadjárat vége.
1914. 09.14.	Osztrák - Magyar Monarchia	Szerémség		Szerb betörés megállítása
1914. 09.15.	Osztrák - Magyar Monarchia	Szerbia		Szerb betörés Dél-Boszniába
1914. 09. 15.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Pcv-ok támogató harcai	harctéri páncélvonat	Conrad vezérkari főnök személyesen látta egy pcv támogató harcát. Lemberg, Grodek, Rawaruska
1914. 09.26.	Osztrák - Magyar Monarchia	Galícia	harctéri páncélvonat	Pintér fhdgy. Zimnavoda-nál egy odaérkező páncélvonattal karöltve tűzzel rajtaütött egy lovasoszlopon, mely a műúton Jasló felé nyomult előre, érzékeny veszteséget okozott neki és szétugrasztotta. Később a páncélvonattal együtt visszavonult, de a Jasió-i vasúti hídnál lesállásba ment és az abból gyanútlanul előnyomuló orosz lovasságnak ismét súlyos veszteséget okozott.
1914. 09.28.	Osztrák - Magyar Monarchia	Hadjárat a San-Visztula mentén		A hadjárat kezdete
1914. 10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Galícia, Budapest Hírlap		Beszámoló egy járműjavító részlegről, ahol páncélvonatok építése és felújítása is folyik. Lemberg, Stanislau? Haba Lajos fhdgy. és Vértes Vilmos zls. vezetik a munkákat.
1914. 10.07.	Osztrák - Magyar Monarchia	Kárpátok, Kleindin Imre szds	felderítő vonat	Egy mozdonnyal és egy vasúti kocsin, a vasúti mérnökkel és két csendőrrel Nagybocskó felé utazott szemrevételezésre, felderítésre. Veresmart községnél kozák csapat közvetlen közelből gyorstűzzel fogadta őket. Hirschler Béla vasúti főmérnök és Vadnay főmozdonyvezető és egy csendőr meghaltak.
1914. 10.	Osztrák - Magyar Monarchia	cs.és.kir.5.vép.szd Kossowicz Xenophon szds	harctéri páncélvonat	A harmadik szükség pácv, Munkács – Stryj vonal, két részre bontható vonat, L-M-G / G-M-L elrendezéssel
1914. 10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Északi Főműhely Tervezett pc vonat építésének kezdete	I. páncélvonat	Könnyű, géppuskás, G-M-G elrendezés
1914. 10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Északi Főműhely Tervezett pc vonat építésének kezdete	II. páncélvonat	Könnyű, géppuskás, G-M-G elrendezés
1914. 10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Északi Főműhely Tervezett pc vonat építésének kezdete	III. páncélvonat	Könnyű, géppuskás, G-M-G elrendezés
1914.	Osztrák -	Északi Főműhely	IV.	Könnyű, géppuskás, G-M-G elrendezés

10.	Magyar Monarchia	Tervezett pc vonat építésének kezdete	páncélvonat	
1914. 10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Északi Főműhely Tervezett pc vonat építésének kezdete	V. páncélvonat	Könnyű, géppuskás, G-M-G elrendezés
1914. 10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Északi Főműhely Tervezett pc vonat építésének kezdete	VI. páncélvonat	Könnyű, géppuskás, G-M-G elrendezés
1914. 10. 09.	Osztrák - Magyar Monarchia	Hadjárat a San-Visztula mentén		San menti csata kezdete
1914. 10. 13.	Osztrák - Magyar Monarchia	Hadjárat a San-Visztula mentén		Chyrowi csata kezdete
1914. 10. 13.	Osztrák - Magyar Monarchia	Hadjárat a San-Visztula mentén		Varsói csata kezdete
1914. 10. 20.	Osztrák - Magyar Monarchia	Hadjárat a San-Visztula mentén		Varsói csata vége
1914. 10. 21.	Osztrák - Magyar Monarchia	Hadjárat a San-Visztula mentén		Ivangorodi csata kezdete
1914. 10.24.	Osztrák - Magyar Monarchia	Szerbia		Szerb betörés megállítása Dél-Boszniába
1914. 11. 02.	Osztrák - Magyar Monarchia	Hadjárat a San-Visztula mentén		San menti csata vége
1914. 11. 02.	Osztrák - Magyar Monarchia	Hadjárat a San-Visztula mentén		Chyrowi csata vége
1914. 11. 02.	Osztrák - Magyar Monarchia	Hadjárat a San-Visztula mentén		Ivangorodi csata vége
1914. 11.10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Szerbia		Drina-menti csata vége
1914. 11. 11.	Osztrák - Magyar Monarchia	Hőfer jelentés Kossowicz Xenophon szds	harctéri páncélvonat	Stryj völgyében a pcv támogatta az előrenyomulást.
1914. 11.11.	Osztrák - Magyar Monarchia	Galícia, Stryj völgye		Korczynból az út és a Stryj között magyar huszáralakulat és két páncélvonat meglapi az oroszokat.
1914. 11. 11.	Osztrák - Magyar Monarchia	Lodz - krakkói hadjárat		A hadjárat kezdete
1914. 11. 16.	Osztrák - Magyar Monarchia	Lodz - krakkói hadjárat		Lodzi csata kezdete
1914. 11.16.	Osztrák - Magyar Monarchia	Szerbia		Csata kezdete a Kolubara - Lyig mentén
1914. 11. 23	Osztrák - Magyar Monarchia	Szatmári zászlóalj Szamos 1914. november	harctéri páncélvonat	Harctámogatás, ellátás, posta.
1914. 11. 26.	Osztrák - Magyar Monarchia	Szurmay tábornok, Kárpátok, Kossowicz Xenophon szds	harctéri páncélvonat	Szurmay tábornok pcv-on, ell. területen, személyesen felderítést végzett, Malomrét – Fenyvesvölgy között
1914. 11. 26.	Osztrák - Magyar Monarchia	Lodz - krakkói hadjárat		Lodzi csata vége
1914. 11. 27.	Osztrák - Magyar Monarchia	Kárpátok	harctéri páncélvonat	Az ellenség 27-én nem mozdult Fenyvesvölgyről, de ott alaposan befészkelődött, s a hírszerző osztagokat sorjában lekergette. Egy páncélvonatnak, s rajta a II. zászlóalj géppuskás-osztagának mégis sikerült Fenyvesvölgyig eljutnia, sőt foglyokat ejtenie.
1914. 11.30.	Osztrák - Magyar Monarchia	Szerbia		Csata vége a Kolubara - Lyig mentén
1914. 12.01.	Osztrák - Magyar Monarchia	Lodz - krakkói hadjárat		Lodzi csata kezdete
1914.	Osztrák -	Lodz - krakkói hadjárat		Limanovai csata kezdete

12.03.	Magyar Monarchia			
1914. 12.03.	Osztrák - Magyar Monarchia	Szerbia		Arangjelovac - Gornij Milanovac csata kezdete
1914. 12	Osztrák - Magyar Monarchia	Északi Főműhely Tervezett pc vonat építésének befejezése	I. páncélvonat	Könnyű, géppuskás, G-M-G elrendezés
1914. 12	Osztrák - Magyar Monarchia	Északi Főműhely Tervezett pc vonat építésének befejezése	II. páncélvonat	Könnyű, géppuskás, G-M-G elrendezés
1914. 12	Osztrák - Magyar Monarchia	Északi Főműhely Tervezett pc vonat építésének befejezése	III. páncélvonat	Könnyű, géppuskás, G-M-G elrendezés
1914. 12	Osztrák - Magyar Monarchia	Északi Főműhely Tervezett pc vonat építésének befejezése	IV. páncélvonat	Könnyű, géppuskás, G-M-G elrendezés
1914. 12	Osztrák - Magyar Monarchia	Északi Főműhely Tervezett pc vonat építésének befejezése	V. páncélvonat	Könnyű, géppuskás, G-M-G elrendezés
1914. 12	Osztrák - Magyar Monarchia	Északi Főműhely Tervezett pc vonat építésének befejezése	VI. páncélvonat	Könnyű, géppuskás, G-M-G elrendezés
1914. 12.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK ELK. 18. vasúti vonal pk-ság Miskolc		2 db könnyű gpp. pcv. állományban
1914. 12.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK ELK. 20. vasúti vonal pk-ság Debrecen		3 db könnyű gpp. pcv. állományban
1914. 12.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK ELK. 24. vasúti vonal pk-ság Temesvár	II. pcv	1 db könnyű gpp. pcv. állományban
1914. 12. 05.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Kleindin Imre szds	I. pcv	Az első gyári páncélvonat frontra érkezése. Bevetés Máramarosszigetről a legénység a 28. vép. szd.-ból került ki.
1914. 12.10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Szerbia		Arangjelovac - Gornij Milanovac csata vége
1914. 12.14.	Osztrák - Magyar Monarchia	Lodz - krakkói hadjárat		Limanovai csata vége
1914. 12.15.	Osztrák - Magyar Monarchia	Lodz - krakkói hadjárat		Lodzi csata vége
1914. 12.15.	Osztrák - Magyar Monarchia	Második szerbiai hadjárat		A hadjárat vége
1914. 12.18.	Osztrák - Magyar Monarchia	Lodz - krakkói hadjárat		Kárpátoki csata kezdete
1914. 12.31.	Osztrák - Magyar Monarchia	Lodz - krakkói hadjárat		Kárpátoki csata vége
1915. 01.	Osztrák - Magyar Monarchia	Északi Főműhely Tervezett pc vonat építésének kezdete	VII. páncélvonat	Nehéz, ágyús, géppuskás, L-M-G-M-L, forgótornyos lövegkocsik.
1915. 01.01.	Osztrák - Magyar Monarchia	Kárpátok		Orosz betörés. Harcok a Kárpátokban → I. 1-18.
1915. 07.	Osztrák - Magyar Monarchia	Vasúti ezred Eisenbahnregiment		39 szd-ra emelték a csapatok létszámát. A hadi állományra emelt vasúti század 269 fő volt, − 6 tiszt és 263 főnyi altiszt és legénységi állományú − ezen kívül 24 jármű és 56 ló.
1915. 01. 11.	Osztrák - Magyar Monarchia	Haditudósítás Szamos 1915.január	? pcv	Ung völgy, Csontos vasúti híd, Malomrét. Támadás és az ellenség kiűzése. Parancsnokként, „T.” fhdgy. említve.
1915. 01.18.	Osztrák - Magyar Monarchia	Kárpátok		Orosz betörés. Harcok a Kárpátokban
1915. 02.18.	Osztrák - Magyar Monarchia	Galícia, Kleindin Imre szds.	I. pcv.	Kolomea felől Stanislau irányába előnyomuló csapatainkat a páncélvonat Ottynia községen túl már kb. 15−20 km-rel túlhaladta; 1−2 km-re Chryplin állomásnál az oroszokat megtámadta és szétverte.
1915.	Osztrák -	Kárpátok		Kárpáti téli csata kezdete

01.23.	Magyar Monarchia			
1915. 01.23.	Osztrák - Magyar Monarchia	Kárpátok		A felszabadult Munkács − Stryj vasútvonalat az utánpótlási viszonyok megjavítása végett minél előbb helyre kellett állítani. Hukliwa (Zugó)-, Kosári-, Osolina-viaduktok ideiglenes helyreállítása. A kisebb rombolásokat az 5. (Kossowicz százados) és 10. (Barabás százados) vasútépítő század) január végéig helyreállított, de a Hukliwa- és Kosári-viadukt helyreállítása kb. 6 hetet vett igénybe
1915, 02.01.	Osztrák - Magyar Monarchia	Kárpátok	? pcv.	Megkezdődött csapataink előnyomulása, amely harcoknál a páncélvonat tevékenyen részt vett.
1915. 02.	Osztrák - Magyar Monarchia	Északi Főműhely Tervezett pc vonat építésének kezdete	VIII. páncélvonat	Nehéz, ágyús, géppuskás, L-M-G-M-L, forgótornyos lövegkocsik.
1915. 02.	Osztrák - Magyar Monarchia	Északi Főműhely Tervezett pc vonat építésének befejezése	VII. páncélvonat	Nehéz, ágyús, géppuskás, L-M-G-M-L, forgótornyos lövegkocsik.
1915. 02. 18.	Osztrák - Magyar Monarchia	Haditudósítás Nyírvidék 1915	I. pcv	Stanislau közelében, Chryplin vasútállomásán, nagyobb orosz lovas egység előzése
1915. 03.	Osztrák - Magyar Monarchia	Északi Főműhely Tervezett pc vonat építésének befejezése	VIII. páncélvonat	Nehéz, ágyús, géppuskás, L-M-G-M-L, forgótornyos lövegkocsik.
1915. 03..	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK, Tatár-hágó	VIII. pcv.	Védelemre rendelve. Parancsnoka Schmoll Endre hdgy. a 30. vép. szd tisztje, bizonyíthatóan 1915. 05, 30-ig páncélvonat pk. Legénység a 30. vép. szd-ból.
1915. 03.20.	Osztrák - Magyar Monarchia	Kárpátok		Kárpáti téli csata vége
1915. 03.20.	Osztrák - Magyar Monarchia	Kárpátok		Kárpáti húsvéti csata kezdete
1915. 03.22.	Osztrák - Magyar Monarchia	Przemysl		Przemysli vár eleste
1915. 03. 25.	Osztrák - Magyar Monarchia	Haditudósítás Vásárhelyi Reggeli Újság	? pcv	Przemyslbe bevonuló orosz csapatok egy pcv-ot találtak felrobbantva.
1915. 04.25.	Osztrák - Magyar Monarchia	Kárpátok		Kárpáti húsvéti csata vége
1915. 05.	Osztrák - Magyar Monarchia	Neu Sandez, vasúti főműhely	IX. páncélvonat	Schober-Poplawski vonat építésének kezdete. Nehéz, ágyús, géppuskás, L(Ő)-G-M, motoros-önjáró lövegkocsi!
1915. 05.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Tengermellék csapatai	II. pcv	Trieszti táboro száll. vez. FTL9.
1915. 05.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Tengermellék csapatai	V. pcv	Trieszti táboro száll. vez. FTL9.
1915. 05.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Pcv. átalakítások	X. pcv	A javított, átalakított Kossowicz vonat. Elvonták a lövegeit. Átalakult G-M-G könnyű géppuskás vonattá.
1915. 05.02.	Osztrák - Magyar Monarchia	Központi hatalmak támadó hadjárat Galícia		Gorlicei áttörés
1915. 05.09.	Osztrák - Magyar Monarchia	Központi hatalmak támadó hadjárat Galícia		Dnyeszter menti csata kezdete
1915. 05.15.	Osztrák - Magyar Monarchia	Központi hatalmak támadó hadjárat Galícia		Gorlicei áttörés és az ellenség üldözése a Sanig
1915. 05.15.	Osztrák - Magyar Monarchia	Központi hatalmak támadó hadjárat Galícia		Dnyeszter menti csata vége
1915. 05.23.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olaszország		Olasz hadüzenet
1915. 05.23.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front		Határ menti csatározások kezdete → V. 23 - VI. 23.
1915. 05.24.	Osztrák - Magyar	Központi hatalmak támadó hadjárat Galícia		Przemysl visszafoglalásának kezdete

	Monarchia			
1915. 05.26.	Osztrák - Magyar Monarchia	Központi hatalmak támadó hadjárat Galícia		Csata kezdete Stryjnél
1915. 06.08.	Osztrák - Magyar Monarchia	Központi hatalmak támadó hadjárat Galícia		Przemysl visszafoglalása
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	Haditudósítás Nyírvidék 1915.	IV. pcv	Reisinger János a pcv. mozdonyvezetője
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	Újvidék	II. pcv.	Ez a páncélvonat 1915 nyaráig felszerelés nélkül, rozsdásan hevert Újvidéken az államvasutak fűtőházában, amikor az ott pihenő 1. hgyi dd. átvette és felszerelte!!!
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Pcv. átalakítások	I. pcv	Egyedi lövegkocsit kapott, nehéz ágyús pcv lett. L-G-M-G elrendezés.
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Pcv. átalakítások	II. pcv	Egyedi lövegkocsit kapott, nehéz ágyús pcv lett. L-G-M-G elrendezés.
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Pcv. átalakítások	III. pcv	Nehéz ágyús pcv lett. L-M-G-M-L elrendezés, forgótornyos lövegkocsik.
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Pcv. átalakítások	IV. pcv	Nehéz ágyús pcv lett. L-G-M-G elrendezés, forgótornyos lövegkocsi.
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Pcv. átalakítások	V. pcv	Nehéz ágyús pcv lett. L-M-G elrendezés, forgótornyos lövegkocsi.
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Pcv. átalakítások	VI. pcv	Maradt G-M-G könnyű, géppuskás pcv.
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Pcv. átalakítások	VII. pcv	Nehéz ágyús pcv maradt, de lövegkocsit vettek el tőle. L-G-M-G elrendezés, forgótornyos lövegkocsi.
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Pcv. átalakítások	VIII. pcv	Nehéz ágyús pcv maradt az eredeti elrendezéssel L-M-G-M-L elrendezés, forgótornyos lövegkocsik
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Pcv. átalakítások	XI. pcv	Schober féle harctéri vonat javított, átépített változata. G-M-G jellegű maradt.
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Pcv. átalakítások	XII. pcv	Kleindin féle harctéri vonat javított, átépített változata. Egyedi lövegkocsit kapott, L-M-G jellegű nehéz pcv. lett.
1915. 06.13.	Osztrák - Magyar Monarchia	Központi hatalmak támadó hadjárat Galícia		Lemberg visszafoglalásának kezdete
1915. 06.15.	Osztrák - Magyar Monarchia	Központi hatalmak támadó hadjárat Galícia		Csata vége Stryjnél
1915. 06.22.	Osztrák - Magyar Monarchia	Központi hatalmak támadó hadjárat Galícia		Lemberg visszafoglalása
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Scheichelbauer fhdgy parancsnok	II. pcv	Szerémségből az Isonzó frontra került.
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Itáliai hadszíntér csapatai	I. pcv	Nabresina állomásról hajt végre bevetéseket
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Egy nem azonosított pcv	? pcv.	Délnyugati front, 10. hds. alá rendelve
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Itáliai hadszíntér csapatai	XI. pcv	Schober harctéri vonat javított változata az 52. dd. csapataihoz beosztva, Val Sugana.
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Itáliai hadszíntér csapatai	? pcv.	A Rohr hadseregcsoporthoz beosztva egy nem nevesített pcv.
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Tengermellék csapatai	II. pcv	5. hds, 58. gyalog dd. alárendeltségében.
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Itáliai hadszíntér csapatai	V. pcv	5. hds. III. hdt. II.b. harccsoport alárendeltségében.
1915.	Osztrák -	AOK	VI.pcv.	A Tersztyánszky-seregcsoporthoz vezényelve a Szerémségbe.

06.	Magyar Monarchia	K.u.K. Rayonskomando Syrmien		
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK K.u.K. Rayonskomando Syrmien	VIII. pcv	Szerémség, Ruma
1915. 06.10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Plava	? pcv.	Olasz hídverési kísérletet pcv. megakadályozta.
1915. 06.23.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front		Határ menti csatározások vége
1915. 06.23.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Isonzó		Első isonzói csata kezdete → VI. 23 - VII. 7,
1915. 06.28.	Osztrák - Magyar Monarchia	Központi hatalmak támadó hadjárat Galícia		Csata kezdete a Gnila Lipa mentén
1915. 07.	Osztrák - Magyar Monarchia	Vasúti ezred Eisenbahnregiment		39 szd-ra emelték a csapatok létszámát. A hadi állományra emelt vasúti század 269 fő volt, − 6 tiszt és 263 főnyi altiszt és legénységi állományú − ezen kívül 24 jármű és 56 ló.
1915. 07.02.	Osztrák - Magyar Monarchia	Központi hatalmak támadó hadjárat Galícia		Csata vége a Gnila Lipa mentén
1915. 07.07.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Isonzó		Első isonzói csata vége
1915. 07.	Osztrák - Magyar Monarchia	Neu Sandez, vasúti főműhely Schober-Poplawski vonat építésének befejezése	IX. páncélvonat	Nehéz, ágyús, géppuskás, L(Ö)-G-M, motoros-önjáró lövegkocsi!
1915. 07.	Osztrák - Magyar Monarchia	Neu Sandez, vasúti főműhely Schober – Poplawski vonat	IX. pcv	Elkészültek a vonat részletes tervei, rajzai, párhuzamosan a munkákkal.
1915. 07.	Osztrák - Magyar Monarchia	Neu Sandez, vasúti főműhely Schober Frigyes szds, Leo Poplawski főmérnök	IX. pcv	Próbameneten a „lapos”
1915. 07.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Itáliai hadszíntér csapatai	IX. pcv	A „lapos” a 44. területvédelmi ho.-hoz beosztva, Karintia
1915. 07.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK K.u.K. Rayonskomando Syrmien Kempf kadét pcv. parancsnok	VI. pcv	Szerémségben, lőgyakorlatok, első jelentések
1915 07.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK K.u.K. Rayonskomando Syrmien	IX. pcv	Szerémség, Ruma
1915. 07.17.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Plava	? pcv.	Az 1. hegyidandár szakaszában, Plava területén átlépték az Isonzót az olaszok. Ez alkalommal Görz felöl igen hatásosan vett részt egy páncélvonat is a támadás visszaverésében
1915. 07.18.	Osztrák - Magyar Monarchia	Központi hatalmak támadó hadjárat Galícia		Az orosz sereg beszorítása a Bug, Visztula és Narev irányába
1915. 07.18.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Isonzó		II. isonzói csata kezdete
1915. 07.30.	Osztrák - Magyar Monarchia	Központi hatalmak támadó hadjárat Galícia		Az orosz sereg beszorítása a Bug, Visztula és Narev közé
1915. 08.01.	Osztrák - Magyar Monarchia	Központi hatalmak támadó hadjárat Galícia		Ivangorod megtámadása
1915. 08.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Központi hatalmak támadó hadjárat Galícia		Ivangoro elfoglalása
1915. 08.10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Isonzó		II. isonzói csata vége
1915. 08. 13.	Osztrák - Magyar Monarchia	Hőfer jelentés Nyírvidék 1915	? pcv.	Az Etsch-völgyében levő vasútvonalon pcv-aink ellenséges erőket üldöztek Serravalle, Chizzola térségében.
1915.	Osztrák -	Hőfer jelentés	II. pcv	Pcv. Monfalconéba hatolt be a pályaudvarig és lőtte az Adtria

08. 13.	Magyar Monarchia	Scheichelbauer fhdgy parancsnok		Műveket és a gyalogságot, majd Nabresinára visszatért.
1915. 08.15.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Isonzó	II.pcv.	Az 57. hadosztály támadta Monfalcone-t és Ronchi állomásait, hol erős vonatközlekedés volt A II. páncélvonat ma is sikeren működött közre e területen.
1915. 08.18.	Osztrák - Magyar Monarchia	Központi hatalmak támadó hadjárat Galícia		Az oroszok üldözése a Bug mögé, Kowno elfoglalása
1915. 08.18.	Osztrák - Magyar Monarchia	Központi hatalmak támadó hadjárat Galícia	VII. pcv.	Ott van a kownoi csatában.
1915. 08.20.	Osztrák - Magyar Monarchia	Központi hatalmak támadó hadjárat Galícia		Novo - Gyorgyevszk elfoglalása
1915. 08. 25.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Egy nem azonosított pcv	? pcv.	Tiroli frontszakasz, Folgoria környéke, Serravalle állomásig előretört és gyalogságot futamított meg.
1915. 08.26.	Osztrák - Magyar Monarchia	Központi hatalmak támadó hadjárat Galícia		Breszt-litovszk elfoglalása
1915. 08.26.	Osztrák - Magyar Monarchia	Központi hatalmak támadó hadjárat Galícia		Conrad rownoi hadjáratának kezdete
1915. 08.26.	Osztrák - Magyar Monarchia	Központi hatalmak támadó hadjárat Galícia	VII. pcv.	Részt vett a rownoi csatában.
1915. 09.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK	I. – XII.	Páncélvonatok hadrendi számozása
1915. 09.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK K.u.K. Rayonskomando Syrmien Kempf kadét pcv. parancsnok	VI. pcv	Szerémségben, lőgyakorlatok, befejező jelentések
1915. 09. 11-12.	Osztrák - Magyar Monarchia	Hőfer jelentés Scheichelbauer fhdgy parancsnok	II. pcv	Plavai rajtaütés
1915. 09. 24.	Osztrák - Magyar Monarchia	Haditudósítás Orosz pcv elfogása	Pcv	„Hunhuz” orosz pcv. harcban való megrongálása és elfogása, Rudocska vasútállomás mellett.
1915. 09.25.	Osztrák - Magyar Monarchia	Központi hatalmak támadó hadjárat Galícia		Conrad rownoi hadjáratának befejezése
1915. 10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Galícia		Orosz ellentámadás és annak kivédése
1915. 10.05.	Osztrák - Magyar Monarchia	Szerbia		Hadjárat indítása a szerbek ellen
1915. 10.10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Szerbia		Hadjárat indítása a szerbek ellen, átkelés a Dunán és a Száván
1915. 10.15.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Isonzó		III. isonzói csata kezdete
1915. 10. 15	Osztrák - Magyar Monarchia	Cs. és kir. tiroli országvédelmi parancsnokság, III. katonai kerület (Rayon III.) (91 ID → 91. gy.ho.)	XI. pcv.	„Panzerzug-Schober” a jelzett helyre és pk-ság alá rendelve.
1915. 10. 15	Osztrák - Magyar Monarchia	Dél-Tirol, Rohr-hadsereg-csoport	IX. pcv	A jelzett helyre és pk-ság alá rendelve.
1915. 10. 15	Osztrák - Magyar Monarchia	Dél-Tirol, Rohr-hadsereg-csoport	X. pcv	Kossowicz-féle javított, erősített vonat. A jelzett helyre és pk-ság alá rendelve.
1915. 10. 15	Osztrák - Magyar Monarchia	Isonzó-front. 5. hadsereg, XVI. hadtest.	II. pcv.	A jelzett helyre és pk-ság alá rendelve.
1915. 10. 15	Osztrák - Magyar Monarchia	Isonzó-front. 5. hadsereg, XVI. hadtest.	V. pcv.	A jelzett helyre és pk-ság alá rendelve.
1915.	Osztrák -	Szerb hadszíntér,	? pcv.	Romanja planina − Rogatica-i csata. Szarajevo biztonsági

10.18.	Magyar Monarchia	nem azonosított pcv.		őrségének az 50. ho. előnyomulásának támogatására legalább 1−2 zlj., 1−2 löveggel és a páncélvonat közreműködésével (Pale különítmény, Pale és Praca dn. irányban támadnia kellett.
1915. 10. 20.	Osztrák - Magyar Monarchia	Hőfer jelentés 49. gy.ezred		Putilowka mellett elhagyott orosz pcv-ot a 49. gy.e. katonái leszereltek. (2 géppuska, kézifegyverek, lőszer, egyég anyagok a zsákmány)
1915. 11.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Karintiai terület	I. pcv	Jelzett időpontban-Karintiában van
1915. 11.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Karintiai terület	VI. pcv	Jelzett időpontban-Karintiában van
1915. 11.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Karintiai terület	VIII. pcv	Jelzett időpontban-Karintiában van
1915. 11.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Karintiai terület	IX. pcv	Jelzett időpontban-Karintiában van
1915. 11.03.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Isonzó		III. isonzói csata vége
1915. 11.09.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Isonzó		IV. isonzói csata kezdete
1915. 11.18.	Osztrák - Magyar Monarchia	Szerb hadszíntér, nem azonosított pcv.	? pcv.	Montenegro elleni offenzíva. A Lim második vonalán még erősen tartotta magát a montenegrói védősereg, de két nappal Priboj elfoglalása után oly hatalmas támadást intéztünk ellenük, hogy Megjegjánál meghátráltak és egy páncélvonatunk a golesi erdőbe űzte őket.
1915. 11. 30.	Osztrák - Magyar Monarchia	Szerbia		A szerbek legyőzése
1915. 12.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Isonzó		IV. isonzói csata vége
1915. 12.24.	Osztrák - Magyar Monarchia	Besszarábia		Besszarábiai újévi csata kezdete→ XII. 24-31.
1916. 01.08.	Osztrák - Magyar Monarchia	Montenegro		Montenegró meghódítása elkezdődött
1916. 01.19.	Osztrák - Magyar Monarchia	Besszarábia		Besszarábiai újévi csata vége
1916. 01.23.	Osztrák - Magyar Monarchia	Albánia		Albánia megszállása elkezdődött→ I. 23 - II. 27.
1916. 01.26.	Osztrák - Magyar Monarchia	Montenegro		Montenegró meghódítása befejeződött
1916. 01.27.	Osztrák - Magyar Monarchia	Albánia		Albánia megszállása megtörtént
1916. 03. 7.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Verdun	? pcv.	Osztrák-magyar nehéz pcv Verdun ostrománál működött egy ideig.
1916. 03. 10	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Két nem azonosított pcv	? pcv.	Délnyugati front, 5. hds. alá rendelve
1916. 03. 10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Dél-Tirol, 10. hds, 92. gy.ho.	X. pcv.	Kossowicz-féle javított, erősített vonat a jelzett pk-ság alá rendelve.
1916. 03. 10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Isonzo-front. 5. hadsereg, XIV. hadtest.	II. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1916. 03. 10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Isonzo-front. 5. hadsereg	V. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1916. 03. 13.	Osztrák - Magyar Monarchia	Isonzo-front.		V. isonzói csata kezdete
1916. 03.16.	Osztrák - Magyar	Orosz front		Orosz támadás kezdődött Polesietől északra

	Monarchia			
1916. 03. 19.	Osztrák - Magyar Monarchia	Isonzo-front.		V. isonzói csata vége
1916. 03.31.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front		Orosz támadás Polesietől északra, befejeződött
1916. 05.15.	Osztrák - Magyar Monarchia	Dél-Tiroli front.		Déltirolból intézett támadó hadjáratunk kezdete
1916. 05. 19.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front Fénykép	X. pcv	Tarvis állomáson, fénykép. (Megerősített, átalakított Kossowicz vonat)
1916. 05. 21.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front Fénykép	X. pcv	Tarvis állomáson, fénykép. (Megerősített, átalakított Kossowicz vonat)
1916. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Scheichelbauer fhdgy parancsnok	II. pcv	Isonzó frontról Galíciába, Kolomea környékére ment a Bruszilov-offenzíva miatt.
1916. 06.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bruszilov offenzíva		Luck – Olykai csata kezdete
1916. 06.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bruszilov offenzíva		Oknai csata kezdete
1916. 06.13.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bruszilov offenzíva		Polesietől északra csata kezdődött
1916. 06.16.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bruszilov offenzíva		Luck – Olykai vége
1916. 06.16.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bruszilov offenzíva		Lucki csata kezdete
1916. 06.17.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bruszilov offenzíva		Oknai csata vége
1916. 06.23.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bruszilov offenzíva		Kolomeánál csata kezdődött
1916. 06.24.	Osztrák - Magyar Monarchia	Dél-Tiroli front.		Déltirolból intézett támadó hadjáratunk vége
1916. 07.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bruszilov offenzíva		Monasterzyskai harcok kezdete
1916. 07.06.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bruszilov offenzíva		Monasterzyskai harcok vége
1916. 07.08.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bruszilov offenzíva		Kolomeai csata vége
1916. 07.08.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bruszilov offenzíva	? pcv.	Delatyn térségében az 1. budapesti hu.e. alakulatait támogatja a páncélvonat
1916. 07.09.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bruszilov offenzíva		Polesietől északra csata befejeződött
1916. 07.16.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bruszilov offenzíva		Polesietől északra csata kezdődött
1916. 07.25.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bruszilov offenzíva		Polesietől északra csata befejeződött
1916. 07.25.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bruszilov offenzíva		Brodynál csata kezdődött
1916. 07. 28.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front Hadfy-csoport (Hadfy-hadtest)	VIII. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1916. 07. 28.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front 2. hadsereg	IV. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1916.	Osztrák -	Orosz front	VI. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.

07. 28.	Magyar Monarchia	2. hadsereg		
1916. 07. 28.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front 2. hadsereg	VII. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1916. 07. 28.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front. Német Marwitz – Linsingen hadsregcsoport.	IX. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1916. 07. 28.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front 4. hadsereg	III. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1916. 07. 28.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front 4. hadsereg	XI. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve. A leirat a IX. pcv-t jelzi, de zárójelben szerepel, hogy (or XI.) vagy XI. Inkább ez, mert a IX. a németekkel harcolt!
1916. 07.28.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bruszilov offenzíva		Brodynál csata befejeződött
1916. 07.28.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bruszilov offenzíva		Kowelnél csata kezdődött
1916. 07.28.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bruszilov offenzíva		Stanislaunál csata kezdődött
1916. 07.28.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bruszilov offenzíva	VIII. pcv.	Részt vett a sstanislaui, kriblini, otliniai csatában.
1916. 07.28.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bruszilov offenzíva	VIII. pcv.	A vonat súlyosan megsérült, ezért a budapesti Északi Főműhelybe kellett mennie javításra.
1916. 07.28.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bruszilov offenzíva. 30.gy.ho alárendeltségében	II.pcv.	Az olasz frontról az offenzíva miatt ismét az orosz harctérre került. A 30. gy.ho. kötelékébe sorolták. A jelzett napon már itt volt és Zablotow község irányában harcba avatkozott többször is. Aaz 1. és 18. vadászzlj. megsegítése árán a zablotowi pályaudvart megtartotta és az oroszokat kiűzte.
1916. 08. 01.	Osztrák - Magyar Monarchia	Dél-Tirol, 10. hadsereg.	X. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1916. 08.03.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bruszilov offenzíva		Zaloscenél csata kezdődött
1916. 08.05.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Isonzó		VI. isonzói csata kezdete
1916. 08.11.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bruszilov offenzíva		Stanislaunál csata befejeződött
1916. 08.13.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bruszilov offenzíva		Zlota Lipa mentén csata kezdődött
1916. 08.15.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bruszilov offenzíva		Zlota Lipa mentén csata befejeződött
1916. 08.16.	Osztrák - Magyar Monarchia	Románia		Eláriulta korábbi szövetségeseit és szerződéssel csatlakozott az antanthoz.
1916. 08.18.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Isonzó		VI. isonzói csata vége
1916. 08.20.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bruszilov offenzíva		Kowelnél csata kezdődött
1916. 08.20.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bruszilov offenzíva		Zaloscenél csata befejeződött
1916. 08. 27	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Román támadás		Románok betörtek Erdélybe
1916. 08. 27	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Román támadás	VIII. pcv.	A budapesti nagyjavítás után ismét a frontra irányították.
1916. 08. 27	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Román támadás	VIII. pcv.	A román támadás elhárítására az orosz front helyett Erdélybe vezényelték.

1916. 08. 27	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Román támadás	I. pcv	Petrozsény-Piski-Gyulafehérvár vasút
1916. 08. 27	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Román támadás	II. pcv	Vöröstorony-szoros védelme,
1916. 08. 27	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Román támadás	VI. pcv	Nagyszeben környéke, Tömös-Brassó, Brassó-Ottohán, Brassó-Apácza, Homoród-Kőhalom vasutakon.
1916. 08. 27	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Román támadás	VIII. pcv	Verestorony-Olthid-Nagyszeben-Kiskapus vasutakon
1916. 08. 27	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Román támadás	IX. pcv	Gyimesi-szoros védelme, Maroshévíz-Szászrégen vasút
1916. 08. 27	Osztrák - Magyar Monarchia	Osztrák Magyar Monarchia	XI. pcv	Déli-Kárpátok, a Lengyel Légiót is támogatta.
1916. 08. 27.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front Hadijelentés	IX. pcv	Verestoronynál harcolt a románokkal.
1916. 08. 28.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front Hadijelentés	IX. pcv	Nagytalmácsnál a vonat román tüzérségi találatot kapott.
1916. 08.28.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front, 71. gy.ho	VI. pcv.	A pcv a tömösi és deresztyei vasúti híd felrobbantásában vett részt.
1916. 08.28.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front, 71. gy.ho	VI. pcv.	Brassó katonai kiürítésének fedezését végezte.
1916. 08.31.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front		Polesienél az oroszok harcot kezdtek a románok tehermentesítésére
1916. 08.31.	Osztrák - Magyar Monarchia	Macedónia		Antant-támadás a macedóniai arcvonalon
1916. 09.06.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front, 4.h.hu.e.	? pcv.	Ditrótól nyugatra pcv támogatja a hu.ezredet.
1916. 09.08.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front.	? pcv.	Halicz állomás visszafoglalása az oroszoktól. A cs. és. kir. 3. hu.e. harcát támogatta egy páncélvonatunk, eredményesen.
1916. 09. 9.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front Hadijelentés	VIII. pcv	Szeben kiürítésében és ennek fedezésében vett részt. Ezen kívül harcol az Ojtozi-szorosban, Predealnál is.
1916. 09. 9.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front, 19. h.gy.e.	? pcv.	Nem azonosított pcv Ditró előtt, a románok uralta területre átfutva nagy veszteséget okoz.
1916. 09.10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front, 17. h.gy.e.	VIII. pcv.	Pcv-unk mögött románok felszedik a síneket. Az ezred 8. szd-a segít a vonat kimenekülésben.
1916. 09.10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front, Bernátsky ezredes	VIII. pcv.	Pcv-unk a szorult helyzetben levő tüzéreinknek nyújtott segítséget Palotailvánál.
1916. 09.13.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Isonzó		VII. isonzói csata kezdete
1916. 09.13.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front, M.kir.1.népf.e.	? pcv.	Nem azonosított pcv-unk a petrozsényi völgyben, Kisbár felől harcba avatkozva, tüzérséggel elsöpri a románokat.
1916. 09. 15.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front Hadijelentés	VI. pcv.	Zsiberknél az Imreh – csoport harcát támogatja és megpróbálja a visszavonulást fedezni.
1916. 09. 17.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front Hadijelentés	VI. pcv	Homoród völgy, 43. gy.e. támogatása
1916. 09. 17.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front Hadijelentés	VI. pcv	Brassó kiürítésének fedezése. benzines, petróleumos kocsik kimenekítése, lakosság evakuálásában való részvétel.,
1916. 09.18.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front		A jelzett időig a románok az Orsova - Hátszeg - Nagyszeben Fogaras - Székelykeresztúr - Parajd - Libánfalva - Mesterháza vonalát érték el, azaz három hét alatt 60-110 km mélységben nyomultak be Erdélybe. Ugyanakkor Hátszegnél teljesen elakadtak, Orsovánál meg nem is tudtak előbbre jutni

1916. 09.18.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Isonzó		VII. isonzói csata vége
1916. 09. 19.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front 71. gy.ho.	VI. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1916. 09. 19.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front 61. gy.ho.	XI. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1916. 09. 20.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front Hadijelentés	VI. pcv	Erked, Bene környéki harcok. 82. gy.e. támogatása.
1916. 09. 23.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front Hadijelentés	VI. pcv.	Benei vasúti alagút és környékének támadása, visszavétele a 27/V. zlj. katonáival együtt.
1916. 10. 01.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front Hadijelentés	VI. pcv.	A Nagyküküllő völgyét fedezi és részt vesz a németekkel való együttes támadásban.
1916. 10. 04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front Hadijelentés	VI. pcv.	A benei vasúti alagút környékén két román gyalogszázadot szórt szét.
1916. 10. 05.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front Hadijelentés	VI. pcv.	Homoródra tört előre.
1916. 10.09.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front		Románok kiverése Erdélyből befejeződött
1916. 10.09.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Isonzó		VIII. isonzói csata kezdete
1916. 11.02.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front		Polesienél az oroszok a románok tehermentesítésére indított harcot befejezték
1916. 10.12.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Isonzó		VIII. isonzói csata vége
1916. 10.31.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Isonzó		IX. isonzói csata kezdete
1916. 11.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Isonzó		IX. isonzói csata vége
1916. 11.11.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front		Románia elfoglalása megkezdődött
1916. 11.15.	Osztrák - Magyar Monarchia	Macedónia		Antant-támadás a macedóniai arcvonalon megszűnt
1916. 11.25.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front		Orosz tehermentesítő támadás a Kárpátokban
1916. 12.08.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front. Kossowicz szds.		A Hukliwa- és Kosári-viaduktok, illetve az ezekhez csatlakozó egyéb vasúti műtárgyak végleges helyreállítása elkezdődött. 5. és 1. vép. 1. vép. különítmény, két hadifogoly munkásosztag.
1916. 12.15.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front		Orosz tehermentesítő támadás a Kárpátokban befejeződött
1916. 12.31.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front		Románia elfoglalása majdnem befejeződött
1916. 12.31.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Isonzó		Az év végén e hadszíntéren 4 pcv van nyilvántartva.
1917. 01.19.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front		Románia elfoglalása befejeződött
1917. 02.24.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front.		Zavargások Szentpéterváron.
1917. 03.03.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front.		II. Miklós cár lemondott.
1917.	Osztrák -	Orosz front.		Az orosz hadsereg felbomlása megkezdődött. A katonák a tisztjeik

03.03.	Magyar Monarchia			helyett maguk közül választanak parancsnokokat. Az anarchia megállíthatatlan, viszont amely alakulataik harcba szálltak, azok változatlanul veszélyesek voltak.
1917. 03.27.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front. Kossowicz szds.		A Hukliwa- és Kosári-viaduktok, illetve az ezekhez csatlakozó egyéb vasúti műtárgyak végleges helyreállítása 110 nap alatt, szélsőséges időjárási viszonyok közepette, befejeződött.. 5. és 1. vép. 1. vép. különítmény, két hadifogoly munkásosztag.
1917. 05.12.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Isonzó		X. isonzói csata kezdete
1917. 05. 12.	Osztrák - Magyar Monarchia	Dél-Tirol 10. hadsereg	X. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1917. 06.06.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Isonzó		X. isonzói csata vége
1917. 06.09.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Dél-Tirol		Olasz támadás a dél-tiroli arcvonalon
1917. 06.25.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front		Kerenszkij-offenzíva kezdete
1917. 06.29.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Dél-Tirol		Olasz támadás a dél-tiroli arcvonalon befejeződött
1917. 06.30.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Kerenszkij - offenzíva	? pcv.	Brzezany – Zborowi csata kezdete. Páncélvonatunk a 32. gy.ho. csapatait támogatta.
1917. 07. 01.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front XXVI: hadtest	VI. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1917. 07. 01.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front Südarmee	II. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1917. 07. 01.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front Südarmee	IX. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1917. 07. 01.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front 4. hadsereg	III. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1917. 07.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Kerenszkij - offenzíva		Stanislau – Kaluszi csata kezdete
1917. 07.10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Kerenszkij - offenzíva		Brzezany – Zborowi csata vége
1917. 07.16.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front		Kerenszkij-offenzíva vége
1917. 07.16.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Kerenszkij - offenzíva		Stanislau – Kaluszi csata vége
1917. 07.19.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front		A központi hatalmak ellentámadása Zaloscénél Tarnopol felé, amelynek kapcsán Keletgalicia és Bukovina felszabadul
1917. 07.22.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front		Tehermentesítő orosz-román támadás indult (Focsany – Okna körzetében)
1917. 07. 23.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front 1. hadsereg	I. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1917. 07.31.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front		Tehermentesítő orosz-román támadás vége (Focsany – Okna körzetében)
1917. 08.06.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front		A központi hatalmak ellentámadása Okna - Focsany felé megindul
1917. 08.18.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Isonzó		XI. isonzói csata kezdete
1917. 09.03.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front		A központi hatalmak ellentámadása Okna - Focsany felé befejeződött
1917.	Osztrák -	Olasz front, Isonzó		XI. isonzói csata vége

09.15.	Magyar Monarchia			
1917. 10.06.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bukovina 3. hds.	II. pcv.	A 3. hds-hez erősítésül a II.páncélvonatot osztják be. A II.pcv. ekkor egy ágyús és egy géppuskáskocsival rendelkezik Összesen 2 db 7 cm L/30 gy.tü.lg; 2 db 7 cm L/33 gy.tü.lg; és 5 géppuska. A II. páncélvonat Hlibokánál van. Harcászati alkalmazását és működését úgy készítették elő, hogy a Sereth-völgyben és az oprischeny − berlincei útnál mozgó lövegtartalék lehessen. Lesállását a Kamenkától északra levő bevágásban sze-melték ki, hogy onnan a berlincei vasúti megállóhely és Czerepkoutz vasúti állomás felé me-hessen.
1917. 10.06.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bukovina 7. hds.	III. pcv.	A cs. és kir 44. gy.e. Waschkoutzná (Bukovina) súlyos veszteséget szenved. A 7. hds-hez erősítésül a III.páncélvonatot osztják be. A III.pcv. ekkor két ágyús és egy géppuskáskocsival rendelkezik Összesen 2 db 7 cm L/30 gy.tü.lg. és 4 géppuska. A pcv-ot. az Alt – Zuczka − Bojan vonalszakaszon alkalmazzák; az ellenség támadása esetén a 83. hadosztály rendelkezésére bocsátják.
1917. 10.24.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Isonzó		XII. isonzói csata kezdete, a caporettói áttörés
1917. 12.01.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Isonzó		Az olasz hadsereg elsöprése a Piave mögé
1917. 12.09.	Osztrák - Magyar Monarchia	Románia		Fegyverszünet kötése Focsaniban A Moldvába szorult román seregrészek még tovább harcoltak az oroszok oldalán, ellenünk.
1917. 12.22.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front		Orosz békekötési javaslat, tárgyalások kezdődnek
1918. 01.18.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front		Hogy az oroszokra a központi hatalmak nyomást gyakoroljanak a béke megkötésére, ezért január 18-án újból megindult az ellenségeskedés, melyet vasútháborúnak hívnak, mert csapataink főleg páncélvonatokkal haladtak előre.
1918. 02.25.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Piave	IV. pcv.	A pcv Coneglianoba érkezett és hadihidak előreszállítását végezte a Piavéhez.
1918. 03.03.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front		Breszt-litovszki béke az oroszokkal.
1918. 05.14.	Osztrák - Magyar Monarchia	Albánia		Antant támadás kezdete
1918. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Piave		A rendelkezésre álló páncélvonatok a hadihidak előreszállítását végezték.
1918. 06.15.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Piave		I. piavei csata kezdete
1918. 06.24.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Piave		I. piavei csata vége
1918. 07.10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Albánia		Antant támadás vége
1918. 07.24.	Osztrák - Magyar Monarchia	Albánia		Osztrák-magyar ellentámadás kezdete
1918. 08.25.	Osztrák - Magyar Monarchia	Albánia		Osztrák-magyar ellentámadás vége
1918. 09.15.	Osztrák - Magyar Monarchia	Bulgária		Az ország összeomlás megindult
1918. 09.29.	Osztrák - Magyar Monarchia	Bulgária		Az ország összeomlott
1918. 10.11.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, dél-tirol		Olasz támadás indult
1918. 10.24.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, dél-tirol		Olasz támadás indult a Monte Grappán

1918. 10.26.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Piave		II. piavei csata kezdete
1918. 10.28.	Osztrák - Magyar Monarchia	Magyarország		„Őszirózsás forradalom”
1918. 10.31.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Piave		II. piavei csata vége
1918. 10.31.	Osztrák - Magyar Monarchia	Magyarország		„Őszirózsás forradalom”, Károlyiék kiléptetik az országot a monarchiából, köztársaságot kiáltanak ki.
1918. 11. 04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Padovai fegyverszünet		A fegyverszünet az Osztrák–Magyar Monarchia és Olaszország, illetve az antant között jött létre, a Giusti-villában, Padova közelében 1918. november 3-án, pontot téve a Monarchia első világháborús szereplésére. Mivel az osztrák hadvezetés már a fegyverszünet aláírása előtt értesítette a harcoló hadseregeit az ellenségeskedések azonnali beszüntetéséről, azok nem harcoltak tovább november 3-a után, ám az olasz hadvezetőség betartotta a pótjegyzőkönyv előírását, és november 4-éig továbbra is harcoló félként lépett fel. A monarchiabeli katonák fegyvertelenül várták az előrenyomuló olasz csapatokat, akik azonban hivatkozva arra, hogy még hadban állnak egymással, a Monarchia katonáit hadifoglyoknak tekintették és hadifogságba ejtették őket, így az utolsó napon, november 3-tól november 4-ig több mint 300 000 monarchiabeli katona esett olasz hadifogságba, emellett az olaszok jelentős hadizsákmányra is szert tettek!!! A franciák megkérdőjelezték az olaszok által megkötött padovai fegyverszünet érvényét és egyúttal a dunai térségben a francia kormány illetékességét hangoztatták!
1918. 11.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Háború vége	I. pcv.	Lengyel területen érte a háború vége. A lengyelek lefoglalták, ebből és a III. pcv-ből lett a lengyel PKP 1 „Pilsudsky” pc vonat. Egy mozdonyból és két kocsiból a lengyel PKP 2. pc vonatot hozták létre „Smialy” néven.
1918. 11.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Háború vége	II. pcv.	Cseh területen ragadt. Ebből lett a CSD 2. „Libuse” pcv. 1939. márciusban a Wehrmacht ezt lefoglalta. A lövegkocsi 1941-ben a Jugoszláv háborúban német pcv részeként harcolt.
1918. 11.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Háború vége	III. pcv.	Lengyel területen ragadt, lefoglalták. Az I. pcv és a III. pcv elemeiből lett a PKP 1. és PKP 2 pcv.
1918. 11.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Háború vége	IV. pcv.	Magyar területen maradt, megbontva még a hadszíntéren, a lövegkocsi az V. páncélvonatba sorolva. A Magyar Nemzeti Tanács I. páncélvonata lesz. A Felvidéken harcolt a betörő csehek ellen.
1918. 11.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Háború vége	V. pcv.	Szerb-horvát területen maradt. A jugoszláv SHS pcv-ként alkalmazta. 1941-ben a Wehrmacht lefoglalta.
1918. 11.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Háború vége	VI. pcv.	Magyar területen maradt és a Magyar Nemzeti Tanács II. pcv-a lett.
1918. 11.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Háború vége	VII. pcv.	Magyar területen maradt. Megbontva, az egyik lövegkocsi a VIII. páncélvonatba sorolva. A Magyar Nemzeti Tanács IV.a és IV.b. páncélvonatai lettek. Mozdonyát a IX. páncélvonathoz sorolták az osztrák mozdony kiváltására. (Magyar Nemzeti Tanács III. páncélvonat)
1918. 11.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Háború vége	VIII. pcv.	Magyar területen maradt. Három részre szakítva. Két rész bontva és a VII. páncélvonat lövegkocsijával kiegészítve. (IV.a és IV.b) A vonat egy további kis része cseh kézre került.
1918. 11.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Háború vége	IX. pcv.	Magyar területen maradt. A Magyar Nemzeti Tanács III. páncélvonata lett. Az osztrák mozdonyt a 377.361 váltotta fel (korábban VIII. páncélvonat)
1918. 11.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Háború vége	X. pcv.	?
1918. 11.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Háború vége	XI. pcv.	?
1918. 11.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Háború vége	XII. pcv.	?
1918. 11.09.	Németország	Románia		Francia „sugallatra” a románok hadat üzentek a németeknek!

Magyar Nemzeti Tanács

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1918. 11.01.	Magyar Nemzeti Tanács	Magyarország		A z MNT az állam törvényhozó testülete lett.
1918. 11.04.	Magyar Nemzeti Tanács	Páncélvonat átszámozás	MNT I. pcv.	A magyar területen maradt IV. pcv. Ez megbontva még a hadszíntéren, a lövegkocsi az V. páncélvonatba sorolva. A Magyar Nemzeti Tanács I. páncélvonata lesz.
1918. 11.04.	Magyar Nemzeti Tanács	Páncélvonat átszámozás	MNT II. pcv.	A magyar területen maradt VI. pcv. Ez lesz a Magyar Nemzeti Tanács II. pcv-a.
1918. 11.04.	Magyar Nemzeti Tanács	Páncélvonat átszámozás	MNT III. pcv.	A magyar területen maradt IX. pcv. A Magyar Nemzeti Tanács III. páncélvonata lett. Az osztrák mozdonyt a 377.361 váltotta fel (korábban VIII. páncélvonat)
1918. 11.04.	Magyar Nemzeti Tanács	Páncélvonat átszámozás	MNT IV.a. pcv.	A magyar területen maradt VII. és VIII. pcv-ok szétosztásából. Az egyik része a Magyar Nemzeti Tanács IV.a páncélvonata lett.
1918. 11.04.	Magyar Nemzeti Tanács	Páncélvonat átszámozás	MNT IV.b. pcv.	A magyar területen maradt VII. és VIII. pcv-ok szétosztásából. A másik része a Magyar Nemzeti Tanács IV.b páncélvonata lett.
1918. 11.08.	Magyar Nemzeti Tanács	Linder Béla hadügyminiszter, Magyar Nemzeti Tanács, Károlyi kormány		Leszerelte a hadsereget!
1918. 11.	Magyar Nemzeti Tanács	Felvidéki hadszíntér Zsolna	MNT II. pcv	A hadszíntér biztosítására ide vonult fel.
1918. 11.	Magyar Nemzeti Tanács	Felvidéki harcok, románok elleni harc Idegen kézre került pc vonatunk	MNT II. pcv	A volt VI. pcv, a csehek ellen harcolva, Halmos vasútállomáson szlovák vasutasok cseh kézre adták. Cseh pcv lett.
1918. 11.09.	Magyar Nemzeti Tanács	Felvidéki hadszíntér Érsekújvár	? pcv.	Pcv az előretörő csehek ellen vonult Galánta állomásról.
1918. 11.10.	Magyar Nemzeti Tanács	Románia		A zavaros politikai helyzetet kihasználva és a franciák sugallmazására, Románia általános mozgósítást rendelt el! A román szabadcsapatok elkezdték a beszivárgást Erdélybe.
1918. 11.12.	Magyar Nemzeti Tanács	Magyarország		8 hadosztályos haderő szervezése, behívási parancs kihirdetése, nem sok eerdménnyel és akik jelentkeznek azok is fegyelmezetlenek
1918. 11.	Magyar Nemzeti Tanács	Felvidéki hadszíntér Érsekújvár	? pcv.	Pcv az előretörő csehek ellen vonult Budapest állomásról.
1918. 11. 1.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Kolozsvár	IV.a. pcv	Az MNT lefegyverzési hírére a legénység a vonatról elszéledt és azt a kolzsvári állomáson hagyta.
1918. 11.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Székely Különítmény		Kratochvil ezd elkezdte szervezni a „Székely különítmény”-t, amely később Székely hadosztály.
1918. 11. 2.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Kolozsvár	MNT IV.a. pcv	Fox Aurél szds. a pcv-ot lefoglalta, és a 21. honvéd gy.e. hadrendjébe besorozta, Kratochvil ezd. hozzájárulásával.
1918. 11.13.	Magyar Nemzeti Tanács	Belgrád		Linder Béla ezredes (akkor már csak a béketárgyalások előkészítésével megbízott tárcanélküli miniszter) Belgrádban aláírta azt a katonai egyezményt, amelyben a magyar kormány többek között kötelezte magát, hogy a Maros vonalától délre, illetve keletre eső területet kiüríti
1918. 11. 3.	Magyar Nemzeti Tanács	Budapest		Bácska részére „tiszti csoport” szervezése. László Gyula szds.
1918. 11. 5.	Magyar Nemzeti Tanács	Délvidék Újvidék	MNT III. pcv	László Gyula hdgy átveszi a pcv pk-ságát. A közrend helyreállítása Óbecsén, Újverbászon.
1918. 11. 6.	Magyar Nemzeti Tanács	Román, majd felvidéki front	IX. pcv (MNT III. pcv)	A VII. pcv mozdonyával kiegészítve. lett az MNT III. páncélvonata. Újvidéken kezdte az új feladatokat a jelzett időpontban, László Gyula szds. parancsnoksága alatt.
1918. 11. 8.	Magyar Nemzeti	Böhm Vilmos hadügyminiszter,		Új hadsereg szervezése kezdődött, ami enyhén szólva is vontatottan haladt. November végéig mindössze 30 ezer fő

	Tanács	Stromfeld Aurél hadügyi államtitkár		jelentkezett, ezek egy része is fegyelmezetlen, kezelhetetlen volt.
1918. 11. 9.	Magyar Nemzeti Tanács	Honvédelmi Minisztérium Budapest	MNT III. pcv	Jelentés a délvidéki helyzetről, a vonatot még aznap Aradra rendelik.
1918. 11. 10.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Petrozsény	MNT III. pcv	Rendfenntartásra ide rendelik a vonatot, amit 11. 11 – 17. között el is végez.
1918. 11. 10.	Magyar Nemzeti Tanács	Délvidék szerb hadsereg		A Duna-hadosztály 1918. november 10-én átkelt a Dunán és aznap Pancsovát, Székelykevét és Palánkot érte el.
1918. 11. 11.	Magyar Nemzeti Tanács	Felvidéki hadszíntér Trencsén	? pcv.	A csehek által megszállt állomásra befutott a vonat, de azt azok nem merték megtámadni. Budapestre távozott a pcv.
1918. 11. 12.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Kolozsvár	MNT IV.a. pcv	Fox Aurél szds. parancsnoksága alatt, új legénységgel a pcv javítás és felszerelés után harckész.
1918. 11. 12.	Magyar Nemzeti Tanács	Délvidék szerb hadsereg		A Morava hadosztály november 12-én hídfőszerűen megszállta Újvidéket.
1918. 11.12.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély	IV.a. pcv.	A IV-a páncélvonat Kolozsvárról éjjel 11^{30} órakor indul Brassóba, ahonnan a m. kir. postatakarékpénztár és az adóhivatal pénzkészletét elszállítja Budapestre.
1918. 11. 13.	Magyar Nemzeti Tanács	Felvidék	? pcv.	Pcv Nagyszombat visszafoglalásánál jeleskedett.
1918. 11. 13.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Kolozsvár, Brassó	MNT IV.a. pcv	Fox Aurél szds. parancsnoksága alatt, a vonat Brassóba érkezett ahonnan a pénzkészleteket kellett Budapestre szállítania.
1918. 11. 13.	Magyar Nemzeti Tanács	Délvidék szerb hadsereg		A Pancsováról kiindult oszlop Nagybecskereket szállta meg.
1918. 11. 13.	Magyar Nemzeti Tanács	Délvidék szerb hadsereg		Zombor, Baja, Szabadka és Óbecsére elfoglalása.
1918. 11. 13.	Magyar Nemzeti Tanács	Délvidék szerb hadsereg		A Drina-hadosztály november 13-án átkelt a Dráván és a dárdai hídfőből Villányt, Mohácsot és Siklóst foglalta el.
1918. 11. 14.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Kocsárd	MNT IV.a. pcv	A fosztogató, mintegy 300 fős tömeget a pcv szétzavarta.
1918. 11. 15.	Magyar Nemzeti Tanács	Felvidék	? pcv.	9. honvéd gy.e. egy zászlóalja indult a pcv-on Rutkára.
1918. 11. 15.	Magyar Nemzeti Tanács	Délvidék szerb hadsereg		A Székelykevéről és Palánkról indított csapatokkal Versecet szállták meg.
1918. 11. 15.	Magyar Nemzeti Tanács	Délvidék szerb hadsereg		Barcsot, Szigetvárt és Pécset foglalták el. Bátaszéknél a demarkációs vonalat átlépték, Pécsváradot viszont csak december 3-án szállták meg. E hadműveletekben részt vett a 11. francia gyarmati hadosztály is, amely a Duna-hadosztállyal együtt vonult be Versecre és Temesvárra. A szerb királyi hadsereg ezzel magyarországi hadműveleteit befejezte…
1918. 11. 16.	Magyar Nemzeti Tanács	Felvidék	? pcv.	A kralovai állomáson a csehek egy nagysebességű mozdonyt vezettek a páncélvonatra. Két magyar tiszt halt meg.
1918. 11. 16.	Magyar Nemzeti Tanács	Felvidéki hadszíntér Magerl Károly ezd.	MNT I. pcv	Pcv Zsolnára érkezett a magyar erők támogatására.
1918. 11. 16.	Magyar Nemzeti Tanács	Felvidéki hadszíntér Pozsony	MNT II. pcv	Pozsony védelmére érkezett, de Nyitra alsó völgyének környékén is harcolt
1918. 11. 18.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Petrozsény	MNT III. pcv	Rendfenntartásra Hátszeg térségében 11. 18 – 24. között.
1918. 11. 20.	Magyar Nemzeti Tanács	Délvidék szerb hadsereg		Nagybecskerekről Zsombolyán át Szőregig nyomultak, további, Versecről kiindult oszlop pedig Temesvárra vonult be, ahonnan Nagyszentmiklósra, Újaradra és Lippára, másnap pedig Lúgosra is tolt ki különítményeket. Versec-ről érkezett a Resicabányát megszálló osztag is.
1918. 11.21.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély	MNT IV.a. pcv.	A páncélvonat azt a parancsot kapta, hogy a vasúti fővonal mentén fekvő helységeket figyelje meg és a vasúti állomások raktárait biztosítsa. A páncélvonat elhagyta Kolozsvárt és előbb a tövisi, majd a székelykocsárdi Maros hidat vizsgálta meg és

				Kolozsvárra jelentéseket küldött az oláh falvak mozgolódásairól.
1918. 11. 22.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Petrozsény	MNT III. pcv	Petrozsény környéki vasútvonalakon járőrözés, rendfenntartás, fosztogatások megakadályozása, ipartelepek védelme.
1918. 11. 23.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Vulkán	MNT III. pcv	A postahivatal értékeinek kimentése. 1918.11. 23 – 24.
1918. 11. 24.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Vulkán	MNT III. pcv	A vulkáni pályaudvar megszállását végezte.
1918. 11. 25.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Szászváros	MNT III. pcv	Rend helyreállítása, vasúti forgalom garantálása, Oprean Titusz alez. vezette román nemzetőrök megfékezése. Járőrözés Szászváros, Alvinc, Piski, Branyicska térségében. A pcv. 40 tartálynyi petróleumot és 3 mozdonyt is elhozott a távozásakor.
1918. 11. 25.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Tövis, Gyulafehérvár	MNT IV.a. pcv	Rendfenntartásra ide vezényelve.
1918. 11. 26.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Alvinc, Nagytalmács	MNT III. pcv	Rend helyreállítása, Vöröstoronynál 1 vagon lőszer elkobzása.
1918. 11. 27.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Piski	MNT III. pcv	Új állomáshely. Branyicskánál 8. pcv leváltása. Élelmiszer rekvirálás, mert pk-ság semmit sem biztosított!
1918. 11. 28.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Piski, Branyicska	MNT III. pcv	Pcv-ot utasítják a román nemzetőrséggel való együttműködésre.
1918. 11. 29.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Tövis, Gyulafehérvár	MNT IV.a. pcv	Parancsba kapják, hogy a Tövis — Gyulafehérvár közötti vasutat biztosítani kell és a román nemzetgyűlésre utazók biztonságát garantálják!!!
1918. 11. 29.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Piski, Szászsebes	MNT III. pcv	Szászsebesről lőszeres vonatot kell kimentenie. A románok a síneket felszedték, ezért a feladat nem hajtható végre. Összetűzés a románokkal.
1918. 12.	Magyar Nemzeti Tanács	Lengyelország Idegen kézre került pc vonataink	I. pcv	Lengyel kézre került, Ezzel és az ugyancsak ott lefoglalt III. pcv részeiből két lengyel pcv: „Pilsudzky” és a „Smialy”.
1918. 12.	Magyar Nemzeti Tanács	Csehszlovákia Idegen kézre került pc vonatunk	II. pcv	Cseh kézre került. („Libuse”)
1918. 12.	Magyar Nemzeti Tanács	Lengyelország Idegen kézre került pc vonatunk	III. pcv	Lengyel kézre került. Ezzel és az ugyancsak ott lefoglalt I. pcv részeiből két lengyel pcv: „Pilsudzky” és a „Smialy”.
1918. 12.	Magyar Nemzeti Tanács	Román, majd felvidéki front	IV. pcv (MNT I. pcv)	Lövegkocsi elvéve és az V. pcv-ba sorolva, még a harctéren valamikor. Az MNT I. páncélvonata lett. (MNT →Magyar Nemzeti Tanács)
1918. 12.	Magyar Nemzeti Tanács	Jugoszlávia Idegen kézre került pc vonatunk	V. pcv	Szerb-horvát kézre került.
1918. 12.	Magyar Nemzeti Tanács	Román és szerb front	VII. pcv (MNT IV.a. és MNT IV.b. pcv)	Megbontva és az egyik lövegkocsit a VIII. pcv-hoz sorolva lett a VIII. pcv részeivel együtt az MNT IV.a. és IV.b. páncélvonata. Mozdonyát a IX. pcv-ba sorolták.
1918. 12.	Magyar Nemzeti Tanács	Román és szerb front	VIII. pcv (MNT IV.a. és MNT IV.b. pcv)	A VII. lövegkocsijával és annak teljes szerelvényével lett az MNT IV.a. és IV.b. pcv.
1918. 12.	Magyar Nemzeti Tanács	Új páncélvonat GYESEV Sopron	MNT ? pcv	M: osztrák 32. sorozatú,
1918. 12.	Magyar Nemzeti Tanács	Rögtönzött páncélvonat Aradi Főműhely	MNT VIII. pcv	Ezek az új „szükség” vonatok Jkn nyitott magasfalú és Kmn szénszállító vagonokból épültek és a korábbi pcv-októl védettségben összehasonlíthatatlanul gyengébbek voltak. Építő: Aradi Főműhely. Harcok délkeleti hadszíntér, Zám környéke. 1918. 12. 25-én leszerelték.
1918. 12.	Magyar Nemzeti Tanács	Új páncélvonat Szombathelyi főműhely	MNT XXI. pcv	M: 377.214. G: hannoveri kocsi. G: hannoveri kocsi. G-M-G jelleg.
1918. 12. 1.	Magyar Nemzeti Tanács	Román Nemzetgyűlés		A Román Nemzetgyűlés kinyilatkoztatta Erdély Romániával való egyesülését.
1918. 12. 1.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Gyulafehérvár, Koslárd	MNT III. pcv	Koslárdig nyomult a vonat. Állami anyagok javak menekítése, vagonírozása. A vonat csak 12. 3-án indult el az anyagokkal együtt!

1918. 12. 2.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Koslárd	MNT 8. pcv	Közrend fenntartása, a számukra kijelölt állami anyagok elszállítása Aradra, amennyiben a III. pcv már ott van, akkor a feladat az övé. Ekkor a 8. pcv csak rendfenntartással foglalkozzon.
1918. 12. 4.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Koslárd	MNT III. pcv	A pcv pk-ja táviratot kap, amelyben figyelmeztetik, hogy a románok el akarják fogni a vonatot. Ezt különösen Gyulafehérváron, Alvincon, Alkenyéren és Szászvároson tehetik meg. A vonat álljon ellen és vágja ki magát!
1918. 12. 6.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Nagyszeben	MNT IV.b.. pcv	A várost elfoglalni akaró román katonaságot megfutamítja.
1918. 12. 7.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Arad	MNT III. pcv	A pcv. innen Békéscsabára indul, mert ott jelölték ki a bázisát. Ebből következik, hogy „kivágta" magát a román gyúrúból!
1918. 12. 7.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Tövis, Maros-híd	MNT IV.a.. pcv	Kolozsvárról indulva védje a hidat. Ágyútűzzel a támadó románokat megfutamították. A település mellett táborban levő német csapatok – melyek elszállításra vártak – 40 löveggel felajánlották a segítségüket! Ezt azonban a beérkező Fényes László kormánybiztos megtiltotta! A IV.a. pcv a románokat tűzzel Balázsfalva felé visszaűzte.
1918. 12. 8.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Oláhlápos		A debreceni 39. gyalogezredbeli Szőts Béla főhadnagy, szakaszával, akit a kohóvölgi kincstári vagyon megvédésére küldtek ki, megakadályozza a román tömeg fosztogatását és lövet. Ezt a román történetírás az „oláhláposi vérengzés"-ként tartja számon.
1918. 12. 9.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Tövis, Maros-híd	MNT IV.a.. pcv	A pcv elhagyja a hidat és a parancs szerint a székelykocsárdi vasúti hídhoz küldték, annak védelmére.
1918. 12. 9.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Petrozsény, Szurdok, Branyicska	MNT III. pcv	Járőrözés, rendfenntartás12. 14-ig. Szurdokban 12. 10-én egy vagon tüzérségi lőszert mentettek ki.
1918. 12. 14.	Magyar Nemzeti Tanács	Román hadszíntér Branyicska	MNT III. pcv	Románokat megtámadta és súlyos veszteségeket okozott nekik.
1918. 12.15.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély		A belgrádi konvencióban kijelölt terület megszállását a románok 1918. december 15-ig fejezték be, a balkáni antanthaderő jobb szárnyához csatlakozva
1918. 12. 15.	Magyar Nemzeti Tanács	Új páncélvonat MÁV Északi és Istvántelki Főműhely	MNT XXII. pcv	Pozsonyban állomásozott. M: 375. sorozat.
1918. 12. 15.	Magyar Nemzeti Tanács	Új páncélvonat MÁV Északi és Istvántelki Főműhely	MNT XXIII. pcv	Pozsonyban állomásozott. M: 375. sorozat.
1918. 12. 15.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Nagyvárad	MNT IV.a.. pcv	A pcv új bázisa.
1918. 12. 24.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Kolozsvár	MNT IV.a.. pcv	A románok megszállták Kolozsvárt a pcv Bánfihunyadra vonult vissza.
1918. 12. 25.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Bánffyhunyad	MNT IV.a.. pcv	A páncélvonatot tovább küldi Nagyváradra.
1918. 12.25.	Magyar Nemzeti Tanács	Arad	MNT VIII. pcv.	Az aradi főműhelyben épített VIII. számú, szükség páncélvonatot leszerelték.
1919. 01.	Magyar Nemzeti Tanács	Budapst		Kormányválság,
1919. 01.	Magyar Nemzeti Tanács	Új páncélvonat MÁV Északi és Istvántelki Főműhely	MNT 5. pcv	M: 375. sorozat.
1919. 01.	Magyar Nemzeti Tanács	Új páncélvonat MÁV Északi és Istvántelki Főműhely	MNT 6. pcv	M: 375. sorozat.
1919. 01.	Magyar Nemzeti Tanács	Új páncélvonat MÁV Északi és Istvántelki Főműhely	MNT 7. pcv	M: 375. sorozat.
1919. 01.	Magyar Nemzeti Tanács	Új páncélvonat MÁV Északi és Istvántelki Főműhely	MNT 8. pcv	M: 375. sorozat. (VIII. pcv néven is. Volt egy aradi szükség pcv is VIII. számon, ezt leszerelték)
1919. 01.	Magyar Nemzeti Tanács	Új páncélvonat MÁV Északi és Istvántelki Főműhely	MNT 9. pcv	K: Kmn 157.620, M: 375.876. K: Kmn 158.016, K: Jn 78.683, K: Jkn 269.599
1919.	Magyar	Új páncélvonat	MNT	M: 375. sorozat.

01.	Nemzeti Tanács	MÁV Északi és Istvántelki Főműhely	? pcv.	
1919. 01.	Magyar Nemzeti Tanács	Új páncélvonat MÁV Északi és Istvántelki Főműhely	MNT VIII. pcv	
1919. 01. 01.	Magyar Nemzeti Tanács	Magyarország Karcagpuszta	MNT IV.a.. pcv	A jelzett napon ide érkezett. Innen ment Szombathelyre javításra, majd később visszatért a román frontra.
1919. 01. 05.	Magyar Nemzeti Tanács	Magyarország Gyoma	MNT III. pcv	Pihenő. Mozdony és tehergk. javításra-Békéscsabára vezénylik.
1919. 01. 09.	Magyar Nemzeti Tanács	Felvidéki hadszíntér Balassagyarmat	MNT VI.b. pcv	A pcv-ot a városba érkezett. Pk: Habász szds.
1919. 01. 12.	Magyar Nemzeti Tanács	Magyarország Gyoma	MNT III. pcv	Új parancs, a teljes vonat Békéscsabára megy.
1919. 01. 12.	Magyar Nemzeti Tanács	Magyarország Gyoma	MNT III. pcv	Új parancs, a teljes vonat Békéscsaba helyett Nagyváradra megy, illetékes pk-ság az aradi. Teljes készültség.
1919. 01. 13.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Nagyvárad	MNT III. pcv	Csucsa, Királyhágó, Kissebes vonalakon harcolt.
1919. 01. 13.	Magyar Nemzeti Tanács	Nyugat - Magyarország Sopron környéke, Feketeváros	? pcv.	A frontról visszatért egységek randalíroztak, fosztogattak. Pcv segítségével tudta a rendőrség a helyzetet rendezni, így is csak napok alatt és 15 sebesült árán.
1919. 01. 14.	Magyar Nemzeti Tanács	Felvidéki hadszíntér Balassagyarmat	MNT VI.b. pcv	A pcv-ot a vasutasok az állomásról a csehek beérkezése után kijuttatták Aszód irányába.
1919. 01. 14.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Nagyvárad	MNT III. pcv	Új parancs, a IV.b. pcv beérkezése után lehet javításra-Békéscsabára menni.
1919. 01. 15.	Magyar Nemzeti Tanács	Magyarország Békéscsaba	MNT III. pcv	Javítás Békéscsabán 01. 20-ig.
1919. 01. 16.	Magyar Nemzeti Tanács	Kárpátalja Máramarossziget		Az ukrán katonaság Máramarosszigetet megszállotta.
1919. 01. 20.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Székely Hadosztály		Székely hadosztály megalakulása.
1919. 01. 21.	Magyar Nemzeti Tanács	Magyarország Mezőtúr	MNT III. pcv	A beosztott 220. sorozatú mozdony helyett 324. sorozatút kérnek.. Indulnak Békéscsabára.
1919. 01. 22.	Magyar Nemzeti Tanács	Magyarország Békéscsaba	MNT III. pcv	01. 22 – 24. között itt állomásoznak.
1919. 01. 24.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Nagyvárad	MNT III. pcv	21. gy.e. harcának támogatása Barátkánál, Csucsánál, Kissebesnél.
1919. 01. 24.	Magyar Nemzeti Tanács	Román Nemzetgyűlés		Román Nemzetgyűlés kinyilatkoztatja Bukovina, Besszarábia bekebelezését is.
1919. 01. 25.	Magyar Nemzeti Tanács	Újvidék László Gyula szds pk.	MNT III. pcv	324. sorozatú mozdony mozgatta a vonatot, melyet Malomszegnél több találat ért. Javításra az aradi fűtőházba ment.
1919. 01. 25.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Kissebes, Csucsa	MNT III. pcv	Sebesvár, Malomszeg térségi harcok. A románok a pálya felszedésével is megpróbálták a vonatot elfogni. A vonat minden kísérletet levert. A 324. mozdony (nyitott!) sok találatot kapott.
1919. 01. 26.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Kissebes, Csucsa	MNT III. pcv	Újra Kissebesre mentek ki.
1919. 01. 27.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Kissebes, Csucsa	MNT III. pcv	Kifutás a kissebesi őrházig. A románok a váltókat félállásba rendezték, ezt azonban a vonatról észrevették! Súlyos harcok. 21. gy.e. nem tudta a frontot tartani. A pcv utolsónak hagyta el a harcteret, fedezve a visszavonulást. Menekülők sokaságát is felvette. Csucsára vonult vissza. Kubai alez. a 21. gy.e. pk-ja külön parancsban és jelentésben emelte ki a pcv önfeláldozó harcát! Délután újabb kifutási kísérlet Kissebes felé, de a román tüzérség a pályát már szétlőtte.
1919. 01. 28-29	Magyar Nemzeti Tanács	Felvidéki hadszíntér Balassagyarmat	MNT XXIII. pcv	Pálmay szds. különítményének támogatására a városba küldték.

1919. 01. 28.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély 21. gy.e. , 32. gy.e., 39. gy.e., Vargha-különítmény, 123. tü.e., és a IV.a. pcv	MNT IV.a. pcv	A közelmúlt kudarcaiért Pogány József újságíró, katonatanácsi kormánybiztos a Székely hadosztályt okolja! A 21. gy.e. statáriális eljárást kezdett, hogy az alakulaton belüli züllést, fegyelmezetlenséget megfékezze.. Ehhez a 32. gy.e. nem csatlakozott, de ott is súlyos fegyelmezéseket léptettek életbe. A kormánybiztosnak az alakulatokat, a székely katonákat becsmérlő kijelentéseit visszautasítják és nyilatkozatot adnak át!
1919. 01. 28.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Királyhágó	MNT III. pcv	Királyhágó és a 42. őrház közti járőrözés. 21 gy. e. értesítése, hogy a románokkal a harctevékenységet meg kell szüntetni!
1919. 01. 29.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Csucsa	MNT III. pcv	Állomásozás, majd parancsra menni Nagyváradra.
1919. 01. 30.	Magyar Nemzeti Tanács	Felvidéki hadszíntér Balassagyarmat	MNT XXIII. pcv	Salgótarjánból ide érkezett a pcv, amely a csehekkel harcba került és azokat kiűzte.
1919. 01. 30.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Nagyvárad	MNT III. pcv	Parancsra indulnak Aradra.
1919. 02. 01.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Arad	MNT III. pcv	Arad- Borossebesi vonal biztosítása a 33. ezred 6. századjával együtt. Előrenyomulás Borosjenőig. Hír, hogy a románok a vasutat felszedték Borzsa előtt.
1919. 02. 02.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Csucsa	MNT IV.a.. pcv	Pcv-ot eredetileg a Muraköz védelmére akarták alkalmazni. Székely legénysége ragaszkodott az erdélyi fronthoz! Szombathelyről javításból visszatérhetett Erdélybe. Őrjáratozás és harcok a csucsai fronton.
1919. 02. 02	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Borzsa, Borossebes	MNT III. pcv	Borzsa előtt pályát kijavították, románoknak nyoma sincs. Borossebest elérték. 02. 11-ig Borosjenő a bázis, itt lőszert, fegyvereket, ellátmányt is kaptak.
1919. 02. 09.	Magyar Nemzeti Tanács	Budapest, Pogány József		A budapesti Katonatanács ülésén Pogány József katonatanácsok kormánybiztosa beszédében megvádolta és meggyanúsította árulással és ellenforradalmi szervezkedéssel a székely zászlóaljakat és ezzel együtt az egész székely hadosztályt.
1919. 02. 09.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély, 21. székely gy.e.		Az ezred belső rendjének és fegyelmének helyreállítására statáriumot hirdetett ki.
1919. 02. 09.	Magyar Nemzeti Tanács	Felvidéki hadszíntér Balassagyarmat, Dejtár	MNT XXIII. pcv	A pcv segítségével a dejtári állomást a felfegyverzett balassagyarmati vasutasok elfoglalták.
1919. 02. 10.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Borosjenő	MNT III. pcv	Indulás Soborsinba. Átveszi a 8.pcv pályafenntartási osztagát is.
1919. 02. 10.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Borosjenő	MNT I. pcv	Marosborsára rendelve.
1919. 02. 11.	Magyar Nemzeti Tanács	Felvidéki hadszíntér Balassagyarmat	MNT VI.b. pcv	A pcv-ot elvezényelték Szatmárnémetibe, ami miatt a Balassagyarmatiak erősen háborogtak.
1919. 02. 13.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Marosborsa	MNT I. pcv	Marosborsán az I. pcv legénysége harácsolt, fosztogatott, mivel élelmezési ellátmányt napok óta nem kaptak.
1919. 02. 14.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Soborsin	MNT III. pcv	Távirati felszólítás, hogy a legénység a harácsolástól tartózkodjon.
1919. 02. 14.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Nagyhalmágy	MNT 8. pcv	Távirati felszólítás, hogy a legénység a harácsolástól tartózkodjon.
1919. 02. 15.	Magyar Nemzeti Tanács	Újvidék László Gyula szds pk.	MNT III. pcv	377. 240. mozdony érkezett a vonathoz. Ez a korábbi VII. pcv mozdonya volt.
1919. 02. 15.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Soborsin	MNT III. pcv	Mozdony az aradi fűtőházban karbantartáson, 02. 16-ig.
1919. 02. 17.	Magyar Nemzeti Tanács	Újvidék László Gyula szds pk.	MNT III. pcv	Az átvezényelt mozdony helyett 220. sorozatú, majd 324. sorozatú mozdonyt kértek, a gőzfűtés és a légfékezés lehetőségei miatt.
1919. 02. 18.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Soborsin	MNT III. pcv	Fegyverek érkeztek, előléptetések.
1919. 02. 19.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Nagyhalmágy	MNT 8. pcv	Az 5. gy.e. egy gyalogos és egy géppuskás százada a pcv segítségével a támadó ellenséget visszaverte, majd Nagyhalmágyra benyomultak.
1919. 02.22.	Magyar Nemzeti	Stromfeld Aurél		Új, hadseregszabályzó rendelet kihirdetése. Mindössze 5000 ember jelentkezett!

	Tanács			
1919. 03. 1	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Jád-völgye, Beszterce	MNT IV.a.. pcv	Bolsevik lázadást vert le a pcv legénysége. Magukat vörösöknek nevező katonák a reguláris egységek tagjaira támadtak.
1919. 03.	Magyar Nemzeti Tanács	Magyar Nemzeti Tanács Székely Hadosztály	IV.a. IV.b. III. pcv	Négy, részben feltöltött gyalogezred (21., 24., 32. székely és a 12. honvéd), a két gyalogezredből álló 39. dandár, négy és fél önálló székely gyalogzászlóalja, 13 önálló század, 16 tüzérüteg, az 1. székely hadosztály, a 23. vadászzászlóalja, egy repülőszázad, két páncélvonat a IV. a. és a IV. b., valamint időlegesen hozzá beosztva a III. számú páncélvonat.
1919. 03. 08.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Soborsin	MNT III. pcv	Legénységi kiegészítés.
1919. 03. 16.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Soborsin	MNT III. pcv	A pcv-hoz Ginzery Sándor fhdgy beosztást nyert.

Tanácsköztársaság

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919. 03. 21.	Tanácsköztársaság	Budapest		Kun Béláék átvették a hatalmat.
1919. 03. 21.	Tanácsköztársaság	Erdély	MNT IV.a.. pcv	Tanácsköztársaság kikiáltása. A pcv teljes legénysége megtagadta az esküt a vörös zászlóra!
1919. 03. 21.	Tanácsköztársaság	Pcv átszámozás	Pcv	A pcv vonatokat átszámozták, arab számokat kaptak. Ennek ellenére a leírásokban vegyesen arab és római számok. Még a pcv naplókban is e téren rendetlenség van.
1919. 03. 21.	Tanácsköztársaság	Pcv átszámozás	1. pcv (I.pcv)	Délkeleti román, és a felvidéki, észak-magyarországi frontokon is harcolt.
1919. 03. 21.	Tanácsköztársaság	Pcv átszámozás	2. pcv (IV.b.pcv)	Délkeleti román, a román, és a felvidéki, észak-magyarországi frontokon is harcolt.
1919. 03. 21.	Tanácsköztársaság	Pcv átszámozás	3. pcv (III. pcv)	Felvidék, Észak-magyarország, Kárpátalja területeken harcolt
1919. 03. 21.	Tanácsköztársaság	Pcv átszámozás	4. pcv (IV.a.. pcv)	Délkeleti román, és a felvidéki, észak-magyarországi frontokon is harcolt. 1919. 06. 24. mozgásképtelen állapotban Gálszécsen a csehek kezére került.
1919. 03. 21.	Tanácsköztársaság	Pcv átszámozás	5. pcv (XX. pcv)	1918. 12. hóban épült. Felvidéken, észak-magyarországi és a román fronton harcolt.
1919. 03. 21.	Tanácsköztársaság	Pcv átszámozás	6. pcv (XXI. pcv)	1918. 12. hóban épült. Délkeleti román, román és a felvidék frontokon is harcolt. Csak a kocsik kerültek román kézre, a mozdony elmenekült.
1919. 03. 21.	Tanácsköztársaság	Pcv átszámozás	7. pcv (XXII. pcv)	1918. 12. hóban épült. Délkeleti román, és a felvidék frontokon is harcolt. 1919. 05. 03. Bélapátfalva térségében a csehek kezére került
1919. 03. 21.	Tanácsköztársaság	Pcv átszámozás	7. pcv (új építés!)	1919.. nyarán épült a Bélapátfalvánál elvesztett pcv pótlására. Felvidéki, észak-magyarországi harcokban vett részt.
1919. 03. 21.	Tanácsköztársaság	Pcv átszámozás	8. pcv (XXIII. pcv)	1918. 12. hóban épült. Délkeleti román, és a felvidéki, észak-magyarországi frontokon is harcolt. A román fronton a mozdony találatot kapott, de elmenekült.
1919. 03. 21.	Tanácsköztársaság	Pcv átszámozás, építés	9. pcv (új építés!)	Építése: 1919. 04. 09. Román és felvidéki, észak-magyarországi frontokon harcolt.
1919. 03. 21.	Tanácsköztársaság	Pcv átszámozás, építés	10. pcv (új építés!)	Építése: 1919. 04. 09. Román és felvidéki, észak-magyarországi frontokon harcolt.
1919. 03. 21.	Tanácsköztársaság	Pcv átszámozás	11. pcv (új építés!)	Építése: 1919. 04. 28. Felvidéki, észak-magyarországi frontokon harcolt.
1919. 03. 21.	Tanácsköztársaság	Pcv átszámozás	12. pcv (új építés!)	Építése: 1919. 04. 28. Felvidéki, észak-magyarországi frontokon harcolt. 1919. 08. 04. Miskolcon román kézre került.
1919. 03. 21.	Tanácsköztársaság	Pcv átszámozás	13. pcv	Nem épült meg, gyártását törölték.
1919. 03. 21.	Tanácsköztársaság	Pcv átszámozás	14. pcv	Nem épült meg, gyártását törölték.
1919. 03. 21.	Tanácsköztársaság	Soborsin	3. pcv	A Tanácsköztársaság kikiáltásakor a pcv itt állomásozott.
1919. 03. 21.	Tanácsköztársaság	Eskü megtagadás	4. pcv (MNT IV.a. pcv)	A legénység a vörös zászlóra való esküt egységesen megtagadta.
1919. 03. 23.	Tanácsköztársaság	Soborsin, Kürtös	3. pcv	Parancsra Máriaradnán és Aradon át Kürtösre indulnak.
1919. 03. 23.	Tanácsköztársaság	Máriaradna	3. pcv	A franciák Máriaradnán feltartóztatják a pcv-ot. A karhatalmi zlj és a vasútbiztosító mozgó nemzetőrség egységeivel együtt fegyveres fenyegetéssel kivágják magukat. A franciák először nem vállalják a harcot! Később Nádasnál francia lovas egységgel tűzharc. Francia halottak!
1919. 03. 25.	Tanácsköztársaság	Gerendás	3. pcv	360 fős francia egység lefegyverzése. Parancsra-Kétegyházára mennek.
1919. 03. 26.	Tanácsköztársaság	Kétegyháza	3. pcv	Kétegyházán állomásozik a pcv. Gyorokon maradt az ellátó szerelvény (hadi szerek, élelem, ruhák). Ezek nagy részét a szerelvény őrsége megmenti és Világos, Ujszentannán át Kétegyházára hozza. Az üres szerelvény Gyorokon maradt.
1919. 03. 27.	Tanácsköztársaság	Kétegyháza	3. pcv	Felderítés, mivel francia egységeket jeleznek Arad és Szeged felől.
1919. 04. 2.	Tanácsköztársaság	Hódmezővásárhely	3. pcv	Sürgősséggel Miskolcra rendelték.
1919. 04. 2.	Tanácsköztársaság	Hódmezővásárhely	3. pcv	Állomásozás. Parancs a Miskolcra vonulásra.
1919. 04. 3.	Tanácsköztársaság	Békéscsaba	3. pcv	Békéscsabán a z ottani vöröskatonák a vonatról az egyik géppuskás kocsit le akarták kapcsolni. A pcv fegyveresen állította meg őket.

1919. 04. 4.	Tanácsköztársaság	Miskolc	3. pcv	Beérkezés és jelentkezés. Ez lett a bázisállomás.
1919. 04. 9.	Tanácsköztársaság	Halmágycsúcs	1. pcv	Birtokba vették Magulica községet is. kezükbe került a halmágycsúcsi vasútállomás és az Arad—Brassó közötti vasútvonal feletti uralmat jelentő alagút. Az alagutat az 1. pcv őrizte ezután.
1919. 04. 15.	Tanácsköztársaság	Köröstárkány, Kisnyégerfalva		A bevonuló román félkatonai alakulatok és katonai ruhába bújt román civilek vérfürdőt rendezve kirabolták a falut. Összesen 91 embert gyilkoltak meg, mert a lakosság fegyveresen segítette a védelmet.
1919. 04. 16.	Tanácsköztársaság	Román front	1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10.	A románok átlépték a demarkációs vonalat! Erősítésként ide vezényelték tehát az 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10. páncélvonatokat.
1919. 04. 16.	Tanácsköztársaság	Csucsai szoros	4. pcv	A román előrenyomuláskor a pcv itt harcolt.
1919. 04. 16.	Tanácsköztársaság	Fehér-Körös völgye	8. pcv	A román előrenyomuláskor a pcv itt harcolt. A mozdony Halmágycsúcsnál találatot kapott, de visszatért.
1919. 04. 16.	Tanácsköztársaság	Csucsai frontszakasz	4. pcv	Főleg a nagyváradi kadétiskola III. és IV. éves növendékeiből álló egységeket támogatta a pcv, akik kivételes bátorságról tettek tanúbizonyságot.
1919. 04. 16.	Tanácsköztársaság	Bonca	8. pcv	A pcv az ellenséges területre behatolt, itt találatot kapott és a síneket is felszedték a románok, de másnap kivágta magát és visszatért.
1919. 04. 16.	Tanácsköztársaság	Munkács	7. pcv	Pcv itt állomásozott.
1919. 04. 16.	Tanácsköztársaság	Nagyvárad	4. pcv (IV.a. pcv)	A pcv befutott Nagyváradra, hogy segítse az ottani ellenforradalmi megmozdulást. Jancsó főhadnagy, páncélvonat parancsnok átvette a MÁV pályaudvar parancsnokságát. Vele küzdött Pongrátz Aladár csendőrszázados, akit azután a vörösök Püspökladányban kivégeztek.
1919. 04. 17.	Tanácsköztársaság	Csucsa	4. pcv	Kiváló helytállás.
1919. 04. 17.	Tanácsköztársaság	Halmágycsúcs	8. pcv	A pcv, melynek mozdonya telitalálatot kapott, Halmágycsúcsnál, kiváló odaadással fedezte a visszavonulást és hatásos ellenséges tűz közepette nagymennyiségű visszahagyott fegyvert, élelmet stb. mentett meg, úgyszintén Honctőnél visszahagyott 3 ágyú közül kettőt felrobbantott, 4 halottja van a páncélvonatnak
1919. 04. 17.	Tanácsköztársaság	Honctő	8. pcv	Ide vonult vissza a pcv.
1919. 04. 19.	Tanácsköztársaság	Miskolc	3. pcv	László Gyula pcv pk. szabadságra ment, hogy családját menekítse a románok elől.
1919. 04. 20.	Tanácsköztársaság	Miskolc	3. pcv	A pcv tisztjeit a helyi vörösőrség, ellenforradalmi tevékenység miatt, letartóztatta és Budapestre vitette! A vonaton kaotikus helyzet! Az I. ho. tiltakozott a tisztek lefogása miatt és azok szabadon bocsátását kérte.
1919. 04. 21.	Tanácsköztársaság	Miskolc	3. pcv	Új pk. Beliczky József tü. hdgy. lett.
1919. 04. 21.	Tanácsköztársaság	Körösnagyharsány, Nagyvárad	8. pcv	Felderítés a jelzett térségben. Román pcv-tal tűzharc, ellenséges vonat visszavonult.
1919. 04. 22.	Tanácsköztársaság	Miskolc	3. pcv	Neumann Lajos volt szkv. és Komlós Gyula őrm. pkh. –ek kinevezése. Parancsra Csapra kellett indulniuk.
1919. 04. 23.	Tanácsköztársaság	Csap	3. pcv 7. pcv	„Felsőbb” rendeletre hivatkozva a helyi vörösőrség a két vonat tisztjeinek cseréjére adott parancsot. Ezt a legénység mindkét vonaton megtagadta! Minden maradt változatlan, még Pogány József – akihez a vörösőrség fordult – sem húzott „ujjat” a pcv-ok legénységével.
1919. 04. 23.	Tanácsköztársaság	Berettyóújfalu, Püspökladány	4. pcv	Vörös katonák a visszavonuló csendőr egységeket bántalmazták. A pcv beavatkozása megfékezte a helyzetet.
1919. 04. 23.	Tanácsköztársaság	Hajdúszoboszló	2. pcv	A pcv-tal Szamuely a városba érkezett és elllenforradalmi vádak alapján polgári személyeket végeztetett ki.
1919. 04. 24.	Tanácsköztársaság	Miskolc	3. pcv	Visszarendelés Miskolcra. Felvidék felé menő vasút felderítése. A 3. pcv tisztjei az elöljáró parancsnoknak elővezetik, hogy a vonat a Székely Ho-hoz szeretne csatlakozni! Óriási botrány és újabb bizalmatlanság!
1919. 04. 25.	Tanácsköztársaság	Csap	3. pcv	Visszatérés Csapra. Felderítés, melynek során francia lovasokat lőtt a pcv Tiszaszentmártonnál. Véletlen fegyverbaleset a pcv-on, egy halott.
1919. 04. 26.	Tanácsköztársaság	Sátoraljaújhely, Záhony	3. pcv	S. újhely a bázis. Záhony körzetében harcol a pcv a románokkal, vonatról szállt gyalogsággal. Több román halott, köztük egy fhdgy. Erős tüzérségi tűzzel a vonat kiverte a románokat Záhonyból.
1919. 04. 26.	Tanácsköztársaság	Békéscsaba	8. pcv	Este 6 óra körül a pcv Gyomáról visszajött Csabáig, s a szarvasi útnál levő hősök temetőjénél megpillantott románokra három-négy ágyúlövést adott le. Az ellenség szintén ágyúkkal válaszolt, erre a páncélvonat visszaindult. Békéscsaba elvesztésével a Körös- Tisza-Maros köz legfontosabb közlekedési és katonai gócpontja került a románok kezére
1919.	Tanácsköztársaság	Felvidék, László	3. pcv	A szerelvényt a sürgősség miatt két 324. sorozatú mozdony vitte

04. 27.		Gyula szds pk.		Sátoraljaújhelyről Csapra.
1919. 04. 27.	Tanácsköztársaság	Sátoraljaújhely, Csap	3. pcv	Újhelyen lőszervételezés és fegyverkarbantartás. Sürgősséggel a vonatot Csapra rendelik a Latorca hídjának védelmére. Két 324. mozdony viszi a vonatot. Harcra nem került sor.
1919. 04. 28.	Tanácsköztársaság	Sátoraljaújhely, Csap	3. pcv	Ismét Csapra ment, a Kárpátalját kiürítő vörös csapatok biztosítására. E napon László Gyula pcv pk visszaérkezett Miskolcra. A vasutasok tájékoztatták a történtekről, estig bújtatták a vörösőrség elől, majd Budapestre csempészték egy mozdonyon.
1919. 04. 28.	Tanácsköztársaság	Sátoraljaújhely, Csap, Miskolc, Sajószentpéter	3. pcv	Csaptól északra harc a csehekkel a Latorca hídnál. Az előőrsöt visszaverték, a csehek elvonultak Táviratilag a pcv-ot Miskolcra, majd innen Sajószentpéterre vezényelték.
1919. 04. 29.	Tanácsköztársaság	Csap, Sajószentpéter, Bánréve, Szendrő, Putnok		5. ho. pk (Szakáll ezd) jelenti, hogy a csehek Bánréve irányában betörnek a Sajó völgyébe. Erősítés Putnokra. További csapatokat kér. A Csap körüli helyzet is tarthatatlan. Páncélvonatos felderítéseket kér Szendrőre és Bánrévére.
1919. 04. 29.	Tanácsköztársaság	Sajószentpéter, Bánréve	3. pcv	Sajószentpéterre ért. Pcv Sajókazáig ment előre, aztán Putnokig. Itt erős cseh géppuskatűz, Beliczky pcv pk megsebesült. A visszaúton Barcikánál a pcv Neumann pkh vezetésével egy cseh tü. üteget megtámadott. Erős cseh ágyútűzben, védekezve vonult vissza a vonat Sajószentpéterre, majd innen tovább Sajóecsegre. Itt is cseh ágyútüzet kaptak és a vonat kiskaliberű tü. lövedékektől több találatot szenvedett. A pcv Sajóecsegnél fél órán át viszonozta a tü. tüzet, miközben rá a csehek 40-50 lövést adtak le.
1919. 04. 29.	Tanácsköztársaság	Sajószentpéter, Bánréve	7. pcv	Miskolcról Sajószentpéterre jött erősítésül. Késő du. a csehek a vasúti pályát Sajószentpéter előtt felrobbantották.
1919. 04. 29.	Tanácsköztársaság	Mezőtúr	1. pcv	A román erők — francia egységek támogatásával — előretörtek Szolnok irányába. Az előrenyomulásuk lendületének megtörésére az I. számú páncélvonat Mezőtúr térségében fedélzeti fegyvereivel tüzelt a támadó csapatokra.
1919. 04. 30.	Tanácsköztársaság	Szolnoki hídfő	1. pcv 4. pcv 5. pcv	az 1, 4, 5. pcv-okat a főparancsnokság a szolnoki hídfőbe rendelte.
1919. 04. 30.	Tanácsköztársaság	Pcv összevonás, Hatvan		1. 4. 5. pcv kivételével az összes többi Hatvan állomás területére tervezték visszavonni, javításra, feltöltésre.
1919. 05. 01.	Tanácsköztársaság	Miskolc	3. pcv	A pcv még Miskolcon volt, amikor a csehek a várost megszállták. A pcv egész nap harcolt a várost védő gyalogságot támogatta és csa este 9 órakor távozott.
1919. 05.02.	Tanácsköztársaság	Románia		A román hadvezetőség petícióban követelte, hogy a székely hadosztály kötelékébe tartozó páncélvonatokat és azok teljes tiszti és legénységi állományát adják ki nekik!!!
1919. 05. 02.	Tanácsköztársaság	Salgótarján	9. pcv	A pcv ide futott be, hogy északi irányban támogassa a harcot. A szerelvényt az Acélárugyár műhelyébe vitték, mert a munkások, vasutasok – akik korábban a 14. honvéd gy.e. katonái voltak – megismerték tisztjüket, Bartosiewicz László fhdgy-ot, aki a vonat pk-ja volt. Páncélozással szerették volna erősíteni a vonatot. A megerősítést elvégezték napok alatt és a további harchoz a munkások, vasutasok közül is többen csatlakoztak a pcv legénységéhez.
1919. 05. 02.	Tanácsköztársaság	Román front		Tárgyalások a vörös hadsereg és a románok között, amikor a románok makacsul követelték a székely hadosztály kötelékébe tartozó páncélvonatok átadását
1919. 05. 03.	Tanácsköztársaság	Budapest	11. pcv 12. pcv	Haubrich népbiztos, Budapest katonai pk-ja, rendelkezésére adták a 11 és 12. pcv-okat.
1919. 05. 03.	Tanácsköztársaság	Pcv-ok elosztása és bázisaik	2. pcv	Hatvan
1919. 05. 03.	Tanácsköztársaság	Pcv-ok elosztása és bázisaik	3. pcv	Hatvan
1919. 05. 03.	Tanácsköztársaság	Pcv-ok elosztása és bázisaik	4. pcv	Budapest, Kőbánya-felső
1919. 05.03.	Tanácsköztársaság	Pcv-ok elosztása és bázisaik	5. pcv	Budapest, Kőbánya-alsó
1919. 05. 03.	Tanácsköztársaság	Pcv-ok elosztása és bázisaik	6. pcv	Aszód
1919. 05. 03.	Tanácsköztársaság	Pcv-ok elosztása és bázisaik	7. pcv	Salgótarján
1919. 05. 03.	Tanácsköztársaság	Pcv-ok elosztása és bázisaik	8. pcv	Budapest-Ferencváros
1919. 05. 03.	Tanácsköztársaság	Pcv-ok elosztása hadrendbe	2. pcv	Szolnoki hídfő, Árky-csoport
1919. 05. 03.	Tanácsköztársaság	Pcv-ok elosztása hadrendbe	8. pcv	Salgótarján, 3. ho.
1919. 05. 03.	Tanácsköztársaság	Pcv-ok elosztása hadrendbe	3. pcv	Mezőkövesd, 5. ho.
1919.	Tanácsköztársaság	Pcv-ok elosztása	4. pcv	Hatvan, hds. tartalék

05. 03.		hadrendbe		
1919. 05. 03.	Tanácsköztársaság	Pcv-ok elosztása hadrendbe	5. pcv	Hatvan, hds. tartalék
1919. 05. 03.	Tanácsköztársaság	Pcv-ok elosztása hadrendbe	6. pcv	Hatvan, hds. tartalék
1919. 05. 03.	Tanácsköztársaság	Pcv-ok jelzése		A főparancsnokság elrendelte, hogy a pcv-ok feltűnő vörös zászlóval jelöljék magukat, mert számtalan esetben okoztak pánikot a gyengén képzett munkásosztagok körében, megjelenésükkel! Ebből eredően saját tüzet is kaptak!
1919. 05. 05.	Tanácsköztársaság	Füzesabony, Emőd, Miskolc	3. pcv	Beliczky pcv pk-ot sebesülése miatt Budapestre szállították. Pkh Neumann vezeti a vonatot. 10. dd. parancsára Miskolcig felderítés. Itt a sínek fel vannak szedve. Túloldalon „cseh" pcv! Nem lőnek a mieinkre!
1919. 05. 07.	Tanácsköztársaság	Salgótarján	2. pcv 6. pcv 8. pcv	6. ho. átcsoportosít a csehek kiszorítására. Előrenyomul Fülek – Feled - Losonc - Rimaszombat irányban. A sikerben a pcv-ok is nagy szerepet játszottak.
1919. 05. 07.	Tanácsköztársaság	Fülek	8. pcv	Fülekről a 80. dd. ellen cseh pcv futott ki Somoskőújfalu felé. Ezt a 8. pcv tüzérségi tűzzel visszakergette.
1919. 05. 07.	Tanácsköztársaság	Emőd, Miskolc	3. pcv	Felderítés Miskolcra. Új parancs szerint Egerbe irányították a pcv-ot a 65. dd. alárendeltségébe.
1919. 05. 10.	Tanácsköztársaság	Fülek, Losonc	2. pcv 8. pcv	A 6. ho. Osváth-különítménye két pcv támogatásával a Gács patak völgyében tört előre. A két pcv közrefogott egy katonai vonatot, amin a különítmény volt. A 8. pcv megszállja Füleket, a 2. pcv tovább ment Losoncra, hogy a Polyákovics-dd-t támogassa.
1919. 05. 13.	Tanácsköztársaság	Hatvan	3. pcv	Pcv reggel ide érkezett. Beliczky visszavette a pk-ságot. Pcv nagyjavításon itt állomásozott.
1919. 05. 14.	Tanácsköztársaság	Salgótarján, Feled, Fülek	2. pcv 6. pcv 8. pcv	A Vörös Hadsereg főparancsnoksága külön parancsban dicsérte meg a salgótarjáni csatában részt vett csapatokat, kiemelve a 2., 6. és már a honctői harcokban is kitűnt 8.sz. páncélvonat szereplését.
1919. 05. 14.	Tanácsköztársaság	Hatvan	3. pcv	Hadügyi Népbiztosság parancsára a páncélvonathoz érkezett Kuheida Ferenc helyettes parancsnok, valószínűleg politikai tiszt.
1919. 05. 15.	Tanácsköztársaság	Hatvan	3. pcv	A hatvani javítások és szerelések alapján a vonatot Budapestre kellett irányítani, jobban felszerelt szakműhelybe.
1919. 05. 16.	Tanácsköztársaság	Budapest	3. pcv	Az Északi-Főműhely fogadta a pcv-ot javításra. Azonnal elkezdték a lövegkocsi motorjának javítását, a mozdony, a többi kocsi páncélozásának helyreállítását, az összes lakókocsi javítását.
1919. 05. 18.	Tanácsköztársaság	Eger	11. pcv	Az egri védővonal ellen a csehek támadásra készültek, a 11. pcv a csehek állásaiba hatolt, az ellenséget szétverte és támadásukat meghiúsította, mely alkalommal a vonat pk-a, srapnel szilánktól kezén súlyosabban megsebesült.
1919. 05. 19.	Tanácsköztársaság	Mátramindszent, Kisterenye, Nemti	8. pcv	A pcv lövi az állomástól északra levő cseh csapatokat. Átmegy Kisterenyére és lövi a Nemtinél levő cseheket. Délután erősítést kérnek, de kitartanak.
1919. 05. 19.	Tanácsköztársaság	Pétervására, Nádújfalu, Mátranovák	6. pcv	A jelzett településeket a csehek elérték. Az 53. ezred 7. zlj ellentámadásra ment a 6. pcv támogatásával.
1919. 05. 19.	Tanácsköztársaság	Miskolc	12. pcv	1 ho. megkezdte a város felszabadítását. A gyalogság majdnem teljesen használhatatlan (Landler hdt.pk. minden igyekezete ellenére). Kivéve a székely nemzetiségű géppuskás különítmény és a székely ütegek. A 32. tü. ezred ütegeinek tüze és a 12. pcv támadása miatt ürítik ki a csehek Miskolcot. A pcv-on miskolci és környéki mozdonyvezetők teljesítettek szolgálatot.
1919. 05. 20.	Tanácsköztársaság	Miskolc	12. pcv	Az I. ho. alárendeltségében harcolt.
1919. 05. 20.	Tanácsköztársaság	Miskolc	12. pcv	A pcv felderítéseket végzett, Miskolcra is befutott. A csehek egy 220. sorozatú mozdonyt indítottak ellene, személyzet nélkül. Ezt azonban a gurítónál MÁV kocsirendezők – sarukkal – kisiklatták!
1919. 05. 23.	Tanácsköztársaság	Miskolc	12. pcv	A csehek repülőgépről támadták a pcv-ot. A pcv légelhárítása a gépek meglőtte, saját vonalaik mögé még elértek, ahol lezuhantak. Személyzete, Oskar Vytrzny őrmester pilóta, és Hja Svoboda főhadnagy megfigyelő súlyosan megsérült. (27.61 jelű Hansa Brandenburg C. I)
1919. 05. 23.	Tanácsköztársaság	Miskolc	12. pcv	Román, cseh koncentrált támadás indult Miskolc elfoglalására. Hernádnémeti—Belsőbőcs, valamint Tiszalúc felől támadtak három oszlopban. A 10. dd és a 81. erdélyi gy.e. szívósan védekezett ellenük. Kora délután a 12. pcv fedezete mellett a 10. dd ellentámadásba ment, mire az ellenség megfutott. A pánikot főleg a pcv fegyverei okozták!
1919. 05. 25.	Tanácsköztársaság	Miskolc		Cseh légitámadás a város ellen. Több halott és sok sebesült. A 27.19 jelű Hansa Brandenburg C. I-es repülőgépet Josef Pospísil főhadnagy pilótával és Vladimír Braun főhadnagy megfigyelővel a fedélzetén Miskolc felett váratlanul lövedékek találták el. A támadás egy „bolsevik Phönix típusú gépről" jött, de a megfigyelő-géppuska tüzének fedezete alatt sikerült elmenekülniük.

1919. 05. 25.	Tanácsköztársaság	Miskolc	12. pcv	A sérült vonatot a miskolci MÁV műhelyben javították.
1919. 06	Tanácsköztársaság	Clemenceau jegyzék		Clemenceau francia miniszterelnök június közepén jegyzéket intézett a Kormányzótanácshoz, amelyben közölte Magyarország északi és keleti határait, és követelte, hogy a Vörös Hadsereget északon vonják vissza e határok mögé. Cserében a románok ki fogják üríteni a Tiszántúlt. A proletárdiktatúra vezetői – hosszas vita után – elfogadták a javaslatot. A különböző követelésekkel fellépő antant-jegyzékek közzététele azonban nagyban rontotta a vörös csapatok harckészséget ezekben a napokban. A vezető tisztek sokasága hagyta el a hadsereget e napokban.
1919. 06. 4.	Tanácsköztársaság	Miskolc, Hidasnémeti, Szerencs, Mád	12. pcv	A vonatot a pk-ság kerülő úton Mádra vezényelte. Egy gyalogsági szerelvényt kísértek el.
1919. 06. 5.	Tanácsköztársaság	Miskolc, Hidasnémeti, Szerencs, Mád	12. pcv	A pcv a Hidasnémeti-Abaújszántó vasútvonal használhatóságát derítette fel.
1919. 06. 5.	Tanácsköztársaság	Budapest-Józsefvárosi pu	3. pcv	Parancs, hogy a pcv Tornaljára induljon haladéktalanul.
1919. 06. 6.	Tanácsköztársaság	Bánréve a bázis	3. pcv	A pcv Bánrévére érkezett, itt volt a 65. dd, akinek az alárendeltségébe léptek.
1919. 06. 6.	Tanácsköztársaság	Kassa	4. pcv (IV.a.. pcv)	A 4. pcv (IV. a. páncélvonat) Kassára húzódott, hogy elkerülje a román fogságba esést. Koréh Endre, tábori lelkész visszaemlékezése szerint a városban eloszlott a páncélvonat legénysége, otthagyták a vonatot, többnyire Szegedre mentek tisztjei, hogy szolgálatot vállaljanak a szerveződő Nemzeti Hadseregben. Innentől fogva adatok hiányában homályos a páncélvonat sorsa. A Felvidék kiürítése során a vörös hadsereg 1919. július 2-án hagyta el Kassát. Annyi bizonyos, hogy az erdélyi páncélvonatok 1919 augusztusának első hetében már a Dunántúlon voltak.
1919. 06. 6.	Tanácsköztársaság	Bánréve	3. pcv	Felderítés Sajószentkirály Tornalja felé. Erős cseh ágyútűz a Tornalját szegélyező hegyeken elhelyezett ütegektől. A felderítés alapján a saját tü. eredményesen lőtte a cseh ütegeket.
1919. 06.6.	Tanácsköztársaság	Román front	11. pcv	A román front összeomlása után a pcv legénysége nyilatkozatban tiltakozott a megadás ellen.
1919. 06. 7.	Tanácsköztársaság	Bánréve	3. pcv	A pcv gyalogsággal együtt támadást hajtott végre. A cseheket egészen Sajógömörig nyomták vissza. Itt a vasúti átereszek közül négy már fel volt robbantva. Pcv elkezdte a pálya járhatóvá tételét. Gyalogság, tüzérség tovább ment.
1919. 06. 8.	Tanácsköztársaság	Bánréve	3. pcv	Vasúti átereszek javítása, a helyi lakosság segítségével.
1919. 06. 9.	Tanácsköztársaság	Bánréve	3. pcv	Vasúti átereszek javítása, és a megrongált Sajó híd helyreállítása a helyi lakosság segítségével.
1919. 06. 10.	Tanácsköztársaság	Bánréve	3. pcv	Vasúti átereszek javítása, és a megrongált Sajó híd helyreállítása a helyi lakosság segítségével. Este 8 órára befutott a vonat Rozsnyóra!
1919. 06. 11.	Tanácsköztársaság	Bánréve	3. pcv	Észak felé támadott a pcv, ahol a csehek a hegyekre ütegeket telepítettek. Előretörés Betlérig. Ellenség Dobsina és Igló felé kettéválva menekült. Alsósajó és Oláhpatak között pcv egy meggyengített sínre ráment, előfutó kocsi kisiklott. Visszatették és majdnem Dobsináig mentek. Itt erős ágyúzás mindkét féltől.
1919. 06. 11.	Tanácsköztársaság	Léva	9. pcv	A csehszlovák 7. hadosztály Léva megszerzésére indított támadást, ezt azonban a 16. gyalogezred, a budapesti 3-as és a honti vadászok, a tüzérség, a 9. számú páncélvonat elhárították, majd visszaszorították a csehszlovákokat a Garam mögé.
1919. 06. 13.	Tanácsköztársaság	Bánréve	3. pcv	A pcv Dobsinánál harcolt. Tüzérségi párbaj, a pcv a cseh ütegeket belőtte, azok elhallgattak. Parancsra, du 6 órakor Ipolyságra kellett indulniuk, Bánrévén, Miskolcon keresztül. Stromfeld vkf a Kisalföldnek a Dunától északra eső részének felszabadítására indított támadást.
1919. 06. 14.	Tanácsköztársaság	Miskolc	3. pcv	Miskolcon a pcv mozdonyát javítani kellett.
1919. 06. 16.	Tanácsköztársaság	Léva	8. pcv 9. pcv	Annak ellenére, hogy a csehszlovák hadsereg ezúttal is nagyszámú friss erőit vetett be, többek között 5 francia repülőgépet is, a 3. és a Garam mellé rendelt 4. vörös hadosztály teljes Garamszentbenedek—Léva—Zselíz vonalon visszavonulásra kényszerítette az ellenfelet. A lévai harcokban a Vörös Hadsereg alakulatait hathatósan támogatta a 8. és 9. számú páncélvonat.
1919. 06. 16.	Tanácsköztársaság	Muzsla	3. pcv	Miskolcon, Rákospalotán (itt újabb javítás kellett) át ért a pcv Párkánynánára, majd Muzslára.
1919. 06. 17.	Tanácsköztársaság	Eperjes	12. pcv	Eperjestől északnyugatra több ellenséges csoportosulást szétvert.
1919. 06. 17.	Tanácsköztársaság	Kürt	3. pcv	Kürt állomáson átfutva Kisújfalunál a saját csapatok vonalához ért a pcv. A pcv látványára és tüzére a csehek megfutottak, a pálya javítása után estére Perbetére értek.

1919. 06. 19.	Tanácsköztársaság	Kürt	3. pcv	Cseh repülőgép támadta az állomáson a pcv szerelvényét. Kár nem történt a négy bomba becsapódásakor.
1919. 06. 23.	Tanácsköztársaság	Tőketerebes	4. pcv	A 3. dandár ellentámadást intézett az ellenséges hídfők ellen s e harcok közben Destrémeau tábornok tüzérségi lőszere teljesen elfogyott. A románok két vasúti kocsival küldtek neki lőszert, ezzel Destrémeau június 23-án újra támadt, hadosztályának északi szárnya megközelítette Gálszécset és Tőketerebest, a déli szárny pedig elérte Málca—Abara vonalát. Gálszécs és Tőketerebes közt a vasúti összeköttetés megszakadt. A megindult magyar ellentámadás kapcsán a 4. pcv merész áttörést hajtott végre Tőketerebesről Gálszécs felé, hogy az összeköttetést helyreállítsa, azonban visszatérni nem tudott, mivel mögötte a síneket fölszedték. Megjelent egy másik saját páncélvonat is, hogy társát kiszabadítsa, de az erős ellenséges tüzben június 24-én reggel 5 óráig — amikor beállott a fegyverszünet — nem tudta helyreállítani a síneket. Ekkor Kassáról a fegyverszünet ellenőrzésére háromtagú amerikai tiszti bizottság érkezett a helyszínre, amely salamoni ítéletet hozott: a 4. sz. páncélvonatot cseh hadizsákmánynak nyilvánította, a másikról pedig — amelynek a száma az iratokból nem volt megállapítható —- úgy döntött, hogy visszatérhet a magyar vonalak mögé
1919. 06. 23.	Tanácsköztársaság	Tőketerebes	3. pcv	Kürt állomáson újabb cseh légitámadás a pcv ellen. Kárt nem okoztak.
1919. 06. 24.	Tanácsköztársaság	Budapest és vidék egy része		Zendülés a Tanácsköztársaság ellen. Leverik és véres megtorlás számos helyen. Itt Szamuely „páncélvonatai” súlyosan jeleskedtek!
1919. 06. 29.	Tanácsköztársaság	Perbete	3. pcv	A pcv Szob-Vác vasúton a budapesti Nyugati-pu-ra futott be. Itt szakadt meg a pcv naplója!
1919. 06. 30.	Tanácsköztársaság	Felvidék kiürítése		A Clemenceau-jegyzék hatására elkezdődött a Felvidék kiürítése. Ez véglegesen demoralizálta a katonai egységeket. A románok a jegyzékkel ellentétesen természetesen nem tartották be azt és nem vonultak el a Tisza mellől, sőt elindultak a már védtelen országunk teljes elfoglalására!!!
1919. 07.4.	Tanácsköztársaság	Kassa	12. pcv	A várost utolsóként a pcv hagyta el 15 órakor.
1919. 07. 16.	Tanácsköztársaság	Cegléd	1. pcv 5. pcv	Az I. hdt kötelékében Ceglédre vezényelve.
1919. 08. 01.	Tanácsköztársaság	Lemondás		Július 31-én Kun Béla és a Tanácsköztársaság több vezetője a front közelébe, Ceglédre utazott, hogy tájékozódjanak a helyzetről. Látva a kilátástalan helyzetet, visszautaztak Budapestre, és másnap, augusztus 1-jén a pártvezetőség és a Forradalmi Kormányzótanács együttes ülésén a tanácskormány lemondása mellett döntöttek
1919. 08.01.	Tanácsköztársaság	Páncélvonat veszteség	4. pcv.	Csehszlovákokhoz került.
1919. 08.01.	Tanácsköztársaság	Páncélvonat veszteség	6. pcv.	Románokhoz került.
1919. 08.01.	Tanácsköztársaság	Páncélvonat veszteség	12. pcv.	Románokhoz került.

Magyar Nemzeti Hadsereg

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919. 08.2.	Nemzeti Hadsereg	Miskolc	6. pcv	A III. hdt fokozatosan vonult el Miskolcról. A pcv kifutott a Budapest felé menő vasúti pálya járhatóságának ellenőrzésére. Kál-Kápolnánál a románok a vasutat már járhatatlanná tették. A pcv és a csapatok egy része a Miskolc-Bánréve vasúton próbált meg kijutni, Putnokon át Eger felé.
1919. 08.3.	Nemzeti Hadsereg	Isaszeg-Topolyos	3. pcv	A jelezett napon itt van a pcv egy fénykép szerint. Más forrás szerint a románok ellen védekező gyalogos egységeket harccal támogatott. A túlerő azonban elnyomta őket. A pcv Budapest irányába vonult vissza.
1919. 08.3.	Nemzeti Hadsereg	Putnok-Eger vasút	6. pcv	Putnok felől egy csoport székely katona közeledett páncélvonattal Eger felé, amely a 2. dandár menetvonaláról lemaradt. A páncélvonat Felnémetnél már román járőrökkel vív tűzharcot, amely után visszament Bélapátfalvára. Majd hadikövetet küldtek a románokhoz, szabad elvonulást kérve, ezt azonban nem adták meg, a pcv-t elzsákmányolták.
1919. 08.3.	Nemzeti Hadsereg	Monor	2. pcv	Budapest felé hátráltak, miközben a románok mát sok helyen elérték a vasutat.
1919. 08. 4.	Nemzeti Hadsereg	Székesfehérvár	8. pcv 9. pcv 10. pcv	Itt állomásozott a három pcv, majd a román előrenyomulás hírére, Szombathelyre ment.
1919. 08.5.	Nemzeti Hadsereg	Magyaróvár	9. pcv	Egy géppuskás századot visszairányítottak Magyaróvárra, ahol a 13. pótzászlóalj mellett a 9. pcv is tartózkodott
1919. 08. 5.	Nemzeti Hadsereg	Tapolca	8. pcv 10. pcv	Vörös egységek megfékezése, polgári túszok kiszabadítása.
1919. 08.07.	Nemzeti Hadsereg	Székely Hadosztály		Mintegy 3600 fő, 8 üteg tüzérség, 125 db. géppuska, közel másfélezer jó állapotban levő málhás állat, valamint a még Erdélyből átmentett két páncélvonat, és egy katonai kórházvonattal a Dunántúlra ért a hadosztály. Beosztásra kerültek a székesfehérvári körlethez.
1919. 08. 15.	Nemzeti Hadsereg	Magyaróvár	9. pcv	Itt állomásozott egy ideig.
1919. 08. 21.	Nemzeti Hadsereg	Magyaróvár	9. pcv	Győr román megszállásának másnapján Magyaróvárra érkezett egy román tiszti járőr, amely ott, az időközben eltávozott 9. pcv és két ágyú után kutatott.
1919. 08. 21.	Nemzeti Hadsereg	Sopron	2. pcv	Itt állomásozott egy ideig.
1919. 08. 25.	Nemzeti Hadsereg	Sopron	7. pcv	Itt állomásozott egy ideig.
1919. 08. 28.	Nemzeti Hadsereg	Lajtaújfalu	4. pcv	Lajtaújfalunál megakadályozta egy fegyveres kommunista csoport betörését Magyarországra Ausztriából.
1919. 09. 5.	Nemzeti Hadsereg	Nagymányok	1. pcv	A bányamunkások zendülésének elfojtására ide érkezett Dombóvárról a pcv, G. Nagy Endre hadnagy, 8 géppuska 2 ágyú és 32 katona.
1919. 09. 10.	Nemzeti Hadsereg	Kaposvári körlet, Új-Dombóvár	1. pcv	Állomáshely
1919. 09. 10.	Nemzeti Hadsereg	Kaposvári körlet, Kaposvár	3. pcv	Állomáshely
1919. 09. 10.	Nemzeti Hadsereg	Kaposvári körlet, Kaposvár	9. pcv	Állomáshely
1919. 09. 10.	Nemzeti Hadsereg	Kaposvári körlet, Új-Dombóvár	10. pcv	Állomáshely
1919. 09.17.	Nemzeti Hadsereg	Pécs	9. pcv.	A pcv. legénysége, a terveik szerint, át akart szökni a vonattal együtt a szerbekhez. A szerbek beárulták őket. Mindenki letartóztatásba került.
1919. 10. 4.	Nemzeti Hadsereg	Kaposvári körlet, Dombóvár	1. pcv	Állomáshely, 3/59. jelzéssel.
1919. 10. 4.	Nemzeti Hadsereg	Kaposvári körlet, Dombóvár	3. pcv	Állomáshely, 3/45. jelzéssel.
1919. 10. 4.	Nemzeti Hadsereg	Kaposvári körlet, Kaposvár	1. pcv	Állomáshely, 2/23. jelzéssel.
1919. 10. 4.	Nemzeti Hadsereg	Kaposvári körlet, Kaposvár	1. pcv	Állomáshely, 3/47. jelzéssel.
1919. 10. 15..	Nemzeti Hadsereg	Kaposvári körlet	2. pcv	3 tiszt, 39 legénység, 30 puska, 14 géppuska, 2 ágyú és 2 páncélkocsi.
1919. 10. 15..	Nemzeti Hadsereg	Kaposvári körlet	9. pcv	1 tiszt, 32 legénység, 35 puska, 8 géppuska, 2 ágyú és 3 páncélkocsi.
1919. 10. 15..	Nemzeti Hadsereg	Kaposvári körlet	10. pcv	1 tiszt, 45 legénység, 25 puska, 8 géppuska, 2 ágyú és 3 páncélkocsi.
1919. 11.13.	Nemzeti Hadsereg	Budapest	1. pcv 2. pcv 3. pcv 5. pcv	A románok kivonulása után a Nemzeti Hadsereg vonult be. A csapatok között ott van az 1., 2., 3, 5. és a10. pcv is. A 2. pcv Óbuda, az 5. és 10. pcv-ok Kelenföld állomásokon voltak.

			10. pcv	
1919. 11.23.	Nemzeti Hadsereg	Újszász	5. pcv	A román kivonulás után ide érkezett a pcv.
1919. 11.23.	Nemzeti Hadsereg	Cegléd	10. pcv	A román kivonulás után ide érkezett a pcv.
1919. 11.23.	Nemzeti Hadsereg	Szekszárd	2. pcv	A pcv itt állomásozott.
1919. 12.6.	Nemzeti Hadsereg	Nyugat - Magyarország Lajtaújfalu, osztrák irreguláris egységek, heizenlandisták	2. pcv	A csekély számú magyar erőket (székelyek) pcv segítette a behatolók kiűzéséhez. .
1919. 12. 10.	Nemzeti Hadsereg	Budapest	5. pcv	A pcv itt állomásozott.
1919. 12. 10.	Nemzeti Hadsereg	Budapest	10. pcv	A pcv itt állomásozott.
1919. 12. 10.	Nemzeti Hadsereg	Kaposvári körlet, Kaposvár	1. pcv	Állomáshely, 3/50. jelzéssel.
1919. 12. 10.	Nemzeti Hadsereg	Kaposvári körlet, Szekszárd	2. pcv	Állomáshely, 5/53. jelzéssel.
1919. 12. 10.	Nemzeti Hadsereg	Kaposvári körlet, Új-Dombóvár	3. pcv	Állomáshely, 3/50. jelzéssel.
1919. 10. 15..	Nemzeti Hadsereg	Kaposvári körlet	9. pcv	1 tiszt, 32 legénység, 35 puska, 8 géppuska, 2 ágyú és 3 páncélkocsi.
1919. 12. 10.	Nemzeti Hadsereg	Kaposvári körlet, Kaposvár	9. pcv	Állomáshely, 3/36. jelzéssel.
1919. 12. 25.	Nemzeti Hadsereg	Nyugat-Dunántúl	4. pcv	Horthy Miklósné, Jószási Purgly Magdolna, karácsony napján meglátogatta a székelyeket.

Magyar Királyi Honvédség, rejtett állományú időszak

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1920. 04. 1.	Honvéd Fővezérség			A Honvéd Fővezérség megszűnt és átalakult Honvéd Vezérkarrá.
1920.	Honvéd Vezérkar	Rejtett állományú időszak Pcv-ok átszámozása	I. kat.őrv. (NH: 1. pcv TK: 1. pcv MNT: IV.)	I. katonai őrvonat. Szegedi körlet → Békéscsaba állomás. Névleges leszerelés: 1920. 09. 25. Rejtett állományban: 1929. Katonai rövidítéssel: „körvonat”!
1920.	Honvéd Vezérkar	Rejtett állományú időszak Pcv-ok átszámozása	II. kat.őrv. (NH: 2. pcv Tk: 2. pcv MNT: (II. majd IV.b. pcv)	II. katonai őrvonat. Debreceni körlet → Nyíregyháza állomás. Névleges leszerelés: 1920. 09. 25. Rejtett állományban: 1929. Katonai rövidítéssel: „körvonat”!
1920.	Honvéd Vezérkar	Rejtett állományú időszak Pcv-ok átszámozása	III. kat.őrv. (NH: 3. pcv Tk: 3. pcv MNT: IX. pcv)	III. katonai őrvonat. Budapesti körlet → Cegléd állomás. Névleges leszerelés: 1920. 09. 25. Rejtett állományban: 1929. Katonai rövidítéssel: „körvonat”!
1920.	Honvéd Vezérkar	Rejtett állományú időszak Pcv-ok átszámozása	IV. kat.őrv. (NH: 4. pcv Tk: 4. pcv MNT: új építés)	IV. katonai őrvonat. Szombathelyi körlet → Nagykanizsa állomás. Névleges leszerelés: 1920. 09. 25. Rejtett állományban: 1929. Katonai rövidítéssel: „körvonat”!
1920.	Honvéd Vezérkar	Rejtett állományú időszak Pcv-ok átszámozása	V. kat.őrv. (NH: 5. pcv TK: 5. pcv MNT: XX. pcv)	V. katonai őrvonat. Székesfehérvári körlet → Székesfehérvár állomás. Névleges leszerelés: 1920. 09. 25. Rejtett állományban: 1929. Katonai rövidítéssel: „körvonat”!
1920.	Honvéd Vezérkar	Rejtett állományú időszak Pcv-ok átszámozása	VI. kat.őrv. (NH: 11. pcv Tk: 11. pcv MNT: XXI. pcv)	VI. katonai őrvonat. Szombathelyi körlet → Nagykanizsa állomás.. Névleges leszerelés: 1920. 09. 25. Rejtett állományban: 1929. Katonai rövidítéssel: „körvonat”!
1920.	Honvéd Vezérkar	Rejtett állományú időszak Pcv-ok átszámozása	VII. kat.őrv. (NH: 7. pcv Tk: 7. pcv új építésű)	VII. katonai őrvonat. Debreceni körlet → Miskolc állomás. Névleges leszerelés: 1920. 09. 25. Rejtett állományban: 1929. Katonai rövidítéssel: „körvonat”!
1920.	Honvéd Vezérkar	Rejtett állományú időszak Pcv-ok átszámozása	VIII. kat.őrv. (NH: 8. pcv Tk: 8. pcv MNT: XXIII. pcv)	VIII. katonai őrvonat. Miskolci körlet → Miskolc állomás. Névleges leszerelés: 1920. 09. 25. Rejtett állományban: 1929. Katonai rövidítéssel: „körvonat”!
1920.	Honvéd Vezérkar	Rejtett állományú időszak Pcv-ok átszámozása	IX. kat.őrv. (NH: 9. pcv Tk: 9. pcv MNT: új építés)	IX. katonai őrvonat. Budapesti körlet → Kaposvár állomás. Névleges leszerelés: 1920. 09. 25. Rejtett állományban: 1929. Katonai rövidítéssel: „körvonat”!
1920.	Honvéd Vezérkar	Rejtett állományú időszak Pcv-ok átszámozása	X. kat.őrv. (NH: 10. pcv Tk: 10. pcv MNT: új építés)	X. katonai őrvonat. Szombathelyi körlet → Jászberény állomás. Névleges leszerelés: 1920. 09. 25. Rejtett állományban: 1929. Katonai rövidítéssel: „körvonat”!
1920.	Honvéd Vezérkar	Rejtett állományú időszak Pcv-ok átszámozása	Pc mozdony 375.457	Budapest Északi-Főműhely. Névleges leszerelés: 1920. 09. 25. Rejtett állományban: 1929.
1920.	Honvéd Vezérkar	Rejtett állományú időszak Pcv-ok átszámozása	Pc mozdony 375.482	Budapest Északi-Főműhely. Névleges leszerelés: 1920. 09. 25. Rejtett állományban: 1929.
1920.	Honvéd Vezérkar	„Ébredés” hadművelet	IV. kat.őrv	Az „Ébredés”-hadművelet, a Felvidék és Kárpátalja visszafoglalását célozta, Lengyelországgal egyeztetett módon. A pcv Hegyeshalmon át támadott volna a Felvidékre. Politikai mérlegelés után elálltak tőle.
1920.	Honvéd Vezérkar	„Ébredés” hadművelet	VI. kat.őrv	Az „Ébredés”-hadművelet, a Felvidék és Kárpátalja visszafoglalását célozta, Lengyelországgal egyeztetett módon. A pcv Vácon át támadott volna a Felvidékre. Politikai mérlegelés után elálltak tőle.
1920.	Honvéd	„Ébredés”	IX. kat.őrv	Az „Ébredés”-hadművelet, a Felvidék és Kárpátalja visszafoglalását

	Vezérkar	hadművelet		célozta, Lengyelországgal egyeztetett módon. A pcv Komáromon át támadott volna. a Felvidékre. Politikai mérlegelés után elálltak tőle.
1920.	Honvéd Vezérkar	„Ébredés” hadművelet	II. kat.őrv	Az „Ébredés”-hadművelet, a Felvidék és Kárpátalja visszafoglalását célozta, Lengyelországgal egyeztetett módon. A pcv Bánrévén át tamadott volna a Felvidékre. Politikai mérlegelés után elálltak tőle.
1920. 08.	Honvéd Vezérkar	„Pirkadat” hadművelet	? pcv	Szlovák szeparatisták segítségével akarták a Felvidéket visszavenni, de már Lengyel segítség nélkül. Ltt is több pcv bevetését tervezték. Az 1920. szeptember 18-i csehszlovák-jugoszláv egyezmény húzta keresztül
1921. 01.	Honvéd Vezérkar	„Árpád” hadművelet	? pcv	Ismételten a lengyelekkel egyeztetve dolgozták ki az „Árpád”-műveletet Kárpátalja és a Felvidék visszafoglalására, majd ezzel szoros összefüggésben az erdélyi országrészek visszafoglalást célzó „Virradat”-műveletet, melynek elvi lehetőségét az 1921. április 26-i csehszlovák-román, majd a június 7-i jugoszláv-román egyezmény hiúsította meg.
1921. 01.	Honvéd Vezérkar	„Virradat” hadművelet	? pcv	Ismételten a lengyelekkel egyeztetve dolgozták ki az „Árpád”-műveletet Kárpátalja visszafoglalására, majd ezzel szoros összefüggésben az erdélyi országrészek visszafoglalást célzó „Virradat”-műveletet, melynek elvi lehetőségét az 1921. április 26-i csehszlovák-román, majd a június 7-i jugoszláv-román egyezmény hiúsította meg.
1921. 08. 22.	Honvéd Vezérkar	Rejtett állományú időszak Pécsvárad	III. kat.őrv. (3. pcv)	A szerbek kivonulása után Pécsvárad a pcv állomáshelye.
1921. 08. 22.	Honvéd Vezérkar	Rejtett állományú időszak Pécs	IX. kat.őrv. (9. pcv)	A szerbek kivonulása után Pécs a pcv állomáshelye.
1922. 01. 4.	Magyar Királyi Honvédség	Magyar Királyi Honvédség		Felállításra került az ország védelmére hivatott, önkéntesekből álló, Magyar Királyi Honvédség, melyről az 1921. évi XLIX. törvénycikk rendelkezett.
1927.				Kivonult hazánkból a katonai ellenőrző bizottság.

Magyar Királyi Honvédség

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1928. 10. 1.	Magyar Királyi Honvédség	Pcv-ok selejtezése Pcv-ok átszervezése	V. kat.őrv.	A korábbi katonai őrvonatokból a szerkezetük miatt leselejtezésre került.
1928. 10. 1.	Magyar Királyi Honvédség	Pcv-ok selejtezése Pcv-ok átszervezése	VI. kat.őrv.	A korábbi katonai őrvonatokból a szerkezetük miatt leselejtezésre került.
1928. 10. 1.	Magyar Királyi Honvédség	Pcv-ok selejtezése Pcv-ok átszervezése	VII. kat.őrv.	A korábbi katonai őrvonatokból a szerkezetük miatt leselejtezésre került.
1928. 10. 1.	Magyar Királyi Honvédség	Pcv-ok selejtezése Pcv-ok átszervezése	VIII. kat.őrv.	A korábbi katonai őrvonatokból a szerkezetük miatt leselejtezésre került.
1928. 10. 1.	Magyar Királyi Honvédség	Pcv-ok selejtezése Pcv-ok átszervezése	IX. kat.őrv.	A korábbi katonai őrvonatokból a szerkezetük miatt leselejtezésre került.
1928. 10. 1.	Magyar Királyi Honvédség	Pcv-ok selejtezése Pcv-ok átszervezése	X. kat.őrv.	A korábbi katonai őrvonatokból a szerkezetük miatt leselejtezésre került.
1928. 10. 1.	Magyar Királyi Honvédség	Pcv-ok selejtezése Pcv-ok átszervezése	Pc mozdony 375.457	Budapest Északi-Főműhely, tartalékállományból kivonva.
1928. 10. 1.	Magyar Királyi Honvédség	Pcv-ok selejtezése Pcv-ok átszervezése	Pc mozdony 375.482	Budapest Északi-Főműhely, tartalékállományból kivonva.
1928. 10. 1.	Magyar Királyi Honvédség	M. Kir. Államrendőrség „Páncéljárműves Osztálya” Pcv-ok átszervezése	1. pcv (I. kat.őrv)	A pcv állandó gyakorlóhelye Örkénytábor lett. A Kecskemét – Lajosmizse vonal pedig a vasúti gyakorlások színtere. A pcv komoly átfegyverzésen esett át. (Honvéd Technikai Kísérleti Intézet)
1928. 10. 1.	Magyar Királyi Honvédség	M. Kir. Államrendőrség „Páncéljárműves Osztálya” Pcv-ok átszervezése	2. pcv (II. kat.őrv)	A pcv állandó gyakorlóhelye Örkénytábor lett. A Kecskemét – Lajosmizse vonal pedig a vasúti gyakorlások színtere. A pcv komoly átfegyverzésen esett át. (Honvéd Technikai Kísérleti Intézet)
1928. 10. 1.	Magyar Királyi Honvédség	M. Kir. Államrendőrség „Páncéljárműves Osztálya” Pcv-ok átszervezése	3. pcv (III. kat.őrv)	A pcv állandó gyakorlóhelye Örkénytábor lett. A Kecskemét – Lajosmizse vonal pedig a vasúti gyakorlások színtere. A pcv komoly átfegyverzésen esett át. (Honvéd Technikai Kísérleti Intézet)
1928. 10. 1.	Magyar Királyi Honvédség	M. Kir. Államrendőrség „Páncéljárműves Osztálya” Pcv-ok átszervezése	4. pcv (III. kat.őrv. önjáró lövegkocsija)	A pcv állandó gyakorlóhelye Örkénytábor lett. A Kecskemét – Lajosmizse vonal pedig a vasúti gyakorlások színtere. A pcv komoly átfegyverzésen esett át. (Honvéd Technikai Kísérleti Intézet)
1928. 10. 1.	Magyar Királyi Honvédség	M. Kir. Államrendőrség „Páncéljárműves Osztálya” Pcv-ok átszervezése	V. kat.őrv.	„Alkatrész és fődarab tartalékként” hagyták meg a kocsik és felszerelésének egy részét. Nem volt önálló vonat!
1933.	Magyar Királyi Honvédség	M. Kir. Államrendőrség „Páncéljárműves Osztálya” Pcv-ok átszervezése	5. pcv	Kísérleti jelleggel, RÁBA VP sínautó, géppuskákkal.
1938. 03. 5.	Magyar Királyi Honvédség	Fegyverkezési program		Darányi Kálmán meghirdeti a győri programot, amelyben 600 millió pengőt irányoztak elő a hadsereg fejlesztésére.
1938. 05.	Magyar Királyi Honvédség	Pcv-ok átszervezése, átfegyverzése	101. pcv (1. pcv)	1 x 80 mm, 18M. tábori ágyú, 1 x 36M 37 mm pct. ágyú, 6 x 31M8. géppuska, 2 x 36 M. 20 nehézpuska

1938. 05.	Magyar Királyi Honvédség	Pcv-ok átszervezése, átfegyverzése	102. pcv (2. pcv)	1 x 80 mm, 22M. tábori ágyú, (kupola csere), 1 x 36M 37 mm pct. ágyú, 6 x 31M8. géppuska, 2 x 36 M. 20 nehézpuska
1938. 05.	Magyar Királyi Honvédség	Pcv-ok átszervezése, átfegyverzése	103. pcv (3. pcv)	1 x 80 mm, 18M. tábori ágyú, 1 x 36M 37 mm pct. ágyú, 6 x 31M8. géppuska, 2 x 36 M. 20 nehézpuska
1938. 05.	Magyar Királyi Honvédség	Pcv-ok átszervezése, átfegyverzése	104. pcv (4. pcv)	1 x 80 mm, 22M. tábori ágyú, (kupola csere), 1 x 36 M. 20 nehézpuska,
1938. 08. 29.	Magyar Királyi Honvédség	Bledi egyezmény		A bledi egyezményben a kisantant elismerte Magyarország fegyverkezési egyenjogúságát, Magyarország pedig lemondott a trianoni békeszerződésben elveszített területek erőszakos visszafoglalásáról.
1938. 09. 14.	Magyar Királyi Honvédség	I. honv. vegyes dd. gyakorlat	? pcv	Két pcv vett részt a gyakorlaton.
1938. 11.	Magyar Királyi Honvédség	Felvidék visszatérése	101. pcv	Bánréve, Sajószentkirály, Sajóháza, Tornalja. Tahy Pál fhdgy. pk.
1938. 11.	Magyar Királyi Honvédség	Felvidék visszatérése	102. pcv	Fülek
1939	Magyar Királyi Honvédség	Pcv-ok átszervezése	5. pcv	RÁBA VP sínautó selejtezése
1939. 03. 15.	Magyar Királyi Honvédség	Kárpátalja elfoglalása	101. pcv	Nevicke. Tahy Pál fhdgy. pk.
1939. 03. 15.	Magyar Királyi Honvédség	Kárpátalja elfoglalása	102. pcv	Wingler István szds. pk.
1939. 03.16.	Magyar Királyi Honvédség	Kárpátalja elfoglalása	101. pcv.	Alsó-Domonyára rendelték a pcv-ot, a 13. kerékpáros zlj. támogatására. Éjfélre elérték Perecsényt.
1939. 03.17.	Magyar Királyi Honvédség	Kárpátalja elfoglalása	101. pcv.	A támadás folytatására a 13. kerékpáros-zászlóaljat és a páncélvonatot rendelték, de azok Mércsétől északra az erős gyalogsági- és tüzérségi tűzben dél körül elakadtak.
1940. 09.	Magyar Királyi Honvédség	Észak-Erdély visszatérése	102. pcv	Éder szds. pk. Nagyvárad, Kolozsvár, Dés

II. világháború

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1942.	Magyar Királyi Honvédség	Szovjet front	„Botond” pcv	Brjanszk, Kurszk környéki vasútvonalak ellenőrzése, biztosítása.
1942-43.	Magyar Királyi Honvédség	Szovjet front	„Celjanka” pcv	Zsákmányolt szovjet pcv. Valószínűleg a honvédség csak használta, mert később nem találkozunk vele a magyarországi harcok során. Keleti front Brjansz, Kurszk…
1942-43.	Magyar Királyi Honvédség	Szovjet front	„OB-3” pcv	Zsákmányolt szovjet pcv. Valószínűleg a honvédség csak használta, mert később nem találkozunk vele a magyarországi harcok során. Keleti front Brjansz, Kurszk…
1944. 09. 5.	Magyar Királyi Honvédség	Német-Erdély harccsoport, Marosvásárhely, Marosludas	102. pcv	A Marosvásárhely-Marosludas vasúton harcolt a pcv.
1944. 09. 20.	Magyar Királyi Honvédség	Erdély	101. pcv	Világos térségében a vonat lövegkocsija homlok találatot kapott.
1944. 09. 29.	Magyar Királyi Honvédség	Erdély	102. pcv	Marosvásárhelyt utolsóként hagyta el a pcv.
1944. 10. 1.	Magyar Királyi Honvédség	Erdély	102. pcv	Kolozsvárra futott be.
1944. 10.15.	Magyar Királyi Honvédség	Alföld	103. pcv.	A 3. hadsereg arcvonalának legveszélyeztetettebb szakasza továbbra is Baja és Kiskunhalas között húzódott. Szintén a hadsereg alárendeltségébe került a 103. páncélvonat is, ami Fülöpszállásra futott be.
1944. 10. 29.	Magyar Királyi Honvédség	Kecskemét körzete	103. pcv	8. magyar táb.pót.ho, → magyar rohamlöveg csop. és gyalogság megsegítésére itt harcolt.
1944. 11. 6.	Magyar Királyi Honvédség	Budapest-Vizafogó vá.	102. pcv	Javításra ide futottak be.
1944. 11. 6.	Magyar Királyi Honvédség	Budapest-Vizafogó vá. Dunakeszi, Székesfehérvár, Érsekújvár	102. pcv	Javítás után Dunakeszi-Alag vá-ra irányítva. Innen Székesfehérváron át Érsekújvárra irányítja a parancs.
1944. 11.0 7.	Magyar Királyi Honvédség	Budapest Délkelet, kelt	103. pcv	Négy napon át a 103. páncélvonat Vecsés – Üllő - Monor, valamint Rákoskeresztúr – Ecser - Mende vonalon vett részt a harcokban. Támaszpontja Budapest - Kőbánya teherpályaudvar volt.
1944. 11. 11.	Magyar Királyi Honvédség	Budapest nyugat, délnyugat	102. pcv	Nagyjából egy hétig Budapest-Tata, Budapest-Szabadbattyán vonalon őrjáratok.
1944. 11. 14.	Magyar Királyi Honvédség	Sárbogárd bázis	103. pcv	Sárbogárd, Cece, Vajta térségi harcokban vett részt.
1944. 11. 28.	Magyar Királyi Honvédség	Balatonfüred bázis	101. pcv	Balatonfűzfő—Tapolca közti vasútvonalon mozogva, lövegeivel támogatta a partvédelmet.
1944. 11. 28.	Magyar Királyi Honvédség	Cece térsége	102. pcv	E térségben harcol a jelezett időpontban. Simontorny-Zichyújfalu vonalon járőrözés.
1944. 12. 2	Magyar Királyi Honvédség	Sárbogárd térsége	102. pcv	Itt harcol.
1944. 12. 4	Magyar Királyi Honvédség	Pincehely	102. pcv	Magyar II. hadtest parancsnoksága Székesfehérvárról erőszakos harcfelderítésre rendelte ki a 102. páncélvonatot, melynek sikerült a Rétszilas—Tolnanémedi közti vasútvonalon Pincehelyig előretörni. Itt harcba keveredett a szovjet csapatokkal, majd súlyos sérülésekkel visszavonult (visszavontatták?) Székesfehérvárra
1944. 12. 5	Magyar Királyi Honvédség	Sárbogárd	103. pcv	A sárbogárdi vasútállomás kiürítésekor kiégett a pcv
1944. 12. 7	Magyar Királyi Honvédség	Sárbogárd	103. pcv	Budapest - Déli pályaudvarra, onnan Óbudára vontatták javításra.
1944. 12. 7	Magyar Királyi Honvédség	Balatonfüred bázis	„Botond” pcv	Innentől gyakorlatilag karácsonyig itt állomásozott. Balatonfűzfő-Keszthely vonalon járőrözés.
1944. 12. 7	Magyar Királyi Honvédség	Balatonfüred bázis	102. pcv	Innentől gyakorlatilag karácsonyig itt állomásozott. Balatonfűzfő-Keszthely vonalon járőrözés.
1944. 12. 8	Magyar Királyi Honvédség	Balatonfüred bázis	101. pcv	Balatonfüred térségében szovjet partraszállási kísérlet. A felfegyverezett polgári hajók közül a HELKA, KELÉN, JÓKAI gőzhajókat, és a KOMP I és KOMP II átkelőhajókat. és a 912 sz. könnyű rohamcsónak egység 27 db rohamcsónakját támogatta a harcban. A szovjetek visszafordultak.
1944. 12. 8	Magyar Királyi Honvédség	Balatonfüred bázis	„Botond” pcv	Balatonfüred térségében szovjet partraszállási kísérlet. A felfegyverezett polgári hajók közül a HELKA, KELÉN, JÓKAI gőzhajókat, és a KOMP I és KOMP II átkelőhajókat. és a 912 sz. könnyű rohamcsónak egység 27 db rohamcsónakját támogatta a harcban. A szovjetek visszafordultak.
1944.	Magyar Királyi	Tapolca	102. pcv	Javításra ide érkezett a helyi MÁV fűtőházba.

12. 12	Honvédség			
1944. 12. 13	Magyar Királyi Honvédség	Balatonfűzfő bázis	„Botond” pcv	Fűzfő védelmére rendelték.
1944. 12. 13	Magyar Királyi Honvédség	Balatonfüred bázis	101.pcv	Továbbra is a Fűzfő-Tapolca közötti vasúton mozog.
1944. 12. 15	Magyar Királyi Honvédség	Csopak	101.pcv	Itt állomásozott.
1944. 12. 15	Magyar Királyi Honvédség	Tapolca	102.pcv	Itt állomásozott.
1944. 12. 15	Magyar Királyi Honvédség	Horvátország	103.pcv	Javítása után a pcv-ot német alárendeltségben horvát területre vezényelték.
1944. 12. 16	Magyar Királyi Honvédség	Nyugat-Dunántúl, Csepreg térsége	102.pcv	Nagyjából 5 napig e térségben volt a vonat, járőrözés.
1944. 12. 20	Magyar Királyi Honvédség	Ács, Tata, Környe térsége	102.pcv	Átvezényelve, Ács – Tatabánya - Környe körzetében járőrtevékenységet
1944. 12. 26.	Német-magyar harccsoport	Bekerített Budapest	1. pcv	Rögtönzött pcv, a Ganz és egyéb nyilas szervezetek építették. 1 db 40 mm gépágyú, 1 db golyószóró. Ócsa (kilőtt egy T-34-est), Vecsés, gödöllői HÉV, Keleti pályaudvar, itt robbantották fel.
1944. 12. 26.	Német-magyar harccsoport	Bekerített Budapest	2. pcv	Rögtönzött pcv, a Ganz és egyéb nyilas szervezetek építették. 1 db 80 mm ágyú, 1 db golyószóró. Háros-sziget, Csepel-sziget, Duna parti harcokat támogatta.
1944. 12. 26.	Német-magyar harccsoport	Bekerített Budapest	3. pcv	Rögtönzött pcv, a Ganz és egyéb nyilas szervezetek építették. 1 db 80 mm ágyú, 1 db golyószóró. Óbudán került bevetésre (többször kifutott Esztergom felé), egy SS harccsoport részeként, a filatori kitérőnél robbantották fel.
1944. 12. 27	Magyar Királyi Honvédség	Csopak környéke	102.pcv	A pcv e körzetben tevékenykedik nagyjából egy hétig.
1945. 01. 20.	Magyar Királyi Honvédség	Balaton északi part	101.pcv	20. magyar feld. zlj. alárendeltségében az északi part védelme.
1945. 01. 20.	Magyar Királyi Honvédség	Tapolca	102.pcv	Védelemre rendelve, 20. magyar gy. ho. tartaléka.
1945. 01. 20.	Magyar Királyi Honvédség	Balatonfűzfő bázis	„Botond”. pcv	Védelemre rendelve.
1945. 01. 29.	Magyar Királyi Honvédség	Balatonfüred	101.pcv	A 14/II. honvédzászlóalj védelmi partszakaszát – a déli partról –szovjet rajtaütés érte. A helyzet olyan súlyosnak mutatkozott, hogy a gyalogsági parancsnokság riasztotta a balatonfüredi Illey-harccsoportot és az 57. magyar utász-zászlóaljat, valamint a 101. sz. páncélvonatot.
1945. 01. 29.	Magyar Királyi Honvédség	Balatonfüred	101.pcv	Déli 12 órakor a 101. sz. páncélvonatnak a „Balaton zászlóalj” 3. századát a Sió-csatorna frontvonalba kellett volna szállítani. Az orkánszerű szél és a nagy hófúvás az akciót lehetetlenné tette, a páncélvonat nem tudott közlekedni.
1945. 01. 31.	Magyar Királyi Honvédség	Balatonfüred, Lepsény	101.. pcv	A pcv-ot – hadseregparancsnoki utasításra – Lepsénybe indították, a Magyar Királyi 25. gyalogoshadosztály támogatására.
1945. 02. 6..	Magyar Királyi Honvédség	Tapolca, Balatonfüred	102.. pcv	A 101. pcv pótlására Balatonfüredre vezényelve.
1945. 02. 9..	Magyar Királyi Honvédség	Lepsény, Komárom	101.. pcv	A pcv-ot Komáromba vezényelték.
1945. 02. 4.	Magyar Királyi Honvédség	Komárom, Balatonfüred	101.. pcv	A pcv-ot Komáromból ismét a balatoni harctérre vezényelték.
1945. 03. 3.	Dél Hadseregcsoport			A jelzett napon a csapatok kimutatásánál 3 pcv. Ezek valószínűleg a 101, 102, és a „Botond” pcv-ok.
1945. 03. 6.	Magyar Királyi Honvédség	Balatonfüred, Alsóörs	101. pcv	Alsóörs a bázis.
1945. 03. 6.	Magyar Királyi Honvédség	Balatonfűzfő, Balatonfüred	„Botond”. pcv	Balatonfüred a bázis.
1945. 03. 9.	Magyar Királyi Honvédség	Balatoni védővonal	„Botond”. pcv	20. magyar gy.ho. alárendeltségében
1945. 03. 9.	Magyar Királyi Honvédség	Balatoni védővonal	101.. pcv	20. magyar gy.ho. alárendeltségében
1945. 03. 9.	Magyar Királyi Honvédség	Balatoni védővonal	102.. pcv	20. magyar gy.ho. alárendeltségében
1945. 03. 9.	Magyar Királyi Honvédség	Segesd, Beleg, Kutas térsége	?.. pcv	Pcv segítette a harcot.
1945. 03. 15.	Magyar Királyi Honvédség	Balatonfüred	„Botond”.. pcv	A 20. nagyar. gy.ho. törzse Balatonfüredre települt, a pcv szállította át őket.
1945. 03. 18.	Magyar Királyi Honvédség	Balatoni védővonal	„Botond”. pcv	20. magyar gy.ho. alárendeltségében
1945. 03. 18.	Magyar Királyi Honvédség	Balatoni védővonal	101.. pcv	20. magyar gy.ho. alárendeltségében
1945. 03. 18.	Magyar Királyi Honvédség	Balatoni védővonal	102.. pcv	20. magyar gy.ho. alárendeltségében
1945. 03. 23.	Magyar Királyi Honvédség	Alsóörs	?. pcv	A vasútállomáson a pcv-ot a szovjet 707. cs.rep.e. Il-2 gépei támadták. Egy Il-2-es gépet a légvédelem lelőtt.

1945. 03. 24.	Magyar Királyi Honvédség	Badacsonytomaj	?. pcv	A pcv-ot a szovjet repülőgépek támadták.
1945. 04. 3.	Német alárendeltség	Vasasszentmihály	101. pcv	A pcv Tapolca-Zalaegerszeg vonalon Körmend felé ment. Részt vett a Vasasszentmihály környéki ellentámadásban. Innen kitört és Szentgotthárdnál hagyta el az országot. A háború befejezésekor szovjet kézre került.
1945. 04. 3.	Német alárendeltség	Horvátország	„Botond”. pcv	A pcv Tapolcán és Nagykanizsán át Csáktornyára vonult vissza, további sorsa ismeretlen.

Kronológia páncélvonatonként

I. világháború

Schober féle harctéri páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1914. 08.	Osztrák - Magyar Monarchia	cs.és.kir.15.vép.szd Schober Frigyes fhdgy	harctéri páncélvonat	Stanislaui vasúti műhelyben épült az első szükség pcv.
1914. 08.	Osztrák - Magyar Monarchia	cs.és.kir.15.vép.szd Schober Frigyes fhdgy	harctéri páncélvonat	Kraszniki csata, debicai híd
1914. 09. 15.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Pcv-ok támogató harcai; cs.és.kir.15.vép.szd Schober Frigyes fhdgy	harctéri páncélvonat	Conrad vezérkari főnök személyesen látta egy pcv támogató harcát. Lemberg, Grodek, Rawaruska
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Pcv. átalakítások	XI. pcv	Schober féle harctéri vonat javított, átépített változata. G-M-G jellegű maradt.
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Itáliai hadszíntér csapatai	XI. pcv	Schober harctéri vonat javított változata az 52. dd. csapataihoz beosztva, Val Sugana.
1915. 09.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK	I. – XII.	Páncélvonatok hadrendi számozása. A Schober féle vonat a XI. számot kapta.

Kossowicz féle harctéri páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1914. 10.	Osztrák - Magyar Monarchia	cs.és.kir.5.vép.szd Kossowicz Xenophon szds	harctéri páncélvonat	A harmadik szükség pácv, Munkács – Stryj vonal, két részre bontható vonat, L-M-G / G-M-L elrendezéssel
1914. 11. 11.	Osztrák - Magyar Monarchia	Hőfer jelentés Kossowicz Xenophon szds	harctéri páncélvonat	Stryj völgyében a pcv támogatta az előrenyomulást.
1914. 11. 26.	Osztrák - Magyar Monarchia	Szurmay tábornok, Kárpátok, Kossowicz Xenophon szds	harctéri páncélvonat	Szurmay tábornok pcv-on, ell. területen, személyesen felderítést végzett, Malomrét – Fenyvesvölgy között
1915. 01.23.	Osztrák - Magyar Monarchia	Kárpátok		A felszabadult Munkács − Stryj vasútvonalat az utánpótlási viszonyok megjavítása végett minél előbb helyre kellett állítani. Hukliwa (Zugó)-, Kosári-, Osolina-viaduktok ideiglenes helyreállítása. A kisebb rombolásokat az 5. (Kossowicz százados) és 10. (Barabás százados) vasútépítő század) január végéig helyreállított, de a Hukliwa- és Kosári-viadukt helyreállítása kb. 6 hetet vett igénybe
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Pcv. átalakítások	X. pcv	A javított, átalakított Kossowicz vonat. Elvonták a lövegeit. Átalakult G-M-G könnyű géppuskás vonattá.
1915. 09.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK	I. – XII.	Páncélvonatok hadrendi számozása. A Kossowicz vonat a X: számot kapta.
1915. 10. 15	Osztrák - Magyar Monarchia	Dél-Tirol, Rohr-hadsereg-csoport	X. pcv	Kossowicz-féle javított, erősített vonat. A jelzett helyre és pk-ság alá rendelve.
1916. 03. 10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Dél-Tirol, 10. hds, 92. gy.ho.	X. pcv.	Kossowicz-féle javított, erősített vonat a jelzett pk-ság alá rendelve.

1916. 05. 19.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front Fénykép	X. pcv	Tarvis állomáson, fénykép. (Megerősített, átalakított Kossowicz vonat)
1916. 05. 21.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front Fénykép	X. pcv	Tarvis állomáson, fénykép. (Megerősített, átalakított Kossowicz vonat)
1916. 12.08.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front. Kossowicz szds.		A Hukliwa- és Kosári-viaduktok, illetve az ezekhez csatlakozó egyéb vasúti műtárgyak végleges helyreállítása elkezdődött. 5. és 1. vép. 1. vép. különítmény, két hadifogoly munkásosztag.

Kleindin féle harctéri páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1914. 09.	Osztrák - Magyar Monarchia	cs.és.kir.18.vép.szd Kleindin Imre szds	harctéri páncélvonat	A második szükség pcv, Kolomea, Horodenka, Chryplin, Napokolonitz
1914. 09.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Galícia, Kleindin Imre szds.	harctéri páncélvonat	Rögtönzött katonai szerelvény Kolomeáig megy és segít a visszavonulásban, betegeket, sebesülteket hoz ki .
1914. 09.11.	Osztrák - Magyar Monarchia	Galícia, Kleindin Imre szds.	harctéri páncélvonat	A vonat a felderítő útján Horodenka-tól nyugatra egy nagy vonat-tábort lepett meg. Egy menekült lengyel földbirtokos értesítése szerint az oroszok 50 embert vesztettek holtakban és sebesültekben
1914. 10.07.	Osztrák - Magyar Monarchia	Kárpátok, Kleindin Imre szds	felderítő vonat	Egy mozdonnyal és egy vasúti kocsin, a vasúti mérnökkel és két csendőrrel Nagybocskó felé utazott szemrevételezésre, felderítésre. Veresmart községnél kozák csapat közvetlen közelből gyorstűzzel fogadta őket. Hirschler Béla vasúti főmérnök és Vadnay főmozdonyvezető és egy csendőr meghaltak.
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Pcv. átalakítások	XII. pcv	Kleindin féle harctéri vonat javított, átépített változata. Egyedi lövegkocsit kapott, L-M-G jellegű nehéz pcv. lett.
1915. 09.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK	I. – XII.	Páncélvonatok hadrendi számozása. A Kleindinféle vonat a XII. számot kapta.

I. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1914. 10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Északi Főműhely Tervezett pc vonat építésének kezdete	I. páncélvonat	Könnyű, géppuskás, G-M-G elrendezés
1914. 12	Osztrák - Magyar Monarchia	Északi Főműhely Tervezett pc vonat építésének befejezése	I. páncélvonat	Könnyű, géppuskás, G-M-G elrendezés
1914. 12. 05.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Kleindin Imre szds	I. pcv	Az első gyári páncélvonat frontra érkezése. Bevetés Máramarosszigetről a legénység a 28. vép. szd.-ból került ki.
1914. 12. 05.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Kleindin Imre szds	I. pcv	Bevetés Máramarosszigetről
1915. 02.18.	Osztrák - Magyar Monarchia	Galícia, Kleindin Imre szds.	I. pcv.	Kolomea felől Stanislau irányába előnyomuló csapatainkat a páncélvonat Ottynia községen túl már kb. 15−20 km-rel túlhaladta; 1−2 km-re Chryplin állomásnál az oroszokat megtámadta és szétverte.
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Pcv. átalakítások	I. pcv	Egyedi lövegkocsit kapott, nehéz ágyús pcv lett. L-G-M-G elrendezés.

1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Itáliai hadszíntér csapatai	I. pcv	Nabresina állomásról hajt végre bevetéseket
1915. 09.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK	I. – XII.	Páncélvonatok hadrendi számozása. A vonat az I. számot kapta.
1915. 11.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Karintiai terület	I. pcv	Jelzett időpontban-Karintiában van
1916. 08. 27	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Román támadás	I. pcv	Petrozsény-Piski-Gyulafehérvár vasút
1917. 07. 23.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front 1. hadsereg	I. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1918. 11.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Háború vége	I. pcv.	Lengyel területen érte a háború vége. A lengyelek lefoglalták, ebből és a III. pcv-ből lett a lengyel PKP 1 „Pilsudsky” pc vonat. Egy mozdonyból és két kocsiból a lengyel PKP 2. pc vonatot hozták létre „Smialy” néven.

II. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1914. 10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Északi Főműhely Tervezett pc vonat építésének kezdete	II. páncélvonat	Könnyű, géppuskás, G-M-G elrendezés
1914. 12	Osztrák - Magyar Monarchia	Északi Főműhely Tervezett pc vonat építésének befejezése	II. páncélvonat	Könnyű, géppuskás, G-M-G elrendezés
1914. 12.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK ELK. 24. vasúti vonal pk-ság Temesvár	II. pcv	1 db könnyű gpp. pcv. állományban
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	Újvidék	II. pcv.	Ez a páncélvonat 1915 nyaráig felszerelés nélkül, rozsdásan hevert Újvidéken az államvasutak fűtőházában, amikor az ott pihenő 1. hgyi dd. átvette és felszerelte!!!
1915. 05.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Tengermellék csapatai	II. pcv	Trieszti táboro száll. vez. FTL9.
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Pcv. átalakítások	II. pcv	Egyedi lövegkocsit kapott, nehéz ágyús pcv lett. L-G-M-G elrendezés.
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Tengermellék csapatai	II. pcv	5. hds, 58. gyalog dd. alárendeltségében.
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Scheichelbauer fhdgy parancsnok	II. pcv	Szerémségből az Isonzó frontra került.
1915. 08. 13.	Osztrák - Magyar Monarchia	Hőfer jelentés Scheichelbauer fhdgy parancsnok	II. pcv	Pcv. Monfalconéba hatolt be a pályaudvarig és lőtte az Adtria Műveket és a gyalogságot
1915. 09. 11-12.	Osztrák - Magyar Monarchia	Hőfer jelentés Scheichelbauer fhdgy parancsnok	II. pcv	Plavai rajtaütés
1915. 10. 15	Osztrák - Magyar Monarchia	Isonzó-front. 5. hadsereg, XVI. hadtest.	II. pcv.	A jelzett helyre és pk-ság alá rendelve.
1916. 03. 10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Isonzo-front. 5. hadsereg, XIV. hadtest.	II. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1916. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Scheichelbauer fhdgy parancsnok	II. pcv	Isonzó frontról Galíciába, Kolomea környékére ment a Bruszilov-offenzíva miatt.
1916.	Osztrák -	AOK	II. pcv	Vöröstorony-szoros védelme,

08. 27	Magyar Monarchia	Román támadás		
1917. 07. 01.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front Südarmee	II. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1917. 10.06.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bukovina 3. hds.	II. pcv.	A 3. hds-hez erősítésül a II.páncélvonatot osztják be. A II.pcv. ekkor egy ágyús és egy géppuskáskocsival rendelkezik Összesen 2 db 7 cm L/30 gy.tü.lg; 2 db 7 cm L/33 gy.tü.lg; és 5 géppuska. A II. páncélvonat Hlibokánál van. Harcászati alkalmazását és működését úgy készítették elő, hogy a Sereth-völgyben és az oprischeny − berlincei útnál mozgó lövegtartalék lehessen. Lesállását a Kamenkától északra levő bevágásban sze-melték ki, hogy onnan a berlincei vasúti megállóhely és Czerepkoutz vasúti állomás felé me-hessen.
1918. 11.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Háború vége	II. pcv.	Cseh területen ragadt. Ebből lett a CSD 2. „Libuse" pcv. 1939. márciusban a Wehrmacht ezt lefoglalta. A lövegkocsi 1941-ben a Jugoszláv háborúban német pcv részeként harcolt.

III. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1914. 10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Északi Főműhely Tervezett pc vonat építésének kezdete	III. páncélvonat	Könnyű, géppuskás, G-M-G elrendezés
1914. 12	Osztrák - Magyar Monarchia	Északi Főműhely Tervezett pc vonat építésének befejezése	III. páncélvonat	Könnyű, géppuskás, G-M-G elrendezés
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Pcv. átalakítások	III. pcv	Nehéz ágyús pcv lett. L-M-G-M-L elrendezés, forgótornyos lövegkocsik.
1917. 07. 01.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front 4. hadsereg	III. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1916. 07. 28.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front 4. hadsereg	III. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1917. 10.06.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bukovina 7. hds.	III. pcv.	A cs. és kir 44. gy.e. Waschkoutzná (Bukovina) súlyos veszteséget szenved. A 7. hds-hez erősítésül a III.páncélvonatot osztják be. A III.pcv. ekkor két ágyús és egy géppuskáskocsival rendelkezik Összesen 2 db 7 cm L/30 gy.tü.lg. és 4 géppuska. A pcv-ot. az Alt – Zuczka − Bojan vonalszakaszon alkalmazzák; az ellenség támadása esetén a 83. hadosztály rendelkezésére bocsátják.
1918. 11.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Háború vége	III. pcv.	Lengyel területen ragadt, lefoglalták. Az I. pcv és a III. pcv elemeiből lett a PKP 1. és PKP 2 pcv.

IV. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1914. 10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Északi Főműhely Tervezett pc vonat építésének kezdete	IV. páncélvonat	Könnyű, géppuskás, G-M-G elrendezés
1914. 12	Osztrák - Magyar Monarchia	Északi Főműhely Tervezett pc vonat építésének befejezése	IV. páncélvonat	Könnyű, géppuskás, G-M-G elrendezés

1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	Haditudósítás Nyírvidék 1915.	IV. pcv	Reisinger János a pcv. mozdonyvezetője
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Pcv. átalakítások	IV. pcv	Nehéz ágyús pcv lett. L-G-M-G elrendezés, forgótornyos lövegkocsi.
1916. 07. 28.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front 2. hadsereg	IV. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1918. 02.25.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Piave	IV. pcv.	A pcv Coneglianoba érkezett és hadihidak előreszállítását végezte a Piavéhez.
1918. 11.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Háború vége	IV. pcv.	Magyar területen maradt, megbontva még a hadszíntéren, a lövegkocsi az V. páncélvonatba sorolva. A Magyar Nemzeti Tanács I. páncélvonata lesz. A Felvidéken harcolt a betörő csehek ellen.

V. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1914. 10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Északi Főműhely Tervezett pc vonat építésének kezdete	V. páncélvonat	Könnyű, géppuskás, G-M-G elrendezés
1914. 12	Osztrák - Magyar Monarchia	Északi Főműhely Tervezett pc vonat építésének befejezése	V. páncélvonat	Könnyű, géppuskás, G-M-G elrendezés
1915. 05.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Tengermellék csapatai	V. pcv	Trieszti táboro száll. vez. FTL9.
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Pcv. átalakítások	V. pcv	Nehéz ágyús pcv lett. L-M-G elrendezés, forgótornyos lövegkocsi.
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Itáliai hadszíntér csapatai	V. pcv	5. hds. III. hdt. II.b. harccsoport alárendeltségében.
1915. 10. 15	Osztrák - Magyar Monarchia	Isonzó-front. 5. hadsereg, XVI. hadtest.	V. pcv.	A jelzett helyre és pk-ság alá rendelve.
1916. 03. 10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Isonzo-front. 5. hadsereg	V. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1918. 11.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Háború vége	V. pcv.	Szerb-horvát területen maradt. A jugoszláv SHS pcv-ként alkalmazta. 1941-ben a Wehrmacht lefoglalta.

VI. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1914. 10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Északi Főműhely Tervezett pc vonat építésének kezdete	VI. páncélvonat	Könnyű, géppuskás, G-M-G elrendezés
1914. 12	Osztrák - Magyar Monarchia	Északi Főműhely Tervezett pc vonat építésének befejezése	VI. páncélvonat	Könnyű, géppuskás, G-M-G elrendezés
1915.	Osztrák -	AOK	VI. pcv	Maradt G-M-G könnyű, géppuskás pcv.

06.	Magyar Monarchia	Pcv. átalakítások		
1915. 07.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK K.u.K. Rayonskomando Syrmien Kempf kadét pcv. parancsnok	VI. pcv	Szerémségben, lőgyakorlatok, első jelentések
1915. 09.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK K.u.K. Rayonskomando Syrmien Kempf kadét pcv. parancsnok	VI. pcv	Szerémségben, lőgyakorlatok, befejező jelentések
1915. 11.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Karintiai terület	VI. pcv	Jelzett időpontban-Karintiában van
1916. 07. 28.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front 2. hadsereg	VI. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1916. 08. 27	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Román támadás	VI. pcv	Nagyszeben környéke, Tömös-Brassó, Brassó-Ottohán, Brassó-Apácza, Homoród-Kőhalom vasutakon.
1916. 08.28.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front, 71. gy.ho	VI. pcv.	A pcv a tömösi és deresztyei vasúti híd felrobbantásában vett részt.
1916. 08.28.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front, 71. gy.ho	VI. pcv.	Brassó katonai kiürítésének fedezését végezte.
1916. 09. 15.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front Hadijelentés	VI. pcv.	Zsiberknél az Imreh – csoport harcát támogatja és megpróbálja a visszavonulást fedezni.
1916. 09. 17.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front Hadijelentés	VI. pcv	Homoród völgy, 43. gy.e. támogatása
1916. 09. 17.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front Hadijelentés	VI. pcv	Brassó kiürítésének fedezése. benzines, petróleumos kocsik kimenekítése, lakosság evakuálásában való részvétel.,
1916. 09. 19.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front 71. gy.ho.	VI. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1916. 09. 20.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front Hadijelentés	VI. pcv	Erked, Bene környéki harcok. 82. gy.e. támogatása.
1916. 09. 23.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front Hadijelentés	VI. pcv.	Benei vasúti alagút és környékének támadása, visszavétele a 27/V. zlj. katonáival együtt.
1916. 10. 01.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front Hadijelentés	VI. pcv.	A Nagyküküllő völgyét fedezi és részt vesz a németekkel való együttes támadásban.
1916. 10. 04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front Hadijelentés	VI. pcv.	A benei vasúti alagút környékén két román gyalogszázadot szórt szét.
1916. 10. 05.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front Hadijelentés	VI. pcv.	Homoródra tört előre.
1917. 07. 01.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front XXVI: hadtest	VI. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1918. 11.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Háború vége	VI. pcv.	Magyar területen maradt és a Magyar Nemzeti Tanács II. pcv-a lett.

VII. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1915.	Osztrák -	Északi Főműhely	VII.	Nehéz, ágyús, géppuskás, L-M-G-M-L, forgótornyos lövegkocsik.

01.	Magyar Monarchia	Tervezett pc vonat építésének kezdete	páncélvonat	
1915. 02.	Osztrák - Magyar Monarchia	Északi Főműhely Tervezett pc vonat építésének befejezése	VII. páncélvonat	Nehéz, ágyús, géppuskás, L-M-G-M-L, forgótornyos lövegkocsik.
1915. 02.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Beszkid-hágó,	VII. pcv.	Védelemre rendelve
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Pcv. átalakítások	VII. pcv	Nehéz ágyús pcv maradt, de lövegkocsit vettek el tőle. L-G-M-G elrendezés, forgótornyos lövegkocsi.
1915. 08.18.	Osztrák - Magyar Monarchia	Központi hatalmak támadó hadjárat Galícia	VII. pcv.	Ott van a kownoi csatában.
1915. 08.26.	Osztrák - Magyar Monarchia	Központi hatalmak támadó hadjárat Galícia	VII. pcv.	Részt vett a rownoi csatában.
1916. 07. 28.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front 2. hadsereg	VII. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1918. 11.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Háború vége	VII. pcv.	Magyar területen maradt. Megbontva, az egyik lövegkocsi a VIII. páncélvonatba sorolva. A Magyar Nemzeti Tanács IV.a és IV.b. páncélvonatai lettek. Mozdonyát a IX. páncélvonathoz sorolták az osztrák mozdony kiváltására. (Magyar Nemzeti Tanács III. páncélvonat)
1918. 12.	Magyar Nemzeti Tanács	Román és szerb front	VII. pcv (MNT IV.a. és MNT IV.b. pcv)	Megbontva és az egyik lövegkocsit a VIII. pcv-hoz sorolva lett a VIII. pcv részeivel együtt az MNT IV.a. és IV.b. páncélvonata. Mozdonyát a IX. pcv-ba sorolták.

VIII. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1915. 02.	Osztrák - Magyar Monarchia	Északi Főműhely Tervezett pc vonat építésének kezdete	VIII. páncélvonat	Nehéz, ágyús, géppuskás, L-M-G-M-L, forgótornyos lövegkocsik.
1915. 03.	Osztrák - Magyar Monarchia	Északi Főműhely Tervezett pc vonat építésének befejezése	VIII. páncélvonat	Nehéz, ágyús, géppuskás, L-M-G-M-L, forgótornyos lövegkocsik.
1915. 02.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Tatár-hágó,	VIII. pcv.	Védelemre rendelve
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Pcv. átalakítások	VIII. pcv	Nehéz ágyús pcv maradt az eredeti elrendezéssel L-M-G-M-L elrendezés, forgótornyos lövegkocsi.k
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK K.u.K. Rayonskomando Syrmien	VIII. pcv	Szerémség, Ruma
1915. 11.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Karintiai terület	VIII. pcv	Jelzett időpontban-Karintiában van
1916. 07. 28.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front Hadfy-csoport (Hadfy-hadtest)	VIII. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1916. 07.28.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bruszilov offenzíva	VIII. pcv.	Részt vett a sstanislaui, kriblini, otliniai csatában.
1916. 07.28.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bruszilov offenzíva	VIII. pcv.	A vonat súlyosan megsérült, ezért a budapesti Északi Főműhelybe kellett mennie javításra.
1916.	Osztrák -	AOK	VIII. pcv.	A budapesti nagyjavítás után ismét a frontra irányították.

08. 27	Magyar Monarchia	Román támadás		
1916. 08. 27	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Román támadás	VIII. pcv.	A román támadás elhárítására az orosz front helyett Erdélybe vezényelték.
1916. 08. 27	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Román támadás	VIII. pcv	Verestorony-Olthid-Nagyszeben-Kiskapus vasutakon
1916. 09. 9.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front Hadijelentés	VIII. pcv	Szeben kiürítésében és ennek fedezésében vett részt.
1916. 09.10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front, 17. h.gy.e.	VIII. pcv.	Pcv-unk mögött románok felszedik a síneket. Az ezred 8. szd-a segít a vonat kimenekülésben.
1916. 09.10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front, Bernátsky ezredes	VIII. pcv.	Pcv-unk a szorult helyzetben levő tüzéreinknek nyújtott segítséget Palotailvánál.
1918. 11.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Háború vége	VIII. pcv.	Magyar területen maradt. Három részre szakítva. Két rész bontva és a VII. páncélvonat lövegkocsijával kiegészítve. (IV.a és IV.b) A vonat egy további kis része cseh kézre került.
1918. 12.	Magyar Nemzeti Tanács	Román és szerb front	VIII. pcv (MNT I V.a. és MNT IV.b. pcv)	A VII. lövegkocsijával és annak teljes szerelvényével lett az MNT IV.a. és IV.b. pcv.

IX. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1915. 05.	Osztrák - Magyar Monarchia	Neu Sandez, vasúti főműhely Schober-Poplawski vonat építésének kezdete	IX. páncélvonat	Nehéz, ágyús, géppuskás, L(Ö)-G-M, motoros-önjáró lövegkocsi!
1915. 07.	Osztrák - Magyar Monarchia	Neu Sandez, vasúti főműhely Schober-Poplawski vonat építésének befejezése	IX. páncélvonat	Nehéz, ágyús, géppuskás, L(Ö)-G-M, motoros-önjáró lövegkocsi!
1915. 07.	Osztrák - Magyar Monarchia	Neu Sandez, vasúti főműhely Schober – Poplawski vonat	IX. pcv	Elkészültek a vonat részletes tervei, rajzai, párhuzamosan a munkákkal.
1915. 07.	Osztrák - Magyar Monarchia	Neu Sandez, vasúti főműhely Schober Frigyes szds, Leo Poplawski főmérnök	IX. pcv	Próbameneten a „lapos”
1915. 07.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Itáliai hadszíntér csapatai	IX. pcv	A „lapos” a 44. területvédelmi ho.-hoz beosztva, Karintia
1915 07.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK K.u.K. Rayonskomando Syrmien	IX. pcv	Szerémség, Ruma
1916. 07. 28.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front. Német Marwitz – Linsingen hadsregcsoport.	IX. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1916. 08. 27	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Román támadás	IX. pcv	Gyimesi-szoros védelme, Maroshévíz-Szászrégen vasút
1916. 08. 27.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front Hadijelentés	IX. pcv	Verestoronynál harcolt a románokkal.

1916. 08. 28.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front Hadijelentés	IX. pcv	Nagytalmácsnál a vonat román tüzérségi találatot kapott.
1917. 07. 01.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front Südarmee	IX. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1918. 11. 6.	Magyar Nemzeti Tanács	Román, majd felvidéki front	IX. pcv (MNT III. pcv)	A VII. pcv mozdonyával kiegészítve. lett az MNT III. páncélvonata. Újvidéken kezdte az új feladatokat a jelzett időpontban, László Gyula szds. parancsnoksága alatt.
1918. 11.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Háború vége	IX. pcv.	Magyar területen maradt. A Magyar Nemzeti Tanács III. páncélvonata lett. Az osztrák mozdonyt a 377.361 váltotta fel (korábban VIII. páncélvonat)
1918. 11. 6.	Magyar Nemzeti Tanács	Román, majd felvidéki front	IX. pcv (MNT III. pcv)	A VII. pcv mozdonyával kiegészítve. lett az MNT III. páncélvonata. Újvidéken kezdte az új feladatokat a jelzett időpontban, László Gyula szds. parancsnoksága alatt.

X. páncélvonat

(a korábbi Kossowicz - féle, harctéri páncélvonat javított változata)

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1915. 05.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Pcv. átalakítások	X. pcv	A javított, átalakított Kossowicz vonat. Elvonták a lövegeit. Átalakult G-M-G könnyű géppuskás vonattá.
1915. 09.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK	I. – XII.	Páncélvonatok hadrendi számozása
1916. 03. 10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Dél-Tirol, 10. hds, 92. gy.ho.	X. pcv.	Kossowicz-féle javított, erősített vonat a jelzett pk-ság alá rendelve.
1916. 05. 19.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front Fénykép	X. pcv	Tarvis állomáson, fénykép. (Megerősített, átalakított Kossowicz vonat)
1916. 05. 21.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front Fénykép	X. pcv	Tarvis állomáson, fénykép. (Megerősített, átalakított Kossowicz vonat)
1916. 08. 01.	Osztrák - Magyar Monarchia	Dél-Tirol, 10. hadsereg.	X. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1917. 05. 12.	Osztrák - Magyar Monarchia	Dél-Tirol 10. hadsereg	X. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1918. 11.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Háború vége	X. pcv.	?

XI. páncélvonat

(a korábbi Schober - féle, harctéri páncélvonat javított változata)

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Pcv. átalakítások	XI. pcv	Schober féle harctéri vonat javított, átépített változata. G-M-G jellegű maradt.
1915. 06.	Osztrák - Magyar	AOK Itáliai hadszíntér	XI. pcv	Schober harctéri vonat javított változata az 52. dd. csapataihoz beosztva, Val Sugana.

	Monarchia	csapatai		
1915. 09.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK	I. – XII.	Páncélvonatok hadrendi számozása
1915. 10. 15	Osztrák - Magyar Monarchia	Cs. és kir. tiroli országvédelmi parancsnokság, III. katonai kerület (Rayon III.) (91 ID → 91. gy.ho.)	XI. pcv.	„Panzerzug-Schober” a jelzett helyre és pk-ság alá rendelve.
1916. 07. 28.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front 4. hadsereg	XI. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve. A leirat a IX. pcv-t jelzi, de zárójelben szerepel, hogy (or XI.) vagy XI. Inkább ez, mert a IX. a németekkel harcolt!
1916. 08. 27	Osztrák - Magyar Monarchia	Osztrák Magyar Monarchia	XI. pcv	Déli-Kárpátok, a Lengyel Légiót is támogatta.
1916. 09. 19.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front 61. gy.ho.	XI. pcv.	A jelzett pk-ság alá rendelve.
1918. 11.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Háború vége	XI. pcv.	?

XII. páncélvonat

(a korábbi Kleindin - féle, harctéri páncélvonat javított változata)

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Pcv. átalakítások	XII. pcv	Kleindin féle harctéri vonat javított, átépített változata. Egyedi lövegkocsit kapott, L-M-G jellegű nehéz pcv. lett.
1915. 09.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK	I. – XII.	Páncélvonatok hadrendi számozása
1918. 11.04.	Osztrák - Magyar Monarchia	Háború vége	XII. pcv.	?

Nem azonosított (?) páncélvonat az I. világháború idején

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1915, 02.01.	Osztrák - Magyar Monarchia	Kárpátok	? pcv.	Megkezdődött csapataink előnyomulása, amely harcoknál a páncélvonat tevékenyen részt vett.
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Egy nem azonosított pcv	? pcv.	Délnyugati front, 10. hds. alá rendelve
1915. 06.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Itáliai hadszíntér csapatai	? pcv.	A Rohr hadseregcsoporthoz beosztva egy nem nevesített pcv.
1915. 06.10.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Plava	? pcv.	Olasz hídverési kísérletet pcv. megakadályozta.
1915. 07.17.	Osztrák - Magyar Monarchia	Olasz front, Plava	? pcv.	Az 1. hegyidandár szakaszában, Plava területén átlépték az Isonzót az olaszok. Ez alkalommal Görz felöl igen hatásosan vett részt egy páncélvonat is a támadás visszaverésében

1915. 08. 13.	Osztrák - Magyar Monarchia	Hőfer jelentés Nyírvidék 1915	? pcv.	Az Etsch-völgyében levő vasútvonalon pcv-aink ellenséges erőket üldöztek Serravalle, Chizzola térségében.
1915. 08. 25.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Egy nem azonosított pcv	? pcv.	Tiroli frontszakasz, Folgoria környéke, Serravalle állomásig előretört és gyalogságot futamított meg.
1915. 10.18.	Osztrák - Magyar Monarchia	Szerb hadszíntér, nem azonosított pcv.	? pcv.	Romanja planina − Rogatica-i csata. Szarajevo biztonsági őrségének az 50. ho. előnyomulásának támogatására legalább 1−2 zlj., 1−2 löveggel és a páncélvonat közreműködésével (Pale különítmény, Pale és Praca dn. irányban támadnia kellett.
1915. 11.18.	Osztrák - Magyar Monarchia	Szerb hadszíntér, nem azonosított pcv.	? pcv.	Montenegro elleni offenzíva. A Lim második vonalán még erősen tartotta magát a montenegrói védősereg, de két nappal Priboj elfoglalása után oly hatalmas támadást intéztünk ellenük, hogy Megjegjánál meghátráltak és egy páncélvonatunk a golesi erdőbe űzte őket.
1916. 03. 7.	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Verdun	? pcv.	Osztrák-magyar nehéz pcv Verdun ostrománál működött egy ideig.
1916. 03. 10	Osztrák - Magyar Monarchia	AOK Két nem azonosított pcv	? pcv.	Délnyugati front, 5. hds. alá rendelve
1916. 07.08.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Bruszilov offenzíva	? pcv.	Delatyn térségében az 1. budapesti hu.e. alakulatait támogatja a páncélvonat
1916. 09.06.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front, 4.h.hu.e.	? pcv.	Ditrótól nyugatra pcv támogatja a hu.ezredet.
1916. 09.08.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front.	? pcv.	Halicz állomás visszafoglalása az oroszoktól. A cs. és. kir. 3. hu.e. harcát támogatta egy páncélvonatunk, eredményesen.
1916. 09. 9.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front, 19. h.gy.e.	? pcv.	Nem azonosított pcv Ditró előtt, a románok uralta területre átfutva nagy veszteséget okoz.
1916. 09.13.	Osztrák - Magyar Monarchia	Román front, M.kir.1.népf.e.	? pcv.	Nem azonosított pcv-unk a petrozsényi völgyben, Kisbár felől harcba avatkozva, tüzérséggel elsöpri a románokat.
1917. 06.30.	Osztrák - Magyar Monarchia	Orosz front, Kerenszkij - offenzíva	? pcv.	Brzezany – Zborowi csata kezdete. Páncélvonatunk a 32. gy.ho. csapatait támogatta.

Magyar Nemzeti Tanács

Magyar Nemzeti Tanács I. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1918. 11.04.	Magyar Nemzeti Tanács	Páncélvonat átszámozás	MNT I. pcv.	A magyar területen maradt IV. pcv. Ez megbontva még a hadszíntéren, a lövegkocsi az V. páncélvonatba sorolva. A Magyar Nemzeti Tanács I. páncélvonata lesz.
1918. 11. 16.	Magyar Nemzeti Tanács	Felvidéki hadszíntér Magerl Károly ezd.	MNT I. pcv	Pcv Zsolnára érkezett a magyar erők támogatására.
1919. 02. 10.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Borosjenő	MNT I. pcv	Marosborsára rendelve.
1919. 02. 13.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Marosborsa	MNT I. pcv	Marosborsán az I. pcv legénysége harácsolt, fosztogatott, mivel élelmezési ellátmányt napok óta nem kaptak.
1919. 02. 13.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Marosborsa	MNT I. pcv	Marosborsán az I. pcv legénysége harácsolt, fosztogatott, mivel élelmezési ellátmányt napok óta nem kaptak.

Magyar Nemzeti Tanács II. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1918. 11.04.	Magyar Nemzeti Tanács	Páncélvonat átszámozás	MNT II. pcv.	A magyar területen maradt VI. pcv. Ez lesz a Magyar Nemzeti Tanács II. pcv-a.
1918. 11.	Magyar Nemzeti Tanács	Felvidéki hadszíntér Zsolna	MNT II. pcv	A volt VI. pcv. A hadszíntér biztosítására ide vonult fel.
1918. 11. 9.	Magyar Nemzeti Tanács	Felvidék	MNT II. pcv	Csehek Érsekújvár irányában történő előrenyomulásának megakadályozása.
1918. 11. 16.	Magyar Nemzeti Tanács	Felvidéki hadszíntér Pozsony	MNT II. pcv	Pozsony védelmére érkezett, de Nyitra alsó völgyének környékén is harcolt
1918. 11.	Magyar Nemzeti Tanács	Felvidéki harcok, románok elleni harc Idegen kézre került pc vonatunk	MNT II. pcv	A csehek ellen harcolva, Halmos vasútállomáson szlovák vasutasok cseh kézre adták. Cseh pcv lett. Egy része CSD1 , 1939. márciusban a Wehrmacht lefoglalta.

Magyar Nemzeti Tanács III. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1918. 11.04.	Magyar Nemzeti Tanács	Páncélvonat átszámozás	MNT III. pcv.	A magyar területen maradt IX. pcv. A Magyar Nemzeti Tanács III. páncélvonata lett. Az osztrák mozdonyt a 377.361 váltotta fel (korábban VIII. páncélvonat)
1918. 11. 5.	Magyar Nemzeti Tanács	Délvidék Újvidék	MNT III. pcv	László Gyula hdgy átveszi a pcv pk-ságát. A közrend helyreállítása Óbecsén, Újverbászon.
1918.	Magyar	Román, majd	IX. pcv	A VII. pcv mozdonyával kiegészítve. lett az MNT III. páncélvonata.

11. 6.	Nemzeti Tanács	felvidéki front	(MNT III. pcv)	Újvidéken kezdte az új feladatokat a jelzett időpontban, László Gyula szds. parancsnoksága alatt.
1918. 11. 9.	Magyar Nemzeti Tanács	Honvédelmi Minisztérium Budapest	MNT III. pcv	Jelentés a délvidéki helyzetről, a vonatot még aznap Aradra rendelik.
1918. 11. 10.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Petrozsény	MNT III. pcv	Rendfenntartásra ide rendelik a vonatot, amit 11. 11 – 17. között el is végez.
1918. 11. 18.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Petrozsény	MNT III. pcv	Rendfenntartásra Hátszeg térségében 11. 18 – 24. között.
1918. 11. 22.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Petrozsény	MNT III. pcv	Petrozsény környéki vasútvonalakon járőrözés, rendfenntartás, fosztogatások megakadályozása, ipartelepek védelme.
1918. 11. 23.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Vulkán	MNT III. pcv	A postahivatal értékeinek kimentése., 11. 23 – 24.
1918. 11. 24.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Vulkán	MNT III. pcv	A vulkáni pályaudvar megszállását végezte.
1918. 11. 25.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Szászváros	MNT III. pcv	Rend helyreállítása, vasúti forgalom garantálása, Oprean Titusz alez. vezette román nemzetőrök megfékezése. Járőrözés Szászváros, Alvinc, Piski, Branyicska térségében. A pcv. 40 tartálynyi petróleumot és 3 mozdonyt is elhozott a távozásakor.
1918. 11. 26.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Alvinc, Nagytalmács	MNT III. pcv	Rend helyreállítása, Vöröstoronynál 1 vagon lőszer elkobzása.
1918. 11. 27.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Piski	MNT III. pcv	Új állomáshely. Branyicskánál 8. pcv leváltása. Élelmiszer rekvirálás, mert pk-ság semmit sem biztosított!
1918. 11. 28.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Piski, Branyicska	MNT III. pcv	Pcv-ot utasítják a román nemzetőrséggel való együttműködésre.
1918. 11. 29.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Piski, Szászsebes	MNT III. pcv	Szászsebesről lőszeres vonatot kell kimentenie. A románok a síneket felszedték, ezért a feladat nem hajtható végre. Összetűzés a románokkal.
1918. 12. 1.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Gyulafehérvár, Koslárd	MNT III. pcv	Koslárdig nyomult a vonat. Állami anyagok javak menekítése, vagonírozása. A vonat csak 12. 3-án indult el az anyagokkal együtt!
1918. 12. 4.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Koslárd	MNT III. pcv	A pcv pk-ja táviratot kap, amelyben figyelmeztetik, hogy a románok el akarják fogni a vonatot. Ezt különösen Gyulafehérváron, Alvincon, Alkenyéren és Szászváros on tehetik meg. A vonat álljon ellen és vágja ki magát!
1918. 12. 7.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Arad	MNT III. pcv	A pcv. innen Békéscsabára indul, mert ott jelölték ki a bázisát. Ebből következik, hogy „kivágta” magát a román gyűrűből!
1918. 12. 9.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Petrozsény, Szurdok, Branyicska	MNT III. pcv	Járőrözés, rendfenntartás12. 14-ig. Szurdokban 12. 10-én egy vagon tüzérségi lőszert mentettek ki.
1918. 12. 14.	Magyar Nemzeti Tanács	Román hadszíntér Branyicska	MNT III. pcv	Románokat megtámadta és súlyos veszteségeket okozott nekik.
1919. 01. 5.	Magyar Nemzeti Tanács	Magyarország Gyoma	MNT III. pcv	Pihenő. Mozdony és tehergk. javításra-Békéscsabára vezénylik.
1918. 12. 9.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Petrozsény, Szurdok, Branyicska	MNT III. pcv	Járőrözés, rendfenntartás12. 14-ig. Szurdokban 12. 10-én egy vagon tüzérségi lőszert mentettek ki.
1919. 01. 12.	Magyar Nemzeti Tanács	Magyarország Gyoma	MNT III. pcv	Új parancs, a teljes vonat Békéscsabára megy.
1919. 01. 12.	Magyar Nemzeti Tanács	Magyarország Gyoma	MNT III. pcv	Új parancs, a teljes vonat Békéscsaba helyett Nagyváradra megy, illetékes pk-ság az aradi. Teljes készültség.
1919. 01. 13.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Nagyvárad	MNT III. pcv	Csucsa, Királyhágó, Kissebes vonalakon harcolt.
1918. 12. 14.	Magyar Nemzeti Tanács	Román hadszíntér Branyicska	MNT III. pcv	Románokat megtámadta és súlyos veszteségeket okozott nekik.
1919. 01. 14.	Magyar Nemzeti	Erdély Nagyvárad	MNT III. pcv	Új parancs, a IV.b. pcv beérkezése után lehet javításra Békéscsabára menni.

	Tanács			
1919. 01. 15.	Magyar Nemzeti Tanács	Magyarország Békéscsaba	MNT III. pcv	Javítás Békéscsabán 01. 20-ig.
1919. 01. 21.	Magyar Nemzeti Tanács	Magyarország Mezőtúr	MNT III. pcv	A beosztott 220. sorozatú mozdony helyett 324. sorozatút kérnek.. Indulnak Békéscsabára.
1919. 01. 22.	Magyar Nemzeti Tanács	Magyarország Békéscsaba	MNT III. pcv	01. 22 – 24. között itt állomásoznak.
1919. 01. 24.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Nagyvárad	MNT III. pcv	21. gy.e. harcának támogatása Barátkánál, Csucsánál, Kissebesnél.
1919. 01. 25.	Magyar Nemzeti Tanács	Újvidék László Gyula szds pk.	MNT III. pcv	324. sorozatú mozdony mozgatta a vonatot, melyet Malomszegnél több találat ért. Javításra az aradi fűtőházba ment.
1919. 01. 25.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Kissebes, Csucsa	MNT III. pcv	Sebesvár, Malomszeg térségi harcok. A románok a pálya felszedésével is megpróbálták a vonatot elfogni. A vonat minden kísérletet levert. A 324. mozdony (nyitott!) sok találatot kapott.
1919. 01. 26.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Kissebes, Csucsa	MNT III. pcv	Újra Kissebesre mentek ki.
1919. 01. 27.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Kissebes, Csucsa	MNT III. pcv	Kifutás a kissebesi őrházig. A románok a váltókat félállásba rendezték, ezt azonban a vonatról észrevették! Súlyos harcok. 21. gy.e. nem tudta a frontot tartani. A pcv utolsónak hagyta el a harcteret, fedezve a visszavonulást. Menekülők sokaságát is felvette.. Csucsára vonult vissza. Kubai alez. a 21. gy.e. pk-ja külön parancsban és jelentésben emelte ki a pcv önfeláldozó harcát! Délután újabb kifutási kísérlet Kissebes felé, de a román tüzérség a pályát már szétlőtte.
1919. 01. 28.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Királyhágó	MNT III. pcv	Királyhágó és a 42. őrház közti járőrözés. 21 gy. e. értesítése, hogy a románokkal a harctevékenységet meg kell szüntetni!
1919. 01. 29.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Csucsa	MNT III. pcv	Állomásozás, majd parancsra menni Nagyváradra.
1919. 01. 30.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Nagyvárad	MNT III. pcv	Parancsra indulnak Aradra.
1919. 02. 01.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Arad	MNT III. pcv	Arad- Borossebesi vonal biztosítása a 33. ezred 6. századjával együtt. Előrenyomulás Borosjenőig. Hír, hogy a románok a vasutat felszedték Borzsa előtt.
1919. 02. 2..	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Borzsa, Borossebes	MNT III. pcv	Borzsa előtt pályát kijavították, románoknak nyoma sincs. Borossebest elérték. 02. 11-ig Borosjenő a bázis, itt lőszert, fegyvereket, ellátmányt is kaptak.
1919. 02. 10.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Borosjenő	MNT III. pcv	Indulás Soborsinba. Átveszi a 8.pcv pályafenntartási osztagát is.
1919. 02. 14.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Soborsin	MNT III. pcv	Távirati felszólítás, hogy a legénység a harácsolástól tartózkodjon.
1919. 02. 15.	Magyar Nemzeti Tanács	Újvidék László Gyula szds pk.	MNT III. pcv	377. 240. mozdony érkezett a vonathoz. Ez a korábbi VII. pcv mozdonya volt.
1919. 02. 15.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Soborsin	MNT III. pcv	Mozdony az aradi fűtőházban karbantartáson, 02. 16-ig.
1919. 02. 17.	Magyar Nemzeti Tanács	Újvidék László Gyula szds pk.	MNT III. pcv	Az átvezényelt mozdony helyett 220. sorozatú, majd 324. sorozatú mozdonyt kértek, a gőzfűtés és a légfékezés lehetőségei miatt.
1919. 02. 18.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Soborsin	MNT III. pcv	Fegyverek érkeztek, előléptetések.
1919. 03.	Magyar Nemzeti Tanács	Magyar Nemzeti Tanács Székely Hadosztály	III. pcv	Négy, részben feltöltött gyalogezred (21., 24., 32. székely és a 12. honvéd), a két gyalogezredből álló 39. dandár, négy és fél önálló székely gyalogzászlóalja, 13 önálló század, 16 tüzérüteg, az 1. székely hadosztály, a 23. vadászzászlóalja, egy repülőszázad, két páncélvonat a IV. a. és a IV. b., valamint időlegesen hozzá beosztva a III. számú páncélvonat.
1919. 03. 08.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Soborsin	MNT III. pcv	Legénységi kiegészítés.
1919. 03. 16.	Magyar Nemzeti	Erdély Soborsin	MNT III. pcv	A pcv-hoz Ginzery Sándor fhdgy beosztást nyert.

	Tanács			

Magyar Nemzeti Tanács IV. a. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1918. 11.04.	Magyar Nemzeti Tanács	Páncélvonat átszámozás	MNT IV.a. pcv.	A magyar területen maradt VII. és VIII. pcv-ok szétosztásából. Az egyik része a Magyar Nemzeti Tanács IV.a páncélvonata lett.
1918. 11. 1.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Kolozsvár	IV..a. pcv	Az MNT lefegyverzési hírére a legénység a vonatról elszéledt és azt a kolzsvári állomáson hagyta.
1918. 11. 2.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Kolozsvár	MNT IV.a. pcv	Fox Aurél szds. a pcv-ot lefoglalta, és a 21. honvéd gy.e. hadrendjébe besorozta, Kratochvil ezd. hozzájárulásával.
1918. 11. 12.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Kolozsvár	MNT IV.a. pcv	Fox Aurél szds. parancsnoksága alatt, új legénységgel a pcv javítás és felszerelés után harckész.
1918. 11.12.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély	IV.a. pcv.	A IV-a páncélvonat Kolozsvárról éjjel 11^{30} órakor indul Brassóba, ahonnan a m. kir. postatakarékpénztár és az adóhivatal pénzkészletét elszállítja Budapestre.
1918. 11. 13.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Kolozsvár, Brassó	MNT IV.a. pcv	Fox Aurél szds. parancsnoksága alatt, a vonat Brassóba érkezett ahonnan a pénzkészleteket kellett Budapestre szállítania.
1918. 11. 14.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Kocsárd	MNT IV.a. pcv	A fosztogató, mintegy 300 fős tömeget a pcv szétzavarta.
1918. 11.21.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély	MNT IV.a. pcv.	A páncélvonat azt a parancsot kapta, hogy a vasúti fővonal mentén fekvő helységeket figyelje meg és a vasúti állomások raktárait biztosítsa. A páncélvonat elhagyta Kolozsvárt és előbb a tövisi, majd a székelykocsárdi Maros hidat vizsgálta meg és Kolozsvárra jelentéseket küldött az oláh falvak mozgolódásairól.
1918. 11. 25.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Tövis, Gyulafehérvár	MNT IV.a. pcv	Rendfenntartásra ide vezényelve.
1918. 11. 29.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Tövis, Gyulafehérvár	MNT IV.a. pcv	Parancsba kapják, hogy a vasutat biztosítani kell és a román nemzetgyűlésre utazók biztonságát garantálják!!!
1918. 12. 7.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Tövis, Maros-híd	MNT IV.a.. pcv	Kolozsvárról indulva védje a hidat. Ágyútűzzel a támadó románokat megfutamították. A település mellett táborban levő német csapatok – melyek elszállításra vártak – 40 löveggel felajánlották a segítségüket! Ezt azonban a beérkező Fényes László kormánybiztos megtiltotta! A IV.a. pcv a románokat tűzzel Balázsfalva felé visszaűzte.
1918. 12. 9.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Tövis, Maros-híd	MNT IV.a.. pcv	A pcv elhagyja a hidat és a parancs szerint a székelykocsárdi vasúti hídhoz vasúti, annak védelmére.
1918. 12. 15.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Nagyvárad	MNT IV.a.. pcv	A pcv új bázisa.
1918. 12. 24.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Kolozsvár	MNT IV.a.. pcv	A románok megszállták Kolozsvárt a pcv Bánfihunyadra vonult vissza.
1919. 01. 1.	Magyar Nemzeti Tanács	Magyarország Karcagpuszta	MNT IV.a.. pcv	A jelzett napon ide érkezett. Innen ment Szombathelyre javításra, majd visszatért a román frontra.
1919. 01. 28.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély 21. gy.e. , 32. gy.e., 39. gy.e., Vargha-különítmény, 123. tü.e., és a IV.a. pcv	MNT IV.a. pcv	A közelmúlt kudarcaiért Pogány József újságíró, katonatanácsi kormánybiztos a Székely hadosztályt okolja! A 21. gy.e. statáriális eljárást kezdett, hogy az alakulaton belüli züllést, fegyelmezetlenséget megfékezze.. Ehhez a 32. gy.e. nem csatlakozott, de ott is súlyos fegyelmezéseket léptettek életbe. A kormánybiztosnak az alakulatokat, a székely katonákat becsmérlő kijelentéseit visszautasítják és nyilatkozatot adnak át!
1919. 02. 02.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Csucsa	MNT IV.a.. pcv	Pcv-ot eredetileg a Muraköz védelmére akarták alkalmazni. Székely legénysége ragaszkodott az erdélyi fronthoz! Szombathelyről javításból visszatérhetett Erdélybe. Őrjáratozás és harcok a csucsai fronton.
1919.	Magyar	Erdély	MNT	Pcv szombathelyről, javításból visszatért. Őrjáratozás a csucsai fronton.

02. 2.	Nemzeti Tanács	Csucsa	IV.a.. pcv	
1919. 03. 1	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Jád-völgye, Beszterce	MNT IV.a.. pcv	Bolsevik lázadást vert le a pcv legénysége. Magukat vörösöknek nevező katonák a reguláris egységek tagjaira támadtak.
1919. 03.	Magyar Nemzeti Tanács	Magyar Nemzeti Tanács Székely Hadosztály	IV.a. pcv	Négy, részben feltöltött gyalogezred (21., 24., 32. székely és a 12. honvéd), a két gyalogezredből álló 39. dandár, négy és fél önálló székely gyalogzászlóalja, 13 önálló század, 16 tüzérüteg, az 1. székely hadosztály, a 23. vadászzászlóalja, egy repülőszázad, két páncélvonat a IV. a. és a IV. b., valamint időlegesen hozzá beosztva a III. számú páncélvonat.

Magyar Nemzeti Tanács IV. b. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1918. 11.04.	Magyar Nemzeti Tanács	Páncélvonat átszámozás	MNT IV.b. pcv.	A magyar területen maradt VII. és VIII. pcv-ok szétosztásából. A másik része a Magyar Nemzeti Tanács IV.b páncélvonata lett.
1918. 12. 6.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Nagyszeben	MNT IV.b.. pcv	A várost elfoglalni akaró román katonaságot megfutamítja.
1919. 01. 09.	Magyar Nemzeti Tanács	Felvidéki hadszíntér Balassagyarmat	MNT VI.b. pcv	A pcv-ot a városba érkezett. Pk: Habász szds.
1919. 01. 14.	Magyar Nemzeti Tanács	Felvidéki hadszíntér Balassagyarmat	MNT VI.b. pcv	A pcv-ot a vasutasok az állomásról a csehek beérkezése után kijuttatták Aszód irányába.
1919. 02. 11.	Magyar Nemzeti Tanács	Felvidéki hadszíntér Balassagyarmat	MNT VI.b. pcv	A pcv-ot elvezényelték Szatmárnémetibe, ami miatt a Balassagyarmatiak erősen háborogtak.
1919. 03.	Magyar Nemzeti Tanács	Magyar Nemzeti Tanács Székely Hadosztály	IV.b. pcv	Négy, részben feltöltött gyalogezred (21., 24., 32. székely és a 12. honvéd), a két gyalogezredből álló 39. dandár, négy és fél önálló székely gyalogzászlóalja, 13 önálló század, 16 tüzérüteg, az 1. székely hadosztály, a 23. vadászzászlóalja, egy repülőszázad, két páncélvonat a IV. a. és a IV. b., valamint időlegesen hozzá beosztva a III. számú páncélvonat.

Magyar Nemzeti Tanács VIII. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1918. 12.	Magyar Nemzeti Tanács	Rögtönzött páncélvonat Aradi Főműhely	MNT VIII. pcv	Ezek az új „szükség” vonatok Jkn nyitott magasfalú és Kmn szénszállító vagonokból épültek és a korábbi pcv-októl védettségben összehasonlíthatatlanul gyengébbek voltak. Építő: Aradi Főműhely. Harcok délkeleti hadszíntér, Zám környéke. 1918. 12. 25-én leszerelték.
1918. 12.	Magyar Nemzeti Tanács	Rögtönzött páncélvonat Aradi Főműhely	MNT VIII. pcv	1918. 12. 25-én leszerelték.

Magyar Nemzeti Tanács XX. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1918. 12.	Magyar Nemzeti Tanács	?	MNT XX. pcv	?

Magyar Nemzeti Tanács XXI. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1918. 12.	Magyar Nemzeti Tanács	Új páncélvonat, Szombathelyi főműhely	MNT XXI. pcv	M: 377.214. G: hannoveri kocsi. G: hannoveri kocsi. G-M-G jelleg.

Magyar Nemzeti Tanács XXII. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1918. 12. 15.	Magyar Nemzeti Tanács	Új páncélvonat MÁV Északi és Istvántelki Főműhely	MNT XXII. pcv	Pozsonyban állomásozott. M: 375. sorozat.

Magyar Nemzeti Tanács XXIII. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1918. 12.	Magyar Nemzeti Tanács	Új páncélvonat, MÁV Északi és Istvántelki Főműhely	MNT XXIII. pcv	Mozdonya 375. sorozatú volt.
1918. 12. 15.	Magyar Nemzeti Tanács	Új páncélvonat MÁV Északi és Istvántelki Főműhely	MNT XXIII. pcv	Pozsonyban állomásozott. M: 375. sorozat.
1919. 01. 28-29	Magyar Nemzeti Tanács	Felvidéki hadszíntér Balassagyarmat	MNT XXIII. pcv	Pálmay szds. különítményének támogatására a városba küldték.
1919. 01. 30.	Magyar Nemzeti Tanács	Felvidéki hadszíntér Balassagyarmat	MNT XXIII. pcv	Salgótarjánból ide érkezett a pcv, amely a csehekkel harcba került és azokat kiűzte.
1919. 02. 9.	Magyar Nemzeti Tanács	Felvidéki hadszíntér Balassagyarmat, Dejtár	MNT XXIII. pcv	A pcv segítségével a dejtári állomást a felfegyverzett balassagyarmati vasutasok elfoglalták.

Magyar Nemzeti Tanács 5.[173] páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919. 01.	Magyar Nemzeti Tanács	Új páncélvonat, MÁV Északi és Istvántelki Főműhely	MNT 5. pcv	Mozdonya 375. sorozatú volt.

Magyar Nemzeti Tanács 6.[174] páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919. 01.	Magyar Nemzeti Tanács	Új páncélvonat, MÁV Északi és Istvántelki Főműhely	MNT 6. pcv	Mozdonya 375. sorozatú volt.

Magyar Nemzeti Tanács 7.[175] páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919. 01.	Magyar Nemzeti Tanács	Új páncélvonat, MÁV Északi és Istvántelki Főműhely	MNT 7. pcv	Mozdonya 375. sorozatú volt.

Magyar Nemzeti Tanács 8.[176] páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919. 01.	Magyar Nemzeti Tanács	Új páncélvonat, MÁV Északi és Istvántelki Főműhely	MNT 8. pcv	Mozdonya 375. sorozatú volt.
1919. 02. 14.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Nagyhalmágy	MNT 8. pcv	Távirati felszólítás, hogy a legénység a harácsolástól tartózkodjon.
1919. 02. 19.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Nagyhalma	MNT 8. pcv	Az 5. gy.e. egy gyalogos és egy géppuskás százada a pcv segítségével a támadó ellenséget visszaverte.
1919. 02. 19.	Magyar Nemzeti Tanács	Erdély Nagyhalmágy	MNT 8. pcv	1 gyalog és 1 géppuskás század a pcv fedezetében Nagyhalmágyra bevonult az itt levő román erőket kiszorították.

[173] Lovas Gyula számozása szerint.
[174] Lovas Gyula számozása szerint.
[175] Lovas Gyula számozása szerint.
[176] Lovas Gyula számozása szerint.

Magyar Nemzeti Tanács 9.[177] páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919. 01.	Magyar Nemzeti Tanács	Új páncélvonat, MÁV Északi és Istvántelki Főműhely	MNT 9. pcv	K: Kmn 157.620 M: 375.876. K: Kmn 158.016 K: Jn 78.683 K: Jkn 269.599

Magyar Nemzeti Tanács?.[178] páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919. 01.	Magyar Nemzeti Tanács	Új páncélvonat, MÁV Északi és Istvántelki Főműhely	MNT ?. pcv	M: 375.

Magyar Nemzeti Tanács?.[179] páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1918. vége	Magyar Nemzeti Tanács	Új páncélvonat, GYESEV Sopron	MNT ?. pcv	M: osztrák 32. sorozatú.

Magyar Nemzeti Tanács, nem azonosított páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1918. 11.09.	Magyar Nemzeti Tanács	Felvidéki hadszíntér Érsekújvár	? pcv.	Pcv az előretörő csehek ellen vonult Galánta állomásról.
1918. 11.	Magyar Nemzeti Tanács	Felvidéki hadszíntér Érsekújvár	? pcv.	Pcv az előretörő csehek ellen vonult Budapest állomásról.
1918. 11. 11.	Magyar Nemzeti Tanács	Felvidéki hadszíntér Trencsén	? pcv.	A csehek által megszállt állomásra befutott a vonat, de azt azok nem merték megtámadni. Budapestre távozott a pcv.
1918. 11. 13.	Magyar Nemzeti Tanács	Felvidék	? pcv.	Pcv Nagyszombat visszafoglalásánál jeleskedett.
1918.	Magyar	Felvidék	? pcv.	9. honvéd gy.e. egy zászlóalja indult a pcv-on Rutkára.

[177] Lovas Gyula számozása szerint.
[178] Lovas Gyula számozása szerint.
[179] Lovas Gyula számozása szerint.

11. 15.	Nemzeti Tanács			
1918. 11. 16.	Magyar Nemzeti Tanács	Felvidék	? pcv.	A kralovai állomáson a csehek egy nagysebességű mozdonyt vezettek a páncélvonatra. Két magyar tiszt halt meg.
1918. 12.	Magyar Nemzeti Tanács	Új páncélvonat GYESEV Sopron	MNT ? pcv	M: osztrák 32. sorozatú,
1919. 01.	Magyar Nemzeti Tanács	Új páncélvonat MÁV Északi és Istvántelki Főműhely	MNT ? pcv.	M: 375. sorozat.
1919. 01. 13.	Magyar Nemzeti Tanács	Nyugat - Magyarország Sopron környéke, Feketeváros	? pcv.	A frontról visszatért egységek randalíroztak, fosztogattak. Pcv segítségével tudta a rendőrség a helyzetet rendezni, így is csak napok alatt és 15 sebesült árán.

Tanácsköztársaság

Tanácsköztársaság 1. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919. 03. 21.	Tanácsköztársaság	Átszámozás	1. pcv	Az MNT I. pcv-a.
1919. 04. 9.	Tanácsköztársaság	Halmágycsúcs	1. pcv	Birtokba vették Magulica községet is. kezükbe került a halmágycsúcsi vasútállomás és az Arad—Brassó közötti vasútvonal feletti uralmat jelentő alagút. Az alagutat az 1. pcv őrizte ezután.
1919. 04. 16.	Tanácsköztársaság	Román front	1. pcv	A románok átlépték a demarkációs vonalat! Erősítésként ide vezényelték tehát az 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10. páncélvonatokat.
1919. 04. 29.	Tanácsköztársaság	Mezőtúr	1. pcv	A román erők — francia egységek támogatásával — előretörtek Szolnok irányába. Az előrenyomulásuk lendületének megtörésére az I. számú páncélvonat Mezőtúr térségében fedélzeti fegyvereivel tüzelt a támadó csapatokra.
1919. 04. 30.	Tanácsköztársaság	Szolnoki hídfő	1. pcv	az 1, 4, 5. pcv-okat a főparancsnokság a szolnoki hídfőbe rendelte.
1919. 07. 16.	Tanácsköztársaság	Cegléd	1. pcv	Az I. hdt kötelékében Ceglédre vezényelve. az 5. pcv-vel együtt.

Tanácsköztársaság 2. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919. 03. 21.	Tanácsköztársaság	Átszámozás	2. pcv	Az MNT IV.b. pcv-a. Délkeleti román, a román, és a felvidéki, észak-magyarországi frontokon is harcolt.
1919. 04. 16.	Tanácsköztársaság	Román front	2. pcv	A románok átlépték a demarkációs vonalat! Erősítésként ide vezényelték tehát az 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10. páncélvonatokat.
1919. 04. 23.	Tanácsköztársaság	Hajdúszoboszló	2. pcv	A pcv-tal Szamuely a városba érkezett és elllenforradalmi vádak alapján polgári személyeket végeztetett ki.
1919. 04. 30.	Tanácsköztársaság	Pcv összevonás, Hatvan	2. pcv	1. 4. 5. pcv kivételével az összes többi Hatvan állomás területére tervezték visszavonni, javításra, feltöltésre.
1919. 05. 3.	Tanácsköztársaság	Pcv-ok elosztása és bázisaik	2. pcv	Hatvan
1919. 05. 3.	Tanácsköztársaság	Pcv-ok elosztása hadrendbe	2. pcv	Szolnoki hídfő, Árky-csoport
1919. 05. 7.	Tanácsköztársaság	Salgótarján	2. pcv	6. ho. átcsoportosít a csehek kiszorítására. Előrenyomul Fülek – Feled - Losonc - Rimaszombat irányban. A sikerben a pcv-ok is nagy szerepet játszottak. (2, 6, 8. pcv-ok)
1919. 05. 10.	Tanácsköztársaság	Fülek, Losonc	2. pcv	A 6. ho. Osváth-különítménye két pcv támogatásával a Gács patak völgyében tört előre. A két pcv közrefogott egy katonai vonatot, amin a különítmény volt. A 8. pcv megszállja Füleket, a 2. pcv tovább ment Losoncra, hogy a Polyákovics-dd-t támogassa.
1919. 05. 14.	Tanácsköztársaság	Salgótarján, Feled, Fülek	2. pcv	A Vörös Hadsereg főparancsnoksága külön parancsban dicsérte meg a salgótarjáni csatában részt vett csapatokat, kiemelve a 2., 6. és már a honctői harcokban is kitűnt 8.sz. páncélvonat szereplését.

Tanácsköztársaság 3. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény

1919. 03. 21.	Tanácsköztársaság	Átszámozás	3. pcv	Az MNT III. pcv-a. Felvidék, Észak-magyarország, Kárpátalja területeken harcolt
1919. 03. 21.	Tanácsköztársaság	Soborsin	3. pcv	A Tanácsköztársaság kikiáltásakor a pcv itt állomásozott.
1919. 03. 23.	Tanácsköztársaság	Soborsin, Kürtös	3. pcv	Parancsra Máriaradnán és Aradon át Kürtösre indulnak.
1919. 03. 23.	Tanácsköztársaság	Máriaradna	3. pcv	A franciák Máriaradnán feltartóztatják a pcv-ot. A karhatalmi zlj és a vasútbiztosító mozgó nemzetőrség egységeivel együtt fegyveres fenyegetéssel kivágják magukat. A franciák először nem vállalják a harcot! Később Nádasnál francia lovas egységgel tűzharc. Francia halottak!
1919. 03. 25.	Tanácsköztársaság	Gerendás	3. pcv	360 fős francia egység lefegyverzése. Parancsra-Kétegyházára mennek.
1919. 03. 26.	Tanácsköztársaság	Kétegyháza	3. pcv	Kétegyházán állomásozik a pcv. Gyorokon maradt az ellátó szerelvény (hadi szerek, élelem, ruhák). Ezek nagy részét a szerelvény őrsége megmenti és Világos, Ujszentannán át Kétegyházára hozza. Az üres szerelvény Gyorokon maradt.
1919. 03. 27.	Tanácsköztársaság	Kétegyháza	3. pcv	Felderítés, mivel francia egységeket jeleznek Arad és Szeged felől.
1919. 04. 2.	Tanácsköztársaság	Hódmezővásárhely	3. pcv	Sürgősséggel Miskolcra rendelték.
1919. 04. 2.	Tanácsköztársaság	Hódmezővásárhely	3. pcv	Állomásozás. Parancs a Miskolcra vonulásra.
1919. 04. 3.	Tanácsköztársaság	Békéscsaba	3. pcv	Békéscsabán a z ottani vöröskatonák a vonatról az egyik géppuskás kocsit le akarták kapcsolni. A pcv fegyveresen állította meg őket.
1919. 04. 4.	Tanácsköztársaság	Miskolc	3. pcv	Beérkezés és jelentkezés. Ez lett a bázisállomás.
1919. 04. 19.	Tanácsköztársaság	Miskolc	3. pcv	László Gyula pcv pk. szabadságra ment, hogy családját menekítse a románok elől.
1919. 04. 20.	Tanácsköztársaság	Miskolc	3. pcv	A pcv tisztjeit a helyi vörösőrség, ellenforradalmi tevékenység miatt, letartóztatta és Budapestre vitette! A vonaton kaotikus helyzet! Az I. ho. tiltakozott a tisztek lefogása miatt és azok szabadon bocsátását kérte.
1919. 04. 21.	Tanácsköztársaság	Miskolc	3. pcv	Új pk. Beliczky József tü. hdgy. lett.
1919. 04. 22.	Tanácsköztársaság	Miskolc	3. pcv	Neumann Lajos volt szkv. és Komlós Gyula őrm. pkh. –ek kinevezése. Parancsra Csapra kellett indulniuk.
1919. 04. 23.	Tanácsköztársaság	Csap	3. pcv (7. pcv)	„Felsőbb” rendeletre hivatkozva a helyi vörösőrség a két vonat tisztjeinek cseréjére adott parancsot. Ezt a legénység mindkét vonaton megtagadta! Minden maradt változatlan, még Pogány József – akihez a vörösőrség fordult – sem húzott „ujjat” a pcv-ok legénységével.
1919. 04. 24.	Tanácsköztársaság	Miskolc	3. pcv	Visszarendelés Miskolcra. Felvidék felé menő vasút felderítése. A 3. pcv tisztjei az elöljáró parancsnoknak elővezetik, hogy a vonat a Székely Ho-hoz szeretne csatlakozni! Óriási botrány és újabb bizalmatlanság!
1919. 04. 25.	Tanácsköztársaság	Csap	3. pcv	Visszatérés Csapra. Felderítés, melynek során francia lovasokat lőtt a pcv Tiszaszentmártonnál. Véletlen fegyverbaleset a pcv-on, egy halott.
1919. 04. 26.	Tanácsköztársaság	Sátoraljaújhely, Záhony	3. pcv	S.újhely a bázis. Záhony körzetében harcol a pcv a románokkal, vonatról szállt gyalogsággal. Több román halott, köztük egy fhdgy. Erős tüzérségi tűzzel a vonat kiverte a románokat Záhonyból.
1919. 04. 27.	Tanácsköztársaság	Felvidék, László Gyula szds pk.	3. pcv	A szerelvényt a sürgősség miatt két 324. sorozatú mozdony vitte Sátoraljaújhelyről Csapra.
1919. 04. 27.	Tanácsköztársaság	Sátoraljaújhely, Csap	3. pcv	Újhelyen lőszervételezés és fegyverkarbantartás. Sürgősséggel a vonatot Csapra rendelik a Latorca hídjának védelmére. Két 324. mozdony viszi a vonatot. Harcra nem került sor.
1919. 04. 28.	Tanácsköztársaság	Sátoraljaújhely, Csap	3. pcv	Ismét Csapra ment, a Kárpátalját kiürítő vörös csapatok biztosítására. E napon László Gyula pcv pk visszaérkezett Miskolcra. A vasutasok tájékoztatták a történtekről, estig bújtatták a vörösőrség elől, majd Budapestre csempészték egy mozdonyon.
1919. 04. 28.	Tanácsköztársaság	Sátoraljaújhely, Csap, Miskolc, Sajószentpéter	3. pcv	Csaptól északra harc a csehekkel a Latorca hídnál. Az előőrsöt visszaverték, a csehek elvonultak Táviratilag a pcv-ot Miskolcra, majd innen Sajószentpéterre vezényelték.
1919. 04. 29.	Tanácsköztársaság	Sajószentpéter, Bánréve	3. pcv	Sajószentpéterre ért. Pcv Sajókazáig ment előre, aztán Putnokig. Itt erős cseh géppuskatűz, Beliczky pcv pk megsebesült. A visszaúton Barcikánál a pcv Neumann pkh vezetésével egy cseh tü. üteget megtámadott. Erős cseh ágyútűzben, védekezve vonult vissza a vonat Sajószentpéterre, majd innen tovább Sajóecsegre. Itt is cseh ágyútüzet kaptak és a vonat kiskaliberű tü. lövedékektől több találatot szenvedett. A pcv Sajóecsegnél fél órán át viszonozta a tü. tüzet, miközben rá a csehek 40-50 lövést adtak le.
1919. 04. 30.	Tanácsköztársaság	Pcv összevonás, Hatvan	3. pcv	1. 4. 5. pcv kivételével az összes többi Hatvan állomás területére tervezték visszavonni, javításra, feltöltésre.

1919. 05. 1.	Tanácsköztársaság	Miskolc	3. pcv	A pcv még Miskolcon volt, amikor a csehek a várost megszállták. A pcv egész nap harcolt a várost védő gyalogságot támogatta és csa este 9 órakor távozott.
1919. 05. 3.	Tanácsköztársaság	Pcv-ok elosztása és bázisaik	3. pcv	Hatvan
1919. 05. 3.	Tanácsköztársaság	Pcv-ok elosztása hadrendbe	3. pcv	Mezőkövesd, 5. ho.
1919. 05. 5.	Tanácsköztársaság	Füzesabony, Emőd, Miskolc	3. pcv	Beliczky pcv pk-ot sebesülése miatt Budapestre szállították. Pkh Neumann vezeti a vonatot. 10. dd. parancsára Miskolcig felderítés. Itt a sínek fel vannak szedve. Túloldalon „cseh" pcv! Nem lőnek a mieinkre!
1919. 05. 07.	Tanácsköztársaság	Emőd, Miskolc	3. pcv	Felderítés Miskolcra. Új parancs szerint Egerbe irányították a pcv-ot a 65. dd. alárendeltségébe.
1919. 05. 13.	Tanácsköztársaság	Hatvan	3. pcv	Pcv reggel ide érkezett. Beliczky visszavette a pk-ságot. Pcv nagyjavításon itt állomásozott.
1919. 05. 14.	Tanácsköztársaság	Hatvan	3. pcv	Hadügyi Népbiztosság parancsára a páncélvonathoz érkezett Kuheida Ferenc helyettes parancsnok, valószínűleg politikai tiszt.
1919. 05. 15.	Tanácsköztársaság	Hatvan	3. pcv	A hatvani javítások és szerelések alapján a vonatot Budapestre kellett irányítani, jobban felszerelt szakműhelybe.
1919. 05. 16.	Tanácsköztársaság	Budapest	3. pcv	Az Északi-Főműhely fogadta a pcv-ot javításra. Azonnal elkezdték a lövegkocsi motorjának javítását, a mozdony, a többi kocsi páncélozásának helyreállítását, az összes lakókocsi javítását.
1919. 06. 5.	Tanácsköztársaság	Budapest-Józsefvárosi pu	3. pcv	Parancs, hogy a pcv Tornaljára induljon haladéktalanul.
1919. 06. 6.	Tanácsköztársaság	Bánréve a bázis	3. pcv	A pcv Bánrévére érkezett, itt volt a 65. dd, akinek az alárendeltségébe léptek.
1919. 06. 6.	Tanácsköztársaság	Bánréve	3. pcv	Felderítés Sajószentkirály Tornalja felé. Erős cseh ágyútűz a Tornalját szegélyező hegyeken elhelyezett ütegektől. A felderítés alapján a saját tü. eredményesen lőtte a cseh ütegeket.
1919. 06. 7.	Tanácsköztársaság	Bánréve	3. pcv	A pcv gyalogsággal együtt támadást hajtott végre. A cseheket egészen Sajógömörig nyomták vissza. Itt a vasúti átereszek közül négy már fel volt robbantva. Pcv elkezdte a pálya járhatóvá tételét. Gyalogság, tüzérség tovább ment.
1919. 06. 8.	Tanácsköztársaság	Bánréve	3. pcv	Vasúti átereszek javítása, a helyi lakosság segítségével.
1919. 06. 9.	Tanácsköztársaság	Bánréve	3. pcv	Vasúti átereszek javítása, és a megrongált Sajó híd helyreállítása a helyi lakosság segítségével.
1919. 06. 10.	Tanácsköztársaság	Bánréve	3. pcv	Vasúti átereszek javítása, és a megrongált Sajó híd helyreállítása a helyi lakosság segítségével. Este 8 órára befutott a vonat Rozsnyóra!
1919. 06. 11.	Tanácsköztársaság	Bánréve	3. pcv	Észak felé támadott a pcv, ahol a csehek a hegyekre ütegeket telepítettek. Előretörés Betlérig. Ellenség Dobsina és Igló felé kettéválva menekült. Alsósajó és Oláhpatak között pcv egy meggyengített sínre rámént, előfutó kocsi kisiklott. Visszatették és majdnem Dobsináig mentek. Itt erős ágyúzás mindkét féltől.
1919. 06. 13.	Tanácsköztársaság	Bánréve	3. pcv	A pcv Dobsinánál harcolt. Tüzérségi párbaj, a pcv a cseh ütegeket belőtte, azok elhallgattak. Parancsra, du 6 órakor Ipolyságra kellett indulniuk, Bánrévén, Miskolcon keresztül. Stromfeld vkf a Kisalföldnek a Dunától északra eső részének felszabadítására indított támadást.
1919. 06. 14.	Tanácsköztársaság	Miskolc	3. pcv	Miskolcon a pcv mozdonyát javítani kellett.
1919. 06. 16.	Tanácsköztársaság	Muzsla	3. pcv	Miskolcon, Rákospalotán (itt újabb javítás kellett) át ért a pcv Párkánynánára, majd Muzslára.
1919. 06. 17.	Tanácsköztársaság	Kürt	3. pcv	Kürt állomáson átfutva Kisújfalunál a saját csapatok vonalához ért a pcv. A pcv látványára és tüzére a csehek megfutottak, a pálya javítása után estére Perbetére értek.
1919. 06. 19.	Tanácsköztársaság	Kürt	3. pcv	Cseh repülőgép támadta az állomáson a pcv szerelvényét. Kár nem történt a négy bomba becsapódásakor.
1919. 06. 23.	Tanácsköztársaság	Tőketerebes	3. pcv	Kürt állomáson újabb cseh légitámadás a pcv ellen. Kárt nem okoztak.
1919. 06. 29.	Tanácsköztársaság	Perbete	3. pcv	A pcv Szob-Vác vasúton a budapesti Nyugati-pu-ra futott be. Itt szakadt meg a pcv naplója!

Tanácsköztársaság 4. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919. 03. 21.	Tanácsköztársaság	Átszámozás	4. pcv	Az MNT IV.a.. pcv-a.
1919. 03. 21.	Tanácsköztársaság	Eskü megtagadás	4. pcv	A legénység a vörös zászlóra való esküt egységesen megtagadta.
1919. 04. 16.	Tanácsköztársaság	Csucsai szoros	4. pcv	A román előrenyomuláskor a pcv itt harcolt.
1919. 04. 16.	Tanácsköztársaság	Csucsai frontszakasz	4. pcv	Főleg a nagyváradi kadétiskola III. és IV. éves növendékeiből álló egységeket támogatta a pcv, akik kivételes bátorságról tettek tanúbizonyságot.
1919. 04. 16.	Tanácsköztársaság	Nagyvárad	4. pcv	A pcv befutott Nagyváradra, hogy segítse az ottani ellenforradalmi megmozdulást. Jancsó főhadnagy, páncélvonat parancsnok átvette a MÁV pályaudvar parancsnokságát. Vele küzdött Pongrátz Aladár csendőrszázados, akit azután a vörösök Püspökladányban kivégeztek.
1919. 04. 16.	Tanácsköztársaság	Román front	4. pcv	A románok átlépték a demarkációs vonalat! Erősítésként ide vezényelték tehát az 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10. páncélvonatokat.
1919. 04. 17.	Tanácsköztársaság	Csucsa	4. pcv	Kiváló helytállás.
1919. 04. 23.	Tanácsköztársaság	Berettyóújfalu, Püspökladány	4. pcv	Vörös katonák a visszavonuló csendőr egységeket bántalmazták. A pcv beavatkozása megfékezte a helyzetet.
1919. 04. 30.	Tanácsköztársaság	Szolnoki hídfő	4. pcv	az 1, 4, 5. pcv-okat a főparancsnokság a szolnoki hídfőbe rendelte.
1919. 05. 3.	Tanácsköztársaság	Pcv-ok elosztása és bázisaik	4. pcv	Budapest, Kőbánya-felső
1919. 05. 3.	Tanácsköztársaság	Pcv-ok elosztása hadrendbe	4. pcv	Hatvan, hds. tartalék
1919. 06. 6.	Tanácsköztársaság	Kassa	4. pcv	A 4. pcv Kassára húzódott, hogy elkerülje a román fogságba esést. Koréh Endre, tábori lelkész visszaemlékezése szerint a városban eloszlott a páncélvonat legénysége, otthagyták a vonatot, többnyire Szegedre mentek tisztjei, hogy szolgálatot vállaljanak a szerveződő Nemzeti Hadseregben. Innentől fogva adatok hiányában homályos a páncélvonat sorsa. A Felvidék kiürítése során a vörös hadsereg 1919. július 2-án hagyta el Kassát. Annyi bizonyos, hogy az erdélyi páncélvonatok 1919 augusztusának első hetében már a Dunántúlon voltak.
1919. 06. 23.	Tanácsköztársaság	Tőketerebes	4. pcv	A 3. dandár ellentámadást intézett az ellenséges hídfők ellen s e harcok közben Destrémeau tábornok tüzérségi lőszere teljesen elfogyott. A románok két vasúti kocsival küldtek neki lőszert, ezzel Destrémeau június 23-án újra támadt, hadosztályának északi szárnya megközelítette Gálszécset és Tőketerebest, a déli szárny pedig elérte Málca—Abara vonalát. Gálszécs és Tőketerebes közt a vasúti összeköttetés megszakadt. A megindult magyar ellentámadás kapcsán a 4. pcv merész áttörést hajtott végre Tőketerebesről Gálszécs felé, hogy az összeköttetést helyreállítsa, azonban visszatérni nem tudott, mivel mögötte a síneket fölszedték. Megjelent egy másik saját páncélvonat is, hogy társát kiszabadítsa, de az erős ellenséges tűzben június 24-én reggel 5 óráig — amikor beállott a fegyverszünet — nem tudta helyreállítani a síneket. Ekkor Kassáról a fegyverszünet ellenőrzésére háromtagú amerikai tiszti bizottság érkezett a helyszínre, amely salamoni ítéletet hozott: a 4. sz. páncélvonatot cseh hadizsákmánynak nyilvánította, a másikról pedig — amelynek a száma az iratokból nem volt megállapítható —- úgy döntött, hogy visszatérhet a magyar vonalak mögé
1919. 08.01.	Tanácsköztársaság	Páncélvonat veszteség	4. pcv.	Csehszlovákokhoz került.

Tanácsköztársaság 5. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919. 03. 21.	Tanácsköztársaság	Átszámozás	5. pcv	Az MNT XX.. pcv-a.
1919. 04. 30.	Tanácsköztársaság	Szolnoki hídfő	5. pcv	az 1, 4. pcv-okat a főparancsnokság a szolnoki hídfőbe rendelte.
1919.	Tanácsköztár	Pcv-ok elosztása és	5. pcv	Budapest, Kőbánya-alsó

05. 3.	saság	bázisaik		
1919. 05. 3.	Tanácsköztár saság	Pcv-ok elosztása hadrendbe	5. pcv	Hatvan, hds. tartalék
1919. 07. 16.	Tanácsköztár saság	Cegléd	5. pcv	Az I. hdt kötelékében Ceglédre vezényelve. az 1. pcv-tal együtt.

Tanácsköztársaság 6. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919. 03. 21.	Tanácsköztár saság	Átszámozás	6. pcv	Az MNT XXI.. pcv-a.
1919. 04. 16.	Tanácsköztár saság	Román front	6. pcv	A románok átlépték a demarkációs vonalat! Erősítésként ide vezényelték tehát az 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10. páncélvonatokat.
1919. 04. 30.	Tanácsköztár saság	Pcv összevonás, Hatvan	6. pcv	1. 4. 5. pcv kivételével az összes többi Hatvan állomás területére tervezték visszavonni, javításra, feltöltésre.
1919. 05. 3.	Tanácsköztár saság	Pcv-ok elosztása és bázisaik	6. pcv	Aszód
1919. 05. 3.	Tanácsköztár saság	Pcv-ok elosztása hadrendbe	6. pcv	Hatvan, hds. tartalék
1919. 05. 7.	Tanácsköztár saság	Salgótarján	6. pcv	6. ho. átcsoportosít a csehek kiszorítására. Előrenyomul Fülek – Feled - Losonc - Rimaszombat irányban. A sikerben a 2, 8. pcv-ok is nagy szerepet játszottak.
1919. 05. 14.	Tanácsköztár saság	Salgótarján, Feled, Fülek	6. pcv	A Vörös Hadsereg főparancsnoksága külön parancsban dicsérte meg a salgótarjáni csatában részt vett csapatokat, kiemelve a 2., 6. és már a honctői harcokban is kitűnt 8.sz. páncélvonat szereplését.
1919. 05. 19.	Tanácsköztár saság	Pétervására, Nádújfalu, Mátranovák	6. pcv	A jelzett településeket a csehek elérték. Az 53. ezred 7. zlj ellentámadásra ment a 6. pcv támogatásával.
1919. 08.	Tanácsköztár saság	Pcv elvesztése	6. pcv	Csak a kocsik kerültek román kézre, a mozdony elmenekült.

Tanácsköztársaság 7. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919. 03. 21.	Tanácsköztár saság	Átszámozás	7. pcv	Az MNT XXII.. pcv-a.
1919. 04. 16.	Tanácsköztár saság	Munkács	7. pcv	Pcv itt állomásozott.
1919. 04. 16.	Tanácsköztár saság	Román front	7. pcv	A románok átlépték a demarkációs vonalat! Erősítésként ide vezényelték tehát az 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10. páncélvonatokat.
1919. 04. 23.	Tanácsköztár saság	Csap	7. pcv (3. pcv)	„Felsőbb” rendeletre hivatkozva a helyi vörösőrség a két vonat tisztjeinek cseréjére adott parancsot. Ezt a legénység mindkét vonaton megtagadta! Minden maradt változatlan, még Pogány József – akihez a vörösőrség fordult – sem húzott „ujjat” a pcv-ok legénységével.
1919. 04. 29.	Tanácsköztár saság	Sajószentpéter, Bánréve	7. pcv	Miskolcról Sajószentpéterre jött erősítésül. Késő du. a csehek a vasúti pályát Sajószentpéter előtt felrobbantották.
1919. 05. 3.	Tanácsköztár saság	Pcv-ok elosztása és bázisaik	7. pcv	Salgótarján
1919. 05. 3.	Tanácsköztár saság	Bélapátfalva	7. pcv	A csehek kezére került a vonat

Tanácsköztársaság 7. páncélvonat (utángyártott!)

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919. nyár	Tanácsköztársaság	Új építés	7. pcv	A Bélapátfalvánál elvesztett vonat pótlására építették és ugyanazt a számot kapta.

Tanácsköztársaság 8. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919. nyár	Tanácsköztársaság	Átszámozás	8. pcv	Az MNT XXIII. pcv-a. Délkeleti román, és a felvidéki, észak-magyarországi frontokon is harcolt. A román fronton a mozdony találatot kapott, de elmenekült.
1919. 04. 16.	Tanácsköztársaság	Fehér-Körös völgye	8. pcv	A román előrenyomuláskor a pcv itt harcolt. A mozdony Halmágycsúcsnál találatot kapott, de visszatért.
1919. 04. 16.	Tanácsköztársaság	Bonca	8. pcv	A pcv az ellenséges területre behatolt, itt találatot kapott és a síneket is felszedték a románok, de másnap kivágta magát és visszatért.
1919. 04. 16.	Tanácsköztársaság	Fehér-Körös völgye	8. pcv	A román előrenyomuláskor a pcv itt harcolt. A mozdony Halmágycsúcsnál találatot kapott, de visszatért.
1919. 04. 16.	Tanácsköztársaság	Bonca	8. pcv	A pcv az ellenséges területre behatolt, itt találatot kapott és a síneket is felszedték a románok, de másnap kivágta magát és visszatért.
1919. 04. 16.	Tanácsköztársaság	Román front	8. pcv	A románok átlépték a demarkációs vonalat! Erősítésként ide vezényelték tehát az 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10. páncélvonatokat.
1919. 04. 17.	Tanácsköztársaság	Halmágycsúcs	8. pcv	A pcv, melynek mozdonya telitalálatot kapott, Halmágycsúcsnál, kiváló odaadással fedezte a visszavonulást és hatásos ellenséges tűz közepette nagymennyiségű visszahagyott fegyvert, élelmet stb. mentett meg, úgyszintén Honctőnél visszahagyott 3 ágyú közül kettőt felrobbantott, 4 halottja van a páncélvonatnak
1919. 04. 21.	Tanácsköztársaság	Körösnagyharsány, Nagyvárad	8. pcv	Felderítés a jelzett térségben. Román pcv-tal tűzharc, ellenséges vonat visszavonult.
1919. 04. 26.	Tanácsköztársaság	Békéscsaba	8. pcv	Este 6 óra körül a pcv Gyomáról visszajött Csabáig, s a szarvasi útnál levő hősök temetőjénél megpillantott románokra három-négy ágyúlövést adott le. Az ellenség szintén ágyúkkal válaszolt, erre a páncélvonat visszaindult. Békéscsaba elvesztésével a Körös- Tisza-Maros köz legfontosabb közlekedési és katonai gócpontja került a románok kezére
1919. 05. 3.	Tanácsköztársaság	Pcv-ok elosztása és bázisaik	8. pcv	Budapest-Ferencváros
1919. 05. 3.	Tanácsköztársaság	Pcv-ok elosztása hadrendbe	8. pcv	Salgótarján, 3. ho.
1919. 05. 7.	Tanácsköztársaság	Salgótarján	8. pcv	6. ho. átcsoportosít a csehek kiszorítására. Előrenyomul Fülek – Feled - Losonc - Rimaszombat irányban. A sikerben a 2, 6. pcv-ok is nagy szerepet játszottak.
1919. 05. 7.	Tanácsköztársaság	Fülek	8. pcv	Fülekről a 80. dd. ellen cseh pcv futott ki Somoskőújfalu felé. Ezt a 8. pcv tüzérségi tűzzel visszakergette.
1919. 05. 10.	Tanácsköztársaság	Fülek, Losonc	8. pcv	A 6. ho. Osváth-különítménye két pcv támogatásával a Gács patak völgyében tört előre. A két pcv közrefogott egy katonai vonatot, amin a különítmény volt. A 8. pcv megszállja Füleket, a 2. pcv tovább ment Losoncra, hogy a Polyákovics-dd-t támogassa.
1919. 05. 14.	Tanácsköztársaság	Salgótarján, Feled, Fülek	8. pcv	A Vörös Hadsereg főparancsnoksága külön parancsban dicsérte meg a salgótarjáni csatában részt vett csapatokat, kiemelve a 2., 6. és már a honctői harcokban is kitűnt 8.sz. páncélvonat szereplését.
1919. 05. 19.	Tanácsköztársaság	Mátramindszent, Kisterenye, Nemti	8. pcv	A pcv lövi az állomástól északra levő cseh csapatokat. Átmegy Kisterenyére és lövi a Nemtinél levő cseheket. Délután erősítést kérnek, de kitartanak.
1919. 06. 16.	Tanácsköztársaság	Léva	8. pcv	Annak ellenére, hogy a csehszlovák hadsereg ezúttal is nagyszámú friss erőit vetett be, többek között 5 francia repülőgépet is, a 3. és a Garam mellé rendelt 4. vörös hadosztály teljes Garamszentbenedek—Léva—Zselíz vonalon visszavonulásra kényszerítette az ellenfelet. A lévai harcokban a Vörös Hadsereg alakulatait hathatósan támogatta a 8. és 9. számú páncélvonat.

Tanácsköztársaság 9. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919. 04. 09.	Tanácsköztársaság	Új építés, a Salgótarjáni Acélgyárban épült.	9. pcv	Román és felvidéki, észak-magyarországi frontokon harcolt.
1919. 04. 16.	Tanácsköztársaság	Román front	9. pcv	A románok átlépték a demarkációs vonalat! Erősítésként ide vezényelték tehát az 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10. páncélvonatokat.
1919. 05. 2.	Tanácsköztársaság	Salgótarján	9. pcv	A pcv ide futott be, hogy északi irányban támogassa a harcot. A szerelvényt az Acélárugyár műhelyébe vitték, mert a munkások, vasutasok – akik korábban a 14. honvéd gy.e. katonái voltak – megismerték tisztjüket, Bartosiewicz László fhdgy-ot, aki a vonat pk-ja volt. Páncélozással szerették volna erősíteni a vonatot. A megerősítést elvégezték napok alatt és a további harchoz a munkások, vasutasok közül is többen csatlakoztak a pcv legénységéhez.
1919. 06. 11.	Tanácsköztársaság	Léva	9. pcv	A csehszlovák 7. hadosztály Léva megszerzésére indított támadást, ezt azonban a 16. gyalogezred, a budapesti 3-as és a honti vadászok, a tüzérség, a 9. számú páncélvonat elhárították, majd visszaszorították a csehszlovákokat a Garam mögé.
1919. 06. 16.	Tanácsköztársaság	Léva	9. pcv	Annak ellenére, hogy a csehszlovák hadsereg ezúttal is nagyszámú friss erőit vetett be, többek között 5 francia repülőgépet is, a 3. és a Garam mellé rendelt 4. vörös hadosztály teljes Garamszentbenedek—Léva—Zselíz vonalon visszavonulásra kényszerítette az ellenfelet. A lévai harcokban a Vörös Hadsereg alakulatait hathatósan támogatta a 8. és 9. számú páncélvonat.

Tanácsköztársaság 10. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919. 04. 09.	Tanácsköztársaság	Új építés	10. pcv	Román és felvidéki, észak-magyarországi frontokon harcolt.
1919. 04. 16.	Tanácsköztársaság	Román front	10. pcv	A románok átlépték a demarkációs vonalat! Erősítésként ide vezényelték tehát az 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10. páncélvonatokat.
1919. 04. 30.	Tanácsköztársaság	Pcv összevonás, Hatvan	10. pcv	1. 4. 5. pcv kivételével az összes többi Hatvan állomás területére tervezték visszavonni, javításra, feltöltésre.

Tanácsköztársaság 11. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919. 04. 28.	Tanácsköztársaság	Új építés	11. pcv	Felvidéki, észak-magyarországi és a román frontokon harcolt.
1919. 05. 3.	Tanácsköztársaság	Budapest	11. pcv	Haubrich népbiztos, Budapest katonai pk-ja, rendelkezésére adták a 11 és 12. pcv-okat.
1919. 05. 18.	Tanácsköztársaság	Eger	11. pcv	Az egri védővonal ellen a csehek támadásra készültek, a 11. pcv a csehek állásaiba hatolt, az ellenséget szétverte és támadásukat meghiúsította, mely alkalommal a vonat pk-a, srapnel szilánktól kezén súlyosabban megsebesült.
1919. 06.6.	Tanácsköztársaság	Román front	11. pcv	A román front összeomlása után a pcv legénysége nyilatkozatban tiltakozott a megadás ellen.

Tanácsköztársaság 12. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919. 04. 28.	Tanácsköztársaság	Új építés	12. pcv	Felvidéki, észak-magyarországi frontokon harcolt.
1919. 05. 3.	Tanácsköztársaság	Budapest	12. pcv	Haubrich népbiztos, Budapest katonai pk-ja, rendelkezésére adták a 11 és 12. pcv-okat.
1919. 05. 19.	Tanácsköztársaság	Miskolc	12. pcv	1 ho. megkezdte a város felszabadítását. A gyalogság majdnem teljesen használhatatlan (Lamdlet hdt.pk. minden igyekezete ellenére). Kivéve a székely nemzetiségű géppuskás különítmény és a székely ütegek. A 32. tü. ezred ütegeinek tüze és a 12. pcv támadása miatt ürítik ki a csehek Miskolcot. A pcv-on miskolci és környéki mozdonyvezetők teljesítettek szolgálatot.
1919. 05. 20.	Tanácsköztársaság	Miskolc	12. pcv	Az I. ho. alárendeltségében harcolt.
1919. 05. 20.	Tanácsköztársaság	Miskolc	12. pcv	A pcv felderítéseket végzett, Miskolcra is befutott. A csehek egy 220. sorozatú mozdonyt indítottak ellene, személyzet nélkül. Ezt azonban a gurítónál MÁV kocsirendezők – sarukkal – kisiklatták!
1919. 05. 23.	Tanácsköztársaság	Miskolc	12. pcv	A csehek repülőgépről támadták a pcv-ot. A pcv légelhárítása a gépek meglőtte, saját vonalaik mögé még elértek, ahol lezuhantak. Személyzete, Oskar Vytrzny őrmester pilóta, és Hja Svoboda főhadnagy megfigyelő súlyosan megsérült. (27.61 jelű Hansa Brandenburg C. I)
1919. 05. 23.	Tanácsköztársaság	Miskolc	12. pcv	Román, cseh koncentrált támadás indult Miskolc elfoglalására. Hernádnémeti—Belsőbőcs, valamint Tiszalúc felől támadtak három oszlopban. A 10. dd és a 81. erdélyi gy.e. szívósan védekezett ellenük. Kora délután a 12. pcv fedezete mellett a 10. dd ellentámadásba ment, mire az ellenség megfutott. A pánikot főleg a pcv fegyverei okozták!
1919. 05. 25.	Tanácsköztársaság	Miskolc	12. pcv	A sérült vonatot a miskolci MÁV műhelyben javították.
1919. 06. 4.	Tanácsköztársaság	Miskolc, Hidasnémeti, Szerencs, Mád	12. pcv	A vonatot a pk-ság kerülő úton Mádra vezényelte. Egy gyalogsági szerelvényt kísértek el.
1919. 06. 5.	Tanácsköztársaság	Miskolc, Hidasnémeti, Szerencs, Mád	12. pcv	A pcv a Hidasnémeti-Abaújszántó vasútvonal használhatóságát derítette fel.
1919. 06. 17.	Tanácsköztársaság	Eperjes	12. pcv	Eperjestől északnyugatra több ellenséges csoportosulást szétvert.
1919. 07.4.	Tanácsköztársaság	Kassa	12. pcv	A várost utolsóként a pcv hagyta el 15 órakor.
1919. 08.01.	Tanácsköztársaság	Páncélvonat veszteség	12. pcv.	Románokhoz került.

Tanácsköztársaság 13. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919. nyár	Tanácsköztársaság	Gyártását törölték	13. pcv	Nem épült meg.

Tanácsköztársaság 14. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919. nyár	Tanácsköztársaság	Gyártását törölték	14. pcv	Nem épült meg.

Magyar Nemzeti Hadsereg

Magyar Nemzeti Hadsereg 1. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919.	Nemzeti Hadsereg	Átszámozás	1. pcv	Korábban Tanácsköztársaság 1. pcv.
1919. 09. 5.	Nemzeti Hadsereg	Nagymányok	1. pcv	A bányamunkások zendülésének elfojtására ide érkezett Dombóvárról a pcv, G. Nagy Endre hadnagy, 8 géppuska 2 ágyú és 32 katona.
1919. 09. 10.	Nemzeti Hadsereg	Kaposvári körlet, Új-Dombóvár	1. pcv	Állomáshely
1919. 10. 4.	Nemzeti Hadsereg	Kaposvári körlet, Dombóvár	1. pcv	Állomáshely, 3/59. jelzéssel.
1919. 10. 4.	Nemzeti Hadsereg	Kaposvári körlet, Kaposvár	1. pcv	Állomáshely, 2/23. jelzéssel.
1919. 10. 4.	Nemzeti Hadsereg	Kaposvári körlet, Kaposvár	1. pcv	Állomáshely, 3/47. jelzéssel.
1919. 11.13.	Nemzeti Hadsereg	Budapest	1. pcv	A románok kivonulása után a Nemzeti Hadsereg vonult be. A csapatok között ott van az 1., 2., 3, 5. és a10. pcv is. A 2. pcv Óbuda, az 5. és 10. pcv-ok Kelenföld állomásokon voltak.
1919. 12. 10.	Nemzeti Hadsereg	Kaposvári körlet, Kaposvár	1. pcv	Állomáshely, 3/50. jelzéssel.

Magyar Nemzeti Hadsereg 2. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919.	Nemzeti Hadsereg	Átszámozás	2. pcv	Korábban Tanácsköztársaság 2. pcv.
1919. 08.3.	Nemzeti Hadsereg	Monor	2. pcv	Budapest felé hátráltak, miközben a románok mát sok helyen elérték a vasutat.
1919. 08. 21.	Nemzeti Hadsereg	Sopron	2. pcv	Itt állomásozott egy ideig.
1919. 10. 5..	Nemzeti Hadsereg	Kaposvári körlet	2. pcv	3 tiszt, 39 legénység, 30 puska, 14 géppuska, 2 ágyú és 2 páncélkocsi.
1919. 11.13.	Nemzeti Hadsereg	Budapest	2. pcv	A románok kivonulása után a Nemzeti Hadsereg vonult be. A csapatok között ott van az 1., 2., 3, 5. és a10. pcv is. A 2. pcv Óbuda, az 5. és 10. pcv-ok Kelenföld állomásokon voltak.
1919. 11.23.	Nemzeti Hadsereg	Szekszárd	2. pcv	A pcv itt állomásozott.
1919. 12.6.	Nemzeti Hadsereg	Nyugat - Magyarország Lajtaújfalu, osztrák irreguláris egységek, heizenlandisták	2. pcv	A csekély számú magyar erőket (székelyek) pcv segítette a behatolók kiűzéséhez. .
1919. 12. 10.	Nemzeti Hadsereg	Kaposvári körlet, Szekszárd	2. pcv	Állomáshely, 5/53. jelzéssel.

Magyar Nemzeti Hadsereg 3. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919.	Nemzeti Hadsereg	Átszámozás	3. pcv	Korábban Tanácsköztársaság 3. pcv.
1919. 08.3.	Nemzeti Hadsereg	Isaszeg-Topolyos	3. pcv	A jelezett napon itt van a pcv egy fénykép szerint. Más forrás szerint a románok ellen védekező gyalogos egységeket harccal támogatott. A túlerő azonban elnyomta őket. A pcv Budapest irányába vonult vissza.
1919. 09. 10.	Nemzeti Hadsereg	Kaposvári körlet, Kaposvár	3. pcv	Állomáshely
1919. 10. 4.	Nemzeti Hadsereg	Kaposvári körlet, Dombóvár	3. pcv	Állomáshely, 3/45. jelzéssel.
1919. 11.13.	Nemzeti Hadsereg	Budapest	3. pcv	A románok kivonulása után a Nemzeti Hadsereg vonult be. A csapatok között ott van az 1., 2., 3, 5. és a10. pcv is. A 2. pcv Óbuda, az 5. és 10. pcv-ok Kelenföld állomásokon voltak.
1919. 12. 10.	Nemzeti Hadsereg	Kaposvári körlet, Új-Dombóvár	3. pcv	Állomáshely, 3/50. jelzéssel.

Magyar Nemzeti Hadsereg 4. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919.	Nemzeti Hadsereg	Új épités	4. pcv	
1919. 08. 28.	Nemzeti Hadsereg	Lajtaújfalu	4. pcv	Lajtaújfalunál megakadályozta egy fegyveres kommunista csoport betörését Magyarországra Ausztriából.
1919. 12. 25.	Nemzeti Hadsereg	Nyugat-Dunántúl	4. pcv	Horthy Miklósné, Jószási Purgly Magdolna, karácsony napján meglátogatta a székelyeket.

Magyar Nemzeti Hadsereg 5. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919.	Nemzeti Hadsereg	Átszámozás	5. pcv	Tanácsköztársaság 5. pcv.
1919. 11.13.	Nemzeti Hadsereg	Budapest	5. pcv	A románok kivonulása után a Nemzeti Hadsereg vonult be. A csapatok között ott van az 1., 2., 3, 5. és a10. pcv is. A 2. pcv Óbuda, az 5. és 10. pcv-ok Kelenföld állomásokon voltak.
1919. 11.23.	Nemzeti Hadsereg	Újszász	5. pcv	A román kivonulás után ide érkezett a pcv.
1919. 12. 10.	Nemzeti Hadsereg	Budapest	5. pcv	A pcv itt állomásozott.

Magyar Nemzeti Hadsereg 6. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919.	Nemzeti Hadsereg	Átszámozás	6. pcv	Tanácsköztársaság 11. pcv.
1919.	Nemzeti	Miskolc	6. pcv	A III. hdt fokozatosan vonult el Miskolcról. A pcv kifutott a Budapest

08.2.	Hadsereg			felé menő vasúti pálya járhatóságának ellenőrzésére. Kál-Kápolnánál a románok a vasutat már járhatatlanná tették. A pcv és a csapatok egy része a Miskolc-Bánréve vasúton próbált meg kijutni, Putnokon át Eger felé.
1919. 08.3.	Nemzeti Hadsereg	Putnok-Eger vasút	6. pcv	Putnok felől egy csoport székely katona közeledett páncélvonattal Eger felé, amely a 2. dandár menetvonaláról lemaradt. A páncélvonat Felnémetnél már román járőrökkel vív tűzharcot, amely után visszament Bélapátfalvára. Majd hadikövetet küldtek a románokhoz, szabad elvonulást kérve, ezt azonban nem adták meg, a pcv-t elzsákmányolták.

Magyar Nemzeti Hadsereg 7. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919.	Nemzeti Hadsereg	Átszámozás	7. pcv	Tanácsköztársaság 7. pcv.
1919. 08. 25.	Nemzeti Hadsereg	Sopron	7. pcv	Itt állomásozott egy ideig.

Magyar Nemzeti Hadsereg 8. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919.	Nemzeti Hadsereg	Átszámozás	8. pcv	Tanácsköztársaság 8. pcv.
1919. 08. 4.	Nemzeti Hadsereg	Székesfehérvár	8. pcv	Itt állomásozott a 8, 9, 10. pcv. A három pcv, a román előrenyomulás hírére, Szombathelyre ment.
1919. 08. 5.	Nemzeti Hadsereg	Tapolca	8. pcv	Vörös egységek megfékezése, polgári túszok kiszabadítása. a 10. pcv-tal együtt.

Magyar Nemzeti Hadsereg 9. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919.	Nemzeti Hadsereg	Átszámozás	9. pcv	Tanácsköztársaság 9. pcv.
1919. 08. 4.	Nemzeti Hadsereg	Székesfehérvár	9. pcv	Itt állomásozott a 8, 9, 10. pcv. A három pcv a román előrenyomulás hírére, Szombathelyre ment.
1919. 08.5.	Nemzeti Hadsereg	Magyaróvár	9. pcv	Egy géppuskás századot visszairányítottak Magyaróvárra, ahol a 13. pótzászlóalj mellett a 9. pcv is tartózkodott
1919. 08. 15.	Nemzeti Hadsereg	Magyaróvár	9. pcv	Itt állomásozott egy ideig.
1919. 08.21.	Nemzeti Hadsereg	Magyaróvár	9. pcv	Győr román megszállásának másnapján Magyaróvárra érkezett egy román tiszti járőr, amely ott, az időközben eltávozott 9. pcv és két ágyú után kutatott.
1919. 09. 10.	Nemzeti Hadsereg	Kaposvári körlet, Kaposvár	9. pcv	Állomáshely
1919. 10. 5..	Nemzeti Hadsereg	Kaposvári körlet	9. pcv	1 tiszt, 32 legénység, 35 puska, 8 géppuska, 2 ágyú és 3 páncélkocsi.

1919. 10. 5..	Nemzeti Hadsereg	Kaposvári körlet	9. pcv	1 tiszt, 32 legénység, 35 puska, 8 géppuska, 2 ágyú és 3 páncélkocsi.

Magyar Nemzeti Hadsereg 10. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919.	Nemzeti Hadsereg	Átszámozás	10. pcv	Tanácsköztársaság 10. pcv.
1919. 08. 4.	Nemzeti Hadsereg	Székesfehérvár	10. pcv	Itt állomásozott a8, 9, 10. pcv. A három pcv a román előrenyomulás hírére, Szombathelyre ment.
1919. 08. 5.	Nemzeti Hadsereg	Tapolca	10. pcv	Vörös egységek megfékezése, polgári túszok kiszabadítása. a 8. pcv-tal együtt.
1919. 09. 10.	Nemzeti Hadsereg	Kaposvári körlet, Új-Dombóvár	10. pcv	Állomáshely
1919. 10. 5..	Nemzeti Hadsereg	Kaposvári körlet	10. pcv	1 tiszt, 45 legénység, 25 puska, 8 géppuska, 2 ágyú és 3 páncélkocsi.
1919. 11.13.	Nemzeti Hadsereg	Budapest	10. pcv	A románok kivonulása után a Nemzeti Hadsereg vonult be. A csapatok között ott van az 1., 2., 3, 5. és a10. pcv is. A 2. pcv Óbuda, az 5. és 10. pcv-ok Kelenföld állomásokon voltak.
1919. 11.23.	Nemzeti Hadsereg	Cegléd	10. pcv	A román kivonulás után ide érkezett a pcv.
1919. 12. 10.	Nemzeti Hadsereg	Budapest	10. pcv	A pcv itt állomásozott.

Magyar Nemzeti Hadsereg tartalék páncélvonati mozdonyai

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1919.	Nemzeti Hadsereg	Budapest, Északi Főmű-hely	Pcv mozdony	2 db mozdonyt tartottak tartalékban. 375.457, 375.482.

Magyar Honvéd Vezérkar

Magyar Honvéd Vezérkar I. katonai őrvonat, rejtett állományú időszak

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1920	Honvéd Vezérkar	Átszámozás	I. katonai őrvonat	Korábban Nemzeti Hadsereg 1. pcv. Szegedi körlet → Békéscsaba állomás. Névleges leszerelés: 1920. 09. 25. Rejtett állományban: 1929. Katonai rövidítéssel: „körvonat”!

Magyar Honvéd Vezérkar II. katonai őrvonat, rejtett állományú időszak

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1920	Honvéd Vezérkar	Átszámozás	II. katonai őrvonat	Korábban Nemzeti Hadsereg 2. pcv. Debreceni körlet → Nyíregyháza állomás. Névleges leszerelés: 1920. 09. 25. Rejtett állományban: 1929. Katonai rövidítéssel: „körvonat”!
1920.	Honvéd Vezérkar	„Ébredés” hadművelet	II. katonai őrvonat	Az „Ébredés”-hadművelet, a Felvidék és Kárpátalja visszafoglalását célozta, Lengyelországgal egyeztetett módon. A pcv Bánrévén át tamadott volna a Felvidékre. Politikai mérlegelés után elálltak tőle.

Magyar Honvéd Vezérkar III. katonai őrvonat, rejtett állományú időszak

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1920	Honvéd Vezérkar	Átszámozás	III. katonai őrvonat	Korábban Nemzeti Hadsereg 3. pcv. Budapesti körlet → Cegléd állomás. Névleges leszerelés: 1920. 09. 25. Rejtett állományban: 1929. Katonai rövidítéssel: „körvonat”!
1921. 08. 22.	Honvéd Vezérkar	Rejtett állományú időszak Pécsvárad	III. katonai őrvonat	A szerbek kivonulása után Pécsvárad a pcv állomáshelye.

Magyar Honvéd Vezérkar IV. katonai őrvonat, rejtett állományú időszak

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1920	Honvéd Vezérkar	Átszámozás	IV. katonai őrvonat	Korábban Nemzeti Hadsereg 4. pcv. Szombathelyi körlet → Nagykanizsa állomás. Névleges leszerelés: 1920. 09. 25. Rejtett állományban: 1929. Katonai rövidítéssel: „körvonat”!
1920.	Honvéd Vezérkar	„Ébredés” hadművelet	IV. katonai őrvonat	Az „Ébredés”-hadművelet, a Felvidék és Kárpátalja visszafoglalását célozta, Lengyelországgal egyeztetett módon. A pcv Hegyeshalmon át támadott volna a Felvidékre. Politikai mérlegelés után elálltak tőle.

Magyar Honvéd Vezérkar V. katonai őrvonat, rejtett állományú időszak

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1920	Honvéd Vezérkar	Átszámozás	V. katonai őrvonat	Korábban Nemzeti Hadsereg 5. pcv. Székesfehérvári körlet → Székesfehérvár állomás. Névleges leszerelés: 1920. 09. 25. Rejtett állományban: 1929. Katonai rövidítéssel: „körvonat”!

Magyar Honvéd Vezérkar VI. katonai őrvonat, rejtett állományú időszak

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1920	Honvéd Vezérkar	Átszámozás	VI. katonai őrvonat	Korábban Nemzeti Hadsereg 11. pcv. Szombathelyi körlet → Nagykanizsa állomás.. Névleges leszerelés: 1920. 09. 25. Rejtett állományban: 1929. Katonai rövidítéssel: „körvonat”!
1920.	Honvéd Vezérkar	„Ébredés” hadművelet	VI. katonai őrvonat	Az „Ébredés”-hadművelet, a Felvidék és Kárpátalja visszafoglalását célozta, Lengyelországgal egyeztetett módon. A pcv Vácon át támadott volna a Felvidékre. Politikai mérlegelés után elálltak tőle.

Magyar Honvéd Vezérkar VII. katonai őrvonat, rejtett állományú időszak

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1920	Honvéd Vezérkar	Átszámozás	VII. katonai őrvonat	Korábban Nemzeti Hadsereg 7. pcv. Debreceni körlet → Miskolc állomás. Névleges leszerelés: 1920. 09. 25. Rejtett állományban: 1929. Katonai rövidítéssel: „körvonat”!

Magyar Honvéd Vezérkar VIII. katonai őrvonat, rejtett állományú időszak

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1920	Honvéd Vezérkar	Átszámozás	VIII. katonai őrvonat	Korábban Nemzeti Hadsereg 8. pcv. Miskolci körlet → Miskolc állomás. Névleges leszerelés: 1920. 09. 25. Rejtett állományban: 1929. Katonai rövidítéssel: „körvonat”!

Magyar Honvéd Vezérkar IX. katonai őrvonat, rejtett állományú időszak

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1920	Honvéd Vezérkar	Átszámozás	IX. katonai őrvonat	Korábban Nemzeti Hadsereg 9. pcv. Budapesti körlet → Kaposvár állomás. Névleges leszerelés: 1920. 09. 25. Rejtett állományban: 1929.

				Katonai rövidítéssel: „körvonat”!
1920.	Honvéd Vezérkar	„Ébredés” hadművelet	IX. katonai őrvonat	Az „Ébredés”-hadművelet, a Felvidék és Kárpátalja visszafoglalását célozta, Lengyelországgal egyeztetett módon. A pcv Komáromon át támadott volna. a Felvidékre. Politikai mérlegelés után elálltak tőle.
1921. 08. 22.	Honvéd Vezérkar	Rejtett állományú időszak Pécs	IX. kat.őrv. (9. pcv)	A szerbek kivonulása után Pécs a pcv állomáshelye.

Magyar Honvéd Vezérkar X. katonai őrvonat, rejtett állományú időszak

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1920	Honvéd Vezérkar	Átszámozás	X. katonai őrvonat	Korábban Nemzeti Hadsereg 10. pcv. Szombathelyi körlet → Jászberény állomás. Névleges leszerelés: 1920. 09. 25. Rejtett állományban: 1929. Katonai rövidítéssel: „körvonat”!

Magyar Királyi Honvédség

Magyar Királyi Honvédség 1. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1922. 01. 4.	Magyar Királyi Honvédség	Magyar Királyi Honvédség		Felállításra került az ország védelmére hivatott, önkéntesekből álló, Magyar Királyi Honvédség, melyről az 1921. évi XLIX. törvénycikk rendelkezett.
1927.				Kivonult hazánkból a katonai ellenőrző bizottság.
1928. 10. 1.	Magyar Királyi Honvédség	Átszánozás. M. Kir. Államrendőrség „Páncéljárműves Osztálya” Pcv-ok átszervezése	1. pcv	Korábban I. kat.őrv. A pcv állandó gyakorlóhelye Örkénytábor lett. A Kecskemét – Lajosmizse vonal pedig a vasúti gyakorlások színtere. A pcv komoly átfegyverzésen esett át. (Honvéd Technikai Kísérleti Intézet)

Magyar Királyi Honvédség 2. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1922. 01. 4.	Magyar Királyi Honvédség	Magyar Királyi Honvédség		Felállításra került az ország védelmére hivatott, önkéntesekből álló, Magyar Királyi Honvédség, melyről az 1921. évi XLIX. törvénycikk rendelkezett.
1927.				Kivonult hazánkból a katonai ellenőrző bizottság.
1928. 10. 1.	Magyar Királyi Honvédség	Átszánozás. M. Kir. Államrendőrség „Páncéljárműves Osztálya” Pcv-ok átszervezése	2. pcv	Korábban II. kat.őrv. A pcv állandó gyakorlóhelye Örkénytábor lett. A Kecskemét – Lajosmizse vonal pedig a vasúti gyakorlások színtere. A pcv komoly átfegyverzésen esett át. (Honvéd Technikai Kísérleti Intézet)

Magyar Királyi Honvédség 3. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1922. 01. 4.	Magyar Királyi Honvédség	Magyar Királyi Honvédség		Felállításra került az ország védelmére hivatott, önkéntesekből álló, Magyar Királyi Honvédség, melyről az 1921. évi XLIX. törvénycikk rendelkezett.
1927.				Kivonult hazánkból a katonai ellenőrző bizottság.
1928. 10. 1.	Magyar Királyi Honvédség	Átszánozás. M. Kir. Államrendőrség „Páncéljárműves Osztálya” Pcv-ok átszervezése	3. pcv	Korábban III. kat.őrv. A pcv állandó gyakorlóhelye Örkénytábor lett. A Kecskemét – Lajosmizse vonal pedig a vasúti gyakorlások színtere. A pcv komoly átfegyverzésen esett át. (Honvéd Technikai Kísérleti Intézet)

Magyar Királyi Honvédség 4. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1922. 01. 4.	Magyar Királyi Honvédség	Magyar Királyi Honvédség		Felállításra került az ország védelmére hivatott, önkéntesekből álló, Magyar Királyi Honvédség, melyről az 1921. évi XLIX. törvénycikk rendelkezett.
1927.				Kivonult hazánkból a katonai ellenőrző bizottság.
1928. 10. 1.	Magyar Királyi Honvédség	Átszánozás. M. Kir. Államrendőrség „Páncéljárműves Osztálya” Pcv-ok átszervezése	4. pcv	Korábban III. kat.őrv. önjáró lövegkocsija. A pcv állandó gyakorlóhelye Örkénytábor lett. A Kecskemét – Lajosmizse vonal pedig a vasúti gyakorlások színtere. A pcv komoly átfegyverzésen esett át. (Honvéd Technikai Kísérleti Intézet)

Magyar Királyi Honvédség 5. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1922. 01. 4.	Magyar Királyi Honvédség	Magyar Királyi Honvédség		Felállításra került az ország védelmére hivatott, önkéntesekből álló, Magyar Királyi Honvédség, melyről az 1921. évi XLIX. törvénycikk rendelkezett.
1927.				Kivonult hazánkból a katonai ellenőrző bizottság.
1933.	Magyar Királyi Honvédség	M. Kir. Államrendőrség „Páncéljárműves Osztálya”	5. pcv	Új építés. Kísérleti jelleggel, RÁBA VP sínautó, géppuskákkal.

Magyar Királyi Honvédség páncélvonat selejtezései

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1928. 10. 1.	Magyar Királyi Honvédség	M. Kir. Államrendőrség „Páncéljárműves Osztálya” Pcv-ok átszervezése	V. kat.őrv.	A korábbi katonai őrvonatokból a szerkezetük miatt leselejtezésre került. „Alkatrész és fődarab tartalékként” hagyták meg a kocsik és felszerelésének egy részét. Nem volt önálló vonat!
1928. 10. 1.	Magyar Királyi Honvédség	Pcv-ok selejtezése Pcv-ok átszervezése	VI. kat.őrv.	A korábbi katonai őrvonatokból a szerkezetük miatt leselejtezésre került.
1928. 10. 1.	Magyar Királyi Honvédség	Pcv-ok selejtezése Pcv-ok átszervezése	VII. kat.őrv.	A korábbi katonai őrvonatokból a szerkezetük miatt leselejtezésre került.
1928. 10. 1.	Magyar Királyi Honvédség	Pcv-ok selejtezése Pcv-ok átszervezése	VIII. kat.őrv.	A korábbi katonai őrvonatokból a szerkezetük miatt leselejtezésre került.
1928. 10. 1.	Magyar Királyi Honvédség	Pcv-ok selejtezése Pcv-ok átszervezése	IX. kat.őrv.	A korábbi katonai őrvonatokból a szerkezetük miatt leselejtezésre került.
1928. 10. 1.	Magyar Királyi Honvédség	Pcv-ok selejtezése Pcv-ok átszervezése	X. kat.őrv.	A korábbi katonai őrvonatokból a szerkezetük miatt leselejtezésre került.
1928. 10. 1.	Magyar Királyi Honvédség	Pcv-ok selejtezése Pcv-ok átszervezése	Pc mozdony 375.457	Budapest Északi-Főműhely, tartalékállományból kivonva.
1928. 10. 1.	Magyar Királyi Honvédség	Pcv-ok selejtezése Pcv-ok átszervezése	Pc mozdony 375.482	Budapest Északi-Főműhely, tartalékállományból kivonva.
1939	Magyar Királyi Honvédség	Pcv-ok átszervezése	5. pcv	RÁBA VP sínautó selejtezése

Magyar Királyi Honvédség 101. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1938. 05.	Magyar Királyi Honvédség	Pcv-ok átszervezése, átfegyverzése	101. pcv	Korábban m.kir.Honvédség 1. pcv. 1 x 80 mm, 18M. tábori ágyú, 1 x 36M 37 mm pct. ágyú, 6 x 31M8. géppuska, 2 x 36 M. 20 nehézpuska
1938. 11.	Magyar Királyi Honvédség	Felvidék visszatérése	101. pcv	Bánréve, Sajószentkirály, Sajóháza, Tornalja. Tahy Pál fhdgy. pk.
1939. 03. 15.	Magyar Királyi Honvédség	Kárpátalja elfoglalása	101. pcv	Nevicke. Tahy Pál fhdgy. pk.
1939. 03.16.	Magyar Királyi Honvédség	Kárpátalja elfoglalása	101. pcv.	Alsó-Domonyára rendelték a pcv-ot, a 13. kerékpáros zlj. támogatására. Éjfélre elérték Perecsényt.
1939. 03.17.	Magyar Királyi Honvédség	Kárpátalja elfoglalása	101. pcv.	A támadás folytatására a 13. kerékpáros-zászlóaljat és a páncélvonatot rendelték, de azok Mércsétől északra az erős gyalogsági- és tüzérségi tűzben dél körül elakadtak.
1944. 09. 20.	Magyar Királyi Honvédség	Erdély	101. pcv	Világos térségében a vonat lövegkocsija homlok találatot kapott.
1944. 11. 28.	Magyar Királyi Honvédség	Balatonfüred bázis	101. pcv	Balatonfűzfő—Tapolca közti vasútvonalon mozogva, lövegeivel támogatta a partvédelmet.
1944. 12. 8	Magyar Királyi Honvédség	Balatonfüred bázis	101. pcv	Balatonfüred térségében szovjet partraszállási kísérlet. A felfegyverezett polgári hajók közül a HELKA, KELÉN, JÓKAI gőzhajókat, és a KOMP I és KOMP II átkelőhajókat. és a 912 sz. könnyű rohamcsónak egység 27 db rohamcsónakját támogatta a harcban. A szovjetek visszafordultak.
1944. 12. 13	Magyar Királyi Honvédség	Balatonfüred bázis	101.pcv	Továbbra is a Fűzfő-Tapolca közötti vasúton mozog.
1944. 12. 15	Magyar Királyi Honvédség	Csopak	101.pcv	Itt állomásozott.
1945. 01. 20.	Magyar Királyi Honvédség	Balaton északi part	101.pcv	20. magyar feld. zlj. alárendeltségében az északi part védelme.
1945. 01. 29.	Magyar Királyi Honvédség	Balatonfüred	101.pcv	A 14/II. honvédzászlóalj védelmi partszakaszát – a déli partról – szovjet rajtaütés érte. A helyzet olyan súlyosnak mutatkozott, hogy a gyalogsági parancsnokság riasztotta a balatonfüredi Illey-harccsoportot és az 57. magyar utász-zászlóaljat, valamint a 101. sz. páncélvonatot.
1945. 01. 29.	Magyar Királyi Honvédség	Balatonfüred	101.pcv	Déli 12 órakor a 101. sz. páncélvonatnak a „Balaton zászlóalj” 3. századát a Sió-csatorna frontvonalba kellett volna szállítani. Az orkánszerű szél és a nagy hófúvás az akciót lehetetlenné tette, a páncélvonat nem tudott közlekedni.
1945. 01. 31.	Magyar Királyi Honvédség	Balatonfüred, Lepsény	101.. pcv	A pcv-ot – hadseregparancsnoki utasításra – Lepsénybe indították, a Magyar Királyi 25. gyalogoshadosztály támogatására.
1945. 02. 9..	Magyar Királyi Honvédség	Lepsény, Komárom	101.. pcv	A pcv-ot Komáromba vezényelték.
1945. 02. 24..	Magyar Királyi Honvédség	Komárom, Balatonfüred	101.. pcv	A pcv-ot Komáromból ismét a balatoni harctérre vezényelték.
1945. 03. 3.	Dél Hadseregcsoport		101. pcv	A jelzett napon a csapatok kimutatásánál 3 pcv. Ezek valószínűleg a 101, 102, és a „Botond” pcv-ok.
1945. 03. 6.	Magyar Királyi Honvédség	Balatonfüred, Alsóörs	101. pcv	Alsóörs a bázis.
1945. 03. 9.	Magyar Királyi Honvédség	Balatoni védővonal	101.. pcv	20. magyar gy.ho. alárendeltségében
1945. 03. 18.	Magyar Királyi Honvédség	Balatoni védővonal	101.. pcv	20. magyar gy.ho. alárendeltségében
1945. 04. 3.	Német alárendeltség	Vasasszentmihály	101. pcv	A pcv Tapolca-Zalaegerszeg vonalon Körmend felé ment. Részt vett a Vasasszentmihály környéki ellentámadásban. Innen kitört és Szentgotthárdnál hagyta el az országot. A háború befejezésekor szovjet kézre került.

Magyar Királyi Honvédség 102. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1938. 05.	Magyar Királyi Honvédség	Pcv-ok átszervezése, átfegyverzése	102. pcv	Korábban m.kir.Honvédség 2. pcv. 1 x 80 mm, 22M. tábori ágyú, (kupola csere), 1 x 36M 37 mm pct. ágyú, 6 x 31M8. géppuska, 2 x 36 M. 20 nehézpuska
1938. 11.	Magyar Királyi Honvédség	Felvidék visszatérése	102. pcv	Fülek
1939. 03. 15.	Magyar Királyi Honvédség	Kárpátalja elfoglalása	102. pcv	Wingler István szds. pk.
1940. 09.	Magyar Királyi Honvédség	Észak-Erdély visszatérése	102. pcv	Éder szds. pk. Nagyvárad, Kolozsvár, Dés
1944. 09. 5.	Magyar Királyi Honvédség	Német-Erdély harccsoport, Marosvásárhely, Marosludas	102. pcv	A Marosvásárhely-Marosludas vasúton harcolt a pcv.
1944. 09. 29.	Magyar Királyi Honvédség	Erdély	102. pcv	Marosvásárhelyt utolsóként hagyta el a pcv.
1944. 10. 1.	Magyar Királyi Honvédség	Erdély	102. pcv	Kolozsvárra futott be.
1944. 11. 6.	Magyar Királyi Honvédség	Budapest-Vizafogó vá.	102. pcv	Javításra ide futottak be.
1944. 11. 6.	Magyar Királyi Honvédség	Budapest-Vizafogó vá. Dunakeszi, Székesfehérvár, Érsekújvár	102. pcv	Javítás után Dunakeszi-Alag vá-ra irányítva. Innen Székesfehérváron át Érsekújvárra irányítja a parancs.
1944. 11. 11.	Magyar Királyi Honvédség	Budapest nyugat, délnyugat	102. pcv	Nagyjából egy hétig Budapest-Tata, Budapest-Szabadbattyán vonalon őrjáratok.
1944. 11. 28.	Magyar Királyi Honvédség	Cece térsége	102. pcv	E térségben harcol a jelezett időpontban. Simontorny-Zichyújfalu vonalon járőrözés.
1944. 12. 2	Magyar Királyi Honvédség	Sárbogárd térsége	102. pcv	Itt harcol.
1944. 12. 4	Magyar Királyi Honvédség	Pincehely	102. pcv	Magyar II. hadtest parancsnoksága Székesfehérvárról erőszakos harcfelderítésre rendelte ki a 102. páncélvonatot, melynek sikerült a Rétszilas—Tolnanémedi közti vasútvonalon Pincehelyig előretörni. Itt harcba keveredett a szovjet csapatokkal, majd súlyos sérülésekkel visszavonult (visszavontatták?) Székesfehérvárra
1944. 12. 7	Magyar Királyi Honvédség	Balatonfüred bázis	102. pcv	Innentől gyakorlatilag karácsonyig itt állomásozott. Balatonfúzfő-Keszthely vonalon járőrözés.
1944. 12. 12	Magyar Királyi Honvédség	Tapolca	102. pcv	Javításra ide érkezett a helyi MÁV fűtőházba.
1944. 12. 15	Magyar Királyi Honvédség	Tapolca	102.pcv	Itt állomásozott.
1944. 12. 16	Magyar Királyi Honvédség	Nyugat-Dunántúl, Csepreg térsége	102.pcv	Nagyjából 5 napig e térségben volt a vonat, járőrözés.
1944. 12. 20	Magyar Királyi Honvédség	Ács, Tata, Környe térsége	102.pcv	Átvezényelve, Ács – Tatabánya - Környe körzetében járőrtevékenységet
1944. 12. 27	Magyar Királyi Honvédség	Csopak környéke	102.pcv	A pcv e körzetben tevékenykedik nagyjából egy hétig.
1945. 01. 20.	Magyar Királyi Honvédség	Tapolca	102.pcv	Védelemre rendelve, 20. magyar gy. ho. tartaléka.
1945. 02. 6..	Magyar Királyi Honvédség	Tapolca, Balatonfüred	102.. pcv	A 101. pcv pótlására Balatonfüredre vezényelve.
1945.	Dél		102. pcv	A jelzett napon a csapatok kimutatásánál 3 pcv. Ezek valószínűleg a

03. 3.	Hadseregcsoport			101, 102, és a „Botond” pcv-ok.
1945. 03. 9.	Magyar Királyi Honvédség	Balatoni védővonal	102.. pcv	20. magyar gy.ho. alárendeltségében
1945. 03. 18.	Magyar Királyi Honvédség	Balatoni védővonal	102.. pcv	20. magyar gy.ho. alárendeltségében
1945. 05.	Magyar Királyi Honvédség	Horvátország	102.. pcv	Horvát területen jugoszláv kézre került.

Magyar Királyi Honvédség 103. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1938. 05.	Magyar Királyi Honvédség	Pcv-ok átszervezése, átfegyverzése	103. pcv	Korábban m.kir.Honvédség 3. pcv. 1 x 80 mm, 18M. tábori ágyú, 1 x 36M 37 mm pct. ágyú, 6 x 31M8. géppuska, 2 x 36 M. 20 nehézpuska
1944. 10. 7.	Magyar Királyi Honvédség	Budapest Délkelet, kelt	103. pcv	Négy napon át a 103. páncélvonat Vecsés – Üllő - Monor, valamint Rákoskeresztúr – Ecser - Mende vonalon vett részt a harcokban. Támaszpontja Budapest - Kőbánya teherpályaudvar volt.
1944. 10.15.	Magyar Királyi Honvédség	Alföld	103. pcv.	A 3. hadsereg arcvonalának legveszélyeztetettebb szakasza továbbra is Baja és Kiskunhalas között húzódott. Szintén a hadsereg alárendeltségébe került a 103. páncélvonat is, ami Fülöpszállásra futott be.
1944. 10. 29.	Magyar Királyi Honvédség	Kecskemét körzete	103. pcv	8. magyar táb.pót.ho, → magyar rohamlöveg csop. és gyalogság megsegítésére itt harcolt.
1944. 11.0 7.	Magyar Királyi Honvédség	Budapest Délkelet, kelt	103. pcv	Négy napon át a 103. páncélvonat Vecsés – Üllő - Monor, valamint Rákoskeresztúr – Ecser - Mende vonalon vett részt a harcokban. Támaszpontja Budapest - Kőbánya teherpályaudvar volt.
1944. 11. 14.	Magyar Királyi Honvédség	Sárbogárd bázis	103. pcv	Sárbogárd, Cece, Vajta térségi harcokban vett részt.
1944. 12. 5	Magyar Királyi Honvédség	Sárbogárd	103. pcv	A sárbogárdi vasútállomás kiürítésekor kiégett a pcv
1944. 12. 7	Magyar Királyi Honvédség	Sárbogárd	103. pcv	Budapest - Déli pályaudvarra, onnan Óbudára vontatták javításra.
1944. 12. 15	Magyar Királyi Honvédség	Horvátország	103.pcv	Javítása után a pcv-ot német alárendeltségben horvát területre vezényelték.

Magyar Királyi Honvédség 104. páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1938. 05.	Magyar Királyi Honvédség	Pcv-ok átszervezése, átfegyverzése	104. pcv	Korábban m.kir.Honvédség 4. pcv. 1 x 80 mm, 22M. tábori ágyú, (kupola csere), 1 x 36 M. 20 nehézpuska

Magyar Királyi Honvédség „Botond” páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1942.	Magyar Királyi Honvédség	Szovjet front	„Botond” pcv	Improvizált, szükség pc. vonat, először „Éva”, majd „Botond”. Az első hírek szerint E-E-G – L-G-M-G-L-G-E-E elrendezés, 2 db 424. sorozatú moz-dony? 1 db lgv. gépágyú, 1 db 105 mm-es szovjet tábori ágyú, géppuska? Orosz front, Kurszk környéke. Brasovo állomás. Orel-Logov, Brajnszk-Logov vasútvonalak
1942.	Magyar Királyi Honvédség	Szovjet front	„Botond” pcv	Brjanszk, Kurszk környéki vasútvonalak ellenőrzése, biztosítása.
1944. 12.	Magyar Királyi Honvédség	Balatonfüred bázis	„Botond” pcv	1 db 76,2 mm pct. löveg, 4 db 2 csövű lgv. géppuska, 4 db géppuska, 4 db aknavető, 1 db lgv. gépágyú. Mozdony: 328.649
1944. 12. 7	Magyar Királyi Honvédség	Balatonfüred bázis	„Botond” pcv	Innentől gyakorlatilag karácsonyig itt állomásozott. Balatonfűzfő-Keszthely vonalon járőrözés.
1944. 12. 8	Magyar Királyi Honvédség	Balatonfüred bázis	„Botond” pcv	Balatonfüred térségében szovjet partraszállási kísérlet. A felfegyverezett polgári hajók közül a HELKA, KELÉN, JÓKAI gőzhajókat, és a KOMP I és KOMP II átkelőhajókat. és a 912 sz. könnyű rohamcsónak egység 27 db rohamcsónakját támogatta a harcban. A szovjetek visszafordultak.
1944. 12. 13	Magyar Királyi Honvédség	Balatonfűzfő bázis	„Botond” pcv	Fűzfő védelmére rendelték.
1945. 01. 20.	Magyar Királyi Honvédség	Balatonfűzfő bázis	„Botond”.pcv	Védelemre rendelve.
1945. 03. 6.	Magyar Királyi Honvédség	Balatonfűzfő, Balatonfüred	„Botond”.pcv	Balatonfüred a bázis.
1945. 03. 9.	Magyar Királyi Honvédség	Balatoni védővonal	„Botond”.pcv	20. magyar gy.ho. alárendeltségében
1945. 03. 15.	Magyar Királyi Honvédség	Balatonfüred	„Botond”pcv	A 20. nagyar. gy.ho. törzse Balatonfüredre települt, a pcv szállította át őket.
1945. 03. 18.	Magyar Királyi Honvédség	Balatoni védővonal	„Botond”.pcv	20. magyar gy.ho. alárendeltségében
1945. 04. 3.	Német alárendeltség	Horvátország	„Botond”.pcv	A pcv Tapolcán és Nagykanizsán át Csáktornyára vonult vissza, további sorsa ismeretlen.

Magyar Királyi Honvédség „Celjanka” páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1942-43.	Magyar Királyi Honvédség	Szovjet front	„Celjanka” pcv	Zsákmányolt szovjet pcv. Valószínűleg a honvédség csak használta, mert később nem találkozunk vele a magyarországi harcok során. Keleti front Brjansz, Kurszk…

Magyar Királyi Honvédség „OB-3” páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1942-	Magyar	Szovjet front	„OB-3” pcv	Zsákmányolt szovjet pcv. Valószínűleg a honvédség csak használta,

43.	Királyi Honvédség			mert később nem találkozunk vele a magyarországi harcok során. Keleti front Brjansz, Kurszk…

Magyar Királyi Honvédség 1. szükség páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1944. 12. 26.	Német-magyar harccsoport	Bekerített Budapest	1. sz. pcv	Rögtönzött pcv, a Ganz és egyéb nyilas szervezetek építették. 1 db 40 mm gépágyú, 1 db golyószóró. Ócsa (kilőtt egy T-34-est), Vecsés, gödöllői HÉV, Keleti pályaudvar, itt robbantották fel.

Magyar Királyi Honvédség 2. szükség páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1944. 12. 26.	Német-magyar harccsoport	Bekerített Budapest	2. sz. pcv	Rögtönzött pcv, a Ganz és egyéb nyilas szervezetek építették. 1 db 80 mm ágyú, 1 db golyószóró. Háros-sziget, Csepel-sziget, Duna parti harcokat támogatta.

Magyar Királyi Honvédség 3. szükség páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1944. 12. 26.	Német-magyar harccsoport	Bekerített Budapest	3. sz. pcv	Rögtönzött pcv, a Ganz és egyéb nyilas szervezetek építették. 1 db 80 mm ágyú, 1 db golyószóró. Óbudán került bevetésre (többször kifutott Esztergom felé), egy SS harccsoport részeként, a filatori kitérőnél robbantották fel.

Magyar Királyi Honvédség nem azonosított páncélvonat

Dátum	Hivatkozás	Név, esemény	Páncélvonat	Helyszín, esemény
1938. 09. 14.	Magyar Királyi Honvédség	I. honv. vegyes dd. gyakorlat	? pcv	Két pcv vett részt a gyakorlaton.
1945. 03. 9.	Magyar Királyi Honvédség	Segesd, Beleg, Kutas térsége	? pcv	Pcv segítette a harcot.
1945. 03. 23.	Magyar Királyi Honvédség	Alsóörs	? pcv	A vasútállomáson a pcv-ot a szovjet 707. cs.rep.e. Il-2 gépei támadták. Egy Il-2-es gépet a légvédelem lelőtt.
1945. 03. 24.	Magyar Királyi	Badacsonytomaj	? pcv	A pcv-ot a szovjet repülőgépek támadták.

	Honvédség			

A szerző

1951-ben születtem Bánrévén. Családunk a Magyar *„Tőkés”,* a Bakó, és a Rónaföldi (Ruszin) családok révén, a vasúthoz és a községhez kötődött, ahová a trianoni diktátum sodorta össze őket. A család férfijai közel 100 éven keresztül álltak a MÁV szolgálatában, 1896-tól kezdődően.

Az általános iskola 1-7. osztályait Bánrévén végeztem el. A család Kazincbarcikára költözése miatt a 8. osztályt az ottani, Május 1. úti Általános Iskolában fejeztem be.

Középiskolai tanulmányaimat a Ságvári Endre Gimnázium és Szakközépiskola, bányászati szakközépiskolai szakán végeztem és 1969-ben érettségiztem.

Az egyetemi tanulmányok előtt 1 évig katonai szolgálatot töltöttem Szegeden, a 21. önálló páncéltörő tüzérosztálynál (MN 3793) és mint tartalékos tüzér tiszthelyettes szereltem le.

1975-ben védtem diplomámat, a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem gépészmérnöki karán. Gépgyártástechnológus, szerszámozási szakos mérnök lettem.

A középiskolai szakmai élmények hatására ezután a Borsodi Szénbányáknál álltam munkába 1975-ben. Különböző helyeken és munkakörökben dolgoztam, 1982-től főmérnökként, egészen a vállalat 1993. év végi megszűnéséig.

1994-2004. között a Nord Holding Kft műszaki igazgatója voltam. Itt is főleg bányászati szakproblémák megoldásával foglalkoztam. Munkatársaimmal megterveztük és két évtizeden át gyártottuk is a legszigorúbb EU szabványoknak is megfelelő bányászati sújtólég biztos, sisaklámpákat és ezek nagyteljesítményű akkumulátorait. Ezekhez korszerű, energiatakarékos, elektronizált töltőberendezéseket is építettünk. A bányászati lámpáinkat hazánkon kívül, számos ország vásárolta, Csehország, Szlovákia, Románia, Bulgária, Irán, Törökország. De ismerős volt a katasztrófavédők, és a barlangászok között is.

2004-től egyéni vállalkozásában (RZ TERV Mérnöki Vállalkozás) tervezek, szakértek.

2008-ban nyugdíjba vonultam, korkedvezménnyel, de vállalkozásában továbbra is folytatom a mérnöki munkát. Aztán a jogszabályi változások miatt nem lettem nyugdíjas, ismételten 2013-ban, immáron másodszor is, véglegesen nyugdíjas lettem.

Az Országos Bányászati és Kohászati Egyesület tagja vagyok, amely szakmai szervezetként, de az évszázados bányászati-kohászati hagyományok őrzőjeként is jelentős munkát végez.

Társaimmal, több mint húsz évvel ezelőtt létrehoztuk a *„Bányagépészet a Műszaki Fejlődésért Alapítvány”* –t, hogy továbbvigyük a szakma hagyományait, megoldásokat

keressünk a jelenkor problémáira és a lehetőségekhez mérten támogassuk a szakma pályakezdő, fiatal mérnökeit.

Egyéb munkáim és elfoglaltságaim mellett helytörténeti, had- és repüléstörténeti anyagokat gyűjtök. Folytatom a családi anyagok gondozását, rendezését.

Már elkészült az ózdi cserkészrepülés, valamint a bánrévei sportrepülés, ejtőernyőzés és a repülőtér történetével foglalkozó munkám is. Ezeken kívül kutatom Bánréve fellelhető történeti, írásos anyagait, melyet rövidesen rendezni tudok majd.

Mindezek mellett sikerült feldolgozni a borsodi és ózdvidéki szénbányászat eseményeit egy kronológiában, valamint az itteni ipar- és bányavasutak történetével foglalkozó munkámat is befejeztem.

A könyvek egy része a Magyar Elektronikus Könyvtárban már megtalálható.

A múlt történéseit csak az akkori politikai, gazdasági technikai, technológia, társadalmi környezet sajátosságai szerint lehet és kell értékelni, nem pedig a mai tudásunk szerint! Aki nem így tesz, az bizony súlyos logikai hibát vét.

A ma fiataljainak mondom: a mostani csodálatos technikai dolgok, amelyek ténylegesen a jelenkor csúcsai, ötven, száz év múlva megmosolyogtató tárgyak lesznek, mert a tudás és az idő sokszorosan meghaladja majd azokat.

Hiszem, hogy az elődeink munkája, tehetsége, szorgalma nélkül ma nem tartanánk itt. Sokkal előbbre lehetnénk, ha hazánkat sok súlyos megpróbáltatás nem érte volna az elmúlt évszázadokban, de amit elődeink tettek az nem kevés. Megérdemlik, hogy egy –egy témában emléket állítsunk nekik!

„Minél messzebbre nézel hátra,
annál messzebbre látsz előre.”

Winston Churchill

Irodalomjegyzék

A cs. és kir. 34. magyar gyalog- ezred története:	Emlékkönyv, 1734 – 1918.
A világháború képes krónikája:	Könyvsorozat
Andrássy Antal:	A somogy—baranyai 44-es dandár szervezése és harcai 1919-ben
Antolini Paolo:	I treni blindati dell'esercito austro ungarico: 1915, un episodio poco noto
Arcanum Adatbázis	Adatbázisok
Barta Róbert:	Az első és második világháború képes története
Bánlaky József:	A magyar nemzet hadtörténelme
Beck Zoltán, cs. és kir. fregattkapitány:	A hadihajók tüzérsége (Budapest, 1916, a Magyar Adria Egyesület kiadása)
Békássy Jenő:	Zala Vármegye feltámadása Trianon után
Bencze László:	A Piave-front
Bonhardt Attila- Sárhidai Gyula- Winkler László:	A Magyar Királyi Honvédség fegyverzete
Cseh Géza:	Támadás és összeomlás a tiszai fronton
Digitális Képarchívum:	Arcanum Adatbázis
Domokos László:	Az elbocsátott hadosztály
Dr. Czére – Dr. Vaszkó (szerk.):	Nagyvasúti vontatójárművek Magyarországon
Dr. Farkas Jenő	A Szent László hadosztály katonái írták I.. (Jegyzet)
	A Szent László hadosztály katonái írták II.. (Jegyzet)
Dr. Farkas Jenő	Ejtőernyősök a Szent László hadosztályban
Fogarassy László:	A 6. vörös hadosztály és vezetői
Fogarassy László:	A Horthy-hadsereg bevonulása a Tiszántúlra
Fogarassy László:	A magyar-délszláv kapcsolatok katonai története 1918-1921
Fogarassy László:	A Sajó-völgy és Rozsnyó eseményei a proletárdiktatúra idején
Fogarassy László:	A Tiszántúl elvesztése 1919 áprilisában
Fogarassy László:	Adatok a magyarországi román hadszíntér történetéhez
Fogarassy László:	Az augusztusi dráma (1919)
Fogarassy László:	Az ismeretlen székely hadosztály
Fogarassy László:	Felvidéki guerillaharcok a Károlyi kormány idején
Fogarassy László:	Háború hadüzenet nélkül
Fogarassy László:	Harcok a Garam mentén (1919. május 30.—június 24.)
Fogarassy László:	IV. Károly második restaurációs kísérletének katonai története.
Fortepan	

Földi Ferenc:	Gondolatok a hatásosságról (Hadmérnök, I. évfolyam, 3. szám, 2006. december)
Gávay György - Gyarmati József – Kalácska Gábor - Sebők István – Szakál Zoltán:	Lövedék páncéllemezen történő áthaladás metallográfiai vizsgálata. Hadmérnök IX. Évfolyam 3. szám - 2014. szeptember)
Gosztony Péter:	Budapest ostroma 1944/45
Gottfried Barna:	Kurucok és internáltak. Székelyek a vörös és a nemzeti hadseregben, ill. román fogságban 1919–1920
Hadtörténeti Intézet és Múzeum:	Adatbázisok
Horváth István szerk.:	A páncélvonat krónikája.
Horváth Lajos:	A III. számú páncélvonat harcai 1918-1919
Horváth Lajos:	Székely páncélvonatok 1918 – 1919
Illés András:	Páncélvonatok az I. világháborúban. Magyar Közlekedési Múzeum
Illésfalvi Péter - Szabó Péter - Számvéber Norbert:	Erdély a hadak útján 1940-1944
József Botlik:	The Fate of Western Hungary 1918-1921
Julier Ferenc:	A hadvezetés művészete Budapest 1931.
Julier Ferenc:	1914-1918. A világháború magyar szemmel
K. Balog János:	Évszázadokon át.
Kalmár László:	Volt egyszer egy bazaltbánya…
Károlyfalvi József:	1916. Háború Erdélyben az Osztrák-Magyar Monarchia, Németország és Románia között
Kerepeszki Róbert:	Éberség. Az ellenforradalminak vélt folyamatok „kezelése” a Tiszántúlon
Kis József:	Nyilasok Miskolcon
Kolnhofer Vince:	A gradistyei horvátok és a magyar – osztrák határkijelölés. Doktori disszertáció (PhD)
Konok Péter:	Az erőszak kérdései 1919 – 1920. Vörösterror – fehérterror
Kopácsi Sándor:	Magason fogod végezni…
Koréh Endre:	„Erdélyért” A székely hadosztály és dandár története 1918 – 1919
Krámli Mihály:	100 éve bocsátották vízre a Szent István csatahajót
László Gyula népf. százados:	A III. sz. páncélvonat parancsnokának naplója 1918-1919.)
Liptai Ervin:	A magyar Tanácsköztársaság
Losonczi Szakáll Kálmán:	Uzsok hősei
Lovas Gyula:	Páncélvonat

Magyar Digitális Képkönyvtár:	Arcanum Adatbázis
Magyarország a XX. században:	Magyar Elektronikus Könyvtár
Magyar Távirati Iroda:	Adatbázisok
Matolay Géza:	Felvidékünk, Trianontól Kassáig
MÁV	Vasúthistóriai Évkönyv 1989.
MEK Képkönyvtár:	Magyar Elektronikus Könyvtár
MH HIM Hadtörténeti Levéltár:	Adatbázisok
Mohay - Dr. Bory - Fojtán:	A miskolci fűtőház története
Nagy Pál:	Emlékek a második világháborúról
Nagy Szabolcs:	Árulás vagy ellehetetlenülés - A Székely Hadosztály és a forradalmi erők viszonya a Veszprém Megyei Levéltárban őrzött Kratochvil — hagyaték tükrében
NAVA	Filmhíradó részletek
Nemcsik Pál:	Ózd környéki ipari munkásság a mezőgazdaságban
Pallas Nagylexikon:	Lexikon sorozat
Papp Zoltán Dr.:	Magyar orvos szovjet fogságban
Pásztor Mihály:	A fehérterror néhány jelensége.
Pilch Jenő (szerk.):	A magyar katona vitézségének ezer éve
Pilisi Lajos:	A megrohant és felszabadított Erdély
Poór István – Sárhidai Gyula:	Páncélvonatok a Tanácsköztársaság idején
Rákosi Mátyás:	Visszaemlékezések 1892-1925.
Ravasz István:	A front szele megérinti Zala megyét
Ravasz István:	Az erdélyi hadműveletek 1944 késő nyarán, kora őszén.
Romsics Ignác:	Dokumentumok az 1918/19-es forradalmak Duna–Tisza közi történetéhez.
Id. Rónaföldi Zoltán ny. MÁV főfelügyelő	Feljegyzések, iratok, fényképek
Rónaföldi Zoltán:	Bánréve és a vasút
Rubint Dezső tábornok:	Az összeomlás 1918
Sebő Ödön:	A halálraítélt zászlóalj
Suhay Imre tábornok:	A magyar csendőrök a déli harctéren 1914-18. Csendőrségi Lapok 19129.
Szabó Béla - Horváth István:	A Magyar Tanácsköztársaság 1919. március 21 - augusztus 1
Szabó László:	Doberdo, Isinzo, Tirol
Szabó László:	A nagy temető (Przemysl ostroma 1914 – 1917)
Szádeczky Kardoss Lajos:	Az oláhok Erdélybe törése és kiveretésük 1916-17.
Számvéber Norbert:	Erdély a hadak útján 1940-1944

Számvéber Norbert:	Páncélos hadviselés a budapesti csatában 1944.X.29.-1945.II.13.
Szász Zoltán:	Erdély története
Szekeres Attila:	A Székely Hadosztály
Szijj Jolán:	Salgótarján, 1919
Szilvássy László okl. mk. alezredes:	A harci helikopterek fegyverrendszerének modernizációs lehetőségei a Magyar Honvédségben
Szinai Miklós:	Ki lesz a kormányzó?
Tábori Kornél:	Tábori Kornél háborús albuma
Tesák Péter:	A magyar Vörös Hadsereg harcai
Tóth Árpád:	A Magyar Tanácsköztársaság Vöröshadseregének északi hadjárata
Tolnai	A világháború története
Történelmi atlasz:	Térképek
U.S. Military Academy (West Point):	Térképek
Udvardy Frigyes:	A romániai magyar kisebbség történeti kronológiája
Ungváry Krisztián:	Budapest ostroma (Corvina, 2013.)
Vasúttörténeti Emlékkönyv:	A MÁV Miskolci Igazgatóság (Üzletvezetőség) újjáalakulásának 100. évfordulójára
V. Rózsai Ágnes:	A Magyar Nemzeti Hadsereg megszervezése a kaposvári katonai körletben 1919-1921.
Veperdi András:	Az Osztrák – Magyar Flotta tengeralattjárói
Veress D Csaba:	Harcok a balatoni védelmi vonalban (1944. december-1945. március)
Veress D. Csaba:	Balatonfüred a front első vonalában
Veress D. Csaba:	Harcok a balatoni védelmi vonalban (1944. december–1945. március)
Villányi György:	Magyar páncélvonatok
Wikipédia	
Zoff Alessandro:	Breve storia di Monfalcone durante la grande guerra
Дроговоз Игорь:	Крепости на колесах: История бронепоездов. 2002.
Леонид Ильясович Амирханов	Броненосцы железных дорог

Az egyéb forrásokat a lábjegyzetekben lehet megtalálni.